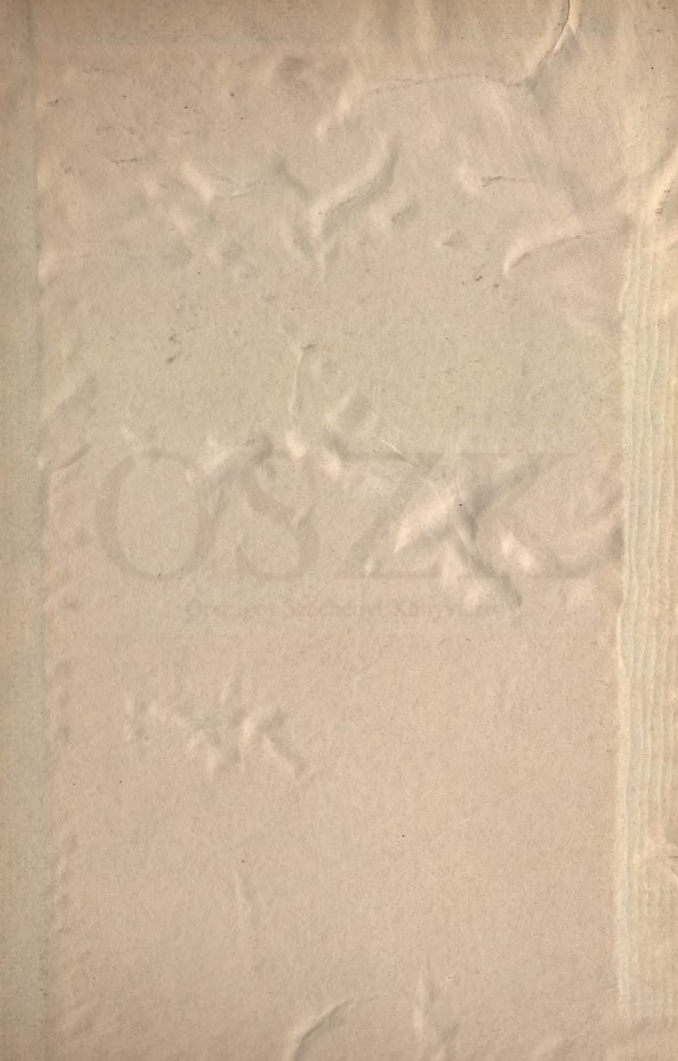

15417

48

*Berde
Az
örök
film*

AZ ÖRÖK FILM

MÜNCHENI REGÉNY

IRTA

BERDE MÁRIA

BUDAPEST

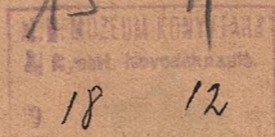
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R. T. KIADÁSA

1917

~~Hung. l.
348 hr~~

15417/48

I.

Már szinte tél volt, de csak a naptár szerint. Az utcákra, ahol minden három ember közül egy nevet és legalább kettő mosolyog, — a parkok ritkás, szőkült üstökébe, a födetlen nyakú leányok hajcsigái alá bekúszott és tavaszi játékot űzött a nap, olyan kicsit túlmohó, túlcshintalan játékot, amilyen a már vénülő gavallérok fiatalost hazudó pajkossága.

Nem, nem vették komolyan és nem hittek neki, de azért örültek rajta : csupán azért, mert kis dolgon is örülni kell, és mert mindig kell valami, amin az ember örvendezzék. A járókelők pirospozsgásan andalogtak céljaik felé : senki se sietett, senki se találta nagyon fontosnak, ahova, amiért megy. A tarka plakátokat, a szép nőket mindenki ráért megbámulni. Megtették ezt az átjáróknál, az út közepéről is. München e részében a villamosok is lustábbak, meg aztán ismerik embereiket ; nagy messziről elkezdik figyelmeztető csöngetésüket.

Dél volt, a Schwabingban, az iskolák, múzeumok negyedében hirtelen feltünedeztek a cvikkeres orlok,

kikönyökölt kabátok, bársonynadrágok és a lompos nyakkendők. A parkbeszegett út villái között a külső Schwabing felé szállingózott az ifjú raj, arra, ahol olcsó az élet és a mulatság. Egy nyúlánk, társaitól eleganciája által kirívó fiú útját az angol parknak vette: nyilván csak két órakor ebédel, az idő pedig csábított a bolyongásra. Szerencséje volt, mindjárt a park előtt, az Isar kőhídján egy ismerős leány támaszkodott.

— Ah, mit lehet úgy bámulni . . . különben a víz ma gyönyörű, igazi smaragd, és a sirályok megbolondulnak felette az örömtől.

A megszólításra kicsit megrezzent, de meg se fordult a leány.

— Maga mindig olyan költői, szólt, túlságos jelentőséget nem tulajdonítva a fiú jöttének.

— És maga javíthatatlan spísz . . .

— Az nem olyan fura, szürke bölcsész létemre, mint ha egy technikus állandóan ömleng. Különben — tette hozzá most már megfordulva — egy új ismeretséget könyveltem el fejemben, azért néztem a vízbe. Egy új ismeretséget, amit hajlama szerint inkább magának kellett volna kötnie . . .

— Hogyan? Valami bohém ismeretség? Féltekeny leszek . . .

— Ehhez nincs joga

— De okom, az lehetne?

— Az illető nem úr, hanem hölgy.

És a leány halkán csevegni kezdett. Ma egész dél előtt a régi képtár vázái előtt állingált, sokáig bámulva egy görög edényt, amelynek szépsége gyakran vonzotta a csendes, alig látogatott termekbe. A váza természetes agyagszín alapjára egy jelenet volt festve: honnan, melyik mithoszból, regéből, azt Etelka nem tudta és épen ezért lepte meg a jelenet beszédessége. Ősz szakállú apa maga előtt hozza leányát: egy csodálatosan büszke és mégis alázatos tartású hajadont; szembe vele ifjú ember lép a bámulattól magasra nyúlva, legyőzve és mégis diadalmaskodva egyszerre. Az ifjú mögött az apának pendantjaként flótázó fiú lépdelt.

— Nemde Kriemhild és Siegfried találkozása is lehetne e jelenet? Legalább is a két szerelmes —

Etelka megfordult. A hölgy, aki megszólította régi ismerőse volt, amolyan ismeretlen ismerős, akit mindenütt ott lát, akihez hozzászokott már, de akiről mégsem tudja, kicsoda. A hölgy buzgón szokott rajzolni a vázák után.

— Ez a legszebb darab a teremben, már ami a kép lelkét illeti. Ornamentikai szempontból persze nem mondhatnám.

— Ön díszítőművészettel foglalkozik? — kérdezte Etelka bátortalanul.

— Iparművésznő vagyok, azaz hogy remélem, az leszek valaha. Ruhákat és cserépedényeket tervezek. A kelméket is én festem a ruhákhoz, jávai módra

— Ah, láttam már olyanokat — szólt Etelka elragadtatva, és közben szemügyre vette új barát-nőjének görög tunikaszerű blúzát, olvasóforma szantálgyöngysorát, ami blúzánál is hosszabban csüngött alá és csokorba fogva össze, egyre, halkán zörgött.

Karla — így hívták az új ismerőst — észrevette Etelka szemlélését.

— Ön nem lehet szakmabeli. Itt Münchenben különben a laikusok sem igen csudálkoznak az egyéni öltönyön, de Magdeburgban egyszer rám öltötték nyelvüket az utcagyerekek. Nem is tudom, minek való olyan városban művésziskolát építeni, ahol az emberek olyan ostobák.

A két leány most már együtt indult a képtárból kifelé. De mindjárt az utcára érve elváltak, mert Karla a külső Schwabingnak vette útját.

— A Biedermann penzióban lakom.

Ezzel Karla bölintott és felugrott a villamosra. Ez volt Etelka legújabb kalandja, amit most honfitársának elbeszélt.

A hídról rég letért a két magyar és nekivágott az angolpark napsütött útainak. Aladár hirtelen nagyot nézett:

— Hol lakik az a hölgy? A Biedermann penzióban?

Megtapogatta zsebét és irattáskáját kivonva, kemény merített lapot nyújtott át Etelkának: egy meghívót. »Ünnepeste egy indiai gőzös fedélzetén« volt

a stilizált felirat, ami inkább ornamentnek, mint írásnak tetszett. A csontszín papírról két fekete árnyék ütött el: meztelen, előrenyúlt állú, hátracsapott homlokú leány, hajlós testű, mint a macska. A leány háttal, könyökkel görbelábú asztalhoz támaszkodott, az asztalon pedig csipkésen elágazó farkú, dermesztően különös teknőcszerű állat terpedt. A lány a kezében kecsesen hajladozó, fején átérő óriási pávatollal csiklandozta a lomha lelketlen állatot, abban pedig mintha vonagló öröm éledezne. Az árnyak fényes fekete papírból voltak kivágva és úgy fölragasztva.

Az egész oly groteszk volt, hogy itt, a világosság és józanság ez órájában Etelkának hátán futott át mindaz a titokzatos exotikum, ami gyermekkorában rejtélyes útleírásokban megreszkettette.

— Honnan jutott maga a meghívóhoz? — kérdezte Aladárt.

— Az ünnep a Biedermann penzióban lesz. Egy festő ismerősöm adta, aki odajár ebédelni, megudvarolni.

— Ő tervezte a meghívót?

»Ingert« betűzte ki a hajszálvékony írást Etelka a kártyalap alján.

— Nem. Az én barátomat egyszerűen Bukovinának szólítják, a hazája után. Tudja, az egyetlen igazi bohém, akit eddig itt találtam. Olyan, mintha sohase mosdana.

— Inkább mondja el, ki az az Ingert.

— Nem ismerem, csak azt hallottam róla, hogy egy igazi pillangó kisasszonynak a gyermeke. Az apja angol, az anyja japáni volt.

— Oh, és milyen ő?

— Azt mondják, szörnyű furcsa legény. Hanem genie, az bizonyos.

— És maga készül az ünnepre?

— Sőt megyek is biztosan. Bukovina fog kalauzolni. Csak jelmezeztől kell gondoskodnom, anélkül bajos bejutni.

Etelka újra a képet nézte és újra arra tért.

— Ilyen furcsa meghívót még sohasem láttam.

— Hja, a Biedermann penzió, ha tetszik, ebben fényűzőbb lehet, akár az udvari bál. München legtöbb művésze ott kezdi.

— Aztán mit fizet Biedermann úr vagy asszony a meghívók tervezőjének?

— Mit fizet? Tíz márkát összesen tíz-tizenöt pályázónak. Minden hónapban van ott efféle ünnepség, japán bál, indián bál, tudom is én mi. A háziúr kiírja a pályázatot, a beérkezett terveket az ebédlőbe függesztik ki; minden lakónak van tíz pontja, abból tetszés szerint ad le az egyes képekre. Aki legtöbb pontot kap, azé a tíz márka.

— Honnan tudja maga mindezt?

— Bukovinától. A szegény fiú még sohasem nyert.

Aladár újra nevetett, amint szerencsés flótások szoktak nevetni szerencsétlen flótásokon.

— Volna-e kedve az ünnepre velem jönni? — kérdezte aztán nagy elszántsággal.

— Tudja mit? Most nem megyek el. Hanem majd mondja el, milyen világ van ott.

— Ujuj, már megint kibújt a nyárs. Pedig én magát gardirozhatnám. Az itt egészen illendő.

— Bocsánat, annyira még nem ismerjük egymást.

— Oh én ismerem magát, sőt . . .

Etelka riadt, tiltó pillantást vetett rajongó barátjára.

A két magyar idáig végére ért a sétának. Hajuk, ruhájuk megszellőzött a hamvadó, napsütött avar kesernyés, erős szagában; arcuk megszínesedett a hizelgő verőfényben. Keskeny hídon át ismét az utcákba tértek. Etelka kissé hirtelenül villamosra hágott, otthagya barátját, aki végre is lassan megindult közeli lakása felé.

II

Délután Aladár elindult Bukovina keresésére. Bosszankodott, hogy elfelejtette megkérdezni tőle lakása címét, azért az akadémiára ment megtudakolni. A kapusnak előadta, mért jött, de amikor a keresettnek nevét kellett volna megadni, Aladár

bosszúságában csaknem fölkiáltott, hiszen nem tudta Bukovina igazi nevét.

— Igy már nem szolgálhatok, felelt a művészetek Cerberusa.

— Átkozott Bukovinája! — mormogta Ali maga elé. A kapus fülét megütötte a szó.

— A Bukovina úrról lenne szó?

És megmondta fejből a címét.

— Négy esztendeje jár az ki s be minálunk.

Pár perc mulva Aladár a negyedik emeletet mászta a külső Schwabing egy szűk kis utcájában. Megrántotta a csengetyűmadzagot, amire az ajtóba vágott nyílásról bent eltolódott a retesz, és egy kerek macskaszem jelent meg annak helyén.

— Ah, Herr von Aladár! Isten hozta!

Bukovina sietve nyitott ajtót és festéktől maszatos kezét oda nem nyujthatván, csak mélyen hajlongott. Kinőtt újjú kabát, hólyagos térdű nadrág, minderre egy ezerszínű festékrózsákkal elmázolt vászonköpeny vetve: ez volt munkatoalettje. A fiú karcsú volt szinte fejletlen; finom sovány kis arcát csak dús, gondozatlan világosbarna haja emelte. — Hogy minden második foga hiányzott, az még inkább hasonlóságot tett egy elemi iskolás fiúhoz.

A szűk folyosóról nagyon világos, tágas, de alacsony műterembe léptek. A tető alatt voltak, úgy, hogy a mennyezet ferdén ereszkedett rájuk. A félköralakú ablaktábla csupa apró üvegnégyzetből állott, a

párkányon festékek, olajok, tarka paletták és ecsetek, köztük zsírtól átütött papirokban ételneműk díszlelegtek.

— Mily szerencse, hogy ma jó. Ebben a hónapban ez az utolsó tiz brikettem, ami ma ég a kályhában! Holnap már megfagyna nálam.

A műtermet a letakaratlan lócán, két asztalon és a festőállványon kívül részint felaggatott, részint csak ide-oda vetett képek bútorozták, a beözönlő alkonyi napfényben olyan színpompával sugározva az emberre, amelyet csak rikító nyári napok hívnak elő a világ élő és élettelen tárgyain.

Aladár nézegetni kezdett, Bukovina pedig szinte mentegetőzve magyarázgatott:

— Ezt így kell, kérem. A természet utáni festésnél soh'sem szabad az igazi színt adnunk, mert az künn máskép hat, mint bent. Azonkívül én nem a tárgyat, hanem a saját hangulatomat festem.

Az állványról egy éppen fölvezelt kép tekintett le Alira: könnyű leplekbe öltözött nő körvonala.

— Ki ez az isteni modell? — kérdezte Ali.

A műteremből kis tarka japáni függönnyel elkerített alkov nyílt. Onnan úgy susogott valami, mint mikor fiatal hölgyek egyik selyemszoknyából a másikba bújnak.

— Készen van, miss Northon? — kiáltott be Bukovina.

A tarka függöny szétnyílt, mögötte egy kétes tisz-

taságú mosdó-készlet villant meg, aztán a lány, a képről alászállva, megelevenedve: görög leplek helyett utolsó divatba öltözve. Aladár nagyot gondolt:

— Ej, ez a morcos fickó . . . és ilyen modell!

Bukovina vendégére mutatott:

— Lord Aladár, mutatta be, nem tudván a »von«-t másként visszaadni angolul.

A leány keskeny, finom ujjhegyet nyújtott oda, biccentett a fejével és mosolygott, bizonyára hallotta a fiú iménti elragadtatott bírálatát. És ez a lány életben még bájosabb volt: gyönyörű kis fogai felett sötét pihe tette ajkát érdekesebbé. Különös éles egérszeme egyszerre találta meg a nyílást az ember szívébe. Nó, ez a macskaszemű Bukovina fölséges egérekére akadt.

— Miss Northon megsajnálta ma engem, mert nem volt pénzem modellre. Föláldozta mai délutánját nekem.

Aladár most látta, mily finom ruhát viselt a leány és mily drága ékszereket. Egyszerre elfoszlott előbbi irigy gyanúja. Egészen hihetőnek találta, hogy a jószívű hölgy megsajnálta a szegény fiút és ült neki barátságból egy órát. Annyi szent, hogy a kis festő végtelen odaadással volt a kegyes barátnő iránt. Alázatosan kérte, maradjon ott kávéra, aztán letérdelt a földre, meggyújtotta a gyorsforralót és maga főzte meg a sötét, illatos italt. Elfutott kenyérért, aztán az ablakpárkányról elővette azt a halványsárga masz-

szát, amit Aladár festéknek nézett, de ami vaj volt ; egy kicsit már nem friss állapotban.

És mégis izlett mindhármuknak, és mégis jól mulattak, bár Ali csak annyit tudott angolul, amennyi az indián történetekből a fejében maradt.

Uzsonna után miss Northon drága prémekbe burkolózott és búcsúzott. Alinak már nem is tűnt föl az ittvaló szokás, hogy Bukovina nem kíséri le növendégét. Maga ugrott föl, de erre meg az történt, hogy Bukovina, mintha valami eszébe ötlene, velük jött. Elválskor a lány még egyszer megkérdezte Aladár nevét, amire az megmagyarázta, hogy ő nem lord és hogy Aladár a keresztneve.

— A másikat nem lehet kimondani, szólt Bukovina.

A két fiú a kapuban magára maradt.

— Tudja-e, mért jöttem tulajdonképen ?

— Az ünnep miatt, találta ki Bukovina.

— No lám. Tehát én is ott akarok lenni és arra kérném, oktasson ki engem, milyen formán kell megjelennem. Csináltassak jelmezt ? És mifélet körülbelül ?

Bukovina legyintett.

— Csak nem dob ki annyi pénzt. Elmegyünk a kikölcsönzőbe. Hanem várjon itt rám, én még föl-futok egy percre a szobámba.

Egy pillanat alatt újra lent volt, és megindultak befelé a városba.

— Mondja kérem, hogy jut be az ember a Biedermann penzióba törzsvendégnek? — érdeklődött Ali.

— Hát odajár étkezni, vagy ott lakik.

— És mért nem lakik maga ott?

— A szobák igen kicsik műteremnek. Különben is mindegy. A házban lakók, az ott étkezők, vagy azok barátai mind oda tartoznak.

— És mit fizetnek?

— A céhbeliek, már mint mi művészek, sokkal kevesebbet, mint mások. Különben ön is eljöhetne néha ebédelni. Hetvenöt pfenniget, azaz hogy ön egy márkát fizet egy ebédért.

Kis zsiszárus bolthoz értek. Korállsorok, tajték-pipák, aranytűk, majolika-edények, gyermekjátékok voltak a kirakatba téve. Ali nem tudta, miért állanak meg.

— Nekem innen misem kell.

— Csakhogy kell ám nekem.

— Ezzel Bukovina ujságpapirból szikrázó nyakendőtűt bontott ki.

— Ezt be kell csapnom, különben nincs az, ami kell.

— Ejnye, forduljon inkább hozzám. Jöjjön, ne állingáljunk itt, az a bácsi bent már meglátott, szinte mosolyog magára.

— Régi jó barátom. És az ember régebbi barátaitól szívesebben kölcsönöz, pláne zálog fejébe. Egyébként, ha majd nem volna pénzem ezt az én állandó

mentőövemet kiváltani, — a tűre mutatott — akkor esetleg majd megtámadom magát e kis összegért. Mert tudja, ez a tű igen drága nekem, boldogult anyámtól kaptam volt bérmálásra.

Ezzel be is nyitott és számlálatlan seperte be a pár márkát, hiszen a tű annyiszor volt már odabent, hogy Bukovina tudta, mit kap érte.

Mintegy megfiatalodva lépett ki az üzletből. A vilamoson mindkettőjükért ő fizetett, és a jelmezkölcsönzőnél úgy válogatott, mintha Dárius kincse a zsebében volna. Aladár már arra gondolt, hogy itt mégis csak neki kell majd segítenie, a kis festő azonban kitalálta a lord gondolatát.

— Én nem magamnak, hanem magának válogatok.

Végül is talált egy pompás rádzsza jelmezt és Aladárt az öltözőbe küldte, hogy próbálja föl.

— Nekem kérek egy rendőrkosztümöt.

— Bocsánat, felelt az üzlettulajdonos, a rendőruhával sok kellemetlenségem volt már. Az urak visszaélnék velem, nem is merem már kikölcsönözni.

— De kérem én sohasem okoztam önnek galibát.

A régi ismeretségre hivatkozva, Bukovina mégis csak győzött. Aladár elképedt, mikor a hivatalos jelmezt megpillantotta.

— Hallja, mit akar maga ezzel? — kérdezte Bukovinát.

— Hohó, az titok.

Elmosolyodott, ha ugyan állandóan szenvedő kifejezésü arcának elrándulása mosoly lehetett.

Aladár egyben valami csinytevést sejtett. De aztán újra elfoglalta saját jelmeze, amelyben — a tükör mondta, nem ő saját magának — szép volt, fejedelmi volt a kis Aladár. Megelégedve vetkezett, fizetett és megadta a címét a penzióknak, ahol lakott és ahova a csomag küldendő. Bukovina hóna alá kapta a magáét, és az utcán még egyszer lelkére kötötte Aladárnak:

— Szombat este kilenckor indulunk. A kapuban várom. Kérem, ne szóljon róla senkinek, hogy hova viszem.

Aladár ott volt pontosan. Az autó berregve állt meg, Bukovina beugrott és szembe helyezkedett a tündöklő rádzsával, mert annak pompája az egész nagy ülést igénybe vette. A két barát farkasszemet nézhetett. Az autó hosszú, végtelennek tetsző, egyre sötétebb utcákba kanyargott. Aladár utoljára már nem tudta, milyen irányba mennek. Mintha vissza fordultak volna ugyanoda, a honnan elindultak. A gyéren beeső gázfényben Bukovina arca mindig rókábbnak tetszett, az út pedig nem akart véget érni.

— E, nye mi lesz már, türelmetlenkedett Aladár.

— Mindjárt, mindjárt, felelt az álrendőr és nyugodtan pislogott ki az ablakon.

Aladár kezdett idegeskedni. A soffőr megállt és hátraszólt a kis ablakon át:

— Beigradstrasse hányat tetszett mondani? mert hiszen mindjárt a határon vagyunk!

— Az ördögbe is csak siessen tovább! Látja amott azokat a fénypontokat? ott még házak vannak, maga a soffőr, magának kellene jobban ismernie Münchent!

— Soha becsületes embert ilyen ki a városból nem vittem!

Csak a foga közé mormogta ezt a soffőr és dühösen ruccant bele a sáros útba.]

Aladárnak fejében furcsa gondolatok kezdtek kóvályogni. Legelőször is, hogy milyen jó volt Etelkát meg nem nyerni e kirándulásnak. Aztán avval kezdett számot vetni, mit is tud ő ez emberről, aki most az orránál fogva vezeti őt valahova ki a külvárosokon túli éjszakába. Bukovinával egy kiállításán véletlenül ismerkedett meg. Ő szólította meg a fényes tárlaton, a ragyogó toalettekben imbolygó hölgyek pillangó rajában kopott, esővert lepke gyanánt ödöngő fiút, mert az bohémnek látszott és mert Ali tűzön-vízen bohém társaságba akart kerülni.

A rendőrkosztüm kezdett neki most sehogysem tetszeni. Ez a legjobban fedez minden gyanú ellen, ebben legkönnyebb szükség esetén kereket oldani. Hallott már affélékről, hogy ilyen éhenkórászok, akiknek a kedvesük gyémántokat visel, kicsálnak ügyetlen külföldieket valahova, leterítik vagy elkábítják, elszedik holmiját, és megugranak. Igaz: London, New

york és Páris állanak ilyen hírben, de hátha München sem jobb — és mi az, amit most vesz észre ?

Az árendőr keze szüntelenül zsebbe van dugva és tisztán látni egy revolver körvonalait, amit szorongat . . .

Ali jóbarátságban élt mindenfajta fegyverrel és nem egy előtt állott már, de apacskalandhoz nem volt kedve. Hirtelen megnyomta a jelző gombot.

— Soffőr, álljunk meg !

— Megbolondult ? kérdezte az árendőr, majd kikáltott : ott, abba a mezei útba térjen, hohó megálljunk !

Az ajtó kirepült. Bukovina kiugrott, de nem úgy Ali.

— Hajts ! — kiáltotta az ajtót visszarántva, az autó pedig megmozdult, de csak alig, mert Bukovina elibe ugrott.

— Ki bolond itt kettőnk közül ?

Azzal föltépte az ajtót és Aladárra förmedt :

— Kérem, ne tréfáljon most, hanem szálljon ki valahára !

Ali megtörölte homlokát és kelletlenül bújt elő. Teljes szabad mezőn találta magát. Körül kertész telepek húzódtak a fekete éjszakában és a kutyák karban vonítottak.

— Öt márka ötven, szólt a soffőr. A pénzt zsebre vágta és bosszúsan mormogott, mert alig tudott megfordulni a keskeny mezei úton.

Aliék ott maradtak egy óriás négyszögben magasan bekerített telek előtt. A sötét teljes volt, csak a kertben álló, nagyobb falusi majorra emlékeztető házból szűrődött ki petróleumfény, anélkül, hogy világánál a kerítésen valamiféle ajtót lehetett volna észrevenni. Tompa zaj szivárgott az útra és egy megviselt grammofon recsegése.

Bukovina valahol benyúlt a kerítésen, valami deszkácskát meghúzott és közben Ali fülébe súgta:

— Bizony, a mennyországba nem mindenki ismeri a bejárást...

Aladárban ez kevés bizalmat gerjesztett, annál kevesebbet, mert látta, hogy Bukovina másik keze még mindig a revolvert szorítja.

— Hallja, mit akar maga a fegyverrel? — kiáltotta rekedten.

— Azt majd mindjárt meglátja.

— No hát vegye le róla a kezét! — És a fölizgott fiú megragadva az árendőr karját, elrántotta azt zsebétől.

— Ejnye, csitt! — suttogta Bukovina — különben magába fojtom a szuszt. Talán azért főztem ki a tervet, hogy maga most mindent elrontson.

A deszka, amit Bukovina megrántott, visszacsapódott nagyhirtelen, de egyedüli hatása éktelen harangvisítás lőn.

— Aha, így vagyunk! A kapu nem nyílik, pompás.

Elkezdett dörömbölni a kerítésen és elváltozott hangon kiáltotta be:

— Nyissanak ajtót!

A kapu — csak olyan, mintha a kerítés egy része lenne — egy kicsit meghasadt. Kis sasorr ötlött ki rajta, fölötte két közel álló vizsla-szem, amely nem mondhatni, hogy ijedten, inkább csak különösen kezdett fényleni. Aladár kezdte nem érteni a komédiát.

— Mit keres az úr? — kérdezte a hang a hasadékból.

— A törvény nevében azonnal nyisson!

— Kérem, micsoda dolog ez, késő este békés polgárokat úgy megrohanni, feldöngetni!?

— Önök nem aludtak!

— Azonnal nyitok, csak a kulcsért megyek.

— Nem, nem fog jelt adni a társaságnak. A törvény nevében!

E harmadik kiáltásnak Bukovina az elővont és a sasorr fölé szegzett revolverrel adott nyomatékot. Egyben nekifeküdt az ajtónak. Az ropogva dőlt befelé, a sasorrú köpcös emberke hátrálni kezdett, Bukovina pedig egyenesen a nyakába borúlt:

— Gazd' uram, lám, te is felülsz! Jöjj, ijesszük meg a többit is!

— Igaz, — szólt hirtelen megfordulva és a homályban csaknem láthatatlanul meghúzódó Alira mutatott — itt van egy kedves vendégünk, Aladár

von — tudom is én, őt csempészd be valahol hátul, hogy ott lehessen a jelenetnél.

A házigazda előbb jól kinevette magát, aztán karonfogta a fényes rádzsát, egyetlen mozdulattal elárulva, hogy nem németországi. Igazi bécsies hajlékonysággal vezette vendégét a lehajló csupasz körtefák alatt a sár ellen fektetett deszkákra a nyílt tornácig, ahol a törzsvendégek — nyilván edzett emberek — lerakták felöltőiket. De Aladár beljebb került levetkőzni és a háziúrral egy belépőfélén át kis páholyszerű, fölemelt, félhomályos szobába lépett. Senki se vette nagyon szemügyre. Úgy látszott, itt szokás naponta új arcokat látni. A kis szobát függő hajólámpák világították meg, amikben gyertya égett és amiknek áttetsző papirjára sokféle csodálatos árnyalak volt fölragasztva, mind az Ingert művei. A szoba alacsony volt és deszkafalú, jórészt papírral bevonva és úgy festve, mintha a szobában levők a hajó legfelső galériáján ülnének, ahonnan a tengerre látni. A tengerben pedig szörnyek hánykódtak, hemperegtek. A sápadt világításban mindez valószerűnek hatott.

A táncról fáradt, legyezkedő lányok, meztelen karukon villogó ékszerekkel, fejükön diadémokkal furcsa zavarba ejtették Aladárt, úgy hogy alig felelt a háziúr kérdéseire és elfelejtette kiinni a bowlet, amit egy egészen józanul, fehérkötényesen öltözött szobalány tett elébe.

A kis szoba ajtóján át a táncolók kavarodásába lehetett látni. Ott is tenger volt a falra festve, ott is különös lámpák égtek, a padlóból por verődött fel, a cigarettafüst kék fátyolában exotikus párok keringtek.

Aladár szeme egyelőre senkin sem akadt meg. Csak az egész színes, összekulcsolódó tömeg ragadta meg. A tánc, amit jártak, roppant fesztelen volt; hajladozó, tekergőző tombolás — ah, hisz ez a *Schieber*, amiről százszor hallotta már, hogy túlságos fesztelen volta miatt a rendőrség nemrég betiltotta. Egyszerre tudta, mért volt ott a kapunál a komédia.

E percben a táncteremnek udvarról nyíló ajtaja félrerepült. A táncosok megtorpantak. Csak a szőke, cvikkeres úr, aki a zongoránál és az ajtónak háttal ült, verte tovább a melódiát, mintegy árulásképpen. Egy kékre festett bőrű gyönyörű leány úgy maradt függve táncosán, még a szeme se mozdult többé. A táncos pedig — egy sugár fiú, mint valami ragadozó: keskeny arcú és olyan sörényű, mint a fe ete éjszaka — az is úgy maradt lehajolva, magához emelve a kék rabnőnek öltözött leányt. A küszöbön álló rendőr mély hangon dörögte:

— Önök itt, mint az ablakfalon át megfigyeltem, a Schiebert járják. Ezennel kérem bemondani a nevüket és a korukat — rivallt rá két ragyogóan fiatalos jelmezbe öltözött, idős és éppen nem szép kisasszonyra.

Azzal jegyzőkönyvet, ceruzát szedett elő, mindig úgy fordulva hogy arcába fény ne essék.

— Lámpát, azonnal lámpát, hisz nem lát rni!
— kiáltott most Aladár, kapva az alkalmon, hogy egy kis boszut álljon az ijedségért Bukovinán.

— Köszönöm, látok — szabadkozott az és letelepült az ajtó melletti italos asztalkához.

— Kérem az adatokat! — förmedt rá a bűbájos kék rabnőre.

— Helén Northon — suttozta az, most már párjáról lebontakozva, kissé magához térve.

Erre furcsa dolog történt. A rendőr pillanatig rámeredt a jelmezében csaknem fölismerhetetlen, víziószerű leányra, lecsapta a ceruzát, fölállt, letépte bajúszát, bozontos szakállát.

Általános lett a nevetés.

— Szépen csináltad, kitűnően csináltad, Bukovina!

Egy hosszú, szőke amerikai odament, majd szétnyomta a kis festő kezét az örömtől! Hogy megijedtek, jaj, de hogy

— Hamar, inni rá — szólt a házigazda és csengett a bowles kancsókért.

— Ezért tetette magát egész héten, hogy a foga fáj, hogy nem jöhet. Bizony Isten, kitalálhattuk volna

Bukovina egy árnyalattal sápadtabban húzódott félre.

— Nohát csak rúgjátok!

Miss Northon odalépett hozzá:

— Mily kedves, hogy mégis itt van, kérem, táncoljunk együtt.

A kis rendőr egyszerre kiderült és elkavargott a többi közé.

Aladárnak eszébe jutott amit Etelka bízott rá, hogy járjon végére, ott van-e és hogyan hívják a képtárban megismert hölgyet. Akkor ki is találta, hogy melyik lehet az: egy indiai királyleány, aki hatalmas testén fehér muszlinlepleket, térdig érő Tiziánvörös hajpalástján arany pántokat hordott és meglehetősen magánosan ült a zongora melletti sarokban.

Aladár hozzá lépett és bemutatkozott. Jól következett: a hölgy csakugyan Karla volt.

— Miért nem hozta el barátnőjét?

— Ő azt akarta, hogy előbb itt kémszemlét tartsak.

— Nos és elfogja-e most már hozni?

Aladár zavarban volt, de Karla nem is várt feleletet.

— Ismeri a háziurat? — kérdezte.

— Csak most volt szerencsém megismerni. Érdekes ember.

— Igen. Egyszer eltűnt Amerikába. Egy csomó pénzzel és új gondolatokkal tért meg. Például azt mondja: az elbukott nem elítélendő, csak az, aki

nem tud újból fölkelni. Furcsa legény. Semmi szüksége sincs erre a penzióra, és a legtöbb penziós nem is fizet soha.

— Talán a Maecenást játsza Biedermann ur?

Karla vállat vont.

— Inkább azt hiszem, mulatni akar. A szolid lakóit ki nem állhatja, legalább is nem törődik velük.

A háziúr épen arra ment el.

— Mához egy hétre kávédelután van. Legyen szerencsénk akkor is — szólt nyájasan Alihoz.

— Tudja mit? Akkor hozza el a barátnőjét is — fűzte tovább Karla a tervet. Van egy csomó orosz teám, Rigából hoztam, mert tudja, a német tea festett víz.

A tánc elszűnt és a háziúr ablakot nyitott. Senki se vonult el, senki se félt a meghüléstől. Csak Aladár lépett fel Karlával egy másik, emelvényes kis szobába.

— Tudja hol vagyunk? Ez a Balkán. Csupa odaválási ült itt egyszer, azóta úgy hívják. Különböben mit szól a Biedermann helyiségeihez?

— Nem mondhatom, hogy hétköznapiak. Az ember nem tudja kitalálni, minek voltak eredetileg szánva.

— Azt már hiszem — szólt Karla nevetve. — A hasznavehető szobákban a lakók tanyáznak, ezek itt pedig a régi gazda istállója voltak. A fölemelt kis

szobák, úgy gondolom, a kertész meg a lovászlegényé, a táncterem, ami különben egyszerűsmind ebédlő, a lovaké volt. És mégis, nemde, egész hangulatos itt minden ?

Ali is úgy találta, hogy az ócska pianinó, a csonttól itt-ott megfosztott billentyűkkel, amik Bukovina hiányos fogsorára emlékeztettek, a Biedermeyer-diván, a tengerré festett fal, a hajólámpák félhomálya, az udvarra néző üveggel berakott oldal — mindez nem volt romantika nélkül való. A társaság pedig legalább első látásra, gondtalanul itta az élet kelyhét és oly jólelkűen volt vidám.

A háziúr egy kis asztalnál szünet nélkül töltötte a bowlet, a szobalányok hordták a feketekávét és a feketeszőlővel dúsán töltött kalácsot.

Most már kezdtek egyes alakok is kiválni Ali szeme előtt.

Mindjárt Ingert, Óriás, rendkívül vékony fiú volt, kómikusan kicsiny fejű. Arca halványsárga, szeme zöld és bizonytalan nézésű, hosszú, fénytelen fekete haja olyan dús, mintha paróka lenne. Amilyen rút volt, olyan rajongással csüggött rajta egy alig tizenhét éves nagyon szép leány. Ingert megállott és kurtán elengedte párját :

— May, én most inni akarok.

A leány fölvetette vadul tündöklő szemét, alig akart leoldózni a fiú karjáról, az pedig megfordult és gyorsan ürítette le a poharakat.

— Ki ez a gyönyörű teremtés? — kérdezte Ali.

— Amerikai, állítólag festeni tanul. Az a fél-japán úgy bánik vele, mint a kicsi kutyájával. Én különben azt hiszem, ez a leány beteg. Mintha öröme telnék benne, hogy az előtt az ember előtt megalázza magát és éppen mikor mindenki látja.

Most Bukovina a zongorához ült és valami mazurkába kezdett. az egyetlen darabba, amit zongorázni tudott.

— Two step, two step! — kiáltotta egy rút, szeplős, kis piros burnuszos leány és maga kért föl egy göndör, barna hajú szép fiút. Az kelletlenül állt föl vele, sötét szemével a mennyezetre nézve szüntelen. A fiú nem volt jelmezben : kopott barna bársonyruhát viselt. Teljesen meztelen nyaka gyengéd elefántcsontszínű volt.

A rút, tépetthajú leány rajta volt, hogy valami szikra kis jókedvet csiholjon párjából. Ali hallotta, hogy meghívta másnapra magához irodalmi délutánra, — ott lesz egy új tehetség is, felolvas még kinyomatlan költeményeiből.

Úgy látszik, Karla ismerte az új tehetséget, mert sietett megjegyezni :

— Valószínűleg annak nincsenek is másfajta, mint kinyomatlan költeményei.

A sápadt fiú megígérte, hogy elmegy, de hamar megköszönte a táncot. És leült egyedül egy sarokba, némán bámulva a füstben kóválygó párokra.

A cserbenmaradt szeplős leányka hirtelen fölfedezte Alit és bemutatkozott neki, a nevét azonban teljesen érthetetlenül hadarta el.

Többé aztán el sem akarta eresztetni áldozatát, hanem szüntelenül beszélt neki, a Tonhalle legutóbbi hangversenyéről, az expresszionisták tervbe vett kiállításáról, utazásokról és minden képzelhető művészi eseményről. Ali eleinte el volt ragadtatva új barátnője világraszóló műveltségétől és titkon összehasonlította őt a nyárspolgáris Etelkával. Végül mégis megunt a fecsegést és a zongorához ült, mint holmi bennszülött penzióbeli és mikor Bukovina haza indult, fittyet hányt neki.

— Ej, dehogyan megyek még.

Kimondhatatlanul jól érezte magát és az utolsóig maradt.

A füstben kóválygó tarka táncosokra lassan sápadt be a hajnal. A gyertyák nagyot pislantva rendre aludtak ki a lámpásokban. A hölgyek rég eltávoztak és a szobaleány seperi akarva, egy-egy alvó fiút vert föl a fal mellett kúszó padokról.

III.

A kávédelután napjának ebédjén Biedermann egy levelet körözött a penzióbeli asztaltársaság között. Egy új lakó tudatta ama délután négy órájára való érkezését. Valami tapasztalatlan kis csirke-

leány lehetett, Prágából jött állásba, kézimunka-tervezőnőnek. Az üzlettulajdonosnő, aki szerződte, ajánlotta neki a penziót. A levél kérelem volt a háziakhoz, hogy jöjjön valaki elibe a főállomásra és így végződött. »Ismertetőjel csíkos amerikai felsőkabát, rajta ibolyacsokorral és fehér prémsapka.«

A háziúr ezt furán értelmezte:

— Hölgyeim és uraim, — szólt — kérem szíves és minél számosabb megjelenésüket az állomáson. Bukovina gondoskodni fog ibolyacsokorról, hogy meg legyen az ismertetőjelünk. Mister Bertram ide fogja adni a csíkos felsőjét, Karla kisasszony pedig a jegesmedve-sapkáját és segít Ingertnek az öltözködésnél.

— Sajnos, én nem mehetek, vendéget várok — jelentette ki Karla.

Félóra múlva elindul a csapat. A háziúr vagy tizenöt törzsvendéggel, közrefogva Ingertet. A groteszkül rút hórihorgas fiúnak rövid volt a kabát, az orosz sapka alól szénfekete fénytelen haja hihetetlenül dúsan sarjadzott alá és keblén az ibolyacsokorral olyan farsangi figura volt, akit bárhol másutt a világon lefülelnének.

Éppen hogy megérkeztek a főállomásra, a vonat már morgott messziről. Az egész csapat hátrahúzó-dott, csak Ingertet tolták előre.

A vonat berobogott. Egy másodosztályú kupé ablakán bájos leányfej hajolt ki.

— Hordár, hordár!

Aztán az egész alak megjelent az ajtóban: a csíkos felső, a nagy, éppen nem útra való gyönyörű hermelinsapka és a művirágcsokor a kabát hajtókáján. A leány szeme keresni látszott valakit és e pillanatban Ingert ugrott elibe. Kebléről a csokrot letépvé, elibe tartva, éneklő hangon szavalta:

— Isten hozta!

A bájos jövevény visszatántorult. El nem tudta képzelni, ki ez itt ebben az öltözetben, amely önnön ruhájának karrikaturája. A fiú macskaszerű arca, felhúzott ajka mögött kivillanó foghúsa oly visszaszítónak hatott, hogy a kis prágai Zdenka egyszerre azt hitte, vagy az ő szeme káprázik, vagy a levele jutott illetéktelen kezekbe.

Szerencsére e percben az egész csapat elősereglett. A háziúr bocsánatot kért a tréfáért...

Ugyanez órában érkezett meg Ali és Etelka a Biedermann-penzióba.

A fiú bölcsen elhallgatta multkori rémületét a lány előtt. Megkereste őt az egyetemen — mert Etelka lakása tabu volt előtte — és addig unszolta, míg a leány beleegyezett a közös kirándulásba.

A Biedermann-ház nappal oly más benyomást keltett. A vadszőlőindákkal befutott kerítés, a házat körülölelő kert, a tornácra kivilágító fehérbabos mullfüggönyök Etelkát hazai falusi kúriákra emlékeztették.

De hogy hol kell bemenni, azt föl nem bírták fedezni. Végre is zörgettek Karla ablakán és az elibük sietett nyitni.

Karla a Biedermann-ház egy földszintes szobájában lakott, kedves, barátságos fészekben. A két ablak régimódin ráccsal volt védve, a falon másfél méter magasan sötétvörös zsákvászon, tarka pántlikával, fehér szegekkel fölverve. A bútor valami zsibvásárról került, de valódi Biedermeyer volt, sárgásbarna, fényes, politúros. Legszebb volt az íróasztal, a világos fában sötét berakásos, vagy húsz apró kis fiókos, lecsatolható írotáblás.

A falon kis polcon teásedények és virágvázák álltak. Mimózaillat szállongott a levegőben, a komódon tarka holmik, Karla elkezdett munkái halmozódtak.

A szoba kisebb volt, semhogy valaha teljes rend lehetett volna benne. A szétheverő holmik még meg-hittebbé tették, a végtelen mezőkre néző ablakokból tiszta fény áradt be.

Ilyen volt mindenik Biedermann-féle szoba és a lakók szerint mégis oly elütő. Mert voltak itt írók, akik könyvekkel, szobrászok, akik agyagfigurákkal és Délnyugat-Afrikából hazatért hivatalnoknők, akik oroszlánbőrökkel, szerecsenyöngymunkákkal gazdagították szobájuk hangulatát. Mindenki igyekezett környezetére rányomni egyéniségét és ez némelyiknek a kómikumig sikerült.

Alig telepedtek meg Karla vendégei, az ajtó fölnyílt és a háziúr lépett be, karján Zdenkával.

— Új barátnőt hozok, Karla kisasszony, kérem, legyen segítségére, hogy megszerezze itten.

Úgy látszik, Biedermann ezzel a szolid társasággal akarta ellensúlyozni a vonatnál történeteket.

Zdenka alig lehetett egy félórája itt, de már fölfrissítette úti külsejét. Arca mosdástól, friss púdertől volt üde, ajka nem egészen természetes piros, homlokbavágott haja kétoldalt művésziesen fürtözve. Gazdagon, színesen hímzett fehér blúzt, gombos, rojtos, berakott szoknyát, világos harisnyát és csattos kivágott cipőt hordott; parfümjé kicsit túlerősen érzett, mint azoké, akik állandó használattal maguk érzéketlenné lettek a gyöngébb illatárnyalatok iránt.

Zdenka nagy, aranyoszöld rózsabogár-szeméből ártatlan érzékiség, ábrándosság sugárzott. Hamar megbarátkozott, kivált Aladárral, akinek mindjárt elcsevegte, hogy milyen volt a búcsú vőlegényétől, aki hadnagy és aki sírt az állomáson. Hogy ő, Zdenka, már készül is miatta kikeresztelkedni, de még nem esküdhetnek meg, mert meg kell várni a főhadnagyi rangot. Addig Zdenka itt lesz, mert hugai vannak még otthon és ő élni akar a diplomájával.

Ezalatt Karla megmutogatta legújabb alkotásait. Elmagyarázta, hogyan csepegteti be forró viasszal a kelmékre rajzolt mintát, hogy mártja azt festékbe

Voltak gyönyörű lámpavédői, sötétlila alapon halvány-sárga, piroskelyhű rózsákkal; vörösbogyós nyak-kendői, csíkos óriás vállkendői, amiket az utolsó színbe kellett még beavatni. Karla általában szerette a vörös, sárga és barna színeket és míg ezek jóleső, melengető színhatását magyarázta, hirtelen Etelkára pillantott:

— Maga lehetetlenül öltözik.

Etelka megütődött, annál inkább, mert öltözéke, a fekete, síma bársonyruha oly igénytelen volt, hogy a kritikát ki sem hívta.

— Az ilyen elefántcsontszínű archoz és fekete hajhoz pompázatos rikító színek találnak, kivált egy méregzöld, bőrácú ruha velencei csatokkal. Teljesen elrontja a megjelenésében rejlő stílt. Maga déliesen, madonnaszerű redőkben volna stílszerű...

Etelka csak egy percig hitte, hogy Karla önmagának akar megrendelőt keresni. Barátnőjének szemében meggyőződés sugárzott, becsületesség, valamicske kíméletlen önbizalommal vegyesen. Etelkának legalább is imponált a szinte esetlen, buja alakja, sörényszerű vörös haja, Dürer Évájára emlékeztető naiv arca, melegtékintetű szeme.

Mikor Zdenka Aladárral együtt átment szobájába, hogy vőlegénye fényképét megmutassa, Karla leadta róla leplezetlen véleményét:

— Képzelem, micsoda terveket készít Zdenka. Zittauban végzett, de hát honnan öltözik ilyen

divatáruslány módra! Mozgó konfekcióüzlet. Az a sok cafrang, az a gombkiállítás! Semmi tiszta vonal, semmi érvényesülése a kelmének. Hogy tudja valaki magát annyi pénzért ilyen kolibrivá tenni?

Etelka elmosolyodott:

— Az imént engem korholt, hogy feketében járok.

— Ah, az más. Én imádom a színeket, de nem ezt az összeállítást, ezt a divatbolti ízlést. Valóságos *kitsch*!

Hatalmas szobalány nyitott be, az ebédlőbe kérve a vendégeket.

Karla és Etelka kopogtak új barátnőjük ablakán. A két gyermek: Zdenka és Ali az útikosár fölé hajolva turkáltak és Zdenka kikiáltott:

— Kottákat keresünk, mert énekelni fogok az ebédlőben.

Az ebédlőajtót csak félre kellett húzni. Mivel a küszöb ferdén volt lefektetve, az ajtó magától csúszott vissza a zárba. Ez igen megfelelt a penzió gondatlan vendégeinek. Beléptek a vendégek közé és Aladár most látta, miért tetszett a két kis szoba páholyszerűen fölemeltnek: mert maga az ebédlő szinte méternyire volt a földbe ásva.

A falról a tengerré festett papiros most le volt szedve és egyik szegletben előtűnt a kandalló, melynek üvegberakásán rózsaszín fény ömlött ki: egyetlen szál fa égett benne, hangulatkeltésből, de épen

semmit se melegítve. Az emberek fűtöttek fekete-kávéval gyújtva maguk alá.

A falakon az esztendők során lefolyt ünnepek plakátjai függtek. »Kitsch-ünnep«, olvasta Etelka újból a Karla által használt kifejeést.

A helyiségek zsúfolva voltak. A Balkánon ott ült Bukovina Miss Northon oldalán, nem messze tőlük a miss multkori sugár táncosa is, hideg szótlanságban, míg Bukovina szüntelenül lármázott.

Etelkáéknak az ebédlőben volt hely tartva, a mimózával ékesített asztal mellett. A szobalányok rákpirosra fáradva hordták a feketekávét, tejesköcsögöt, a tortát és a kalácsokat, buzgóságuk fejében egy pfennig borraivalóra sem számítva. Nem voltak e részben elkényeztetve.

Egy pillanatra a háziasszony is megjelent: magas, halvány asszony, fekete selyemben; fürtei őszbe csavarodtak korahervadt arca fölött.

Etelka nem hitt szemének. Ez a matróna lenne az ifjú és bohó háziúr neje?

— Nem olyan idős, mint látszik, súgta Karla. Mindenesetre neki nem sok öröme telik a penzióban. A gyerekük miatt őszült meg. Nem látta ott az udvaron azt a kis fiút, aki a sárban gyúrt golyókat? Néma szegényke.

Etelka az üvegfalon át megpillantotta a gyermeket; beszédes, okos szeme volt, mintha szólni vágyna, ajka körül pedig a tehetetlenség keserű vonala.

A háziasszony gondos szemekkel kutatta végig az asztalt, néhány szót váltott férjével és ismét eltűnt.

A sütemény jó volt és kifogástalan, mintha az asztal ama bizonyos »*terülj, terülj*« volna és ezt a kellemes csalódást az is elősegítette, hogy a megvendéglésér fizetni nem kellett.

A közönség és a levegő mindig sűrűbb lett. Ali hiába próbált a társaságban a multkor látottakra ráismerni. Csak Ingertet és a két vénkisasszonyt fedezte fel. Ezek most is kitettek magukért: csontos vállukat mélyen dekolletálva, Bukovina szerint húscsarnokot nyitottak.

Nyomban e gonosz megjegyzés után a zszibongó zajba belejajdult a harmonika. A Balkán karban kezde zengeni:

— Miserere, Miserere . . .

Lassan, fájdalmasan zúgott a templomi ének a kacagó lármába.

A harmonika aztán másba csapott át. A Balkán még nem kapott sem kávéét, sem süteményt, azért újabb panaszba kezdett:

Wartburgi várból
Dalnokok vagyunk,
Mazsolás patkóért
Jaj, meghalunk!

Csak miss Northon és a jéghideg gentleman hallgattak. Bukovina igyekezett mindenképen kel-

lemes és szellemes lenni. Lelke volt a mulatságnak. Tréfált, kiabált, csipkelődött.

Az asztalfőn ülő háziúr mellé színtelen, szőke, erősen rövidlátó úr telepedett, székét erőszakosan tolva a többi közé. Folyton evett és a háziúr közelébe türelmetlen, teleszájából jövő feleleteket adott. Nyilván fogalma sem volt, kivel beszél.

— Ki az a nyájas ismeretlen? — kérdezte Ali Karlát. — Roppant jó alak, az ötödik kalácsot nyeli.

A háziúr éppen fölállt és arra jött. Karla csak tréfa kedvéért érdeklődött, ki légyen a jóétvágyú vendég. Biedermann vállat vont:

— Fogalmam sincs. Senki sem ismeri. Nyilván csak úgy betévedt.

Most Ingert is megjelent, May előtt lépve be az ajtón és más hely híján magát a diványba vetve, hosszú lábaival valóságos forgalmi akadály volt.

— Ingert, hozz kávémat nekem — szólt May szorosán mellé telepedve.

— Csak szolgálj ki magad.

És a fiú minden leplezés nélkül kezdte bámulni Etelkát. Mint egy sárga macska, jobban, jobban előre hajolva, meresztette reá szemét. Etelka igyekezett másfelé nézni: a rút, szeplős kis leányra, aki ismét a gyönyörű hektikus festőt tartotta szóval. A szeplőske rettenetes német kiejtéssel beszélt és csak irodalomról, művészetről, folyton e két szóval dobálózva:

kolosszális, fenomenális. A legfrissebb, legzöldebb elméleteket ismerte és minden művészi eseményt, ami utóbbi években Párisban, Rómában, vagy akárhol, ahol megfordulni érdemes, történt.

Roppant rút volt, de azért a férfiak mind komolyan, érdeklődve hallgatták.

E percben az ajtóban egy úr jelent meg. A nagy zajban, zongoraszóban pillanatig senki se vette észre. A belépő megütődéssel látszott megállapítani ezt. Körülnézett, mintha ovációt várna, de amikor az nem akart fölhangzani, a jövevény a háziúrhoz lépett:

— Jó estét. Én vagyok itt!

Az *ént* különös hangsullyal ejtette.

Mindenki odarepítette figyelmét, tekintetét. Néhanyan suttogni kezdtek.

— Lilienthal? Ó? Ah, csakugyan!

A szeplős leányka felemelkedett, előrenyújtotta fonnyadt nyakát, izgett, mozgott és szinte hangosan tört ki:

— Mily kolosszálisan intelligens arc! Minő fenomenális dekadencia!

Az ünnepelt költő enervált, kevés hajú koraggastyán volt. Etelka nem tudta elhinni, hogy azok a csodálatosan gyöngéd, túlesztétikus versciklusok ebben az affektált koponyában teremhetnek.

Az általános megilletődést, amivel ez a kezdő

zsenikből összeszűrt társaság a már fölemelkedettnek, a bevált reménységnek — ha nem is minden irigység, nem is minden malícia nélkül — adózott, Ingert arra használta föl, hogy Mayt faképnél hagyva, egy üresen álló széket tolt félre az asztaltól és bekönyökölt a kávéscsészék közé, úgy hogy Etelkának épen az arcába nézhetett és suttogó lehellete elérhette őt:

— Ön szép, ön nagyon szép.

Azzal visszahúzódott és tovább meredt a teljesen megrémült leányra.

Zdenka a nagy költő feltűnte által meg nem illetődve, a zongorához lépett és mindenáron énekelni, szerepelni akart. Kedves, csicsergő hangon szláv szomorúságokat adott elő, de alig figyeltek rá.

Karla Zdenka mellé állt és intette:

— Ide nem kellenek komoly dolgok.

Zdenka erre bécsi kuplékba kezdett, Ali kísértte a zongorán. A közönség egy része figyelt is, de abban nem volt köszönet. Zdenka csehes kiejtésén néhányan mosolyogni, egy impertinens suffragetta pedig hangosan nevetni kezdett.

Zdenka babaarca kipirult, cseresznyeszája elnémult.

A nők szavazójogáért agitáló kisasszony, hogy a nevetés gyanúját magától elterelje, biztatni kezdte Zdenkát:

— Oh, kérünk még egy dalt!

Zdenka haragosan, szinte könnyezve felelte:

— Azt hiszi, nem hallottam a nevetést? Azt hiszi, olyan ostoba vagyok...

— Amilyennek látszik... — fejezte be a suffragetta.

De nyomban megbánta mondását, mert Zdenka szemébe most valóban könnyek szöktek, Aladár pedig, mint a nyíl fúródott a háziúrhoz.

Az nem is hallotta a csak szűk körben lefolyt csetepatét.

— Kérem annak a hölgynek legközelebbi férfi-hozzátartozóját megnevezni — követelte Aladár.

Biedermann nem volt effélékhez szokva. Az ő művészei sohse lovagiaskodtak: összekaptak, kibékültek. De Aladár nem hajlott a szóra és végtelen elégtétellel jegyezte föl magának a suffragetta unoka-öccsének, Bispinck nemzetgazdásznak címét. Azután szobájába kísérte Zdenkát és mindenképen próbálta vigasztalni. Zdenka vacsorai harangozásig sirdogált, közben pedig déligyümölcsös skatulyákat szedett elő kofferjéből, amiket vőlegénye vett az útra és amiket most Alival fogyasztott el vigasztalásul.

Ezalatt a kávé társaság tovább mulatott. Nyolc óra felé Karla vendégeit kivéve, az idegenek rendre eltávoztak, még csak a nagy költő maradt ott. Pályafutását ő szintén Biedermannál kezdte és néha kijárt ide, hogy újra szívja a régi hangulatokat.

Mindenki tudta, hogy Lilienthalnak villája van a belső Schwabingban, hogy fényes művészeszéket ad München legválogatottabb publikumának, de azért most kitűnő étvágyat mimelve, fogyasztotta a heringsalátát, a hideg húst piros babbal, a bodzabogyó-befőttet és az este mindig kijáró teát. Emlegette a régi szép időket, mikor nem volt óralánca, hanem óráját a kedvesétől ellopott hajszalagon hordta.

A rút kis szeplős folyton ott settenkedett körüle, míg végre sikerült föltűnnie. Ez annyira boldoggá tette, hogy elfeledte a beteg festőt és a kezdő költőt, akinek kinyomatlan költeményeit emlegette a multkor.

A kezdő költő különben versenyt nézett Ingertel, Etelkát választva célpontul. A leány igen kényelmetlenül érezte magát a szikraesőben. Csak imént örült, látva, hogy Ali végre is másba kap; most pedig hidrafejként egy imádó helyett kettő kezd fölbukkanni. Etelkának úgy suttyomban vőlegénye volt, egy szőke Othello, aki bár maga sohse ért rá — a menyasszonyával foglalkozni, szigorúan őrködött, — már amikor erre ráért — hogy más se foglalkozzék vele. Ez a féltékeny lovag nyakig volt a tudományos kísérletezésben. Vegytant tanult és a laboratóriumból sohse bújt elő. Valamiféle pályamunkán dolgozott, abban egy maga-fölállította vegyi elméletet akart bebizonyítani.

Ez Othellonak aki különben az Albert névre

hallgatott, sejtelve sem volt Etelkának mai kirándulásáról. Nem mintha Etelka titkolózott volna hanem mert öt napja nem találkoztak.

A szeplőske költője pedig Ingertnél is veszedelmesebbnek látszott. Etelka lopva pillantott rá: erős, hajlott orrú fiú volt, sűrű, aprón göndör, kúposan fölnevelt kemény haja olyan színű, mint a kis malacok szőre.

— Szőke szerencsenfiú — súgta Karla Etelkának. És tudja, a fogsora olyan, mint egy régi temető. Kidőlt, bedőlt, csonkult, barnult sírkövek...

A kezdő költő észrevette, hogy róla beszélnek és mintegy jelre odaugrott.

— Zwirn Ulrik Adolf vagyok — hajtotta meg magát oly feszesen, szertartásosan, ahogy azt a *«Comment»*, vagyis a diákillemtan szabályai írják elő.

— Tényleges vagyok.

És megnevezte a diákegyületet, amibe tartozik.

Etelkát ez érdekelte.

— Önnek van egyenruhája is?

— Csak sapkánk és szalagunk van, tüntetések és hivatalos alkalmakra.

— Nem fehérszalagos vörös sapkát hordanak? Olyat sokat láttam az egyetemen.

— Dehogy! Az a párbajellenesek sipkája. Pfuj, szégyelném föltenni, gyávák fedője az.

— És miért nem jelent meg a sapkájával?

— Nem valami előnyösen áll nekem. Az én tisztán gótikus jellegű arcomhoz, homlokomhoz nem talál. Ha fölteszem, rögtön nem hasonlítok ideálomhoz, Stefan Georgehoz.

Karla ismerte a híres költő arcképét, egyelőre azonban nem merte megkockáztatni, hogy semmiben sem hasonlít Zwirnhez.

A penzióban különben divat volt valamely lángészhez hasonlítani. Egy vadkanfejű zenész Beethovennek szólíttatta magát, egy álmosképű gyerkőc Kleist Henriknek, és persze aztán ruhában, hajviseletben igyekeztek is utánozni a mintaképet. Ulrik Adolf Georget játszotta.

Etelkának, aki német irodalmat hallgatott, épen George líráját kellett méltatni egy hazai folyóiratban. Megkérte új barátját, instruálja őt kissé. A fiú nem vette ezt kitüntetésnek, és professzori modulatokkal kezdett magyarázni.

Közben a szobalány elkapta előle a hideg húst. Ez pedig érzékenyen érinthette, mert a vacsoráért fizetni kellett.

Mindazáltal hősiezen lemondott a prózai visszaírástól és megelégedett a bodzakompóttal.

Fönt az asztalnál a nagymester: Lilienthal indítványt tett egy kis kirándulásra a *Bohém-kávéházba*.

— Ha ugyan beférünk, — szólta Bukovina.

— Tudniillik nem a nagy Bohémbe megyünk,

az nem elég meghitt és igen is messze van, — magyarázta Ulrik Adolf

Vagy tizenötön felkerekedtek. Etelka Aladárt is előszólitotta, aki elbúcsúzott az úttól fáradt Zdenkától és mint rosszat forraló fenevad léptetett Karla mellett, észre sem véve, hogy Etelkánál helye betelt.

Végre is föltűnt neki a velük lépést tartó göndör fiú és bemutatkozván megkérdezte: diák-e, tényleges-e és hogy volna-e hajlandó neki a német párbajozás módjairól egyet és mást elmondani.

— Csak apróságokat, részletkérdéseket, mert nagyjában tisztában vagyok a szabályokkal.

Megérkeztek a Bohém elé.

Az egészen kis fészek volt, benne pár asztal, a kasszánál a háziasszony maga trónolt.

Viruló, erősen füzött hölgy, akit terjedelmes felsőtteste miatt Bukovináék kebelbarátnőnek hívtak. A leghosszabb asztalon a »föntartva« szó díszlett. Ez volt a Biedermann penzió törzsasztala. Valamennyien nem fértek el mellette. Etelka költőjével külön asztalhoz szorult, ahol zavartalanúl folytathatták George lírájának elemzését.

Egy cvikkeres úr leült a pianinóhoz és valcerbe kezdett.

— Two step, two step! — kiáltotta a szeplőske, és elhurcolta a beteg festőt.

Ingert is felállt Mayvel, és az asztalok között

ide-oda tipegtek. Hely egyáltalán nem volt, úgy látszott ez nem is fontos.

Még többen követték példájukat, sőt maga a kebelbarátnő is, aki Bukovinát kérte föl. A cvikkeres mind tüzesebben csapta a billentyűket, de ő is, mint Bukovina, mindig ugyanazt játszta.

A nagy költő fent trónolt az asztalfőn, számoszi bort ivott, amiből a közelülőknek is jutott. A többiek csak kávéztak.

A barna lé, a verklibe való utcanóta fel tudta hangolni a társaságot. Tréfáltak, nevettek, a nagy költő pedig elmesélte, hogy egy ilyen dáridó alatt írta első versét, amely festéket látott.

Etelka a berajzolt falakra bámult. A halvány tapéta sűrűn volt teleművészkedve. Ingeret exotikus figurái, Bertramnak, az amerikaiak flamingószerű emberei és emberszerű flamingói nyújtóztak a falon mindenfelé; kubista apróságok, expresszionisták távlattalan csodabogarai. A rajzok csak olyat ábrázoltak, amit az ember természetben sohase lát.

Zwirn türelmetlenkedett, hogy Etelka annyi érdeklődést szentel a mások műalkotásainak. Ellen-súlyozásúl kivette irattárcáját és felolvasta »Ifjúságom« című költeményét, amely így kezdődött:

»És ifjúságom mint a liliom,
Amely gyengéd leánykezekre vár...«

A vers szép volt. A nagy költő is meghallgatta, mert Ulrik Adolf addig hadonászott kezében a fehér lappal, míg a Bohém érdeklődése feléje fordúlt. Lilienthal elkérte a verset, és megígérte, hogy az jönni fog valamelyik müncheni lapban.

Zwirn csaknem oda volt az örömtől. Úgy látszik, Karla jól sejtette, hogy eddigelé csak kiadatlan versei voltak.

Karla maga is elismerte, hogy a költemény csinos.

— Kedvesem, — szólt hozzá — úgy látszik, az ön feje belül jobban hasonlít Georgehoz, mint kívül.

A nagy költő éjfél után álmosodni kezdett. Intett hogy telefonáljanak autójáért és távozott.

Közben Karla is ismeretségre tett szert.

Bertram, az amerikai, egy babaszerű nővel szokott mindenütt megjelenni. E hölgy messziről tizen-négy évest mutatott, közelről legalább huszonhatot, azzal a kellemetlen benyomással szolgálva, hogy a fejlődésben visszamaradt, mint az elcsenevészett japán szobafácskák. Különben nem volt rút és a csípőn szorosán fekvő, onnan bő ráncokban aláomló, várkisasszony ruhája jól állott parányi termetén. Kedves színe volt a rikító lila, ilyen színben hollandi főköttöt hordott göndör, rövid fekete haján.

A babaszerű nőcske nem volt művésznő, hanem Bertramnak, az amerikainak menyasszonya.

Ma este Bertramon kívül még egy ismerőssel jelent meg, valami pompás, marcona fickóval.

A fiút Etelka, rövid kabátja, pörge kis kalapja, napégett bőre után gazdásznak nézte.

Kicsattanó egészsége, túlszolid viselkedése nem vallottak művészre. A fiú Karla mellé került, udvariasan bemutatkozott — a penzióbeliek ezt sohse tették. Beszélgetésük általánosságokról folyt, ami itt szintén szokatlan volt. A penzió tagjai csak arról fecsegték, amit a perc könnyűsége eléjük vetett: Ingert ma gorombább, mint rendesen, a kávé nem forró, a szeplőske meg akar bolondúlni, úgy táncol és így tovább.

A kerek szemű fiút Ferencnek hívták. Micsoda becsületes, polgári név! Végül kiderült, hogy a fiú egy darabig Berlinben járt festőiskolába, jelenben pedig műfényképész. Franci mosolyogva utasította vissza a csodálkozást:

— Az ember póz nélkül is lehet művész. Mi köze a kabátomnak ahhoz, hogy mivel foglalkozom.

Karla megjegyezte:

— Igaz, de a művész öltözzék művészi izléssel, anélkül, hogy tüntetne hagyományos külsőségekkel.

— Lássá, — szólta Franci — én mindjárt kitaláltam, hogy ön iparművész. Természetesen a ruhájáról.

— Feltűnő?

— Mindenesetre még Münchenben sem közönséges.

— Szerencsére itt nem kockázat az egyéni ruha.

Magdeburgban egyszer megkergettek az utcagyerekek.

— No igen. Nem mindenkinek van érzéke az efféle iránt. De hát utóvégre az ember nem a közön-ségért, hanem a maga örömeire hordja az ilyen alkotásokat.

Karla aranyporszínű, egyetlen darabból szabott, a nyaknál pávaszemszerű hímzéssel díszített reformruhát viselt ma. A hónaljtól alá egy vonalban omlott le a ruha, és így épen nem mutatott karcsúnak.

— Hol fog műtermet nyitni? — kérdezte Franci, figyelmesen vizsgálva Karla toalettjét.

— Egyelőre sejtelmem sincs.

— Semmi esetre sem Magdeburgban.

És Franci elmosolyodott.

Karla összerántotta homlokát:

— Ami azt illeti, nem félek, hogy nem boldogulok. Azt hiszem, igaza van Biedermannnak, hogy aki a férfiak élvhajhászatára, vagy a nők hiúságára alapítja üzletét, az mindenütt megél a világon. Igaz, hogy a mi úttörő munkásságunkat, amely a nőnek új szint, új körvonalat akar adni, még nagyon kevésbé méltányolják. Képzelve, a házigazda például krumplitechnikának hívja az én művészi irányomat, amiért az kizárja a fűzőviselést és fölöslegessé teszi a darázsdereket.

— Biedermann? — Franci legyintett. — Ó

nagyszerű üzletelveket hozhatott haza Amerikából, de honnan venné a művészi érzéket?

— Mindenesetre eleget hallhatott, láthatott a lakóitól.

— És ön kisasszony tanult-e valamit azoktól? Karla nevetett.

— Igazat megvallva, nagy csalódás volt az nekem, mikor én ide jöve, azt vártam, hogy hallani fogok komoly elveket, elméleteket a penzióban. Ha csak vitatkoznának valamiről!

— Látja, én is jártam régen Biedermannhoz. Ugyanilyen reményekkel. Rájöttem, hogy ott nagyszerűen lehet az időt, az egészséget elfecsérelni, de valami okosat ott még soh'se hallottam. Ennek az örökös táncnak, ünnepségnek egy a következménye. Az emberek elernyednek, ellustulnak, szellemileg lezülленnek. Szóval *elsvábingolódnak*. Higgye meg, a Schwabing több tehetséget ütött agy n, mint a hányat kifejlesztett.

— Ön nagy pesszimista. Lássá, én rengeteget haladtam, amióta itt vagyok.

— A nők kitartóbbak... meg aztán — bocsánat — ön túl van már a legveszedelmesebb koron. Azt hiszem, ön megvan...

— Huszonhét éves vagyok.

— Nos, gondoltam. De lássa, ma például, tanúja voltam az állomáson egy jelenetnek. Biedermann és a főkolomposai fogadtak egy önnél tíz évvel is

fiatalabb leányt. Pláne, mint hallom ausztriai, ahol a leányokat selyemszalagon járatják. Itt ugyan föl nem ügyeli senki, hozzá még túlságosan kicsinósítva jár, ahogy viszont nálunk komoly foglalkozású leányok alig. És én láttam már Drezdából, Lausanneból féltve a világba küldött leányokat itt elsvábingolódni, örökös mulatozásban testileg, főleg azonban lelkükben tönkre menni. Nézze meg May-t...

— Zdenka barátja igen derék fiúnak látszik, — szólt Karla Aladárra mutatva, aki egész este szótlanúl kevergette, hajtogatta a híg fekete kávékat.

A társaság lassankint szedelőzködött és fölkerekedett. Ki-ki maga fizetett magáért.

Az ajtó előtt Bukovina meghívta a társaságot magához teára.

Miss Northon, Ingert és May, meg két kis diák fogadták el a meghívást.

A többiek erre-arra széledtek a teljesen kihalt csak felényire világított kongó utcákban. Etelkának a költő karját ajánlotta, miután sikerült Aladárt is Bukovináékhoz tuszkolnia.

A fiú váltig erősítette Alinak, hogy okvetlen látni kell, mint főzi Bukovina a teát, mint szűri át egy rongyon, ami a rossz nyelvek szerint valaha zsebkendő volt. Ő maga azonban nem volt kíváncsi e látványosságokra.

Lerázta Alit, aki belátta, hogy Etelkánál fölöslegessé vált. És így Ulrik Adolf hazakisérte a lányt.

Karla ellenkező irányba, a városból kifelé indúlt, Franci kíséretében. Bukovina megbökte Bertramot és utána mutatott az éjszakába vesző pároknak :

— Alighanem új filmeket kapunk.

Filmnek nevezték a penzióbeliek a fordulatos szerelmi históriákat.

IV.

Az ébredés másnap a temperamentum és lelkiismeret szerint igen különböző volt.

Bukovina férfivendégei ott virradtak nála, és fölették, fölítették a fiú készleteit utolsó kortyig, morzsáig. Az ablakra ráhúzták a függönyt, hogy sötét legyen, mert csak a lámpafény tartotta őket hangulatban. Közben Bertram hazafutott rumért és grogot főzött, a két kis diák pedig cigarettát szállított.

Nyolc órakor Bukovina ajtót mutatott a társaságnak, hogy aludhassék.

Eszébe jutott, hogy délelőttre oda igérte műtermét egy asszonyismerősének. Illő volt kótyagos fejjel elébe nem állítani, hát bevonúlt az alkovba. Ruhástúl terült az ágyra és az ajtót magára zárta. Előbb azonban a kamra ajtajára a következő cédu lát függesztette :

»Tilos zörgetni. A horkoló én vagyok. Brikett

nincs, kérem fűtsön a tűzgyújtó fakötegekkel. Költ-
sön fel egy órakor.»

A fiatal svéd asszonynak, akit Bukovina várt
nem volt műterme. Nem még olyan szobácskája se,
amiben egy festőállványt föl lehetne állítani. Az assz-
zony nem jutott szobához Biedermannál, másutt
pedig nem akart lakni. Így aztán beköltözött az
«azbeszt kuckóba». Ez hat-hét lábnyi kamrácska
volt a ház egy zugában, ahol hajdan az építkezéshez
szükséges azbeszt állott, innen volt a neve. Jelen-
ben egy vaságy, egy asztalka — mosdó, dolgozó- és
ebédlőasztal egyben — állott benne és rengeteg rossz
esemély, ami évek során ott felejtődött a penzióban.
Ide vonúlt a menyecske, míg lakás üresedik. A napot
úgy is az akadémián, az ebédlőben, vagy műteremmel
bíró barátainál töltötte.

Tíz óra tájban csakugyan feljött Bukovinához,
elolvasta a cédulát és aztán mintha otthon volná,
tüzet rakott, előszedte az állványt és délig pingálta
a tájképet, amin egyelőre csak három színnel volt
szabad dolgoznia: a fák méregzöldek, a napsütés
gummiguttisárga és az árnyék lila volt.

A Bukovina skálaszerű hortyogása kísérte az
asszonyka művészi izgalmát. Egy órakor a svéd nő
dilemmában állott Bukovina ajtója előtt. Zörgetnie
tilos, de viszont föl kell költenie a fiút. Hogy lehes-
sen ez?

Kopogott először halkán, de az nem segített.

Aztán erősebben, amire Bukovina hortyogása megszűnt.

— Ezer köszönet, — kiáltotta ki, és mire az aszszony összepakkolta holmiját, a fiú már meg is jelent. Persze öltöznie nem kellett.

Megindultak a penzió felé ebédelni.

Etelka korán ébredt és sokáig tünődött az ágyban affölött, mit szólna a tegnaphoz Albert, a titkos vőlegény?

Elhatározta, hogy munkában keresi a vezeklést. Fölkelt hát és egész napra az egyetemi könyvtárba zárkózott, ott pedig falva falta George költeményeit. Holnap nekifog az idevágó irodalom összeállításának...

Aladár reggel ballagott haza Bukovinától. Egy csöppet aludt és úgy tizenegyre járt, mikor kinyitotta szemét, természetesen katzenjammer nélkül, mert az egész multság úgyszólván alkohol nélkül folyt le.

Aladár az ágyból fürdőmedencéjébe lépett, aztán becsengette a szobalányt, hogy perc alatt rendet teremtsen. Asztalára drága konyakot, havannákat rakott, így várta Zwirn Ulrik Adolfnak tizenkettőre ígért látogatását.

Az meg is jelent, fekete cutavay-ben, ingén az átfűzött fehér-kék szalaggal, fejében a lapos diák-sapkával, amire nézve igaza volt: az nem emelte Ulrik Adolf fiziognómiáját ellenben igenis a bátorságát, sőt a tekintélyét is.

Miután töltöttek és füstölni kezdtek, Ulrik Adolf egy kényelmes székben nyársatnyeltként ülve közölte Alival, hogy a német diákszokások szerint egy párbajsegéd is elegendő, és hogy ő ezt a tisztet magára vállalja.

Ezután autóért telefonoztak, mert ez ad nyomatékot a fellépésnek. Ulrik Adolf belevágta magát és Bispinck lakására hajtatott.

Feszesen jelent meg az egyszerű, könyvvel zsufolt hónapos szobában. Az íróasztaltól magas, rózsás arcú aranyszőke fiú lépett elébe, olyan szíves mosollyal, mintha születésnap gratulációt fogadna. Ulrik Adolf visszautasította a fölkínált széket és előadta küldetését a »Comment« formái szerint. A rózsás fiú ezt is mosolyogva hallgatta, majd pedig így felelt:

— Uram önöknek teljesen igazuk van. Unokanéném, illetőleg annál ő nekem sokkal távolabbi rokonom, szóval az ő eljárása több, mint nem szép volt de tekintve, hogy én vívni csak épen hogy tudok, és hogy a sértett kisasszonyt szívesen megkövetném, annál is inkább, mert nemsokára szigorlatozom és így minden percem drága, tehát azt kérdem, nem lehetne-e az ügyet békésen elintézni?

Ulrik Adolf megijedt, hogy a dolog elsimul, amit pedig ő fontos és veszélytelen szerepében igen élvezett.

— Szóval ön nem áll elibe a fegyvernek, — jelentette ki rövid, megvető hangon. Tagja ön valamely diákegyletnek?

— Nem vagyok, nem is voltam, tehát nem kell félnem, hogy kizárnak. Én csak őszintén szólva, egyszerűbbnek találnám . . .

— Uram, nem vagyok kíváncsi a párbajról szóló véleményére. Ulrik Adolf ezzel átnyújtotta Ali névjegyét, és este hatra tűzte ki a válasz határidejét. Azzal fagyosan elköszönt.

Az ingyenkocsizás közben pedig új költeményeken töprengett, egy cikluson, aminek címe »*A puszták lánya*« legyen.

Este hatkor Alinál volt és előadta, hogy Bispinck nem tud jól vívni, majd fogadta az ellenfélnek segédjét, egy ép oly szolid, ép oly szőke és rózsás fiút és fölényesen adta tudtára annak, hogy mivel képviseltje gyatrán vív, Ali elnéző iránta: kard, első vérig, lesz a föltétel.

Közben Ulrik Adolf curaçao-val csillapította megvetését. Megállapodtak egy vívóiskolában, ahová Alinak kulcsa volt, s ahol az efféle dolgok általában lefolytak. Innen került ki a legtöbb ama sebesültek közül, a kik az egyetemen úgy hemzsegték, hogy az ember kórházban képzelhette magát.

Másnap reggel nyolckor Ulrik Adolf autón ment orvosukért, onnan Alihoz, és aztán valamennyien a küzdelem színhelyére. Bispinckék már készen vártak.

Az ellenfelek nekivetkeztek. A két orvos kirakta a kötszert, szeszbe dobta a csipeszeket, késecskéket és más furcsa szerszámokat.

Ulrik Adolf számolt.

— Egy, kettő, három, indulj!

Néhány perc is elmúlt, de egyebet nem hozott, mint Ulrik Adolfnak a nem várt meglepetést, hogy a békésszándékú Bispinck kitűnően vív, épp oly kitűnően, mint Aladár. Tehát mégsem gyávaságból szabadkozott a párbaj ellen.

Most egy új összecsapás — Ali szemét valami melegség vakítja el. Homlokát gyengén karcolta Bispinck kardéle.

— Azt mondta, hogy nem tud vívni, csak hogy vigyázatlanná tegye barátomat — gondolta Ulrik Adolf és villámként rontott a két viaskodóhoz.

Nyilván azt hitte, hogy Bispinck tovább akarja folytatni, holott az, Ali szemét látva vérbe borulni, megrettent és ellenfeléhez közelebb lépett.

Hogy mint történt a többi: arra tisztán egyik sem emlékezett. Bizonyos, hogy a kardot hirtelen alábocsátó Bispincknek szándéka nem lehetett Ulrik Adolfot bántani, viszont az is kétségtelen, hogy a kard annak erősen előugró orrát találta, oly szerencsétlenül, hogy hegyét csaknem lekanyarította. A boldogtalan párbajsegéd száját előntötte a vér.

A seben másként nem állt a kötés, csak úgy, hogy az orvos fekete selyem tölcsért varrt két kis kötővel; a tölcsért Ulrik Adolf orrára huzta, és a szalagokat a füle felett vezetve, hátul megkötötte. Ezt látva, Alit

csak Ulrik Adolf sápadtsága tartotta vissza a nevetéstől.

A póruljárt fiú suttogva kérdezte az orvost, ha, vajjon a forradás megfogja-e rontani arcának gótikus jellegét

— Szó sincs róla uram. Nyolc nap alatt minden rendben lesz.

Ulrik Adolfnak eszébe jutott Etelkának tett ígérete, hogy másnap a könyvtárban lesz. Hiúságát rettentően bántotta a fura kötés. Meg volt győződve, hogy a tegnapelőtti hatást le fogja rontani a puszták leányánál. Ez jobban kínozza a testi fájdalomnál is, és most már sem az újból való autózás, sem Ali konyakja föl nem vidította.

Odahaza elővette von Aue »Szegény Henrik«-ét, aki rút betegség mellett is önfeláldozó szerelemre akadt. Ez némileg vigasztalta és csillapította irigységét is, amit Ali homlokkötése keltett föl benne. A puszták fia átkozottúl csinosan és megható módon szenvedőn festett a fekete selyemkendővel; Istennek hála, hogy Zdenkának udvarol...

A kávédelutánt követő nap reggelén Karla a szokottnál későbben kelt. Ő naiv volt, a huszonhét éve ellenére. Egész éjjel Francira gondolt és egyre csinosabbnak találta őt. Nem sokat kapálózott az érzelmek hirtelen ottermése ellen:

— Tetszik nekem, mondogatta magában, legalább is tudna tetszeni, amilyen a penzióban egy sincsen.

De Etelka, hogy éppen azzal a szőke négerrel mutatkozott egész este ! Hogy figyelt a nagyhangú beszédeire ! Sőt komolyan jegyezte is azokat . . .

Karlának ez nem fért a fejébe.

Aztán újra Franci jött eszébe : kerek, sötét szeme, tele ajka, kedves fiús mosolya . . . Ők karonfogva ballagtak haza, a városon innen, a holdfényes őszi kertek között. Milyen édes volt, milyen szerény, mily figyelmes, hogy Karla mindig a sártalan úton menjen.

Az átábrándozott reggeli lustálkodás után Karla tizenegy órára ért fel az iskolába, ahol keramikát tanult.

Az iskola magánintézmény volt és egy Schwabing-beli ház teljes negyedik emeletét töltötte ki. Sok szelős, erősen világos, de függönyökkel eltompítható teremben festett, mintázott, gyúrt, égetett ott a világ minden végéből összeszűrt zsenisereg. Az iskola természeti osztályában, a túlfűtött tantermekben meztelen alakok ültek, álltak, guggoltak és terpeszkedtek, a tanulók pedig körben állva rámaik előtt, tüszögve a porzó szénfelhőben, vázoltak és mázoltak roppant ambícióval, vagy lusta nemtörődéssel.

Az iparművészeti osztályban az ifjúság nyakig agyagosan forgatta korongjait, a batikolók színes gummikeztyűben kavargatták festékeiket.

Karla most únta a koronghoz ülni. Eszébe jutott, hogy a belépési díjon, az ötven mrákahavi tandíjon, modell-anyag- és eszközdíjon, a liftpénzen, (lift nem

létezett, de volt valaha, mikor az iskola más házban virágzott) a házfelügyelői kapujárulékon és postásdíjon kívül ő könyvtárdíjat is fizet. Illő tehát egyszer a könyvtárba is benézni.

Ott alighogy belemerült a »Moderne Kunst« legfrissebb számába, az ajtón valaki beszólt:

— Kisasszony, itt a mester!

Ez hallatlan volt.

A mester nyolc napban egyszer szokott megjelenni, s most hetednapra vizitál.

A természeti osztályban a zúgás szünetelt és a mester gúnyos, lágy hangját lehetett hallani:

— Nem, Gross kisasszony, modellünk nem golyvás . . . Hohó, előbb tessék rajzolni tudni. Anatómia, anatómia, jöjjön el a te országod —

Karla a cserépgyártók közé ugrott és dolgozni kezdett. Mintegy félóra mulva ott is megjelent a mester, jobban mondva ezermester, aki az iskola mindkét részét kitünő karban vezette, anélkül, hogy hetenként egy délelőttnél többet szentelt volna annak. Egyetlen szóval, rámutatással világosságot gyújtott a tapogatózóknak fejében.

Az volt az elve, hogy a jó mester sohse zaklatja tanítványait; magára hagyja őket, hogy önállóan keressenek, különben mit sem ér a tanítás.

— A magyarázat ne előlegezett igazság, hanem a tanítványban kialakult kérdésre való felelet legyen.

Eszerint nem járt be csak hetenként egyszer az

iskolába, mikor némelyik szomjú művészke már majdnem toporzékolt, hogy nem tud haladni.

A délelőtt végül is lefolyt, délután pedig Karla batikolni akart. Neki fogott ugyan, de a viaszt mind rossz helyre csepegtette, amin aztán segíteni nem lehetett. Végre is abba hagyta, és tele dobva kályháját brikettel, csak a rácsot csapta rá, hogy a szoba vörös fényben ússzék.

A kora violaködös müncheni este elfeküdt a mezőkre, de Karla nem kivánt több fényt. Csak a szamovárt gyújtotta még meg a muzsika kedvéért, azután elfutott a legközelebbi hentesboltba és ott kedves csemegéjét, a fehér virslit kérte. Fölpakolt belőlük, vett hozzájuk a péknél rozskenyeret és haza érve, éppen a teát akarta kiönteni, amikor kopogást hallott, amelyet várt, és amely mégis olyan szívetriasztóan meglepő volt.

Franci jött, ugyanabban a rövid barna kabátban, pörge kis puha kalapban, szemében kedves bocsánatkéréssel. Ma nem volt sok dolga. A szürke idő távortartotta a forgalmat a műteremtől, azért jött már ma, mert holnap, holnapután esetleg nem ér rá.

— Ha még nem uzsonnált, szívesen látom egy csésze teára. Orosz tea, valódi.

Azzal Karla forró vízbe dobta a kis fehér gömböcöket, kenyeret vágott, csészéket szedett le a polcról, kedves, barna babacsészéket és kiöntötte az arany-

színű teát. Leültek egymással szembe, s neki fogtak az uzsonnának

Franci a művészetéről beszélt. Csak néhány képet hozhatott, legszebb fölvételeiről nincs még levonata. A műterem, amiben dolgozik, arcképekből virul; de nagyobb művészi feladatot szolgál tájfölvételeivel. Ő maga napokig bolyong a Starnbergi-tó körül, még eddig föl nem vett részletszépségek után kutatva.

Uzsonna után lámpát gyújtottak, megnézték a nagy sötét lapokra fölragasztott kis képecskéket. Volt köztük egy különösen hangulatos: végtelen, kákával benőtt mező, amin át, elveszve a sásban, alig mozduló ár hömpölyög. A vízre óriás, göthös fűz hajol, és sehol egy élő lélek.

— Micsoda melancholia van ebben a képben, jegezte meg Karla.

— Ez szülőföldemről való. Az északnémet pusztáról. Ért-e ön alnémetül?

— Egy keveset.

— Mert elhoztam Reuternek, a mi költőnknek egy művét. Ha megengedi, föl fogok olvasni belőle.

— Nagyon jó lesz. Amit nem értek, azt majd megmagyarázza.

— Meglátja, szeretni fogja Reutert. Ezek a délnémetek alig ismerik.

Franci föllapozta a könyvet. Röviden elmondta a tartalmát: a két falusi szerelmes történetét, a kik

a földesúrtól nem kapnak telket házépítésre, és nyomorultul elzülленek.

A vers a leány pusztulásáról nagyon szép volt : a tórol szólt, ahová a leány behalt, a vizirózsákról, amik tavaszról-tavasza nyílnak és a felkúszó holdnak évről-évre elmondják, hogy itt egy emberszív szakadt meg.

Franci hangja elakadt.

Karla maga is könnyben volt. Aztán egymásra néztek és mintha nem tizennyolc óra, hanem tizennyolc év óta ismernék egymást.

Ismét teáztak és halkán, sokáig csevegtek annyi bizalommal, annyi bensőséggel, képekről, utazásaikról és olvasmányaikról, apró cserépvázák stílusáról, csak épen egymásról, csak épen a multjukról és a jövőjük-ről nem. A jelen olyan szép volt, olyan édes, olyan gyöngéd, hogy nem volt szükség sem emlékekre, sem tervekre. Egy kis zsibárustól összekerült fészek, egy csésze illatos tea, egy szép könyv, szép képek ; a »te meg én« költészete : ez volt a földi paradicsom, a bűn és vágyak nélküli.

V.

A tél végül is beköszöntött, először lucskos esővel, fojtó köddel, azután bő, puha hózivattarral. A füstlepte házak fehér bársony sipkát, prémet kaptak, a dróthuzalok zuzmarától vastagodtak láthatóvá a

légben. Ez új öröm volt, új ok a mulatságra, flirtre. Az utcán korcsolyák csörömpöltek, kötött gyapjú-holmiba öltözött fiúk, lányok hátukon vitték a szánkót, a hócipőt, és naponként elvándoroltak a hegyekbe téli sportra.

Ali pompás svéd szánkót vásárolt és eszkimó toalettben állított be a párbaj utáni napon a penzióba. Büszkén léphetett Zdenka elé, hogy vére hullásával mosta le az őt ért méltatlanságot.

Az egész penzió rokonszenvvvel nézte a fiú homlokán díszlő csinos pólyát, ellenben harsogó kacagásba tört ki, amikor Ulrik Adolf a hátsó kis ajtón belapult.

A póruljárt költő ép a párbaj délutánján költözött be a városból a Biedermann-penzióba. Az este még kikerülte a vacsoránál való megjelenést, a reggelit mindenki szobájába kapta; de már a délebédet el nem mulaszthatta, mert étvágya kitünő volt, és pénze — lévén hónap közepe — nagyon is fogytán.

— Etelka is így fog nevetni, gondolta, és búsan nyelte a kaporral fűszerezett burgonya pástétomokat.

Zdenka büszkén ült hőse mellett, és az üzletről fecsegett neki. Rengeteg a megrendelés, kivált divány-párnákra . . . A szánkópályára ?

Oh, hogyne menne. Mindennap szabad délutánja van, a rajzmunkát elvégzi este.

A szeplőske irigyen pillantott a boldog párra, és egyszerre hangosan, az asztalon át kiáltva kérdezte Zdenkát :

— Irt-e már a vőlegénye?

Zdenka nem jött zavarba. Boldog mosolylyal felelte:

— Mindennap ír, express ajánlva.

És azzal elbeszélte Alinak az utolsó levél tartalmát.

A szeplőske ekkor megpillantotta Ulrik Adolfot és mint régi jóbaráthoz, odatelepedett; tüntetve, hogy neki is van párbajhőse. De a dekadens költő most nem volt jó hangulatban.

Ma délutánra ígérte Etelkának a könyvtárban való megjelenést. Ebéd után megpróbálta a kötést levenni, de a seb újból vérezni kezdett. Végül is elszánta magát, hogy nem fog mutatkozni. Búsan nézte, amint Ali Zdenkával elballagott a szánkópályára. Elgondolta, hogy Etelka most ott ül a boltives olvasóteremben, kezében az aranyvágású könyvvel és sötét szeme őt keresi a karmolászó, tollszárvéget rágó diákok között.

— Legalább lássam, ha nem is mutathatom magamat.

Fél óra múlva Ulrik Adolf ott húzódott meg az udvari könyvtár egy oszlopa mögött, oly szerencsés helyen, hogy Etelkát éppen arcba látta.

A leány csakugyan keresni látszott valakit, vagy valamit.

Ulrik Adolf minden percben fel akart ugrani, de egy pillantás fél szemmel orrtokjára, és újra lehült a

találkozás vágya. A szegény fiú körmét rágta és a népballadát ismételtegette :

»Királyfi és királyleány
Szívbeli két szeretők
Köztük mélységes volt a víz
Össze nem jöhettek ők.«

Etelkának sejtelve sem volt, hogy figyelik. Nagyon bosszankodott. Egy, a dolgozatához szükséges igen fontos új irodalomtörténet, a mely Georgé egész új világításba helyezi, ki volt kölcsönözve. Hogy kinél, arra a hivatalnok nem emlékezett, és Etelka nem kívánhatta, hogy miatta az összes kölcsöncédulákat átnézzze.

Ulrik Adolf tisztán látta, hogy a leány rózsásabb a rendesnél, tehát izgatott, és hogy nem dolgozik semmit, mint akit valami csalódás ért.

A költő kezdett lelkifurdalásokat érezni, hogy az ő tanácsaira váró leányt így cserben kell hagynia.

— Legyen ami lesz, az ígéret kötelez.

Kivéve zsebtükrét, az asztal alá tartotta azt, és egy pillantást vetett beléje, de nem nyert bátorságot, inkább megrettent saját képmásától. E percben nyájas köszönést hallott :

— Jó estét. Ön itt van ?

Fölpillantott. Etelka állt előtte, véletlenül fedzvéen fel sebesült barátját.

Ulrik Adolf rákpiros lőn, nemcsak a kötés, hanem

a tükörbe nézés miatt is. Etelka azonban nem nevetett, hanem aggodalommal nézte a fekete tölcsért.

— Az Istenért, mi lelte önt? Talán az orra vére folyt?

— Párbaj . . . suttogta Ulrik Adolf; de bővebben ki nem magyarázkodott.

És egyben visszanyerve önbizalmát, indítványozta, hogy a folyosóra menjenek, mert odabent tilos a beszéd.

Künn föl, alá sétáltak, és Etelka előadta bosszúságát. Ulrik Adolf látható zavarba jött.

— Oh, az a munka . . . nos, nem olyan nagy história. Én ismerem, tudom is, miket mond George-ról. Majd lejegyzem az elveit magának, egyebekben bátran támaszkodhatik a Bohémában mondottakra. Az istenért, több intuición, több iniciatíva! Minek mindig forrást keresni? ! Persze, persze, elhiszem, hogy magának az ő gótikus, súlyos középkori stylusát nehéz megérteni, a maguk romantikája más, a maga ősei csikókon tomboltak, mikor mi misztikus klastromokban szentképeket másoltunk . . .

— Az én őseim? Úgy képzelem, hogy én egy pusztai csikós ükunokája vagyok?

Etelka elmosolyodott. Érezte, hogy Ulrik Adolf el nem hinné, hogy ő véletlenül nem a pusztákról származik. Mert mi lesz akkor a poéta »Puszták lánya« című románccykusából? Ulrik Adolf most azon dolgozott.

Magas, szőke úr közeledett feléjük. Albert volt, a titkos vőlegény. Ma időt szakított, a laboratórium helyett Etelka társaságában tölteni egy órát. Hogy ilyen áldozatot hoz, és épen akkor is elfoglalva találja a lányt, már ez magában nem volt tetszetős. Kelletlenül mutatkozott Ulrik Adolfnak, aztán Etelkához fordult.

— Nem jön még hazafelé?

— De igen, ma úgysem dolgoztam semmit.

Etelka ezt úgy értette, hogy örömmel megy kifelé innen, de Albert másként:

— Úgy? És mióta van idefönt?

— Háromkor jöttem.

Albert az órára pillantott. Az hetet mutatott.

— Négy óra szép idő, szólt, hozzágondolva: a flirtre.

— Ulrik Adolf egész ártatlanul súgta oda Etelkának:

— Ki ez a rosszkedvű úriember?

Lementek a lépcsőkön, miközben Etelka igyekezett valami közömbös tárgyba kapni. Még nem volt alkalma a pénzőba tett kirándulásról beszámolni Albertnek. Azt szépen, kanalankint, cukrozva kell beadni neki...

— Honnan ismeri ezt a figurát? — mormogta Albert jobbfelől Etelka fülébe.

— Ulrik Adolfot — azaz Zwirn urat közös ismerősünk, Aladár jóvoltából ismertem meg.

— Vagy rosszvoltából.

— Uraságod nem beszél németül?

— Én? Mint ön, uram, felelt Albert röviden. Megengedi azonban, hogy Etelkával anyanyelvünket használjuk.

— Oh tessék. Én különben is rajongok a magyarokért. Hungarofil vagyok.

— Veszem észre, — sziszegte Albert. Nyíltan beismeri, hát ez gyönyörű.

— Zwirn úr szíves nekem a megrendelt cikkemben segíteni, ő kitűnően ismeri George költészetét.

— Igen, én úgyszólván a George speciálistája vagyok. Róla készülő nagy, a kérdésben határkövet jelző munkám ugyan még jórészt fiókomban, sőt fejemben van meg csupán. A Bohémében azért egész kincset adtam át róla Etelka kisasszonynak, nemde?

— Micsoda Bohémében? döbönt meg Albert.

— A kávédelutánt ott folytattuk, felelte Ulrik Adolf gondtalanul. Hogyan, ön nem tudja, hol a mi Bohémünk? Ön nem ismeri az ottani élet kedves intimitásait? Kérem legyen szerencsénk! Különben — tette hozzá hirtelen féltékenységben — nem kényszeríthetjük, ahogy tetszik, ugy-e Etelka kisasszony?

— Oh, nekem fölötte fog tetszeni, sőt máris ropantul tetszik a dolog.

— Igen, de majd, ha meglátja! Külön asztalhoz ülünk, mint a multkor, ugy-e mily mesés volt, Etelka kisasszony?

A lány megsemmisülve haladt a középén. A Mária Terézia-út hófehér díszében, rebbenő szürke galambjaival összefutott szeme előtt. Csaknem könnyekre fakadt. Hogy mi lesz a rosszabb : ha Alberttől is elbúcsúzik és két lovagja magára maradva, Ulrik Adolf még nagyobb számárságokat mond, vagy ha Albert feljő hozzá és egy rettentő jelenetet rendez . . .

Utóbbi mégis ajánlatosabb. A jelenet így se, úgy se marad el.

Kezet adott Ulrik Adolfnak. Az nagyot nézett, mikor Albert is elbúcsúzott tőle, és orra előtt betette a kaput.

Odabent csöndesen haladt fel a lépcsőn a titkos mátkapár. Etelka kinyitotta szobáját, levetette felsőjét, és csakhogy megtörje a csendet, hellyel kínálta Albertet.

— Köszönöm. Ahhoz, amit mondani akarok, jobb ha állva maradok, hogy mindjárt mehessek is. Köztünk mindennek vége.

— Ah, csak ez, gondolta Etelka megkönnyebülve. Ezt már oly sokszor hallotta.

Azt hitte, Albert egyben el is rohan, de az várt :

— Miért nem felel ?

— Azt hiszem, Albert, előbbi kijelentése után minden egyéb fölösleges.

— Haha ! Tehát magának ez bevégzett dolog ! Maga ebbe símán beletörődik ! És én, én azt hiszem, hogy itt őrülok meg, a szeme előtt.

— Jól van, nem mentegetőzősképen, de elmondom, amit kíván. Aladár meghívott egy művészenzióba, és ott ismertem meg ezt az urat. A társaság onnan egy kávéházba ment, és én külön asztalhoz ültem Zwirn úrral, mert ő eszméket adott dolgozatomhoz.

— És ma? Hol szedte föl ma?

— Ott volt a könyvtárban. Különben pedig csak rá kell nézni, hogy elhiggye, hogy az orrkötéssel nem találhatom hódítónak!

— És a Bohémekben ott volt a kötés az orrán?

— Nem, — vallotta be Etelka.

— Tehát világos! Egészen világos a beszédjéből, hogy akkor csinosnak találta! És honnan van az a kötés?

— Párbajozott.

— No hát csak tagadja, hogy nem tetszik magának! Párbajhős! Fogadom, hogy maga miatt! Persze, a szolid ember, aki keservesen izzad a laboratóriumban, hogy a tudománynak szolgálatot tegyen, hogy jövőjét megteremtse; aki nem is tudja, mi az a Bohém, aki Münchenben van és sört sem látott, az nem gavallér, az nem lovag, az unalmas fráter, azt nem kell elhívni a mulatságba!

— Albert, hiszen én akkor magára négy napig vártam, hogy elhívhassam!

— És azt hiszi, hogy elmentem volna olyan tekergők közé?

— Ha óhajtja, én sem megyek többé.

— Én óhajtom? Oh persze, szívesen ül itthon martírmosollyal. Csak menjen, menjen!

— Tehát ezentúl nem fog haragudni?

— Egy cseppet se. Sőt örülni fogok, ha minden zúgfirkász külön asztalnál ülhet a menyasszonyommal. Az én menyasszonyommal! Akit én Isten angyalának hittem, aki fényes volt és szeplőtelen . . . Etelka, hát nem látja, hogy a betege, a bolondja vagyok, nem látja, hogy a szívem vérét odaadnám érte . . .

A leány szomorúan mosolygott:

— De egy délutánt nem szentel nekem, hogy valahova elkísérjen . . . Utóvégre is, ha mint jövődöbelim nem óhajtja, hogy másokkal bár kezét is fogjak, hát akkor legyen néha mellettem. Hiszen én nem mondhatom minden új ismerősömnek: jegyesem van, távozzék . . .

Albert megjuhászodva nézett a most először szemrehányást tevő leányra. Mint minden zsarnokot, a gáncs jobban csillapította, mint a mentegetőzés. Bűnbánattal vont a leány kezét ajkához.

Valaki háromszor csöngetett: ez ide szólt. Etelka nyitott és Karlát bócsátotta be. Az havas volt egészen, bronzhaján reszkettek a pihék, arca majd kicsattant, Valami északról idetermett télkirálynőnek tetszett, a zord időben pompás örömet lelő, edzett, erőteljes nőistennek.

— Jó estét, angyalom — köszönt rá Etelkára oroszos becézéssel, amint ezt Rigában, szülővárosában tanulta.

Karla, bár született német volt, nem volt egészen germán, sem külsejében, sem viselkedésében. Most kezet nyújtva Albertnek, biztos, derűs fölépte egyszerre elűzte a szobában függő viharos hangulatot.

— Volna-e kedvük holnap este hangversenybe jönni? Franci és mi hárman mennénk.

Hogy mások, mint teszem Ingert és May nem jönnek a penzióból, az igen megnyugtatóan hangzott Etelka fülének. A macskaarcú bábész fiú, a szemérmetlenül odaadó leány kétségbeejtenék Albertet. Máris bizalmatlankodott:

— Micsoda hangversenyről volna szó? Mert valami tingli-tangli muzsika engem nem mulattat.

— Szó sincs róla. Fényes dolog lesz. Valami egészen modern: a Zarathustra megzenésítése. A szerző Párisból jön dirigálni. Franci megváltja a jegyet. Természetesen a karzatra.

Albertnek két dolog nem tetszett, az »egészen modern« és a »karzat«. De épen az imént csillapulva le, hallgatott.

Másnap este a társaság egy villamosmegállónál találkozott. Úgy Karla, mint a most először elibélő Franci megnyerték Albert tetszését. Mindkettő olyan nyílt, erőteljes, bizalomkeltő egyéniségnek

tetszett. Etelka Francit még csinosabbnak, eredetibbnek találta mint először.

A zenecsarnok zsúfolva volt. Ha Albert a karzaton kakasülő közönségtől tartott, nagyot nézhetett: aranycvikkeres urak, estélyiruhás hölgyek böngésztek a partitúrát. És a rettegett, modern fülsiketítő disszonanciákat is hiába várta.

Erős karokból, izmos félfiszólókból állott a zenemű. A szökőkutakról szóló rész mámorba póláló zsongása alatt Albert szemmel, füllel figyelt, Etelka úgy magába rogyott; Karla és Franci közelebb húzódtak egymáshoz. Franci keze Karláét érintette és a leányé, mint valami kezes, puha, fiatal galamb, belemenekült símult a fiú markába, az erős vaskalitkába.

E pillanat lángbaverte Karla arcát, szívét, mint szélfuvalom gyújtja fel, bontja szét a lángot. Mintegy álomban, mint valami tompító falon át szűrődött öntudatába a zene; a dallamok ostroma, mintha ő mind a fölött, csodálatos fényben állana és csak alulról csapdosná a muzsika árja gyönyörüségtől remegő térdei.

A hangversenyről kávéházba mentek. Ott Albert és Etelka sakkba fogtak, Karla és Franci azonban szünetlen egymásra bámultak. A leány gondtalan önkénytelenséggel, Franci meghatott áhítattal. Senkise figyelte őket. Még a szomszéd asztaltól odapislantgató két uracs is Etelkát nézte. Albert ezt minden

játékkedve mellett is észrevette és a Fliegende margójára ceruzával odaírta :

— Kérem, üljön át, hogy háttal legyen a fickóknak.

Csakhogy így Etelka a tükörrel került szembe, ahonnan a két úr arcba figyelhette őt, amit eddig csak oldalból lehetett. Albert fölállott :

— Menjünk.

Karla és Franci karonfogva, borzongató lassúságban, hallgatagságban imbolyogtak a külső Schwabing felé. Az utcában alig járt egy lélek, az is megunta és villamosba szállt. Csak nekik nem volt végtelen hosszú az út... Pedig még a csillagok is vacogtak és szikrát hánytak a hidegtől, a sarki rendőrök pedig toporzékoltak, hogy fölmelegedjenek.

Túl a városon, a hótengerben fekete szigetként aludt a penzió, csak Karla ablakai világítottak, mint két hívón várakozó arany szem. Pillanatig tétován állottak a kapú előtt. Aztán csöndben mentek végig a hóval födött fák alatt, a zizegő havon, a kis szobáig. Az ajtó nesztelenül hullt vissza a zárba.

Franci mint álomjáró hagyta vezetni magát, mintha a leány a csodalámpással járna előtte, bűbajos világokat mutogatva neki, az új Aladinnak. Talán valami nagyszerű megnyilatkozást várt, de amint a kis szobába léptek, Karla anyai kedvességgel gonddal suttopta :

— Egy csésze teát kell innia, olyan messzi az út vissza . . .

A tea után pedig gyöngéden kitudszkolta a fiút a hófehér éjszakába.

Etelkáék alig egy utcányit mentek együtt. Albert kissé türelmetlen volt, mert holnap korán kell kelnie és a hosszúra nyúlt este miatt bizonyára el fogja aludni a reggelt. Siettette az utat és bosszankodva beszélte, hogy ébresztőórája elromlott. Etelka őszintén kívánta, bár ne rabolta volna el vőlegénye drága idejét. A legelső villamosfelszállónál elbúcsúzott Alberttől. A villamosban sörházakból hazaszéledő víg urak ültek, egy közülök furcsa szemeket meresztett Etelkára, sőt próbált neki integetni is. A leány merev elefántcsont-arccal ült helyén, a céda tekintetek leperegtek róla. Arra gondolt, hogy Franci Karlát bizonyára hazáig kísérte. De arra már nem — és jobb is volt, hogy nem gondolt — hogy az ilyen estét tea mellett, egymást bámulva is be lehet fejezni.

Néhány napig Etelka csak dolgozatának élt, hasztalan várva az eltűnt irodalomtörténet fölbukknását. Annak is nyoma veszett, akár Alinak, aki a kávéest óta többé nem volt található.

Sőt Zwirn se mutatkozott. Bizonyára arra várt, hogy arcáról a kötés lekerüljön és ez időre, mint a kígyó vedléskor, elbújt a világ szeme elől.

Végre is egy levél adott hírt róla. A fiú lilasávos

zöld papíron tudatta, hogy megtelepedvén Biedermannnál, sikerült egy kis irodalmi kört összehoznia, csupa fiatal, dekadens íróból, művészből. Minden héten össze fognak jönni és havonta egy márkát fizetnek az elnöknek, amiért az helyiségeit rendelkezésükre bocsátja. Az első összejövetelre hívta meg Ulrik Adolf Etelkát, szombatra, pont öt órára. Tárgy lesz: A művészetek átlényegülése. Tartja: Zwirn Ulrik Adolf, elnök.

Szombaton öt órakor Etelka Zwirn ajtaján kopogott és benyitott. A fehér alapon fekete virágmintás valódi kínai lampionokon kívül a kályha is világított odabent, mert csupán drótháló fedte száját. Sárga függönyök, egy szófa, egy remek, százfiókos, magas íróasztal... Etelka ezenkívül csak azt látta, hogy a szoba üres és visszahúzódott.

— Korán jöttem... — gondolta és pillanatra benézett Karlához.

A leány a földön guggolva, egy darab festett selymet rázogatót tiszta vízben, hogy a fölösleges festék leoldódjék róla.

— Szívecském, Isten hozta. Milyen kedves, hogy rám is gondol. Különben tudtam, hogy erre jár, Ulrik Adolf kiharangozta, hogy maga is vendége lesz.

— Korán jöttem és ezt a pár percet itt szeretném magánál tölteni.

— Pár percet? Annál több időnk lesz. Mindössze öt óra, teázzunk együtt.

Öt óra? De hisz akkor mennem kell. A meghívás ötre szólt, de Zwirn szobája még üres.

A szobalány hirtelen benyitott:

— Zwirn úr kéret egy kis cukrot és néhány cigaret-tát kölcsönbe.

Karla elmosolyodott és egy tányérra cukrot akart kiönteni. Anna tiltakozott:

— A tartóval kéri.

— Kedves a viszontlátás. — mormogta Karla a cukortartóra pillantva.

A szobalány kiment. Karla Etelkához lépett és a szemébe nevetett:

— A meghívás, úgy látszik, tényleg ötre szól, már mint magának. Menjen csak. A teát ott is megkapja.

Etelka nem értette a dolgot, de átment. A szobát most is üresen találta, az asztalon azonban teás-kanna forrt és ott állt a cukortartó, a cigaretták, aztán egy gyönyörű, feketére arannyal festett teás-doboz.

A szobát a hálófülkétől elválasztó, dúsan, fantasztikusan hímzett török szőnyeg mögül kilépett Ulrik Adolf, immár hegedt orral.

Mindkét kezét Etelka elé tartotta és sutto-gva köszöntötte:

— Isten hozta most először, de remélem, nem utoljára nálam!

Etelkát kissé kellemetlenül érintette ez a hang, továbbá az írók és művészek teljes hiánya.

— Korán jöttem?

— Az idők teljességében, mint az evangélium. Illetőleg bocsásson meg, azután jutott eszembe, hogy nem ötkor, hanem hatkor lesz az összejövetel. Tehát önnek csakugyan öt órát írtam? Sebaj, valahogy majd eltöltjük az időt hatig. Véletlenül teám is van, majd felöntöm. Addig tessék cigaretta. De kérem, tegye le a kalapját, az oly bizalmatlan, egy kalapos női vendég!

Etelka kénytelen volt úgy tenni, mert a kis kályha úgy fűtött.

— Kérem, tegyen teát a kannába, — kérte Ulrik Adolf. — Úgy-e, mily remek teásdoboz, valódi kínai darab, most vettem egy barátomtól, ki viszont Pekingből, a bátyjától kapta.

Míg Etelka a fölséges jó teát szürcsölgette, Ulrik Adolf legújabb verseit olvasta föl.

— A »Lese« holnap hozza az »Ifjúságom«-at. Meg kell csipeszkednem Lilienthalban. Úgy látszik, mindenáron ő akar lenni a fölfedezőm. Mert ez is üzlet, kedves pusztai hercegnő. Nem nekem, hanem Lilienthalnak. Az ő dicsősége, ha engem fölfedez. Goethe is büszke lehetett, hogy Schillert protegálhatta, Schiller pedig nélküle is nagygyá lett volna. Én sem Lilienthal által leszek nagy, sokkal inkább ön által ihlető szellemem.

Etelka elmosolyodott a hizelgésre, inkább annak komikumán, mint édességén.

Ulrik Adolf hajába merítette a kezét, néhány-szor torkát köszörülte, a széken hátravetette magát, és suttogó páthosszal fogott bele új művébe, a »Serená«-ba.

Serena velencei nemesleány, olthatlan szerelemben egy ifjú lovag iránt, véle tölt egy éjt, amiért átok veri meg : hajnalban virággá kell változnia a kertben, és csak akkor lehet kedveséé, ha az a virágok közt ráismer. A lovag hiába keresi, míg végre letipor egy liliomot. Fölemelve azt, benne holt kedvesére ismer, mert a liliomon nincs rajta az éj harmata.

Etelka ugyanazt a csodálkozást érezte, amit Lilienthal megpillantásakor. Ez a képzelgő, kellemetlen allűrökkel pöffeszkedő fiú szépen, finoman írt. Igaz, hogy sokat tanult mestereitől, Georgétól. Ugyancsak a válogatott, csiszolt, tompa gyöngy fényű szók, csak alig megvillanó gondolatfinomságok, a lélek mélyenjáró, a külső világba ki nem ható tragédiái, a szimbólum pompázatos köntösébe öltöztetve.

— Lyrámban a symbolista, prózámban a dekadens elem a túlnyomó, magyarázta Ulrik Adolf.

Etelka elkérte a kéziratot.

Tekintete az Ulrik Adolf által elhallgatott személyleírásra tévedt: a leány elefántcsontszín arcú, és titokzatosan sötét, a lovag aranszőke, mint a fiatal Apolló.

Ezután a leány dolgozatára tértek. A hálás tanítvány megkérdezte :

— Hivatkozhatom-e az öntől hallott eszméknél az ön kiadatlan essay-jére?

— Oh, ne tessék. Irja, mintha a saját gondolatai lennének, hiszen ennyi az ön bájos fejecskéjében is megszületik.

E kétes értékű dicséretre kopogás hallatszott az ajtón. Hosszúhajú, lompos urak érkeztek. Aladár is megjelent, karján Zdenkával.

— No, csakhogy látom! — szólt Ali Etelkához.

Igy akarta leplezni hűtlenségét, teljes átpártolását Zdenkához. Etelka minden bosszúság nélkül gondolt Ali bizonygatásaira, hogy neki csak a nagy női kapacitások tetszenek. Hogy micsoda kapacitás volt Zdenka, azt tudni ugyan még nem lehetett, de sejteni igen.

Utolsónak jött egy magas, elegáns hölgy, prém-bundában, óriás, egyetlen fekete strucctollal díszített kalapban. A bunda csaknem agyonnyomta a fogason Zdenka parányi spencerjét. A bunda alól pedig csodálatos, folyondárszerű leánytest kigyózott elő, illő hordozója gyanánt a kalap alól tekintő halvány, sötéten alákarikázott szemű, rendetlen kalászhajú túl magas homlokú fejnek. Lengyel nő volt.

— Mademoiselle Valesca, ime egy honfitársnője. És Ulrik Adolf a szeplőskére mutatott.

Valesca idegenül pillantott a tépetthajú, kellemetlen kis féregre.

— Honnan való ön? — kérdezte lengyelül.

— Lembergől.

Valesca ügyet se vetett többé a szeplősre. Sokszor találkozott már Münchenben kétségbeejtően gyatra, vagy kétes kinézésű alakokkal, akik lengyelként szerepeltek, kevés dicsőséget hozva fajtájukra.

Ulrik Adolf helyet foglalt a kis asztal mellett. Körül a szoba zsufolva volt, és Karlához kellett székekért küldeni. A szobalány a székekkel együtt Karlának olyértelmű izenetét hozta, hogy az igen örvend, székek és másegyebek által lenni képviselve az előadáson, amennyiben ő maga meghívót nem kapott.

— Óh, kapott Ulrik Adolf a fejéhez, róla egészen megfeledeztem.

Elővonta kéziratát, és teljes csöndben olvasni kezdett a művészetek átlényegüléséről. A teljes csönd nem sokáig tartott. A társaságban valaki bonbonzacskót zörgetett, cukrot szopogatott és lovagja fülébe megjegyzéseket súgott a hölgyek toalettjeiről, kivált a szeplőske viharvert gombakalapjáról.

Ali roppantul restelte, hogy imádottja csöppet sem figyel. Igyekezett őt hallgatásra bírni, de erre Zdenkát kínosan agyonnyomott ásítások kezdték gyötörni. Ali idegesen pillantott Etelka felé. Szerencsére az nagyon is figyelt.

Az Ulrik Adolf kifejtette eszme az volt, hogy az egyes művészetek egymásból keletkeznek: a színmű dramatizálódott zene, a regény szóvá vált képírás, szobrászat.

A vitatkozásban a szeplőske Ulrik Adolf álláspontját védte, szemben Etelkával. Különben a szeplős az a fajta nő volt, aki mindig a férfiakkal tart. Példák özönével dobálózott, elárasztva, agyonnyomva és megsemmisítve mindenki másnak tudományát.

Valesca szót se szólt. Ajka körül finom mosoly vibrált, mintha azt mondta volna :

— Mindez régen nem ujság nekem.

Közben az ajtó fölnyilt. Két alacsony, egérkényi fiú dugta be fejét a nyíláson. Etelka megismerte a kávéházbeli két fixirozó urat. Ulrik Adolf épen nagy lendülettel szavalta :

— Az átlényegülési elmélet teljes érvényesülését az mutatja, hogy —

— Hogy maga magáévá lényegíti a mi teánkat, fejezte be a mondatot egyik egérke.

Mindenki az ajtóra pillantott, amelyet a székek miatt fölnyitni a közbeszóló nem tudott.

Ulrik Adolf rákpirossá lőn.

Az asztalhoz lépett és gyorsan nyújtotta át a kínai dobozt :

— De hiszen úgy volt, hogy megveszem.

— Egyáltalában nem eladó, szólt az egérke, és mondtam, hogy ha vett belőle, küldje vissza. Vendégeink vannak nekünk is. Ezer bocsánat, hölgyeim és uraim. Jóestét.

Ulrik Adolf dadogva zökkent vissza gondolatmenetébe. Az est különben végére járt. A díjakat kiki

lefizette, kivéve Zdenkát, aki fejfájás címén már előbb kiment, és Etelkát, a kitől Ulrik Adolf a »köztük lévő viszony«-ra hivatkozva, a márkát el nem fogadta. Ali sietett Zdenka után, a két márkát másnap postán küldte el. A szerelem legyőzte benne a költői hajlamokat.

Etelka a villamoson Valesca mellett ült, és csevegni kezdtek :

- Mivel foglalkozik ön itt? — kérdezte Etelka.
- Művészettörténetet hallgatok az egyetemen.
- Valami célja van vele?
- Oh, csak öncél.

Valesca a Leopold-úton leszállt és eltűnt egy villa kapujában.

VI.

A következő hét főeseményéül Bukovina képi-kiállítására ígérkezett.

A fiú sokat dolgozott, bár néha napokra odakölcsonozte műtermét kevésbé szerencsés kollégáinak, akik nem laktak oly közel az éghez, hanem világítóba nyíló földszintes szűk szobában fogadták a múzsát; az olymposzit, és a húsból vérből valót egyaránt.

Az ilyen szegény flótásoknak Bukovina mindent adott: állványát, festékeit, és megsárgult vajkockáit. Ő maga ilyenkor kirándult tájképfestésre a hegyek

közé. Ezekből telt a kiállítás, meg a penzióbeliek arc-
képeiből.

A képeket az ebédlőben, meg a Balkánon függesz-
tették ki. Meghívók mentek a penzió minden ismerő-
sének, és minden meghívóhoz még egyet mellékeltek,
hogy a címzett valamely barátjának küldje. A hónap
végére való tekintettel a belépődíjat harminc pfen-
nigre tették. Míg a képeket rakosgatták, szögezték,
Bukovina mintegy számadást készítve szólt a házi-
úrnak :

— Ha csak ötvenen jönnek, az már tizenöt márka.
Öt a költség, tíz a zsebbe, gazduram !

A háziúr, Bertrammal együtt segédkezve a szín-
dús képek fölaggatásában, figyelmesen nézett a fiú
sápadt, eléjszakázott, és mégis gyermekes arcába.
Négy éve volt már asztalvendége a fiú, de még fizet-
sége nem került a sor. A gazda ezt nem kívánta.
Bukovina a mókáival, a jókedvével fizetett. Holott
ösztöndíja volt, kétezer korona évente az osztrák
állam zsebéből.

— Gyenge gazda vagy, fiam, mormogta Bieder-
mann.

A fiú kevés vére mintha arcába gyült volna. Za-
varba jött, mint balga gyermek, akit rajtacsípnék,
hogy nyalánkságra költi az iskolára adott pénzt.

Egy szót sem szólt, sőt nem is pillantott a háziúrra.
Biedermannt azonban mintha nyomná valami, foly-
tatta :

— Bánom is én, ha lapáttal hányod ki az ablakon a pénzt. Csakhogy van annál balgább pazarlás is . . .

— Úgy beszélsz, mintha Zwirn verseit olvasnád, gazduram.

— Pah, az is bolond, de te is. Te még jobban, illetve rosszabbul.

Bertram leszólt a Balkánról, Bukovinát a zavarból kihúzva :

— Tudjátok-e, hogy ahhoz a boglyas poétához multkor egy órával hamarabb jött a Madonnája, mint a többi irodalmár? Azt hiszem, Ulrik Adolf becsapta, és egy órával korábbi kezdetet írt a meghívójába, mint a többinek.

— Hopp! Neki is kell meghívót küldenünk.

És Bukovina kapott rajta, a háziúr leckéi elől gyorsan az íróasztalhoz menekült.

A kiállítás reggelén Etelka szállítólevelet kapott: a rég várt hazait küldték.

A leány titkon szerette volna, ha Albert megy a vámhivatalba érte. De nem merete háborgatni. Villamosra szállt és kilenc órakor már ott ödögött a vámházban, emeletről, emeletre, ajtóról ajtóra. Végre megtalálta az istenítélet csarnokát. Egy ablakból adták ki csomagját, aztán állni hagyták, míg rájött, hogy kincsével a husvizsgálóhoz kell mennie. Az pedig főlháborodással pillantott meg egy óriási füstölt kolbászt a leány pakkjában.

— Őrlött húsneeműt importálni egyáltalán tilos!

És fogván a szívetvidámítóan piros, jóillatú corpus delictit, egy pléhbödönbe dobta.

Ejnye, csak nem akarja megfőzni, gondolta Etelka.

De igen. Az ellenőr alágyújtott a kolbásznak, és elégette. Etelkának szinte könny jött a szemébe.

— Szabad kimennem? — kérdezte, a kínos boszorkányégetéstől menekülni akarva.

— Önnek bizonyosságot kell szolgáltatnunk, hogy a tárgyat megsemmisítjük.

És ott kellett maradni, míg a halálos ítélet betelt.

A sonka óriás vörös pecsétet kapott, hogy a vámvizsgálat tűzpróbáját kiállta; a nagy barna kenyérhez nem is nyúltak.

Etelka egészen belefűlt az állingálásba, melegbe, bosszúságba. A csomagot végre vihette haza. Nem bírta, de egy jobbindulatú hivatalnok megígérte hogy egy márka ellenében hazaszállíttatja.

— Három márka ötven pfennig a vám, egy a szállítás, egy egész délelőtt a kiváltás... ejha, akinek még ezután kedve lesz hazait kapni, az is botot érdemel.

Etelka holtfáradt volt, de azért délután elment a kiállításra.

Nyüzsgő közönség bámulta a képeket, de senki se vásárolta. Egyetlen egy fölé volt odairva: »Elkelt százötven márkáért.« A Maecenásnak azonban nem akadtak követői, és úgy látszott, Bukovina jobban

örülne egy tízmárkás vásárnak, mint ahogyan a százötvenesnek örült.

Az eladott pasztell kövön ülő aktot ábrázolt, hátból, hogy a nő feje csak vörhenyes hajboglya volt. Ugyancsak aranypihék nyúltak le a nyakán, a hátgerinc apró csigolyái közé. Az izmok játéka mutatta, meg a fejtartás, hogy a nő a messzibe néz, kezét térdére fektetve.

A képben nem volt semmi lelki izgalom. Egyszerűen akt volt, a lélektelenségében állott izgató volta.

— Ez a legjobb kép, mormogta Szerdukov, Helén jéghideg lovagja, hosszasan szemügyre véve a képen ülő nő hátának kecses vonalait.

— Ismerem a modellt, szólt Ulrik Adolf mögötte Helén — mert ő is ott állt — összerezzen.

— Honnan ismeri? — kérdezte Szerdukov, és szemét a fiúnak szegezte.

— A híres Vecsernyés Centa háta ez.

Helén összeszorított ajkára hirtelen fensőbbeséges, kicsit gúnyos mosoly terült.

Este lett, és egy kép se kelt el.

Bukovina rosszkedvét leplezve jött, ment. Mintha nem épen az bánataná, hogy a képei nem kelnek . . . Utóvégre is ez nem balsiker. Kinek is van ezidőtájt pénze? Aztán a látogatók is jobbára művészek, van képük rakásszám.

Karla barátnéjával teánál ült kedves kis szobájában. Abban a percben rájuknyitott Ulrik Adolf.

— Mit keres? — szólt rá Karla.

— Zavarok talán?

— Fontos beszélni valóink vannak.

— Bocsánat, egy szál gyújtóért jöttem.

Karla egyetlen szálat adott oda neki, és becsukta az ajtót a fiú mögött.

— Az ember nincs nyugton tőle soha. Azt hitte hogy most le fogom ültetni.

— Mégsem kellene így megszegényítenie.

— Oh, elbír az többet is. Különben . . . csak nem pártolja komolyan?

Etelka halványan elmosolyodott:

— Ne izgassa magát. Inkább ígérje meg, hogy holnap eljő hozzám magyar uzsonnára. Meglátja, nem nevet többé rajta, hogy mennyi kenyeret tudok enni.

Karla mindig elámult eddig, hogy Etelka és Ali — ki utóbbi időben a penziót második hazájának valotta — az összes asztalra kerülő kenyeret eltüntették.

Elbúcsúzáván Karlától, Etelka a Tietz árúházig villamosozott. A futókarzatos, óriási méhkas zsongott a vevők áradatától. A leány teáskészletet, fehér-cukrot, teát vásárolt. Aztán még egy irattárcát akart Albertnek, karácsonyi ajándékul.

A bőrárú osztálynál, a párhuzamos pult mellett, háttal Etelkának gummiköpenyes hölgy próbált szürke svédkeztyűket. A hölgy mellett, mint esővert madár, kivásott kabátban, fényes könyökét Etelkának fordítva, állott kísérője. A hölgy angolul szólt reá:

— Négy márka kilencven a párja. Jut-e kettőre ?

— Oh igen, sőt marad is, — felelt vissza a fiú, és mindkettő eltünt a pénztár felé.

Miss Northon volt, Bukovinával. A mai délután egész jövedelmét vették igénybe Helén keztyűi.

Hús pfennige maradt Bukovinának, pedig holnapután reggelre kirándulást tervezett a hegyekbe. A százötvenmárkás kép csak reklámként volt eladottnak hirdetve. Az igazság az volt, hogy a fiú ettől a képtől nem akart megválni. Valami titkos talizmánnak hitte azt, ifjúsága, boldogsága zálogának, jótevő kincsnek.

Valójában pedig a kép immár letünt idők emléke volt. Csodaszép álomidőké . . .

Harmadfélévvel ezelőtt Bukovina barátnője még mint egy előkelő gyermekkert kis angol misse rőtta Münchent. Helénnek akkoriban még nem voltak toalettjei, és tavalyelőtti télikabátban, egy télen-nyáron alkalmazott strucctollal kalapján ; így pillantotta meg Bukovina őt, pompásan öltözött és pompásan fejlődő védencei között, akik angolul sipegtek és r. kon cátlankodtak a szelid, szomorú leány oldalán.

Helén azután otthagya az egész napját lekötő óvodát, és angol leckéket adott. Közben pedig ki-ki-rándult a Biedermann penzióba.

Úgy szedték az örömet, mint tavasszal a virágot : nem is csokorba, hanem rakásba. Mint kezdő müncheniek, együtt ujjongtak a város gazdag örömeinek, befutkosták a környék mezőit, teleábrándozták park-

jait és fölkacagták hallgatag királyi várait... Ki mondaná, hogy a kopott kis Helén nem szerette Bukovinát? Mit várhatott tőle, mikor, nem ismerve sem tehetségeit, sem kilátásait, egy áttáncolt bal paré után összesimulva ment vele haza, és boldogan mosolygott a szóra, hogy majd, ha lehet, összeesküsznek a világ színe előtt.

Ez időnek emlékét Bukovina úgy őrizte, mint valami drága, hervadt virágot.

Az első méregcsepp az első ajándék volt, amit egy eladott kép árából Helénnek vett. Az első nyeregségből százmárkán vásárolt kalap nevetséges volt a kopott kabát fölött, és Helén hozzá most már kosztü-möt, blúzokat, cipőt, és keztyűt követelt. Ha Bukovina tovább is százmárkákkal adta volna el képeit, úgy Helén megmaradt volna neki édes leplezetlenségnek. De az első százaz a vaktyúk találta gyöngy volt, a fiú merészen művészi, nem köznapi tehetségéből fakadó, de az általános ízléshez semmiképp sem alkalmazkodó képei a pénzes, dilettáns közönségnek nem tetszettek. Így a ruhákat az ösztöndíjból kellett kiizzadni, és az nem volt elég.

Helén azóta furcsa talánnyá fejlett. Otthon még emlékeztetett a régire, de az utcán nem akart a kopott fiúval járni. Édes volt még, de nem volt már jó. Szerelme most kétszeresen, fájdalmasan drága lett. Egy morzsányi kegyért többet koldult a fiú, mint hajdan a teljes, zavartalan boldogságért. Balsejtelmek gyö-

törték, és mégse nyílt a szája gyanúra; mintha inkább akarna megcsalt, mint elűzött szerető lenni.

Mindenesetre Helén a világban kifogástalan lady maradt. Ha Bukovina kérdezte, miért nem indul meg vele az utcán, kicsit szomorkásan felelte:

— Nekem a hírnevem és a kenyerem egy. Azt hiszed, beengednének a házakhoz, ahol órákat adok, ha megtudnák, hogy én . . . a tied vagyok?

Bukovina tavalyelőtti ruháit hordta, és nem jutott pénze arra se, hogy fájós fogait betömesse. Sorra húzatta ki őket, ilyenformán még megviseltebb külsőre téve szert. Mióta a jéghideg Adonisz megjelent a lát-határon, Helén még hiúbb lett, Bukovina fogai még ritkábbak.

A fiú mostanság elkezdett vágyani a más férfiak által gyakran útált sürgetésekre, hogy esküdjenek össze. Hogy Helén emlékeztesse őt a bal parè utáni reggel tett ígéretére, de Helén erről egészen megfeledkezett.

A penzióba is ritkábban járt a lány, csak az ünnepekre ment ki, a mikor a jéghideg gentleman is kirándult, jobban mondva leereszkedett hallos penziójából a tarka multságokba. Viszont Bukovina a hegyi kirándulá okról kezdett letenni, mintha nem merne elmenni, mintha őrizne valamit . . . Mikor Helén csodálkozva kérdezte, miért lett olyan hanyag, akkor kiállítást csapott, hogy megvesse egy kirándulás pénzalapját.

És most húsz pfennigje maradt... A fiú nem tudta, kihez forduljon. Hazaérve, előszedte kinyomkodott festékes tubusait, azokért kapott az ószeren egy márka husz pfenniget. De hát mi az? A kiránduláshoz legalább négy márkára volt szüksége.

Másnap délben még szívszaggatóbban muzsikálta a Miserere-t. Nem tréfából, ez volt az ő kesergője.

Karla valahogy a Balkánra került, és mert alig evett, elbeszélte, hogy délutánra paprikásszalonnára van híva.

Bukovina csettintett.

— Ejha, miért nem hivatott meg engem is?!

— Hátha még segíték a dolgon?

Karla öt órakor Etelkánál volt. A két leány csinosan terített, mire a fiuk megjöttek. Azonban Karla furcsa vendég volt. Etelka egy rézpántocskák-ból font kis ibolyakosarat tett az asztal közepére, éppen mikor Alberték beléptek. Karla szó nélkül a szemétkosárba dobta az asztaldísz:

— Pfuj, micsoda ízléstelen kosár! Aminek hársból, vagy háncsból kéne lenni, az rézből utánozva!

Albert sértődötten, Etelka zavartan nézett össze. A kosárában Albert hozott Etelkának nemrégén virágot.

A kis eset feledtetésére Etelka gyorsan fölszolgált a teát, és belevágott a búzakenyérbe. A kés belefutott, mintha a kenyér bele hiányzana, és úgy is volt. A kenyér ki volt vájva, és tele volt kolbásszal.

A fiúk módfelett megörvendtek, Etelka még náluk is jobban. Még mindig haragos volt a vámhivatalra, és hogy azt be lehetett a kenyérral csapni, az neki fényes elégtételül szolgált. Micsoda örömmel égették volna meg e pompás hurkákat!

Falatozás közben Karla elbeszélte, hogy Bukovina is szívesen lett volna hivatalos. Etelka megjegyezte:

— Hát hiszen a részét félreteszem.

Karla hazaérve, ép szembetalálta a kis rutént, amint a hóna alatt egy képet cipelve a város felé sietett.

— Nos, Etelkánál paprikás szalonna várja.

— Oh, hát miért nem hozza Karla kisasszony?!

A leány nevetett:

— Hiszen még megkaphatja.

Úgy értette, hogy holnap.

Bukovina egyik kávéházból a másikba vándorolt, míg végre keresettjére bukkant, egy orosz úr személyében.

— Uram, ön tegnap megdicsérte ezt a képet.

— Igen. Nos? — bámult rá az orosz.

— Az ember amit szeret, azért ki is nyújtja a kezét...

— Nó, nem mindig, — felelt az orosz nagyot hörpintve kávéjából.

— Természetesen, de mikor az alkalom oly kitünő...

— Tizenhat márka igen sok. Nem a képért, hanem ily időtájban.

— Sz' ép ez az! Uram négyszemközt eladom önnek tiz márkáért.

— Nem akarok vásárolni.

— Hatért csak akar.

— Háromért.

Az orosz el akarta utasítani a fiút a nevetséges összeggel.

— Tessék.

Most már fizetnie kellett.

Bukovina boldogan rohant ki. Két márkáig akart licitálni lefelé. A vászon, a festék többen állott, de se baj; nem kell Biedermanntól kérni, aki célzást tenne, hogy mi lett a tiz márkával. Az útiköltség megvolt, csak elemózsia kellett, az pedig bizonyos már.

Etelkára az első édes szenderegés borult, mikor éles csöngetés verte fel. Meg se moccant.

Újabb kétségbesett csöngetés.

— Ki az? — riadt ki a lány az előszobába.

A lépcsőházból idegen hang felelt:

— Én.

— Ki az az én?

— Bukovina. A szalonnáért jöttem.

Etelka hozzászokott már, semmin sem csodálkozni.

— Bocsásson meg, majd kiadom az ajtón.

Azonban a szalonnát nem tudta lekanyarítani,

kemény volt a bőre. Pongyolát kapott magára, az ágyra rádobta a terítőt és behívta a légvonatos, sötét lépcsőházban vacogó fiut.

— Kérem segítsen.

Átadta neki a kést. A levágott darabhoz sonkát is szelt, aztán mindent gondosan becsomagolt áthatlan papirosba.

Bukovina szíve fölmelegedett. A Helénhez való vad szerelemhez csöppet sem hasonló gyöngéd hála, csodálat lehelt lelkére.

— Kisasszony, mindig ilyen korán fekszik? — kérdezte hirtelen.

— Ha sok dolgom van, akkor fönmaradok.

— És mindig egyedül?

Etelka elpirult. Elefántcsontszín, egyformán sápadt arcbőrén valami hajnalszerű pír tetszett át.

— Beh kár érte, hogy így pocskolja ifjúságát, gondolta Bukovina.

A leány szíve hasonmód facsarodott el őrajta. Mert Bukovina festéktől, didergésektől elgémberedett, bogos kezét megpillantva, hirtelen szürke svéd keztyűbe búvó bársony kacsó táncolt el szeme előtt . . .

A két boldogtalan így állott szemben, egyik a maga láncravert, önmagában elégni hagyott ifjúságával, másik kihasználva, kicsavarva lelki-testi erőiből . . . Szánták egymást, de távol voltak egymástól.

Hajnalban Bukovina útrakelt és kilenc órakor

a fölbukó nap már ott találta a hóval hintett cikk-cakkos Alpesek között.

A táj csodálatos volt: a hó nehéz bársony cafatokban ülte meg a fákat, a tó még nem fagyott be és fölfordítva ringatta a való világ képét. Az országúton rengeteg nép húzódott a sporthelyek felé, tiroli módra jódlizva. Igen, vonulni és rikkantani jó volt, de állani! Ha a nap fűtött is, a hó majdnem elfagyasztotta a lábat.

De Bukovina valami új, nem ismert ihletésre várt. Utóbbi időben semmit sem haladt, semmi sem kapta meg. Egy jó műve volt: Helén aktja, az a háttal ülő, de a leány most már ülni sem akart:

— Majd, hogy rámismerjenek.

— Légy a feleségem.

Helén nevetett ezen, amire egyszer olyan szépen tudott mosolyogni.

— Balga beszéd. Egy képed se kell senkinek. Miből élnénk?

Ez a szó hasított Bukovina lelkébe újra és a hidegtől, a fájdalomtól könnyek futottak alá arcán. Egy kicsit futkosott, hogy fölmelegedjék, körmébe fújt és újra nekifogott. Délfelé a vásznon valami csak elkezdett kialakulni. A fiú szíve hevesebben vert, a keserű gondolatok alábuktak benne, az alkotás öröme pírt csalt arcára és fölmelengette imént halálra csüggedt lelkét. Ez lesz a nagy, a döntő, a homályból kiemelő munka, ez hozza meg a hírt, a pénzt és

Helént... Most még így döngette Bukovina a szerencse kapuját.

Egy pocakos úr állt mögéje és bámult bele a fiú képén szürke fák közt lila hegyekre nyíló perspektívába

VII.

Eljött a minden másnál kedvesebb, megszenteltebb német karácsony. A külső Schwabingban mintegy varázsszóra túlevelű ligetek kerekedtek; nagykendős nénikék őrizték az illatos kis berkeket és nem volt olyan kopott járókelő, aki haza ne vitt volna egy-egy gallyacskát belőlük.

Az emberek karácsonyra nem ígérkeztek egymáshoz, mindenki magában akart ünnepelni.

Karla nem is hívta Etelkát a penzió közös ünnepeére.

— Csak üres lelkek vágnak e napon társaságba, gondolta.

Az ő lelke pedig tele volt. A szerelem himnusza zengett benne hatalmas, ezerágú karban, ezernyi ezer hangszeren: a hoboák lágy sírása, csengők csilingelő kacaja, hegedűk nyögése, harsonák ujjongása, hárfák ábrándos gyöngyözése, orgonák nászdala és indus sípok mámorba bűvölő muzsikája zendült benne szünetlenül; hol egyik, hol másik hangszert hallotta, amint a többit túlzendüli, hol

öröm, hol fájdalom emelték, vetették mélybe, magasba lelkét.

— Boldog vagyok — mondta az illatos kis fának.

— Olyan boldog vagyok — suttogta a fehér gyertyácskáknak.

— Oly kimondhatatlanul boldog — az ezüst angyalhajnak.

Mindent fehérből, ezüsből készített. A fát aszbeszttel hintette meg, hogy csillogjon, mint a hó. A fácska alá odatette a Francinak szánt, sötét alapon nefelejccsel batikolt nyakkendőt, a tenger nürnbergi mézeskalácsot

Az asztalra két terítéket kért a szobalánytól, de vacsoráról nem gondoskodott, azt majd Franci hozza.

Fölvette aranyporszin ruháját, haját kislányosan, háziasan két nehéz bronzfonatban a hátán hagyta. Hiszen kislány volt: életében most szeretett először.

Hat óraker meggyújtotta a gyertyákat. Franci meghatva lépett be a tündöklő, viaszfüsttel, fenyőgallyillattal tömjénes szobába. Némán, hosszan álltak a reszketőlángú gyertyák alatt, ajkukra nem jött szó. Mindig ilyenek voltak: meghatottak, ünneplésesek és szemérmesek. Semmiféle bizonygatás nem tette kimondottá, földivé, hétköznapivá szerelmüket.

Franci aztán elővette énekes könyvét és elénekelte a karácsonyi énekeket: a »Stille Nacht«-ot és a »Tannenbaum«-ot.

A fácska alatt Franci a nyakkendőre, Karla egy bűbájos alabastrom szobrocskára bukkant: Pálra, amint karjában viszi át Virginiát a folyón. Ez mindennél többet mondott: így fogja őt Franci az élet paskolásán átvinni forró, biztos ölelésben.

Kigyönyörködték magukat és aztán vacsorához készültek.

Franci átfutott egy közeli sörmérésbe, Karla teát öntött, tányérra rakta a heringet, füstölt nyelvet, lazacszeleteket. Franci kenyeret szelt, székeket tolt az asztalkához és pótolgatta a fán leégő gyertyákat, mintha fiatal házaspár lennének.

Csakhogy annál gyöngédebb, izgatóbb volt a viszonyuk, mert ezer föl nem vetett kérdés lebegett közöttük megoldatlanul és a szenvedélynek tengernyi meg nem gyújtott gyertyácskája rejtezett lelkükön, a még tisztafehér, illatos karácsonyfán.

Letelepedvén az asztalhoz, ettek hatalmas, fiarfarkas étvággal, de csak alig ittak, hogy a sör buta mámora el ne tompíthassa lelküket a legfinomabb örvendezések iránt.

Aztán gyermekkori emlékeikről beszélgettek. Franci inkább hallgatott és néha megsímogatta Karla kezét, aranybarna haját; nézegette tömpe kis orrát, kerek szemét.

— Én kis muszkalánykám — mondta neki hízelegve, míg az a rigai télről beszélt.

Karlának nem tűnt fel, hogy Franci alig mesél. Régen kivette a fiú szavaiból, hogy az egyszer nagy szegénységben volt és azért nem akarta feszegetni a multat.

Éjfél felé az előszoba ajtaján dörömbölést hallottak. Félperc múlva az idillnek vége volt. Egész sereg tört be hozzájuk, a háziúr parancsával: ne mulassanak a saját szakállukra.

Legelől a szeplőske jött új áldozatával: egy Jensen nevű dán műötvösnövendékkal. Mögöttük Bukovina karácsonyi játékdobot pörgetett. Leghátul Ulrik Adolf kémlelt befelé, arcán óriás csalódással. El nem tudta képzelni, hol töltheti Etelka a karácsonyt. Sikerében sokkal biztosabb volt, semhogy Albertre gyanakodott volna. Nem is vette a fáradságot: megkérdezni Etelkától, mit keres ez a tolakodó honfitárs az ő szent berkeiben, nemhogy arra gondolna, hogy ez korábbi jogok alapján talán magának foglalta le a leány mai estéjét.

Úgy hitte, hogy Etelka ma Karlával együtt fog megjelenni, majd remélte, hogy a leány bent ül Karlánál és restelli indítványozni, hogy az ebédlőbe menjenek . . . hiszen oly szemérmes, olyan tartózkodó . . . Ő a férfi, neki kell cselekedni. Tehát folyton a háziúr nyakára járt, hogy parancsolja elő a félrevonulókat. Ezért kellett Karla idilljének szétrobbanni

Most keserű kiábrándulással állt meg a küszöbön Ulrik Adolf. Mód nélküli dühében Karlára támadt:

— Hol van Etelka? Micsoda dolog a szegény leányt a mai estén, mikor mindenki szeretteihez vágyik, magára hagyni, nem hívni közénk? Persze Karla kisasszony jól mulat kettesben...

— Kérem, fogja be a száját — szólt Karla minden teketória nélkül.

Akarva, nem akarva, Karla sálat kerített magára és megindultak kifelé.

Az ebédhelyiségek fenyővel voltak díszítve, a Balkánon óriási karácsonyfa tündökölt. A világítást csak a fán szünetlenül megújított tengernyi lángocska adta.

A pulyka, az ünnepi bowle a társaságot felvillanyozta. Egyébként ma kevesebben voltak, mint máskor, így valamelyest lehetett táncolni tyúkszemtiprás, oldalbalökés nélkül.

A szeplőske valósággal ráncigálta a faarccal twostepező Jensent. A lány csupa izgékonyság, a fiú csupa kényszermozdulat: mintha élő ember játszanék bábjáték színházban.

Ingert tunyán ült egyik szögletben és mikor May táncra hívta, Ulrik Adolf felé bökött állával:

— Eridj vele és vidítsd fel.

Aladár és Zdenka boldogan fecsegték a Balkánon;

— Megírtam Ervinnek, hogy te vagy az én védelmezőm, mert itt borzasztó emberek vannak, mint

Ingert és Bukovina. Azt írta, hogy csak legyenek jó, és hogy köszönt téged, amiért vigyázol reám.

Zdenka e réven minden szabad idejét Alival töltötte. Ali kísérte Zdenkát mulatságokba, együtt táncoltak, szánkáztak, uzsonnáztak. Most is együtt jelentek meg, Ali frakkban, ami itt ismeretlen fényűzés volt, Zdenka hamis ékköves diadémban, Karlát kétségbe ejtve.

A szeplőske jelentős pillantást vetett a boldog párra. Hogy Zdenka és Karla állandó lovagra tettek szert, ez módfelett bosszantotta, holott ő csak napokra tudta az embereket karma közé kaparintani.

Miss Northon sosem volt ilyen szép életében. Mélyen kivágott vörhenyes barna bársonyruhája nyestprémmel volt szegve és alóla a leány karjára, keblére és térden alul bokáig halvány hússzínnel bélelt valenciennesi csipkeszövet omlott.

Helén szépsége, pompája ma mindenkit elhomályosított. Mayt is, akinek ezt Ingert sietve tudtára adta.

Miss Northon különös, érzéki pírral aláfutott arccal, lihegő kebelével táncolt jéghideg lovagja oldalán, de sálját Bukovina őrizte. Egyik a lányt, másik a sálat tartotta karjában. Mikor végre szerepet cseréltek, Bukovinát valami elszántság lepte meg, hogy amit hónapok óta fojtott magába, amit ezer módon próbált kimondhatóvá formálni, azt most hirtelen kiejtette száján :

— Helén... mit akar tőled az az úr?

— Tudom is én.

— Miért táncolsz mindig vele?

— Azt akarom, ne sejtsék, hogy a tied vagyok.

Helén megállt és mint nagy feladat megoldása után, mélyet lélekzelve ivott meg egy pohár narancsvizet.

Idáig tartott Bukovina bátorsága.

Éjfél után a két parányi úr is megjelent, akik Ulrik Adolf irodalmi összejövetelén a teát visszakövetelték. Mostanig barátnőiknél voltak, egy orosz testvérpárnál. E két hölgy ép oly tagbaszakadt volt, amilyen egérkényi Nietzsche és Hoffer, akiket a penzió, épen a két leányhoz való barátságuk folytán russzofileknek emlegetett.

A két hölgy kissé visszavonulva élt, épen ezért Ulrik Adolf úton-útfélen suttozta, hogy vöröshomályos nappalijok titkos orosz mozgalmak támaszpontja.

Ma este Nietzsche igen boldognak látszott, Hoffer azonban sápadt volt és levert. Talán mindkettő saját gondolataiba óhajtott merülni, de Ulrik Adolf, nem lévén kivel foglalkoznia, hozzájuk települt. Nietzsche az irodalmi est sikere felől kérdezősködött:

— Magas nivójú volt, különösen az előadás. Belépés havonta egy márka.

Hoffer a bowle hatása alatt megígérte hogy ők is belépnek a körbe.

Most egy pár lebegett el előttük: a hölgy már őszes haja alatt, a fületáján kis hallószerkezetet viselt. Ezernyi apró ráncba hervadt arca fiatalos mosolytól surgárvolt, fonnyadt nyaka földetlen volt. Ezt a lányt nem az idő, hanem a szenvedés tette időssé.

A leány tehetséges festő volt. Előkelő lényével furcsa ellentétben állt, hogy leplezetlenül hódolt táncosának, aki nem más volt, mint Helén Adonisz Szerdukov. Rosszúl hallván, maga is megszokta a hangos szót és megtörtént, hogy ha valamit sügni akart Szerdukovnak azt mindenki meghallotta. Egy mindig magába zárt, későn nyíló léleknek elárultatása volt egy-egy szava, amit túlhangosan rebegett táncközben.

Szerdukov nem űzött gúnyt belőle, de nem volt eléggé gentleman ahhoz, hogy a lányt biztos, kíméletes módszerrel elutasítsa. Bár mindenki a tökéletes férfit látta itt benne; és külsejében valóban férfiideál volt: arca erősvágású, keze hosszú, finom, alakja hirtelen felszökkenő fenyőé. És hozzá kifogástalan, komoly gondossággal válogatta meg öltözékeit.

— Hova való ez a Szerdukov? — kérde Ulrik Adolf.

— Ahova a dunna.

— Kicsoda?

— Az a kövér lány Rigából

Ulrik Adolf nagy elégtétellel vette tudomásul Karla gúnynevét.

— Szerdukov született orosz, — folytatta Hoffer — csak azok tudnak így öltözködni.

— Ön valóban russzofil. Holott az egész orosz irodalom egy művésziesen megfestett szemétdomb. Nekem lelkihalál egy orosz könyv.

— Ne beszéljünk erről — hártotta el Nietzsche a tárgyat. Nyilván nem akart színt vallani.

Zdenka és Ali most szintén Ulrik Adolfékhoz telepedett. Utóbbi időben Zdenka a két russzofillel is megbarátkozott. Mindhárman a penzió függetelékében laktak, a legközelebbi utcában, ahol Biedermann három teljes emeletet bérelt a hajdani kertészlakban el nem férő lakóinak. A függetelék szobáinak kevesebb romantikájuk, de több kényelmük volt: vízvezeték volt bennük és gázvilágítás.

Karla rettentőknek találta az olcsó csipkefüggönyös, hamis eleganciával bútorozott szobákat. A falon, színdús olajnyomatban a harmincéves háború hősei sorakoztak és a háztulajdonos kikötötte, hogy a képeket leszedni nem szabad.

Egy ilyen szobában lakott Zdenka, szemben a russzofilekkel. A leány szalagcsokrokkal tette csúffá a generálisok képeit és Ali virágerdőt küldött az ablak díszítésére.

Ulrik Adolf, a két russzofil, Zdenka és Ali egész

este együtt maradtak, míg az utolsó gyertyák olvadtak szét, dültek félre a karácsonyfán; és mikor mindenki széledt, együtt indultak hazafelé.

Míg Ali felkísérte Zdenkát a függelék harmadik emeletére, Ulrik Adolf megvárta őt a sötét, néptelen utcán.

— Kedves barátom — szólt aztán — mit tudsz volt ellenfelünkről?

— Bispinckről? Az most egyike legjobb barátainak. Megígérte, hogy nemsokára a penzióba költözik, menyasszonyával együtt.

— És mit tudsz Etelkáról? Hol maradt ma az a lány?

Ali meghökkent, hogy hűtlenségeért számadolják és csak jobb kibúvó híján mondta:

— Neked kellene jobban tudnod.

Ulrik Adolf meglepetve nézett Alira.

— Gondolod? Ah, csakugyan — mormogta és hozzágondolta:

— Persze, hogy én vagyok most már az emberek felfogása szerint is Etelka elfogadott imádója.

Ez a gondolat tette Ulrik Adolf karácsonyéji álmát rózsássá, ígéretessé.

A sors szeszélye, jobban mondva Alberté, egyébként Ulrik Adolfnak igazat adott. Etelka csakugyan nem ünnepelt Alberttel. A fiúnak újból sürgős dolga akadt és így a kis árva menyasszony lánykollégáinak meghívását fogadta el, akik egy bérelt teremben

karácsonyi ünnepet rendeztek. Ott énekeltek, táncoltak éjfélig.

Etelka dideregve villamosozott onnan haza és otthon felgyújtotta kis fenyőágát. Alája ült egészen egyedül és forró csöppeket sírdogált, akár a viaszgyertyák felette.

Azonban könnyei hiába hulltak.

Az új esztendő Albertet teljesen eltemette a laboratóriumba. Etelka értekezése elkészült, amiben Ulrik Adolf utasításainak is volt némi része. A leány hálás volt érte és buzgón járt ki az irodalmi estékre. A keresett mű sohse bukkant szeme elé, de már nem is tartotta azt olyan szükségesnek.

Az egyetem ezidőben egészen elnéptelenedett.

Az az egy haszon volt ebben, hogy most már lehetett ülőhelyet kapni a művészettörténeti előadásokon. Karácsony előtt Valesca állva hallgatta az előadást, mert kissé megkésve iratkozott be az órára és a számozott padokból neki már nem jutott. A szeplőske bezzeg jóelőre helyet biztosított magának a tanteremben. Mondott is annyit Valescának, hogy aki hátul jön, az beteszi az ajtót, de semmiféle méltatlankodó választ nem nyervén a konfidenciára, végleg elcsöndesült honfitársnőjével szemben.

Az egyetem elnéptelenedésének oka a farsang volt. Az utcán fölragyogtak a multságok plakátjai és a penzióban majd minden harmad-negyed nap estéjén jelmezben kapta be a társaság a hideg húst

meg a piros babot és rohant a villamos megállóhoz hogy időben érkezzék a cécókra.

A parasztbálra Biedermann korcsmáros jelmezben vezette csapatát. A szeplőske ez estére bajor gúnyát kerített magának. A ruha testhez álló vállá, ezerráncú szoknyája fonnyadtan árulta el a leány nyomorú alkatát.

Karla sziciliai narancsárus leány volt. Zöld szoknyában, fekete bársony pruszkijában, fején a laposan átdobott kendővel igen előnyösen festett, de ez nem érdekelte őt úgy, mint egy újonnan érkezett lakó, egy művészi értelemben vett szépség, aki elzászi rokolyát feketeselyem kötényt, vállat viselt, tehát nyilván velük együtt a parasztbálba készült.

— Ki ez a remek teremtés? — fordult a mindentudó szeplőskéhez.

— Nem tudja? Pedig már három órája érkezett a penzióba. Hellmannak, a festőnek, váló felesége. A váláshoz szükséges hűtlen elhagyás idejét a penzióban akarja letölteni. Kolosszális. Nem?

— Olyan vonalai vannak, mint egy fiatal fiúnak. Nézze a vállát, csudálatos.

— Persze. A síma vállnak, ahol a kulcscsont a húsba ful, mint magánál kedves Karla, lejárt. Ki nem undorodik ma Rubenstől? Mi, a fiús nők vagyunk ma az ideál a művészetben és az életben egyaránt.

— Fiús és csenevész nem egy. Magán az látszik hogy nem eszik és nem alszik

— Én dekadensül élek, a korszellem kolosszális követelménye szerint. Én mindent látok, hallok, nem alszom, mint egy... dunna. Az új csoda: Hellmanné se másnak köszöni fenomenális megjelenését, ő is dekadens. Kolosszális életelvei vannak. Együtt éhezett férjével, míg annak művészi zsenijét megtermékenyítette. Hellmann most már elismerik és felesége kijelentette, hogy megy új missziókat tölteni be

A villamosnál az együtt induló penziósokon kívül még két maszk várakozott: topánkás, lilaruhás orosz muzsiklány, egy borpiros inget viselő legénybe kapaszkodva.

A lányban a ruszofilek egyik barátnőjére, Aniziára ismertek, a legény azonban nem volt sem Nietzsche, sem Hoffer, hanem az idősebb orosz hölgy: Jelena. A két testvér más kíséretet nem óhajtván, így oldotta meg az illem kérdését.

Ulrik Adolf nem volt sehol. Biedermann mosolyogva újságolta:

— Penziónk Stephan Georgéját autón láttam a városba vágatni. A költeménye megjelent és a honoráriumot ma fogja elmulatni.

— Óh, ezt már valamennyiünknek elfecsegte — legyintett Karla.

A bál egyik sörcsarnokban folyt le. A lépcsőházban, a hall tükrei előtt könyökharc folyt.

Sváb parasztok, skót és pikárdiai lányok, facipős hollandi menyecskék vegyest furakodtak kaszta-

nyettes spanyol cigánylányokkal, rojtkötényes dalmát szépségekkel. Egy tiroli pár azonban nem tárgított a tükör elől. A piros vállkendős, ezüstpénzes dirndl karonfogta a pörgekalapos, felgyopározott burschot, úgy gyönyörködtek önmagukban.

— Hé, döntsék el otthon, hogy összeillenek-e — kiáltott egy magyar csikós és félretolta az andalgó párt, vagyis Zdenkát és Alit.

Etelka és Ulrik Adolf autón érkeztek. Autón és kettesben.

A leány matyó legény- meg leányruhát hozatott hazulról, hogy Alberttel abba öltözzenek, de a fiú utolsó napon kijelentette, hogy ő maskarába nem búvik, kivált olyan tarka-barka tulipánosba. Etelka igen megharagudott. Csak azért is felvette tündöklő ruháját. Naivul elhitte, hogy az autóban ott lesz Ulrik Adolf Hermin nevű nagynénje is. A néni azonban a végpercben migrén miatt nem jelent meg. Valószínűleg meg sem született.

Etelka még eltelve a karácsonyév keserű emlékével, elfogadta Ulrik Adolf kíséretét.

Az oszlopsorokkal három részre oszló táncterem ugyanazt a szemképráztató képet mutatta, mint a penzióbeli ünnepek, csakhogy ezerszeresen : szédítő, magába húzó, elsodró khaoszáat a ruháknak, mosolyoknak, ringatózásnak; az andalgás és esztelen ugrádozások kavargó kaleidoszkopját, ahol mindent látunk és semmit sem birunk megfigyelni.

Kreuzpolka és twostep, valcer és újra twostep váltakoztak.

A tánc ritmusa a szünetekre is áthajlott. Az izzó arcú lányok, fiúk hajlongva, kalászként imbolyogtak, gomolyogtak össze-vissza, mintha forró szél borzoló szeszélyesen a csacsogó, suttogó, csodálatosan hullámozó embertengert.

Mindenki tegeződött és az ilyen tegeződés kedves emlékül rendszeren továbbra is megmaradt.

Zdenka mindenkivel táncolt, anélkül, hogy a táncosok bemutatkoztak volna.

Karla és Franci el nem szakadtak egymástól és nem a zene, hanem a saját szeszélyeik szerint keringtek.

Ulrik Adolfnak a tánc gyenge oldala volt: mintha talajt vesztett volna, ha forgania kellett, kihevült, és annyira kellett a lépésekre ügyelnie, hogy nem jutott szóhoz, már pedig ő a szónak volt embere. Azért két izzasztó kísérlet után egy pálma alá vonult Etelkával és mindenkit fölnyársalt szemével, aki arrafelé közeledett. Roppant boldog volt, nem is sejtve, mily rosszúl áll neki a sváblegény jelmez. A tegeződés, mint valami különös ital, megrészesgítette. Mind merészebb ostobaságokat beszélt és csak néha tért kissé magához, egy-egy odacsapódó parasztszoknya legyintésétől.

Ilyenformán nem figyelhette meg, hogy Jelena meg Anizia később mégis csak a két ruszofillel mulatott.

Ingert karján hurcolva Mayt, szünetlenül nyomon követett egy georgiai nőt. Annak pedig párja volt és a brigantinak öltözött lovag végül is Ingertre förmedt:

— Uram, mutogassa másutt undorító képét, különben . . .

Ingert vigyorgott. Egy grimasszal zsebrevágta a megaláztatást.

Az egyik vénkisasszony szintén férfinak öltözve estétől hajnalig rúgta barátnőjével, anélkül, hogy másvalaki érdeklődött volna náluk.

A háziúr minden lakóját megforgatta egyszer, az estét azonban Hellmannénak szentelte. A négyesben annyit kanyarintotta jobbra-balra, míg a fiatal asszony kénytelen volt leülni és limonádét kortyongatni. Majdnem elájult a házigazdai figyelem megnyilvánulásától.

Hajnal felé a hangulat tetejére hágott. Legtöbbje hangosan beszélt, nevetgélt minden különösebb ok nélkül.

Voltak olyanok is, akik elcsendesedtek, akik közt néhány befejezetlen szó után a legbeszédesebb hallgatás állott be, akik mindent a muzsikára, táncre bíztak, akik egyszerűen érezték, hogy együtt vannak, és hogy jó élni, míg a másik is él.

Miss Northon és Szerdukov ringtak így a hullámozárban és mikor a kék-szürke sötétben a síkos, fagyos utcára kiléptek, a leány nem gondolt rá, hogy egy

harmadik is fázhat valahol, a hegyek alól hazaballagtában... Csak arra gondolt, hogy ő fázik, ha nem bújnak össze, és összebújtak és minden mást felejtettek.

Másnap estefelé Helén fölment Bukovina műtermébe.

Még álmosan, tagjaiban az éjjel zsongó zsibbadtságával ült le a leány a szalmalócára, karikás szemmel bámulva meg mindent, mintha először vagy utóljára látná a vörösre kiégett vaskályhát, a festékpacsmagos állványt, az olajos üvegeket, a szétszórt képeket.

— Eljöttem, hogy elbúcsúzzam tőled — mondta egy idő múlva Bukovinának.

A fiú csodálkozva nézte eddig a leánynak kimerültségtől lázban égő arcát. Maga is fáradt volt: hajnalban jött meg a hegyekből.

Most egyszerre remegni kezdett alsó ajaka.

— Mi bajod... Helén? — suttogta halkan, rekedten.

— Semmi, csak meg akartam mondani, hogy ne számíts rám többé.

Bukovina fakóra sápadt:

— El akarsz hagyni?

— Már elhagytalak.

Felkelt, hogy menjen, de a fiú elibeállt, mintha mondani akarna valamit. Helén megelőzte:

— Nincs mit szememre vess. Szerettelek és most mást szeretek.

Elhárította a fiút, még a szemét is behúnyta, hogy ne lássa annak reszketését, szemének gyámoltalan jajkiáltását, aláfutó könnyeit. Futva ment le a lépcsőn és csak az utcán jutott eszébe, amit Szerdukovnak ígért: hogy elkéri Bukovinától emlékül a saját aktját, azt a kövönülőt.

VIII.

A következő hetek bál paré-i, a sirászi rózsaszünet, a római karneválest, a kitschbál — kitsch valami kép-telenül, lehetetlenül ízléstelenül jelentett — és más hasonló multságok mint meleg nyári eső burjánzótták fel az új szívügyeket, a régieket pedig különösen virulóvá tették. A bizonytalanság eltűnt, mindenki megállapodott.

Etelka, miután dolgozatát elküldte a honi folyóiratnak, gyakran jött teázni Karlához; ahova ilyenkor Ulrik Adolf is beállított. A fiú föltétlen hódolata nem maradt minden hatás nélkül Etelkára. A leány jól érezte magát Ulrik Adolf íróbarátjai közt, az irodalmi estéken sok badarság közt néha okosat is hallott és megtörtént, hogy az est után még ottmaradt egy csésze teára, meghallgatni Ulrik Adolf legújabb alkotásait.

A körbe Hellmanné is belépett, sőt egyszer Karla is megjelent.

Hellmanné ezen a délelőttön az angol parkban sétált és a havaseső beűzte a perui múzeumba. Legnagyobb borzalmára ott zsugorított múmiákra bukkan, azték királyok penészedő tetemeire.

A fiatal asszony csaknem összeesett az üveg-szekrények előtt, nem bírt erőt venni magán azután se, és egész nap társaságot keresett. Így tévedt be Ulrik Adolfék gyűlésére.

Mikor a társaság eloszlott, Hellmanné nem tárgított és Karlát se hagyta, aki meg Etelkát kérte maradásra. Ulrik Adolf nem álmodta, mily szolgálatot tettek neki az azték múmiák. Hellmanné félt hazamenni, hogy újra megjelennek előtte a rettentő tetemek. Inkább itt maradt és egymásután itta ki a teás csészéket, gyújtott rá Ulrik Adolf cigarettáira.

A fiú némán nyelt. Ő Etelkát akarta az egyiptomiból megkínálni, az meg nem füstölt. Ilyenformán Karla és Hellmanné gazdálkodtak a cigarettában, hozzá Karla valami diadalmas szemtelenséggel.

Ulrik Adolf egy költeményébe kezdett:

»Ülök szobám dermedt homályán,

Füstöt fúván a semmibe...«

— Én is — szólt közbe Karla, Ulrik Adolf arcába óriás felhőt bocsátva.

A fiú megbotránkozott:

— Mi akar ez lenni?

— Ah csitt, én hallani akarok, szólt Hellmanné. De semmi lírát. Valami prózát, még pedig izgalmasat.

Ulrik Adolf fiókjába csúsztotta a verset :

— Ezt majd csak önnek, kedves Etelka. Tehát egy novellát. »Az asszony . . .«

— Helyes. Mindenesetre ígéretesebb, mintha »A leány« volna.

Ezzel Hellmanné hátravetette magát a szófán. úgy, hogy karcsú, kinyújtott lába a szőnyeget keresztelte. Etelka a szögletbe húzódott, Karla előrekönyökölt. Így ültek hárman a tarkaszőnyeges heverőn.

— Csak semmi páthosz, az istenért, — jelentette ki Karla, — különben megyek.

Ulrik Adolf majdnem azt mondta :

— Csak tessék.

De Karla ezt előre parírozta :

— És Etelkát is viszem.

Ez roppant nyomós volt, a fiú a tőle telhető legszolidabb hangon kezdett fölolvasni. A teavíz sustorgása különös melodramát csinált a novellából, amelynek hősnője egy gyönyörűséges, élettől duzzadó asszony, akinek degenerált öreg férj jutott élettársul. Az asszony hiába vár egy igazi férfira, akit kövessen. Nem talál rá mindaddig, míg egyszer férjét halva leli írószobájában. Valaki megfojtotta, még pedig oly hirtelen, oly erővel, hogy az asszony az újjhagyta fol-

tokból egy következtetést von: csak a gyilkos lehet az a férfi, akit ő keres. Felkutatja azt és övé lesz.

Ulrik Adolf fölemelte a fejét, a hatást lesve.

Hellmanné lélegzetfojtva figyelt és most mély sóhajjal dőlt hátra:

— Bizarr . . .

Karla kétségbeesetten nézett a fiú ünnepélyes arcába.

— Nos? — kérdezte Ulrik Adolf.

— Engedje meg, hogy ne nyilatkozzam.

— Helyes. Karla kisasszony ehhez úgyse ért.

Etelka hallgatott. Az a furcsa érzése volt, hogy Ulrik Adolf semmi egészséges gondolattal nem foglalkozik; hogy mindenben az elcsavart excentrikumot keresi. Hogy az ember ránézve csak a két nem egymáshoz való viszonyában létezik, semmi más ösztöne nincs.

De hát nem ugyanezt látta a többi fiatal művésznél? Lehetetlen pózokban meztelen emberek . . És ami csodálatos: van bennük eredetiség, érdekesség, sőt néha igazi szépség, csak igazság nincs, szinte soha sincs.

Ezt a véleményét meg is kockáztatta. Ulrik Adolf oktató hangon felelt:

— A modern világ elnivellálta az embereket. Csak a beteges elváltozások emelik ma egyik embert a másik fölé, és csak e beteges jelenségek érdeemesek a feldolgozásra .

— Lásd Hebbelt — vetette közbe Karla, mert észrevette, hogy Ulrik Adolf mindezt saját bölcseségeként adja. — Különben maga őt félreérti. Az ő hőseiben van ugyan beteges lelki vonás, de nála nem ez a fő. Magánál csakis ez. Hanem hisz ez érthető . .

— Világos, hogy érthető. Én magam exaltált, dekadenciával telített ember vagyok.

— Akár a szeplős. Hanem mégis, mit csináljon az egészséges ember, aki egészségekről akarna olvasni?

Ulrik Adolf lenézően mosolygott:

— Mindenki lelkében vannak beteges elváltozások és kivált sexuális téren . . .

— Ez Freud, hagyjuk. Én csak azt mondom, hogy még mindig több lakóház van a világon, mint kórház, bár — és Karla itt elmosolyodott — igaz, hogy a lakóházakban is lakhatnak hibbantak. Hanem azt ne higgye, hogy maguk fogják feltalálni a puskaport. Istennek hála, még vannak Németországban józan koponyák, akik nem rúgtak be a dekadenciától . . .

— Amint hogy jó női szabók is vannak, és lesznek, vágta vissza Ulrik Adolf, Karla lebenyszerű blúzára gúnyos pillantást vetve.

Hellmanné eddig nem érdeklődött, de most bele szólt a vitába és el is vágta azt:

— Igaz Karla, maga egyéni ruhákat tervez; mondja, mik az elvei e téren?

— Hogy mindenki úgy öltözzék, amint az egyéniségének megfelel.

— És maga szállít ilyen ruhákat?

— Fogok.

Hellmanné nevetett:

— Tessék. Honnan fogja maga vevői egyéniségét ismerni? Maga azt fogja szállítani, amit maga gondol egyéninek, szóval megint csak ott vagyunk, hogy mi, a közönség magunkra kényszerítjük egy másnak ízlését. És épen ez ellen küzdenek maguk.

Karla némileg le volt fegyverezve. Viszont Ulrik Adolf csak nagyobb bátorságot nyert. Másként szokva volt a gúnyhoz, az elhallgattatáshoz, de most Etelka előtt ki akarta vágni a rezet. És védője is akadt, Hellmannében. A fiatal asszony nem ismerte az elméleteket, és nem könyvből tanulta életmódját, mint Ulrik Adolf és a szeplőske. Még a színházba se járt. Mégis minden, amit tett, egy-egy ilyen Ulrik Adolf-féle novella egy fejezetének tetszett.

— Nem igen hihető — jegyezte meg a novelláról — hogy a sebhelyekből következtetni lehetne egy férfi milyenlétére. A brutális erő még nem minden . .

Teáztak és aztán új novella következett az utasról, aki elé minden állomáson feketecsuklyás barát lép és elállja utját a vonathoz.

A három hölgy közelebb húzódott egymáshoz, utoljára egészen összefonódtak. Ha Ulrik Adolf egyebet el nem ért, mint a három oly különböző testalkat,

fej és ruházat egybekapcsolódását, a félelemnek merev rítmusát, ami azok tagjait ideges mozdulatlanságba folyatta össze; már akkor is megelégedhetett novel-lája hatásával.

A háziur az udvaron körüljárván, csodálkozva látta meg a függönyrésen, mint hajlik egybe Etelka fekete, Karla vörös haja Hellmanné kalászszőkesé-gével, mint csukódik egyik ajk riadtan össze, mint nyílik a másik szótlan ijedtségre. Egyet koppintott az ablakra. A három hölgy szinte egymás nyakába esett

Hellmanné fölsikoltott:

— Én most már igazán le nem fekszem. Menjünk át hozzám, és együnk reggelig teasüteményt.

Ez volt minden föltalálható csemegéje, és ezt rágicsálták, míg a téli hajnal kéken kezdett fesleni az ablakon, és a félelmet a szürkület józansága legyőzte

E napnak délutánja Ulrik Adolfnak semmit se ígért. Tudta, hogy Etelka alszik, vagy dolgozni akar. Mit volt tenni, legföllebb Nietzschehez és Hofferhez kukkinthat be, annál inkább, mert az irodalmi éj után egy cigaretta, egy csipetnyi tea se maradt nála.

Fölbballagott hát a függelékbe.

A negyedik emeleten, Hoffer névjegyén az állott, hogy háromszor kell neki csöngetni. Ulrik Adolf csen-getett hát egyszer, mert félt, hogy barátja nem veszi magának a fáradságot, nyitni. Az egycsengetyűszós úr bámulva nézett végig Ulrik Adolfon.

— Parancsol?

— Pardon, Hoffert keresem.

Ezzel bennt is volt az előszobában, ügyet se vetve az idegen úr kelletlen arcára. Hoffer ajtaját benyomva, az megakadt egy rézsut állított szekrény hátlapjában. Csak belapulni lehetett az így támadt ajtórésen, és akkor Ulrik Adolf csodálatos helyiségbe jutott, ahol össze-vissza hányt ládák, padok, szétdobált ruhák heverték. A padlón elszórt szén ropogott, és a fiú csaknem átbucskázott a szénlapáton, felborítva az ajtó-sarokban álló üres, haza nem szállított söröskrigliket. És ez még nem volt az igazi szoba, hanem annak szekrényekkel elkülönített előszobája.

A szekrényfal mögül nehéz, hihetetlenül sűrű szivarfüst gomolygott, és az orosz balalájka zsibbasztó, fájdalmas sírása. Odabent a székeken kalitkák álltak. Képek mindenfelé: csupa női akt; könyvek: nehéz, aranyvágású orosz regények, elrongyolt szótárak álltak garmadában a polcon, az asztal alatt. Az asztalon félig beszáradt befőtt üvegek, felbontott dohánydobozok, töltőkészülékek. Az ablakon torzarcú hindú bálvány vigyorgott, mellette apró állatfigurák, indián tomahawk, és egy revolver szóródtak el.

Amint Ulrik Adolf belépett, a revolver eltűnt Hoffer zsebében, és a fiú elibe ugrott vendégének.

— Mit ak... ah, maga az; Zwiern — fordult az alkóvban álló ágy felé, aminek fél éve vetetlen keménységén, a gyűrött takarón Nietzsche hevert, ugyan

abban a borpiros ingben, amelyben Jelena mint muzsik volt a parasztbálon.

— Vajjon melyikük kapta a másiktól? Tündött Ulrik Adolf.

Nietzscke meg se moccan.

— Vegyen cigarettát, intett az az asztal felé; és hanyatt elnyúlva féllábát az ágyon alálóbázva újra pengetni kezdte a balalajkát. Halkan, dúdolva énekelt is hozzá naiv középkori dalt:

»Szűz Mária ringatja a bölcsőt,
Égszín a ringató szalag:
Szent József, uram, segélj,
Kezemből jaj kiszalad,
Jaj kiszakad a pántlika,
Elállt a gyenge karom,
Gyenge újjam kisebhedt,
Segélj Szent József, uram!
— Nem lehet, szűz Mária asszony,
Legörbít a gyalúpad,
Fogy a deszka, gyúl, gyúl a forgács,
A munka mégse apad.«

A délutáni nap rézsút kévében ömlött be hirtelen a szobába, kékké festve a szürke füsttengert. Olyan groteszk volt, hogy ime, az édesdallamú Mária ének, meg a glóriás aranytűz a füstbesárgult falat, a meztelenkedő képeket, a ronda bálványt egyként ölelte körül.

Ulrik Adolf belenyult a cigaretták közé, hanem

le is csapta őket és egy sikkantással rázni kezdte a karját:

— Mi a csuda, maguknál az egerek csak úgy sétálnak . . . brr! felfutott az ingujj alatt!

Rácsapott a karjára, ahol az egeret érezte, de Hoffer egy horkantással elkapta karját.

— Az égre, Naipun, a hercegnő! Ne hadonázzon, még megnyomorítja!

Ulrik Adolf homlokán kiütött a verejték. A láthatatlan kis állat most már a vállán sétált, karmolázott, Hoffer pedig mindkét kézzel szorította őt, hogy ne segíthessen magán.

— Dehát őrült maga? — kérdezte Ulrik Adolf, és egy lerázási kísérlettel a kabátját vetette le.

— A japán egeremet akarja agyonszorítani! Csak nem hagyom!

A tréfás kis állat hirtelen kibújt az ing hasítékán. Ulrik Adolf undorral akarta lefricskázni, de Hoffer megelőzte:

— Az én vendégeim a jó cigarettáért eltűrik a Naipun kis sétáit . . . Szegény kis madárkám — fordult az állathoz, — gyerünk a kalitba, gyerünk kicsikékhez.

— Csak sétáljon, ha neki tetszik — szólt Ulrik Adolf és ezzel jogot szerezvén a cigarettához, belemarkolt újra. Az egérke azonban hirtelen lefutott a karján, be egyenesen a kalitba, a hol négy kis cincogó fehér-fekete foltos egérfű várta.

— Az unokáim, — szólt Hoffer, és dédelgetve csukta be a kalit ajtaját. Aztán odafordult Ulrik Adolfhoz:

— Tudja-e, hogy épen beszélni akartam magával?

— Akkor telepáthia, hogy feljöttem.

— Csakugyan. Arra akarom kérni, hogy a jövő irodalmi estén én olvassak föl. Nivós dolgot, Schillerről.

Ulrik Adolf meg volt rőkönnyödve. Rengeteg kész értekezése volt, amit fölolvasásra szánt. Különben sem szerette, ha ő hallgat másokat.

— Schillerről? Kissé idejét multa tárgy. hosszú dologról lenne szó?

— No, nem éppen.

— Akkor talán lehetne... a dolog úgy áll, hogy husvétig minden estére van fölolvasó.

— Kicsodák?

— Khm... egyszer én magam is — nos, jövő estén legyen magáé az első szó.

— Brávó, remélem, ennek fejében elengedi nekem a márkát.

— Kérem, a felolvasók is fizetnek. Hiszen az ő előnyük, ha szélesebb körben ismerik meg őket. Sőt azon volnék, hogy a felolvasók külön fizessenek egy márkát, amiért népszerűsítem őket. Schiller is mit köszön Goethének, hogy a költőkirály protegálta őt. Goethe pedig csak veszített nimbuszából, hogy más napot engedett maga mellett tündökölni.

Ulrik Adolf elfelejtette, mi másként ítelt a közte és Lilienthal közti viszonyról. Hoffert azonban meggyőzte, és hazaballagva beleszúrta a meghívókba Hoffer szereplését.

Etelka ép ez alkalommal vette rá Albertet, hogy jöjjön el vele az irodalmi körbe. Azonkívül is népes közönség gyűlt: talán az volt kecsegtető, hogy végre más is porondra lép, nem csupán Ulrik Adolf. Egy oroszsidó testvérpár sötét bőrével, vakító szemével a társaság figyelmét pillanatra lekötötte. Az idősebb nővér markáns, komoly egyéniség, akit tudományos dolgokon és társadalmi problémákon kívül egyéb aligha érdekelhetett. A fiatalabb, a tizenhét éves, kevésbé érdekes, de százszor szebb volt, mint a nénje. Mint őzike húzódott elszánt, sziklaszerű testvére mellé, mintha az őt szárnyakkal fedezné.

A leányok közül a nagyobbik egyetemre járt, a másik zeneiskolába. Ők jöttek be utolsónak, de Nietzsche udvariasan előbb engedte őket, hogy az ajtónál maga maradhasson.

Hoffer az íróasztalhoz lépett, előtte pohár víz és két égő gyertya állt. A fiú az asztalra faládikát helyezett. Ő maga ünnepiesen volt kicsinosítva, és pont hatkor mély meghajlással fölnyitotta kéziratát.

— »Értekezés Schiller koponyájáról.«

— Ah, Lombroso, Lavater... kopott dolgok, sziszegte a szeplős szomszédja fülébe, de úgy, hogy mindenki hallja.

A bevezetés költői volt : a gondolatokat tárta föl, amiket Goethe érzett, mikor fiatalabb barátja lángeszének csontfoglatját megpillantotta. Mindenki figyelt, csak Ulrik Adolf izgett-mozgott kelletlenül. Hogy a feszült figyelém tejfölét más szedje le, hogy ő csak a végére marad, ez módfelett bosszantotta.

A koponya méretei, az agytérfogatból vonható következtetések után Hoffer nagyot köszörült a torlán, és Nietzschkére pillantott, aki kezét a kilincsen tartotta. A felolvasó emelt hangon, és mégis titokzatosan folytatta :

— Hölgyeim és uraim ! Most akarok rátérni óriás jelentőségű fölfedezésem leleplezésére. Jól jegyezzék meg : önök itt az elsők Németországban, az elsők a világon, akik titkomnak birtokosai lesznek ; akik büszkén vallhatják, hogy őstanui voltak titkom föltalálásának.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy egyik bátyám a stuttgarti Schiller-archivumban van alkalmazva. Itt és Weimarban bő alkalmam nyílt nem közönséges kutatásokra. Levéltárakban, kriptákban, csontgödrökben (Hellmanné összeresztent) töltöttem ifjúságomat, melynek verejtékes munkáját eredmény koronázta.

Hoffer itt pillanatra elhallgatott. Aztán fejét előrenyújtva, kezét a ládikába mélyesztve, Ulrik Adolf rettentő páthosát utánozva, suttogta Goethe sorát :

»Jóságosztó titkos foglalat, méltó vagyok, kezembe venni téged?»

És közben lassan, ünneppéllyel emelt ki a ládából egy barna csontfejet.

— Hölgyeim és uraim, harsogta hirtelen, imé, itt mutatom be önöknek az általam föltalált második Schiller koponyát.

Heilmanné felsikoltott.

A többiek tanácstalanul meredtek először a koponyára, aztán egymásra.

— Örület, hisz ez egy tízéves gyermek feje! — súgta Ulrik Adolf Hoffer fülébe.

— Uram, a hiteles Schiller koponyát Weimarban láttam, hadarta a szeplőske.

— Önök itt engem teljesen félreértének, — szólt Hoffer nyugodtan. Én nem támadok tekintélyekre, én nem vonom kétségbe a weimari koponya hitelességét. Én csak azt állítom, hogy ez a koponya itten szintén a Schilleré, csak hogy míg a másik a nagy költő halála idejéből, emez kiskorából való — . . .

A társaságot egy hajszál választotta el a hahótától.

Nietzschenke kiosont. Ulrik Adolf, a kin előbb még hideg veríték ült ki, most hirtelen kivette Hoffer kezéből a koponyát, visszatette a ládikába, és ujjával jelentősen holmokára mutatva, a felolvasót eltolta az asztaltól:

— Uram, az ön ideje lejárt. Köszönjük az elő-

adást. Kivánunk sok hasonló sikert a tudományos kutatás terén.

Ulrik Adolf tudta, mi volt Hoffer szándéka: nevetségessé tenni őt és szétrobbantani az összejöveleket. Roppant gyorsan lett a helyzet urává, Etelkának fülébe súgta:

— Kérem, adja tovább, hogy Hoffernek néha elmezavara van, és hogy ne hederítsen rá senki.

Igy főzte le Hoffert, akire most már mindenki tartózkodva, sőt titkos rémülettel nézett, attól félve, hogy dühöngeni kezd.

Ulrik Adolf elfoglalta helyét, Hoffert maga mögé, a szögletbe szorítva. Csakhogy már most senki se volt kíváncsi az »Übermensch«
psychologiai analysisére, és senki se vette észre, hogy Ulrik Adolf saját eszméit szuggerralja Nietzschének. Egyedül Albert állapította meg ezt, és mikor a társaság mintegy lidércnyomástól szabadulva szétoszlott, Etelka a következő leckében részesült:

— Kedvesem, magának sok ideje lehet, hogy idejár. Én azt mondom, hogy nem Hoffer, hanem az elnökük a bolond. Hoffer tréfát akart és felsült, ellenben Ulrik Adolf mindnyájukat bolonddá tartja.

— Ne legyen olyan szigorú. Higyje meg, Georgérol egész okos dolgokat mondott

— Igaz. A George-féle dolgozatát egyik német folyóirat ismerteti. Még pedig azzal a megjegyzéssel, hogy egy és más gondolatát valami nem említett for-

rásból kölcsönözte. Nem bántja ez az önérzetét? —
A meritésnél jelezni kell a kútat, különben . . .

Etelka meghökkent.

— Hol olvasta ezt?

— Majd odaadom a folyóiratot. Illetőleg elküldöm postán, mert jövő héten rengeteg a dolgom.

Etelkán furcsa nyugtalanság vett erőt. Roppant kényes volt arra, amit írt és nem bírta fölfogni, micsoda forrást felejtett el megnevezni. Hiába feszítette meg agyát, nem emlékezett. Csupán Ulrik Adolf elméleteinél nem hivatkozott senkire; de hiszen azok a fiúnak soha ki nem nyomtatott saját eszméi voltak. Etelka nem értette a dolgot. Az elolvasatlan könyv roppant nyomta lelkiismeretét, de amit olvasott, arra mind rámutatott . . .

— Ezt valóban Ulrik Adolfnak köszönhetem. Ő állította, hogy geniális essay író nem hajhász föl minden forrást . . . hátha abban vannak az Ulrik Adolféival összhangzó gondolatok . . .

Ezek után nem merte kérni Albertet, hogy elmenjenek az Ingert-kollekcióra. A fiú egyik előkelő műszalonban állított ki, és a lapok igen elismerően írtak róla. Karla, a nagy pesszimista is hitt Ingert tehetségében. Etelka rendkívül kíváncsi volt a műveire.

— Jöjjenek magához, vagy honnan induljunk? — kérdezte Karlát.

— Eh, micsoda nehézkesség. Találkozunk a műtárlaton.

A kiállítás szép volt és gazdag.

— A Cézanne, Beardsley vonalai, Gaugin primitívsege, ennek meleg színtobzódása nélkül — állapította meg a szeplőske.

Valesca ceruzával írt föl egyet-mást magának.

— Az impresszionizmus halála, — szólt mosolyogva Etelkának.

— Jogosulatlanak találja? — kérdezte Karla

— Minden jogosult, ami szép.

— Fogalomzavar, sipegte a szeplős Karla fülébe, — majd hangosan vitatkozni kezdett:

— Dehát épen ez a kérdés, hogy mi a szép, az impresszionizmus, a vonalkultusz külön külön, vagy hogy egyesíteni lehetne-e a kettőt... ámbár mindez túlhaladott dolog. A jövő odaát van. — És azzal átmutatott a tükörelakon a tulsó utcaoldalra, ahol egy műkirakatban futurista és kubista képek mulattatták a gyermeksereget.

— Ott nincs szó szépségről.

— Szépség? Haha. Elévült dolog. A természetben sincs tökéletesen, nézzen körül, lát-e valahol igazi szépséget, amelyet a divatjamult festők összehazudtak képeiken...?!

— Sajnos, hogy teóriája igazolásaképpen nem láthatja önmagát, — szólt közbe Ingert, a legnyiltabb, nemtörődő szemtelenséggel.

Valesca nem folytatta a vitát. Tudta, hogy így megalázhatja a szeplőst, aki ingerelni akart, hogy szót

csavarjon szépségben, előkelőségben oly királynőien fölötte álló honfitársnőjéből. A feleletre a replikák özönét zudíthatja aztán, és erre övé a győzelem.

— Szép? Mi a szép? Ezt a szót monopolizálták és lejáratták a klasszikus irányok. A görög orrok, a Vénusz térdek az egyéniséget kiölték és Thorwaldsen lélektelenségéhez vezettek. Ki nem utálja ma Feuerbachot?

— Feuerbachot? — kérdezte Etelka csodálkozva. Ő hetenkint titkos zarándokútat tett a mester Pietájához.

Valesca láthatóan kellemetlenül érezte magát. Forni kezdő vére még egyszer megszólaltatta:

— Én szép alatt a művészt értem, semmiféle külön irányt; és azt hiszem, vannak dolgok, amik impresszionista, és vannak, amik kompozicionális földolgozást kívánnak.

— Hát a primitívekhez mit szól? Hova skatulyázza be ezeket?

Valesca arcán gyenge pír futott át. Csak most vette észre, hogy hallgatják, és hogy egy ilyen ingyen szinpadon, amit a szeplőske rögtönöz, néhány szóval ő is részt vesz, annyira bántotta, hogy hirtelen elfordult és egy kisebb terembe tűnt el, ahol úgy tett, mintha egy pasztellt figyelne, holott önmagán való fölháborodásának adott szabad folyást.

Az elég sűrű közönségben Bukovina is ott őgyelgett, a szokottnál is kétesebb színű puhaingben. Mos-

tanában rendesen került mindenkit, mintha szégyelne valamit. Pedig az emberek sohse hittek szerencsésében, és így szerencsétlenségével se lehettek tisztában. Ő pedig azt képzelte, hogy hát mögött a mulatság tárgya.

— Nini Bukovina! Hát te hova jutattál, hogy megnézed a kollégák kiállítását! Valami nagy szerencse érhetett, hogy nem félsz a sárgaságtól, látni az idegen sikert?!

Bertram mondta ezt, az amerikai, aki menyasszonyának, a várkisasszonyruhás babanőnek mutogatta a képeket.

— És te mit keresel itt? — vizonozta Bukovina.

— Az más. Tudod, ha az ember már nem a maga ura!

A baba nő kellemes bosszúsággal pirult el:

— Ugyan, ne add a martyrt!

De Bertram tovább tréfált:

— No hát barátom, Bukovina, örvendj, hogy szabad ember vagy!

Bukovina viaszszínt váltott, azt hitte, Bertram az ő nagy elhagyatottságára céloz. A paradicsomból kizártak érthetetlen szégyenérzésével kezdett dicsekedni:

— Azért vagyok itt egyszer, mert megszüntem művész és így irigy lenni. Másodszor, mert most már lesz pénzem nekem is egy jobbik félt keresni.

— Mi a kő? Tehát igaz lenne, ami hírlík? Hogyis

mondta Luiz, — fordult Bertram a menyasszonyához, — azt hittem, pletyka az egész.

— Na látod, duzzogott a baba nő, — te sohse hiszel nekem.

— Tehát elfogadtad a földim ajánlatát, hogy a szállóját kimázold, akarom mondani kifesd? És honnan bújt elő a Maecenás? Ez a legritkább, de leghasznosabb állat a világon?

— Egy téli tájképet festettem a Starnbergi tó körül. Odajött, megnézte a munkámat, azt mondta: igen szép, és hogy ő épen festőt keres az amerikai bár-hoz, amit a hegyekben épít. A barnak négy fala üvegből van, és úgy kell megfesteni, hogy ugyanaz a kép legyen rajta, amit az ember az üvegen látna, ha kinézne rajta. Így nem kell függöny, nem lehet benézni, és a közönség mégis látja a tájat, ami künn van. Csak azt kötötte ki, hogy a fák legyenek zöldek és a hegyek szürkék, ne fordítva, mint a képemen.

— És te elfogadtad az ajánlatot a föltételekkel együtt?

Bukovina összedörzsölte a mutató, meg a hüvelykujját, mint aki pénzt olvas.

Bertram gondolkozva nézett barátjára. Együtt kezdték az akadémiát, és a kis rutén fiú akkor tele volt egetverő ambícióval. Ő lesz a rutén Matejkó. Ő mutatja meg, mi lakik az ő nyomorult népében. Hogy hanyatlott ez a fiú mindig lejjebb, hogy kezdett kapkodni az első évek rendszeres tanulása után...

hogy viselődött meg így, külsejében is. Kedves gyermekarca hogy vált öregessé, gnómszerűvé . . .

Bertram barátja vállára csapott :

— Hallo Bukovina, üzletemberré lettünk? — kérdezte tréfásan, hogy elüsse sajnálkozó csodálatát. Tudta, hogy a fiú most jól jár, de azt is tudta, hogy az ilyen szolga munka után milyen erős lélek kell, visszatérni a művészi eszményekhez.

Bertram boldog emberként jó volt, és gyöngéden érzett züllő barátja iránt. Csakhogy mert mindig megvolt a pénze hajlamaihoz, és mert sikerei voltak a művészetben, mint a választott leánynál, nem tudta felfogni, hogy őrlődik el az emberi lélek a sikertelenségek, a hasztalan erőlködések alatt, hogyan tántorul el néha eszményeitől.

Utánanézett barátjának, akin csak lötyögött a négyesztendős ruha. Bukovina visszafordult és Bertramnak egy, csak gondolatban föltett kérdésére felelt meg :

— Te, képzeld, bársonynadrágot is kell vennem, mert így nem imponálok majd. Munkaadóm ilyen nadrágról olvasott az útleírásokban.

Alkony felé a közönség oszladozott, és Ingert elégedetten vigyorgott. Öt képe kelt el ma és majdnem négyszáz márka nyomta a zsebét. Mikor Mayvel a lépcsőn aláballgott, kibökte tervét :

— Biedermann egy pfenniget se lát. És én meglátom Párist.

— És én is. Hurrá!

Ingert rekedten kacagott:

— Van pénzed?

— Utálatos. Kinek köszönöd hogy a képeid ilyenek?

A fiú grimaszt vágott:

— Neked is valamicskét. Néha ihlettél. Ez egy rész. A festék kettő. A vászon három, a műterem, az négy. Az Akadémia, az ugyan mitse jelent. Mondjuk, egy fél rész. Saját zsenim öt és fél, tehát kivan a száz percent. Ebből tiz percent a tied

— Negyven márka.

— Várj csak. A kigyóbűvölőt nélküled fejeztem be. A Saloméhoz semmi közöd. Te csak a Schieberhez értesz, de a fályoltáncod... Na, nesze, tiz márka.

— Mit lehet azzal csinálni? Bár huszat...

— Jól van, akkor megtartom. Szervusz.

Ingert hosszú lábával beleakaszkodott egy már elindult villamosba, és otthagya Mayt az út közepén

IX

A penzióba ezidőtájt egy új pár járogatott: Bispinck, a párbajhős nemzetgazdász, és menyasznya. A leány szőke volt és a fülén kontyocskát, orrán cvikkert viselt, tizennégy évest mutatott, valójában huszonnégy volt, és belátásra, meggondolt-

ságra harmincnégy lehetett volna. Vőlegénye közvetlen a doktori szigorlat előtt állott, a leány pedig leutazott Königsbergből, hogy segítsen a rengeteg írásmunkában, másolásban.

A leány nem járt magasabb iskolákat, de vőlegénye tárgyát úgy ismerte, akár maga a fiú, tudta: mit honnan merített az munkájához, és vitatkozott vele; mindezt részben tudásszomjból, főként szeretetből tette. A nemzetgazdaságtan a kisujjában volt, de már a modern irodalomra sohse ért rá, vagy csak úgy ért volna rá, ha az szükséges lett volna Bispinck értekezéséhez. — A hatalmas, rózsásszőke jegyepár különösen ütött el a penzióbeliektől. Egyébként mindennel szemben megértők voltak, és mindenkiről hajlandók voltak a legjobbat hinni.

Hogy zavartalanul dolgozhassanak, a függelék két szobáját vették ki Zdenka szomszédságában.

Zdenka ezidőben annyira elhanyagolta az üzletet, hogy a tulajdonosnő felmondani készült neki. Holott Karla minden pesszimizmusának ellenére Zdenka elég ízléssel tervezett, divánpárnáit keresték, sőt előre rendelték; de épen ez volt a baj: ő néha napokig nem nézett felé az üzletnek, és a rendelőket vára-koztatta, boszantotta. A pénz pedig, amit keresett, úgy elment ruhákra, hogy Biedermannak majd semmit se fizetett. A penzióbeli fizetési rendszer mellett ez egészen normális helyzet volt, és akár esztendőig elhúzódhatott volna.

Zdenka azzal a szép szándékkal jött Münchenbe, hogy eltartja magát, sőt kis hugainak ajándékot ígért. Azonban hónapokon át mindent jelmezekre pazarolt, és most nem tudta, hogyan írja meg apjának, hogy a penzió nincs kifizetve, sőt használható ruhái sincsenek. Mert indus hercegnői leplekben vagy Pieretteként meg nem indulhatott az utcán.

Ervinre gondolt, akinek megígérte, hogy jó lesz, hogy takarékosan fog élni, előkészülvén házasesetükre. — Zdenka különben alig emlékezett már Ervin arcára, sőt ha azt emlékébe akarta hozni, néha Alié jelent meg ahelyett lelke előtt. A leveleit azért rózsaszín szalaggal kötötte át; sőt, mert a tizennyolcat betöltötte, a keresztséget is föl akarta venni. Meglepetésnek szánta áttérését vőlegénye számára. Mint mondta, otthon különben sem volt vallása szellemében nevelve.

Most, hogy anyagi ügyei sötét felhőként borultak felé, Zdenka egyetlen gondolatban talált vigaszt: hátra volt még a húshagyókedd délutánja. Ez egyszer még ki akarta magát ujjongani, utolsó pénzével még egy jelmezt akart venni, és aztán következhetik a valóság apjának, a takarékoság és az áttérés. Sőt mi több, Zdenka komolyan gondolt rá, Alitól is búcsút venni. A fiú a nyári félévre Párisba készült, legalább is így kívánták odahaza. Ali ugyan gondolt rá, hogy itt marad, ahol már belemelegedett a helyzetbe, és ahova Zdenka is gyöngéd kötelékekkel kezdé

fűzni, jogtalanul és öntudatlanul bár . . . De Zdenka nagy önfeláldozásra szánta magát : elküldi Alit, és ő maga visszavonul a mulatozástól, különben csődbe kerül és apja visszahívja, ami még keservesebb véget vet az Alival való barátságnak.

Hanem még egyszer hadd nézzék kettesből a kacagó világot.

Farsang utolsó napjára a penzió nagyban készült. A háziúr falragaszt akasztott ki az ebédlőben, hogy a ki részt óhajt venni a közös farsangi fogatban, az iratkozzék föl. Mintegy huszonöten jelentkeztek, ami egy-egy márkával kiadta a társzekér költségeit. A szekeresgazda két nappal azelőtt már a penzióba hajtott, lovait kifogta és a szekér ott maradt. És két nap alatt az aztán csodálatos alkotmánynyá vedlett át. Bertram, Bukovina és Ingert az egészet kemény-papirba vonták, még pedig kanyargós orrú hajdan-kori csónak képére, amilyenben Lohengrin jöhetett Elzához, vagy a napisten kél nyáron a hattyúk hazájába. A kerekek nem látszottak, mert a maszk földig ért.

A jelmezek ősgermán stylusban lesznek, és az egész csoport Ingeborg és Frithjof nászmenetét fogja ábrázolni. Ilyenféle jelmezt rengeteget lehetett kapni a kikölcsönzőben. Csak itt-ott kellett korszerűsíteni a ruhákon, amik valószínűleg az opera Wagner előadásaiából kerültek közhaszonra.

Egy volt a nagy kérdés : ki lesz Ingeborg ? Ez a

pont minden női, sőt a legtöbb férfiúi kedélyre is izgatóan hatott. Végre is a szeplőske adta meg a döntést, kijelentve, hogy ő maga túldekadens Ingeborg megszemélyesítésére; hogy sem a barna Ždenka, sem a vörösbarna Miss Northon meg nem felelnek. Egyedül Hellmanné elég sugár, elég szőke ahhoz, hogy a tündéri Ingeborgot személyesíthesse.

— Nekem szándékom sincs a szekérre szállani utasított vissza Helén minden mérlegelést.

Hellmanné körül egy csomó hölgy jelentkezett udvarló hajadonnak. A többi férfi lesz: csónakosok, vitézek és persze: egyikük Frithjof, a norvég mondák törhetetlen szerelmese. De ki legyen Frithjof? A fiúk, akik serdülő koruk óta rendszertelen munkát végeztek és még rendetlenebb életet éltek, mind túlvékonyak, vagy túlfinomultak voltak a germán őserő megszemélyesítésére.

— Senki más, mint a nemzetgazdász, Bispinck, szólt Bukovina.

— Ohó, azt ki nem vájjuk az értekezése mellől.

— Én különben tapintatlannak találnám őt hívni, míg a menyasszonyára nem gondolunk Ingeborg választásánál.

Ezt Karla kockáztatta meg. Mindenki mosolygott. A társaság a csónakot állta körül az udvaron, ahol a hófödte fákra hosszú hetek óta az első nap-sugáreső ömlött.

— Az a kis házisütésű leány? — kérdezte Ber-

tram. — Az föl sem merné magát Ingeborgnak tolni. Az roppant kedves Hamupipőke lenne.

Elhatározták, hogy felkerekednek és megostromolják Bispincket. Még azt is megígérik, hogy a jelmezzel se lesz baja, csak épen bele kell bújnia. Minthogy a dolog sürgős volt, Biedermann és Bertram átfutottak a függelékbe. Természetesen otthon találták a galambpárt. A maga szobájában dolgozott mindkettő, közben pedig átszóltak egymáshoz utasításért.

Bispinck meg volt rőkönnyödve. Lóri azonban boldogan pirult el. Szívének Frithjofja volt a fiú, akire mindig titkos, lélekfeszítő büszkeséggel nézett. Hogy a világ is annak ismeri, ez túlboldoggá tette.

— Mégysz, kincsem, természetesen mégysz — jelentette ki minden irigység, féltékenység nélkül Hellmanné iránt.

A fiú Lóri engedelmére örömmel csapott föl.

— Két órával később lesz doktor, hát az már semmi. Mi annyival előlegezni fogjuk a címet, — szólt Biedermann.

— És te kincsem? — fordult Bispinck Lórihoz.

— Én persze itthon maradok és a terád eső részt is lemásolom.

Lorit ki nem lehetett venni ebből. Míg a háziúr Bertrammal odajárt, az udvaron Ulrik Adolf is megjelent:

— Miről folyik a tanács?

— Bispincket kérik föl Frithjofnak. De úgy látszik, a dolog nem megy; sokat ülnek.

— De hát miért nem szóltak nekem? — udvariaszkodott Ulrik Adolf. Én készséggel meghoztam volna az áldozatot, persze, ha a ruhát előteremtik...

Általános grimaszok. Karla összecsapta a kezét:

— De az égre, csak nem képzeled, hogy Frithjof úgy tartotta magát, mint a kérdőjel?

— Kérem, én tudok egyenesen is állani és az én gótikus koponyaalkatom ..

E percben a küldöttség visszaérkezett a jó hírral. Ulrik Adolf sértődve vonult vissza.

— Ugyan, nem mindegy, milyen szerepben ülünk fenn? Fő az, hogy lássunk, nem hogy minket lássanak — szólt Karla.

Sokkal súlyosabban volt Zdenka megsértve. Csaknem síráshoz állt közel és mikor haza indult Alival, elcsukló hangon jelentette ki, hogy ő nem áll be Hellmanné komornájának, ő nem vesz részt, ő vagy Ingeborg lesz, vagy senki.

Ali tanácstalanul állott a leány könnyeivel szemben. Tisztán érezte, hogy Zdenkának nincs igaza, de azért hajlandó lett volna sorra párbajozni az urakat, hogy nem Zdenkát tették meg királylánynak.

— Hagyd el, — mondta végül is — egyszerűen más fogatba szállunk. Van egy barátom, akinek a penziója az Andersen meséket fogja személyesíteni.

Ott szívesen látnak és megyünk, te Csipkerózsának, én királyfiúnak. Jó lesz?

— Oh nagyon.

Zdenka a könnyein át mosolygott.

— Csak az a baj, hogy már kibéreltem egy jelmezt Ingeborgnak... Na nem baj, majd kapok Csipkerózsát és amazt félreteszem...

Ezt könnyű volt mondani, de új költségről kellett gondoskodni. Zdenka nem kért volna a viláért Alitól, hanem inkább üzletfőnöknőjétől előlegezett. Ez mintegy két hétre újból paralizálta a Biedermannnak való fizetés lehetőségét.

A többiek előteremtették az ógermán jelmezt. A ruha Ulrik Adolfból valóságos wikinget varázsolt, de Bukovinának siralmasan állt.

— Gazduram, — szólt az a cécó délelőttjén — engedd meg, hogy én udvari bolondnak öltözzem.

— Miféle korszerűtlenség, te talán a Shakespeare tragédiáiból meríted a germán mitológiát?

— Eh, engedd meg csak, ez nekem való szerep.

— Bánom is én. De akkor a csónakon kívül ülsz, mintha fölkapaszkodtál volna.

Húshagyó délutánján úgy négy óraker mind együtt voltak, csak Hellmanné rejtőzött még szobája homályában. Biedermann kissé dühösen ment érte, de az még ruhaderék nélkül volt és magát hirtelen egy sálba takarva, szembenevette a házigazdát. Mikor aztán nagy várakoztatás után az udvarra

lépett, a délutáni fényben, a hófoltok, a serkedő füveken lépkedve oly tündöklő hatást keltett, hogy mindannyian megtapsolták.

Hellmanné ruhája tengerkék atlaszból volt és szabadon hagyva vállát, a felső testen szorosan tapadt, le egészen gyönyörűen, görögösen karcsú csípőjéig, ott gyöngysorban fejeződve be. A gyöngysorból pedig nehéz redők omlottak alá, hosszan, uszályosan. A ruha fölé rohadtmeggyzín bársony palást borúlt, kereken hermelínnel szegve. Az asszony haja fülére volt fésülve és a nyakszirtjén ezer csigában bomlott szabaddá, csak egy, a fejtetőn át először a füléig, onnan a nyakszirtig szorított gyöngysorral tartva rendben; és a sápadt verőfényben nehéz, olvadásban aláeső, hirtelen megdermedt aranyként csüggve.

A pompázatos öltözék keretében Hellmanné csodálatosan intelligens homloka, keskeny orra, erősen kirajzolt szája tökéletes hatást tettek, csak megszólalnia nem volt szabad, mert akkor valami gondolattalan, lusta kifejezés vonult le szája szögletébe.

Még a szeplőske is eltátotta a száját:

— Kolosszális — súgta Bukovina fülébe.

— Honnan tanulmányozta jelmezét? — kérdezte Karla.

— Sehonnan. Fejből — nevetett Hellmanné és hanyag gráciával a csónakba szállt, Bispinck mellé, egy nagyon magas ülőre úgy hogy mindenki fölé

emelkedett és inkább támaszkodni, mint ülni látszott. Frithjof Vilmos császár ajándékszobra szerint volt öltöztetve és míg az ő oldalán hátrafelé a férfiak sorakoztak, Ingeborg mellé a hölgyek telepedtek. Biedermann mint kormányos ült a hajó orrán, igazából a gyepelőt tartotta. Bukovina pedig csakugyan bohócként kapaszkodott egy hátul kiálló rúdra.

A fogat lassan csúszott ki a kapun a város felé. Tél vége volt, az idő enyhült, de azért mégis kockázatosnak tetszhetett meztelen vállal, selyemderékban vágni neki a délutánnak. Az az elv járta: ha beteg is lész, holnap leszel.

A külső Schwabing utcáin is vegyült a polgári ruhákba tarkaság, itt-ott egy-egy kisfiú, kisleány, mint »Münchener Kindl« sárgahajtokás, csuklyás csuhában igyekezett befelé a városba. A földön megjelentek az első szétszórt konfettiszemek, tiroli-ruhás fiúk serpentint dobáltak; de mindez csak félrehullt morzsája volt annak, ami felé a csónak-kocsi igyekezett.

A Barer-úton már konfettit árultak, az igazi farsang azonban csak a Leopold-úton túl kezdődött.

Amit a világ minden szögletéből összesereglett valódi és képzelt művészi zsenik kitalálhattak; ahány népviselet alakult ki az ég különböző hajlatai alatt; ahány mese, legenda, ahány kép, szobor vagy színdarab valaha mélyebben megragadta a világ közönségének képzelmét, az mind életre kelt,

eljött ide, brokátban, bársonyban, perkálban és sirtingben megvalósítva, — aranyban, rézben, igaz- és üveggyöngyben csillogva, kápráztatva, elvakítva

Különös folyamhoz hasonlított az út; amely folyam ezer és százezer színfoltból bugyborékol, le és fel, keresztül-kasul folyva, megtérve, benyelve és újra kidobva ugyanazt a színt és egy mást, egy harmadikat, mindig másként, mindig új, eddig össze nem hozott permutációban. A folyó közepén pedig a legkülönbözőbb járóművek úsztak: virágba mártott autók, tündöklő asszonyokkal, angyalarcú gyermekekkel; cabok, amiken bohócok táncoltak, úri fogatok, bennük pierrot-k és pierettek; egy kéményseprőbanda, amely a járdáig nyújtotta kormos seprűjét, kis svájci házzá alakított társzekerek, belőlük hetyke Sennerinek tekintettek. Volt egy hollandus halászbárka, facipős, nehézkes parasztocskákkal; egy wigwamban taréjos rézbőrű legények ordították uff-uff-jaikat.

Egyik szekéren csíkosleplű beduinok, a másikon frakkos, cilinderes négerek vigyorogtak és ez így ment véges-végig, amíg látni lehetett; az út egy felén mentek, túl szembejöttek a fogatok; parasztlakodalmások hurráztak át feketeálarcos, vörös-szoknyás, pillangóscipős ballerínáknak, grálvitézek lengettek kendőt, dobtak virágot Oberon és Titánia tündércsapatára.

A levegőben konfetti repült, mintha tarka hó

zuhogna; színes papírkígyók röppentek, kapaszkodtak a járdáról a kocsikra, a kocsikról vissza, villámként vetődtek a serpentinek, összekötve és megkacagtatva a suszterfiút és úrilányt, a pici gyermekeket és a tátozó bácsikat.

Az emberek ámultak, kritizáltak, vicceltek és konfidenskedtek, egy színészcsapat apró jeleneteket rögtönzött az autón, amiért a tömeg velük akart futni és harsogva gabalyodott össze. Fejük fölött a Feldherrnhalle szürke galambjai együtt kóvályogtak az alkony felé fölrepülő színes lampiónokkal; ahol az út összeszűkül, volt tolongás: a szerelmes párok örvendtek, hogy jobban összesímulhatnak; idegenek összeismerkedtek, együttérkezettek elsodródtak, egymást keresték és egy sohse látottba kapaszkodtak, övéknek tartva a hátulról fölismerhetetlen harlekint.

A végtelen kocsiarban is föltűnt Ingeborg nász-hajója

— Ki az a tünemény? — kérdezték itt is, ott is, Hellmannéra mutatva.

— Valami színházi csillag lesz.

— Eh, hátha csak messziről mutat. Az a haj bizonyára paróka.

— A tartása tökéletes!

— A Biedermann-penzió! Hopp, ezt meg kell jól nézni! Erről szólnom kell a farsangi cikkemben!

Egy kis ujságíró iramodott ezzel a szekérnek, de elesett, mielőtt elérte volna.

Bukovina mint kis majom ült hátul, mint beteg embermajom, akire piros nadrágot húztak és aki táncol, figurázik, közben pedig köhécsel.

Ulrik Adolf igyekezett Bispincknél nagyobbnak látszani. Folyton ágaskodva kémlelte a járáát, ha ott van-e, ha látja-e Etelka őt.

De kit lehetett itt megkülönböztetni, ahol a siető este a lámpafényből, a fölvert porból és alá-hulló ködből valami furcsa atmoszférát teremtett. A maszkok benne valósággá váltak; az asszonyok arca fehérebbé, ruháik sötétebbé, titokzatosabbá. A részletek, amiket az ember otthon szépnek talált, elvesztek és letompultak, értéktelenné váltak a kaoszban; csak az igazán nagyszabású, különös, kihívó hatott, mint Hellmanné csodahaja. A kisebb méretű dolgok, bármit is képzeltek magukról odahaza, egyszerűen eltűntek, cseppé lettek a tengerben; háttérre, részletté és így soknál titkos bosszúsággá.

Az Andersen-kocsit a gyermekek különös örömmel kísérték

Ott virított Zdenka mint Csipkerózsza; mellette Ali egészen a mesébe képzelte magát: egy-egy futó csókkal ébresztgette a lányt, aki nem éppen haraggal tette magát alvóvá újra és újra.

Ölében az orsóval Zdenka a rokkára hajtotta fejét, derekára rózsáágak fonódtak.

Mellettük Hófehérke ült a hét manóval, Hamupipőke a lencséstállal és a tál szélén fehér galambokkal. Piroska egy kitömött farkassal ölelkezett; ott volt az Aranyos és a Szurkos Mari, Hüvelyk Matyi és Répafi, az óriás: rengeteg zsebéből répát hajigálva, még pedig Zdenka tanácsára egyet épen a szeplőske fejére. Ez volt Zdenka bosszúja, amiért a szeplőske nem őt, hanem Hellmannét találta méltó Ingeborgnak. A szeplős pedig régóta figyelte a mesekocsi Csipkerózsájának folytonos csókkal való fölébresztését. Különbén is ráért a megfigyelésekre, mert Jensen, a faember távol maradt, a gyönyörű festő mult héten vért hányt és kórházban feküdt, Ulrik Adolf pedig a lehető legrosszabb hangulatban volt. A cserbenmaradt lánynyal Bukovina fecsegett, hanem egyszer csak az is meglátott valamit és felszisszent, mintha a foga fájna:

— Aunye!

Azzal leugrott a szekérről, utat fúrt magának a tömegben és eltűnt egy keskeny utcában.

A Maximilian-úton voltak. Az ár itt áttekinthetetlenül dagadt. Zaj, sivítás, konfettizápor tették az embert süketté és rövidlátóvá, mint valami vihar. Csak a legmetszőbb fájdalom varázsolhatott valakit oly éleslátóvá, csak a leggonoszabb véletlen oly szerencsétlenné, hogy a sok ezerből épen egy maszkra tévedt úgy oda tekintete, hogy megismerte a csak állat szabadonhagyó álarc alatt, a

sohse látott rózsaszíngombos fehér pieretteruhában Helént.

A lány tartózkodás nélkül tapadt párjára, az óriási harlekinre, biztosnak érezve fölismerhetetlenségét. Szíve torkig vert a perverz örömben, hogy mindazok, akik ladyt látnak benne, szembejönnek és nem tudják, hogy ki símul olyan odaadón párjával össze.

Hanem Bukovina megismerte : a karját, a símulását ismerte meg. És ugyanannak látása, amit úgyis tudott, húszszorosán sebezte meg. Egy sötét, zsúfolt kis sörcsarnokba iramodott, a »Tündérvárba«, leitta magát a sárga földig ; és ez könnyű volt, mert nem győzte az italt. A füst, a munkások szaga, a szesz csaknem ájulásba ejtették, de azért még magához vett egy korsót, mikor késő este hazavánszorgott.

Az italtól megeredtek könnyei. Elkezdte csókolni Helén újabb, immár csak képzeletből megfestett aktjait, míg arcát a friss festék összekente akkor rámeredt az eltörlődött képre és elkacagta magát :

— Haha, Helén, nem is te vagy !

Az ágy elé esett és sírva, mámorosan, bohócruhában aludt el a szőnyegen, a hálókamra ez egyetlen luxusdarabján, amit azért vett hajdan, hogy Helén ne lépjen a hideg földre.

Miért látta meg Bukovina Helént és miért nem

inkább Bispinck azt a feketecsuklyás leányt, aki a buzgó másolás után kilopózott a Feldherrnhalle elé és titkon félóráig gyönyörködött Frithjofjában — ez a végzet furcsa szeszélye. És az is, hogy Etelka hiába sétált Alberttel karonfogva a tömegben, Ulrik Adolf nem vette őket észre. Így a gyógyír, amit Albert paráncsolt Ulrik Adolf elvakultsága és szerelme ellen alkalmazni, nem hathatott.

Az est teljes beálltával a pirosra fáradt tömeg oszladozni kezdett. Színes papirszalaggal átvonalzott konfetti-hó maradt utána, most jött a mulatság új fejezete: a kávéház, sörcsarnok és a bálterem.

A penzió kedve szerint széledt el mindenfelé.

Hellmanné hazatért, mert, mint mondta, ugyanegy jelmezben két helytt megjelenni ízléstelenség, ellenben másik ruhában illuzióromboló.

Karla és Franci már túl voltak azon, hogy a legédesebb izgalom a hazatérés és a kettesben való teázás legyen. Ez már mindennapi volt. Az ünnepet most az jelentette, hogy egy előkelő kávéházba mentek, ahol vörös selyemernyők vetettek az arcokba tűzfényt és bécsi pincérek siklottak ide-oda.

Bispinck úgy járt, mint a gögös lányok a Hamupipőkében: ha mesélni akart, az ő Hamupipőkéje csak elkezdte:

— Mindent láttam, az ól tetején álltam! —

Húshagyó után a penzió képe fölötte megváltozott.

Lassan szállingóztak az új emberek és eltolták a régieket, még a törzslakók is megrostálódtak. A nagy évad, a tavaszi, már kezdte küldeni első fecskéit: túristákat és módosabb művésznövendékeket.

Bukovina a bőjt legelső napján tűnt el.

Mikor kábult álmából a padló keménysége felköltötte, nagyot mosdott, kegyetlenül prüszszentve, fújva. Hosszú haját megrázta a víztől és aztán fanyar mosollyal, mintegy magától szégyenkezve, rakta össze a csókjaival elmázolt aktokat. Még az délelőtt pénzért táviratozott Maecenásának, megvette a bársonynadrágot, összepakkolta egyetlen tiszta ingét, harmonikáját és másnap reggel útban volt az Engadin felé. Ott épült az amerikai szállója.

Ingert Párisba szökött, Maynek a házmesternél a következő levelet hagyva hátra: »Kedvesem, ha soká kimaradok, vigasztalódj. Irnod nincs miért, azt hiszem bizonyos, hogy nem történik semmi bajod. A kredencemben alul van egy darab sonka, azt edd meg. Továbbá itt van az öt márka, ami a képek árából neked kijár. Szervusz!«

Aztán még két alak tűnt el a Balkán régi képéből: Helén és Szerdukov. Nem mintha Helén most nagyobb úrhölgyet játszott volna, sőt! Szerdukov nem volt Bukovina, hogy a lány miatt rongyban járjon. Ez sok keserű órát szerzett Helénnek, de azért kitartott híven választottjánál, mert szerelme

nagyobb volt hiúságánál is. Ami őt a penzióból kikapcsolta: az Hellmanné föltűnte volt.

A fiatal asszony uralta a helyzetet. Szépsége, mindenüttvalósága roppant jelentős személlyé emelték.

Az asszony érdeklődése Jensen, a faarcú dán ötvös felé fordult. A fiút csöppet sem hatotta meg ez, éppen annyira nem, mint hajdan a szeplőske udvarlása.

Hellmannét ez nem riasztotta vissza, sőt éppen elégtételül szolgált neki. Ő mindenütt új, nagy föladatok után kutatott és itt Ulrik Adolf valami olyanra figyelmeztette, ami teljes érdeklődését keltezte fel.

Jensen a nőket általában nem vette számba Férfiideáljai voltak, azoknak aztán a fejét fából faricskálta ki üres óráiban. Sőt volt egy iróösmerőse, akihez ábrándos leveleket írt, aki előtt egyszer térdre borult. Mindez, Ulrik Adolf szerint, lelki elévelyedésre vallott.

Az író csakugyan létezett, egy világlátott norvég személyében, aki elnéző mosollyal fogadta Jensen ügyefogyott hódolatát és aki előkelő modorával, fölényes, kimért ítéleteivel valóban irígylésreméltó mintaképe lehetett a biztos, imponáló föllépésről álmodó faragatlan tacsókóknak. Másfelől az is igaz, hogy Jensen térdreborulása csak Ulrik Adolf élénk fantáziájában történt meg.

Jensen csak tizenhét éves volt és Hellmanné benne egy megmentendő lelket látott. Szerinte a fiú beteges hajlamait csak az a nő gyógyíthatja meg, aki szerelmet tud benne maga iránt kelteni.

— Igen, különben ki tudja, hova züllik — gondolta. — Az én szépségem művésszé ihlette férjemet és itt ezt a lelki eltévelyedőt fogja megmenteni.

Hellmanné amellett, hogy néhány zongoraórát adott pár penzióbelinek, csak ennek a mentési processzusnak szentelte magát. Legszebb ruháit felöltve, meg-meglepte a fiút, mikor az szobájában dolgoztatott. Az asszony minden bűbáját elővette. Más férfit ezerszer fogott volna meg hálójában, de Jensen fa maradt, sőt nem csinált titkot belőle, hogy a gyakori látogatások terhére vannak. Hellmanné így a dolgot még izgatóbbnak, komplikáltabbnak találta.

Pedig lett volna más, akivel Hellmanné foglalkoznék. Mit nem adott volna a szeplőske, ha őt éri a Hellmanné által egész közömbösen fogadott kitüntetés: Lilienthal, a koszorús költő látogatást tett nála.

Mint Ingeborgot pillantotta meg és az rendkívüli hatást tett reá. Mikor megtudta, hogy a csodaszép teremtés a már jól ismert Hellmann válófélben lévő felesége, rangban is egyenlőnek találta őt és kifogástalan toalettet tartva, autóba szállt, hogy fölkeresse.

Hellmanné görögös pongyolában hevert díványán. A pongyola elő- és hátrésze egy-egy daraból állott és bármily lebernyegszerűen omlott alá, mégsem leplezett semmit az asszony tökéletes alkatából. Hellmanné a kezében tartott tükröt nem ejtette ki, hanem tovább nézte magát, alig intve helyet a látogatónak.

Egyáltalán annyira fölényesen és hanyagul viselkedett, hogy Lilienthal nem merte előszedni pózait, félvén, hogy ez az aranysörényű, lusta fenevad szembeneveti. Lilienthal ez este semmivel sem tett okosabban, mint Ulrik Adolf szokott: alkalmi verseket írt a látogatás ihlető hatása alatt.

Ez időben történt, hogy Zdenka és Ali még egy búcsúkirándulást tervezett. A gondviselés maga mutatott erre rá: az idő hirtelenül csapott vissza téliesbe. Óriás hózivatarokat jelentettek a hegyekből, azután pedig nap jött, gyémántfényű, de aminek foga van, ami fagylal. Éppen az nap, mikor a Misszonyunk templomában Zdenka új hitében megerősödött, bújt ki a nap is a felhőrongyokból először.

A csinos leányka fehér eszkimómezben csúszkált az délután Alival a ródlipályán. A búcsú gondolata kicsapongóvá tette őket: valóságos könnyelműséggel siklottak lefelé, a görbéknel sem ügyelve, legföllebb jobban összefogózva.

— Még egyszer, még csak egyszer, még csak egyetlenegyszer! — mondogatták egymásnak, míg

a pálya mind üresebb lett; a távozók köszöntése hollázva hangzott el, ide-oda csapódva a hegyek között. Csak néhányan mertek még a gyér világításnál kormányozni.

Aliék indulásra álltak készen, lent a pályavégen és Zdenka még egy pillantást vetett hátra.

Ali megkockáztatta :

— Menjünk mégegyszer !

És mentek. A szánkó örült iramban siklott alá a csonttá fagyott havon és az utolsó görbénél Zdenka messze kirepült a fordulót védő deszkapalánk felé. Aztán elsüppedt az oldalra fölhányt hótömegben. Nem sikoltott és nem is moccan.

Ali hasztalan fékezett, le kellett rohannia és csak a pályavégből tudott lélekszakadva futni vissza az eltemetett leányhoz. Felvette szépen a karjába, ledobott nagykabátjára fektette és szölgatni kezdte :

— Zdenka, kis virág, szólj hát szegénykém !

A leány szeme meg se rebbent, a halántékából pedig kis sötét erecske csurrant alá halálsápadt arcába.

Ali segítségért kiáltott. Egyszerre termettek ott az utolsó sportolók. Letérdeltek a leányhoz, konyakot töltöttek ajka közé, karját, szívetáját dörzsölték. És Zdenka megmozdult, felsóhajtott, aztán odanyult vérző halántékához; ajkát valami szívétfacsaró nyöszörgés hagyta el.

A férfiak néhány szánkát kötöttek össze, arra fektették a már teljesen magához tértet. Vigyázva húzták a város végéig, ott autót kerítettek és beleemelték a leányt. Ali a legelső orvoshoz hajtatott, aztán haza, Zdenkához.

Az egész nem volt nagy dolog, de az ijedtség, a fájdalom gyenge lázat hoztak a leányra, hogy az orvos tanácsolta a főnnvirrasztást mellette. Ali telefonozott a legközelebbi testvérötthonba, de az irgalmas nénék mind igénybe voltak véve. A fiú gondolt egyet. Egyszerűen maga maradt Zdenka mellett és mikor az elkínzott gyermek álomba merült, olvasni-
való után nézett. Sajnos, Zdenka egyáltalában nem szokott olvasni, a szobában egy könyv se volt, csak egy halom divatlap.

Tíz óra tájban csöngetés zavarta meg a leány álmát és Ali ábrándjait. Zdenka felrezzent és felült. A levélhordó jött egy expressz-levéllel. Ali maga akarta fölbontani, de a leány nem engedte.

A feltépett borítékból kerek, fényes tárgy esett ki: Ervin karikagyűrűje. Zdenka visszaesett a párnára, szívére nyomta a kezét, úgy olvasta a levelet. Szeme átbukdácsolt a betükön, első percben nem bírt semmit se megérteni:

»Nagyságos kisasszonyom! Kézzelfogható bizonyítékok jutottak hozzám, hogy ön rám nézve megszűnt az lenni, akinek hittem. Visszaadom a szavát és ezzel utat nyitok arra, hogy boldogságát szíve

szerint meglelje. Kíméljen meg a választól. Hódolattal Hoschek Ervin, cs. k. hadnagy.«

Zdenka szeméből könnypatak eredt meg.

Soha még álmában sem gondolt rá, hogy ő Ervin ellen vétkezne. Legőszintébb szándéka volt, övé lenni és boldoggá tenni őt. Valaki rút ferdítéseket súghatott be neki és íme, most mindennek vége.

— Istenem, — zokogta — már most minek tértem én át?

Eszébe jutott, hogy miért jött Münchenbe: dolgozni, hogy ne kelljen akárkihez férjhez mennie, hogy megvárhassa Ervint. Most pedig nyakig eladósodott és Ervin a gyűrűt visszaküldte.

— Mit fog ehhez apám szólni . . . — fűzte tovább szakgatott zokogását.

Ali szótlanul tartotta kezében a gyűrűt. Csak nézte, nézte a síró Zdenkát. Elgondolta: mily furcsa helyzetbe került a leány. Belépett egy felekezetbe, amelyhez övéinek nincs köze, itt maradt árván, sőt meg is van sebesülve . . .

— Miattam . . . — mondta Ali önmagának.

Könnyek szöktek a fiú szemébe és a gyűrűt kezdte felpróbálni, aztán úgy, gyűrűs kézzel fogta át a láztól reszkető leányt:

— Zdenka, akarod, hogy megtartsam . . . ezt?

A leány egy percig nem értette, mire gondol Ali. De aztán egyszerre felderült. Ez a megoldás oly egyszerű és oly kielégítő, sőt boldogító volt.

— Akarom . . . — felelte selypítve, náthás, gyermekes hangon.

— Oh Istenem . . . — szólt Ali és először csókolt meg Zdenkát valóban szívéből.

A leány pihegett, mint egy kis elcsitult madár, aztán egyszerre csak megszólalt:

— Te . . . a szeplőske csinálta ezt . . .

— Gondolod?

— Nahát esküszöm!

— Az Isten éltesse! Még holnap küldök neki egy szekénderék rózsát, mint leghálásabb lekötelezettje. Hanem most aludj, szívecském, aludd ki ezt a sok izgalmat.

Ali megrakta a tüzet és a lámpa felét eltakarva, egy könyvet hozott át Bispincktől; úgy virradt meg, a vámrendszerek tanulmányozásának közepette; amihez Zdenka mély, édes lélekezése adta a zümmögő zenét.

Csak egyszer szakadt az meg: Zdenka megmozdult, mintha egy homályos kérdés nyugtalanítaná.

— Mi a baj, szívem? — hajolt fölibe Ali.

A leány lecsukott szemmel súgta:

— Te . . . keresztyén vagy?

Ali elmosolyodott.

— Az, kicsim.

— Akkor jól van — sóhajtott Zdenka és már aludt is

Alinak csak hajnalra jutott eszébe rá gondolni, mit szól majd a dzs centri familia döntő lépéséhez.

— Eh, majd lesz valahogy.

Másnap megbeszélték a továbbiakat. Ali most Párisba megy, elvégzi utolsó félévét és aztán úgy egy év múlva megesküsznek.

— Te pedig — szólt a fiú Zdenkához — haza mégy és otthon vársz meg. Hogy az idő hosszú ne legyen, tanulsz magyarul. Nem, nem akarom, hogy itt maradj, míg én odaleszek... Félek, hogy úgy járnék mint Ervin, levelet írnának nekem is és tudod, én azt túl nem élném...

X.

A tavasz hirtelen jött és szertelenül, mint erejében rontó-bontó fiatal legény.

Egy szeles, verőfényes reggelen elsikkasztotta a hófoltokat, kikergette az avartakaró alól a füveket, a kikiricsek halvány, karcsú fejét.

A hegyekből kisleányok hordták a hóvirágot, sőt a függelék földszintjén lakó suszterné a munkanélküli legényunokáját is kiteremtettézte az erdőbe barkáért, kékc sillagért, mert hogy ingyen nem tömi a száját. A nagy fiú szégyenkezve nyitott be a penzióba, hogy ki vesz virágot tőle.

A Biedermann-ház egyszeribe megfiatalodott, mint az újrúhás nő.

A vadszőlő megkoszorúzta az ablakokat és künn a kertben segített a meztelen kőnimfáknak rendbeszedni toaletttjüket. Az ebédlő ablakai tárva-nyitva álltak, a léghuzam ebéd alatt feldöntötte az üveg-házi orgonavirágokkal illatozó vázákat. A hölgyek megbolondultak az örömtől és színesebbnél-színesebb ruhákban tombolták ki magukat.

Az új fecskék közt két szöbrásznövendék érkezett: egyik Kölnből, másik Moszkvából. Mindkettő a függelékebe költözött.

A moszkvai orosz-zsidó fiú mindjárt első napon a »tojásember« nevet kapta. Feje, hajlott orra és kis pocakja mind tojásdad volt ennek az egyébként tehetséges úrnak. A tojásember nemcsak a mintázás, hanem a reklám terén is zseni volt: rövid idő múlva a legjobb műcsarnokokban állított ki.

A Kölnből érkezett úr szolid, kifogástalanul öltözött fiú volt; általában tanárnak nézték és nem is látott tőle senki soha, még egy kenyérbél-kutyát se megmintázni.

Ez a két úr új izgalmat, új alakulást hozott a penzió érzelmi viszonyziba. A két öregkisasszony szikrát hányt a kölni szép fiú láttán és sikerült is nekik az új jövevényt teljesen a maguk számára lefoglalni. A szeplőske pedig a tojásember után vetette magát

Ulrik Adolfot a kölni zárkózottsága módfelett izgatta. Mindenféle mesékkel vigasztalta magát azért a hallatlan kellemetlenségért, hogy a fiú titkolózását — amely kevéssé kíváncsi emberek szemében csak szerénységnek tetszhetett — megtörni nem bírta.

A két russzofilnek azt regélte, hogy a kölni olyan profán műveket alkot, hogy megmutatni nem meri őket. Viszont Karlának úgy fejtette meg a talányt, hogy a fiú valami szenzációs megrendelésen dolgozik, aminek titokban kell maradni. Utóbb maga is elhitte, hogy valamely királyi herceg kedvese jár föl legnagyobb titokban a kölninek a függelékben álló műtermébe.

Egyébbel nem is tudta volna megfejtteni a kölni fiúnak minden látogatás elől kitérő tartózkodását. Karla a maga nyíltszívűségében megkérte egyszer, mutasson valamit alkotásaiból. Frici — így hívták a kölnit — elpirult:

— Lássá, én sem Ulrik Adolfot nem kérem a verseiért, sem magát a lámpaernyőért. Szerintem az ember és a művész két külön valami, jobban mondva az embereket nem a munkáikból szoktam megítélni...

— És mindig így fog rejtőzni munkáival?

— Oh, talán nem, majd ha jót produkálok. De akkor sem akarok mint művész férkőzni az emberekhez. Ez is egy fajtája a függetlenségnek — tette hozzá mosolyogva.

Ulrik Adolf kifakgatta a szobalányt, hanem azzal sem lett okosabb.

Az sem látott semmit, mert bizony ő is csak meghatározott órában takaríthatott Fricinél, az pedig ilyenkor rendesen otthon volt és nedves rongyokkal takarta le alkotásait. Anna különben sem volt vígjátékbeli szobalánytermészet: nem kotnyeleskedett, kíváncsiskodott; hanem pontos, türelmes odaadással végezte a maga dolgát.

Egyszer Ulrik Adolf Nietschkétől kijövet nyitva találta Fricike előszobájának ajtaját. Óvatosan lépkedett odáig és végtelen öröme fölfedezte, hogy Frici nincsen odabent. Szembehúnyás alatt, mint valami betörő, surrant a nyitvafelejtett műterembe. Hanem a szerencséje csak eddig tartott, mert már hallotta a lépcsőn felfutó Fricit és rossz lelkiismerete azt a tanácsot adta, hogy elbújjék. A hálófülkébe ugrott és ott a fogasról lecsüggő kabátok alá állott.

Csak mikor már Frici belépett, villámlott át rajta a gondolat, hogy milyen ügyetlenséget csinált. Talán még mindig jobb volna úgy tenni, mintha csupán meg akarta volna ijeszteni... Talán egy sikkantással elő kellene ugornia... Nem. A kíváncsiság erősebb volt. Sőt a szerencse kialudt pipája is újból meggyulladt és egy szippantás belőle Ulrik Adolfot a veszélyek iránt narkotizálta.

Frici borzasztó sokáig pizsmogott. A tűz előtt térdelve kapargatta a szenet, nyitotta, zárta a

kályhaajtót, papirosokkal zörgetett, vaslapát esett ki a kezéből... Végre is elkészült a tűzzel.

Gondosan megkefélőzött, összecsomagolta szerzőségeit és aztán végre-végre elhagyta a műtermet. Semmi kétség: az Akadémiára ment.

Ulrik Adolf óvatosan mászott elő és kullogott a műterembe.

A függelék egyetlen tágasabb fedélalatti szobája volt ez és a nedves rongyok nehéz szagával volt tele. Ulrik Adolf csodálkozva vette észre, hogy valamennyi ablak kereken vattával van elzárva a legkisebb szellőzéstől is. Sőt maga az ajtó is a nyílásoknál gyapottal volt — nyilván a zaj ellen — körülragasztva. A műterem egy része fehér függönnyel volt elválasztva.

Ulrik Adolf kattogó szívvel látott munkához. Óvatosan vont le a lepleket a feltornyosuló titokzatos alakokról, amik a függöny mögött, nedves ruhával fődve, szinte riasztólag hatottak.

A meglepetés óriási volt, szinte megsemmisítő.

A rongyok alatt az Akadémia szerint előírt mintázógyakorlatok voltak, oly lelkiismeretes odaadással, szinte mondhatni, olyan szeretettel megalkotva, hogy Ulrik Adolfnak föl kellett szisszennie:

— Nyomorult szolgálélek!

Nem volt ott egy akanthuszlevélnyi amatőralkotás sem, hanem csupa vasszorgalomra, mindenben keresztülvergődő akaratra valló előmunka.

rendszerezett tanulmány. Ulrik Adolfot ugyanaz a bosszúság lepte meg, amit egy kis Krisztus-képfű zsidófiú felett érzett, mert az gyönyörű hangján sohse akart áriákat énekelni, hanem egész nap solfeggiázott és doremifázott.

Ulrik Adolf mindenáron titkot akart felfedezni.

— Ennek a zárkozásnak csak kell okának lenni . . .

— gondolta.

Sorra vette a lakás minden darabját, a szekrénybe is bekukkantott . . . semmi. Azaz : rengeteg gyönyörűen gondozott fehérnemű ; szimmetrikusan elrendezett tündöklő fehér gallérok, tartófán csüggő kabátok és szárral fölfelé csiptetett nadrágok.

Ulrik Adolf nem birt megválni innen. Folyton az a gondolat gyötörte, hogy utóbb kint jut eszébe, hol nem nézett meg mindent, hol siklott át egy lehető búvóhelyen. Végül mégis csak mennie kellett. Megnyomta a kilincset — az ajtó zárva volt. Ez volt a dolog teteje.

Első pillanatban Ulrik Adolf szinte összeesett a tanácstalan rémülettől. Egyáltalában nem voltak gondolatai . . . Most már mindenképen kátyuban marad. Mi lesz, ha Fricike itt találja ? Mit fog neki mondani ? Ha azt, hogy a nyitott ajtón betévedt, mivel okolja meg, hogy nem jelentkezett, mikor Fricike visszatért ?

A gondolatok örült rohamban kergetőztek benne most már. De semmiféle reményteljes kibúvó nem

tudott kialakulni előtte. Dörömböljön? Nietzsche és Hoffer ki fogják találni, hogy kutatni járt bent . . .

Bevárja Fricit?

Vagy elbűjjék, míg talán lesz alkalom kiosonni észrevétlenül . . . míg a fiú alszik, vagy pillanatra kimegy . . .

A legborzasztóbb az volt, hogy a szoba nehéz, fullasztó levegője kezdett elviselhetetlenné válni. Ulrik Adolf nem bírta felfogni, hogy ilyen levegőben élni lehessen. Határozottan kénes, ammoniákos, szűrő gázok omlottak a kályhából. A szorongatott fiú tüszenteni kezdett. Kínos erőlködéssel fojtotta ugyan a kellemetlen ingert, mert hisz a hatalmasan csettenő hang árulója lehet. Köhögni is kezdett, szeme előtt aranyoszöld karikák ugráltak.

— Az ördög fűt itten? Fricike furcsa illatszert használ . . . Istenem, ha itt elájulok, vagy pláne kiszemvedek . . . és megtalálnak . . . Etelka megtudja!

Szédült és tántorogva a kemencéhez ugrott. Ajtaját föltárva, abban, a szénre állítva háromlábú kis vasüstöt pillantott meg. Az üstből valami fehéres massa okádta a fojtó füstöt. Kivenni nem lehetett, mert az edény izzó volt, a gőz pedig gomolyogva csapott ki az ajtón, Ulrik Adolf gótikus orra alá.

A fuldokló fiú ész nélkül esett az ajtónak. Nagyot döngetett . . . de csak egyet. Hiszen ott az ablak. Az nincs zárva. Ott a gyorsabb segítség.

Ulrik Adolf egy rántással fölszakította az ablakot. A friss levegő magához térítette örült ijedelméből: mentő gondolatai seregestül jöttek. Például az, hogy a vizeskancsót a kályhába beöntötte. A szén nagyot sissenve kialudt és a fulladást lehelő massa kihült.

— Azt hiszem, egy félkótyához kerültem. Talán a műveit preparálja ezzel a pokolbeli füsttel ez a tehetségtelen fráter... Vagy — ütött Ulrik Adolf hirtelen a homlokára — ezzel ringatja magát ihletbe? Hopp! Természetesen! Hogy is nem jutott mindjárt eszembe? És most már mit fog szólni, hogy az ihletgépét kioltottam? Egy ilyen hóbortos ember nem tréfál... az ördögbe is, hozzá herkulesi izmai vannak... nekemront...

Itt csak egy kivezető út van. Ő maga fog állni az erdő felől. Utóvégre is ostobaság a saját ferde szándékának megsejtését a másikban előre föltételezni. Honnan sejtené Frici, hogy ő majd meghalt a kíváncsiságtól, mit rejt a műterem?

— Hidegvér és mentve leszek.

Begyújtott a kályhába szénnel, cigarettát töltött

— Tarthatna ugyan jobbfajta is, ahelyett hogy annyi fehérneműt mosat. Sőt valami harapnivaló is lehetne az asztalán!

Bevágta magát a karszékbe; és a polcról egy a Veit Stoss műveit tárgyaló munkát leszedvén, a szegletben álló prémes papucsot fölhúzván, hatalmas karikákat pöfékelve a cigarettafüstből, mélyen

belemerült az olvasásba. Meglepetéstől nem tarthatott, mert Fricike tanrendje orra előtt függve hirdette, hogy a fiúnak ma délután hétig van foglalkozása. Utolsó negyedórában redukálni lehet az otthosságot.

Hat órakor azonban a kulcs megcsattant kint a zárban. Fricike majdnem hanyatt esett, mikor a telefüstölt műteremben, karszékében háttal az íróasztalnak, szembe az ajtónak prémcipős két lábát kétféle terpesztve, Ulrik Adolfot pillantotta meg.

A pillanat kellemetlen volt. Ulrik Adolf mintegy szemrehányóan a becsapásért, a tanrendre nézett. Mielőtt azonban Frici magához tért volna, Ulrik Adolf már fölibe került:

— Az Isten megáldja, csakhogy már hazavetődött! Egy délutánomat pocsékoltam el ön miatt! Idejövök látogatóba és ön eloson, rámmárja az ajtót! És ép ma kellett volna az egyetemen egyik tanárommal megbeszélnem doktori értekezésemet!

— Sajnálom... szinte lehetetlennek tetszik... hiszen én nem szoktam oly gyorsan és halkán ki- és befutkosni, hogy ne vett volna észre... Igaz, hogy ma siettem... Ezer bocsánat...

— De kérem, a bocsánatot hiába osztom, azzal az elpazarolt időm vissza nem tér, Szinte megfulladtam.

— Szerencse, hogy a dohányt künn hagytam és hogy... el tudta oltani az irtószert... tudja

kérem, én minden új lakást előbb kifüstölök . . a férgektől tartva. Legalább mégsem únta magát — mentegetőzött tovább a kölni jó fiú, egy pillantást vetve a Veit Stossra.

— Nos, nem untam magam; sőt ez a könyv felette érdekes olvasmányul szolgált. Remélem, nem kívánja, hogy félbeszakítsam? A könyvet magammal viszem.

Fricike örült, hogy a szerzett kellemetlenséget jóvá teheti e szívességgel. Készséggel adta át féltett könyvét, sőt útravalóul cigarettát is kínált, aztán lekísérte Ulrik Adolfot a lépcsőn.

Az utcára érve Ulrik Adolf meglepéssel konstatált valamit:

— Az oktondi! Nem jutott eszébe megkérdeni, hogy miért nem dörömböltem a szomszédoknak.

Hogy más korlátoltabb nála, ez büszke örömmre gyujtotta.

Jensen mostanában remek kis rézlámpán dolgozott, a norvég világfinak szánván azt ajándékol. Rajongását nem titkolta Ulrik Adolf előtt és sejtelve sem volt, hogy az pontosan beszámol Hellmannénak mindarról, amit Jensennél tapasztalt.

Ulrik Adolf ezt nem tartotta jellemebeütözőnek, mert Hellmanné váltig hangoztatta, hogy szándékai föltétlenül szentek. A lámpahistóriát megtudva, az

asszony erélyesebben fogott a mentési munkálathoz.

Jensen egy napon kissé korábban jött haza délután, mint szokta. Karlával szemközt lakott, és mindkettejük kulcsa nyitotta közös előszobájukat. Így nem tűnt fel, hogy annak ajtaja tárva állott, de mikor saját szobájába lépett, ott olyanféle meglepetés érte, mint minap Fricikét. A fehér mullfüggönyös kabinban — mert az volt inkább mint szoba — a gyöngyházzal berakott valódi rokokó-íróasztalkára, Biedermann egyik főbüszkeségére, Hellmanné könyökölt szürkés-kék princess-ruhában, fején átdobott elefántcsontszínű sállal, ami madonnaszerűvé tette őt. Furcsa madonna volt: Jensen egy félig megírt, az asztalon nyitva hagyott levelét olvasta.

— Ezt nevezem én szemtelenségnek — szólt a fiú és kiragadta az asszony elől a levelet.

Hellmanné, mint mártir, mint egy örültekházabeli ápolónő, aki a szitkozódást, karmolást önfeláldozóan tűri, csak megfordult és nagyvágású zöld szemét a fiúra vetette:

— Jensenke, ez az út a pokolba vezet.

— Menjen ön a pokolba! Az talán jellem, úri-asszonyhoz illő: betörni az ember lakásába és a leveleit átkutatni.

— Én nem kutattam. A szobát Anna hagyta nyitva, mikor takarított. Hanem ez egyenesen haj-

meresztő, amit itt firkálsz. Christianssont arra kérni hogy mellette ülhess a Balkánon! Minek azt levélben? Minek ezek az odaadó frázisok: »Szívem hő vágya nagyszabású véleményeit hallgatni!«

A fiút az idézet dühbehozta.

— Ahhoz csatlakozom, akihez akarok!

— Dehogy. Ezt a levelet úgy veszem, hogy hozzám írtad. Akkor nem volt bűn elolvasnom és mántúl mellettem ülsz a Balkánon. Úgy-úgy, Jensenke — tette hozzá és karmosvégű, keskeny ujjaival megérintette a serdülő fiú állát.

Jensenre ez furcsa, villanyosütésként hatott. Hellmanné észrevette, hogy most vagy soha: a fiú pedzi a horgot, azért anyáskodva mondta neki:

— Kis Jensen, légy az én barátom. Meglásd, irígyelni fognak.

Ez hatott. A fiú rövid időn belül észrevette, hogy az asztalnál tekintélye van, mióta a legtüneményesebb asszony őt tünteti ki. Gyermekes hiuságát kezdte a dolog legyezgetni és ha nem a szerelem, az önteltség közte és Hellmanné közt valamilyes kapcsot teremtett.

Igy állottak a dolgok a penzióban, mikor München utcáin megjelentek a Salvator-sör plakátjai. Ez esemény vezette be a tavaszt hivatalosan, az emberek ezrei és ezrei számítottak erre. A hivatásos sörivók, akik a nap minden órájában, az éjjeli órákat is számítva, kihörpöntik a maguk kis félliterét; a

finnyásak, akik csak fehért, vagy csak feketét, csak Schwabingert, csak Thomast, vagy csak Löwent isznak ; a nem válogatósak, akiknek mindegy, akár milyen, akárhol, csak legyen, sok legyen : mindezek készültek rá, mint Ali honában a nagyétű a disznóölésre. De a mérsékeltek, a csak ritkánivók is várták a nagy felöntést ; aki pedig sohse ivott, az ráhagyta magát ez időtájt vétetni a kirugásra.

Egyik-másik penziós már megkóstolta a nektárt ; amit itt-ott a városban is mértek. Biedermann csak a kezével legyintett :

— Ki kell menni a kúthoz, nem az árokból szüröcsölni. Akartok most, mindjárt ebéd után ?

— Persze, hogy akarunk !

Bertram egy széndarabbal habzó kőkorsót rajzolt a falra és aláírta : Indulás pont kettőkor.

Mindenki megértette a lakonikus hirdetményt.

Karla és Ulrik Adolf villamoson rontottak a városba, hívni Francit és Etelkát.

Félely volt az óra, az idő bőven futotta. Karla még az utcában sem járt eddig soha, ahol Franci lakott. Most becsöngetett az előszobába, ahonnan szőke, divatosan fésült idős asszonyfej bujt ki — nyilván a háziasszonyé. Mikor megtudta, hogy Francit keresik, nagyot nézett és az ajtót újból betette. Franci a legnagyobb zavarban jött ki és nem hívta be Karlát, amit a leány tapintatosnak talált.

A lépcsőn lefelé haladva, Karla előadta, miért jött. Franci örömmel jelentette ki csatlakozását:

— Félóra mulva ott leszek. Csak éppen megébédek és rendbeszedem magam.

Arra értette ezt, hogy kicseréli munkazubbonyát ami különben nagyon kedvessé tette.

— Nyilván ezért pirult, pedig egész ennivaló volt benne — gondolta Karla hazamenet.

Ulrik Adolf is szerencsével járt: Etelka már ebéd után volt és karszékében ült a nyitott ablak előtt. Ulrik Adolf csaknem térdrehullt előtte, úgy kérte, tartson velük:

— Ha tudná, mily unalmas volt nekem a karnevál délutánja is, megszánna és letenne zárdai életéről!!

Etelka kíváncsi volt a Salvátor-pincére.

— Jól van, két órakor maguknál leszek.

A fiú valósággal lerobbant a lépcsőn az örömtől.

Etelka úgy sejtette, hogy Albert estére fölnéz hozzá, azért kis cédulát akasztott az előszoba ajtajára, tudatva, hogy hat órára megjön. A kulcsot a levélszekrénybe csúsztatta, szobájában pedig könyveket és holmi harapnivalót hagyott az asztalon, hogy Albert ne únja magát. Ezek után nyugodt lelkiismerettel vágott neki a kirándulásnak

A penzió előtt az egész társaság indulásra készen állott. Szinte júniusi meleg volt, Hellmanné kék hímzéssel szegett sárga vászonruhát hordott, fejében

hársból font, pántlikás hollandi főkötőt : a Deutsche Werkstätte egy bécsi remekművét. Föl-alá sétált Jensennel, míg a többi összeverődött és idegeskedett egy még hiányzó kisasszony miatt.

— Mi az ördögöt csinálhat — szólt a háziúr.

— Fogadom, hogy a fűzőjét veszi fel — mondta Karla.

Ez a legnagyobb lenézés volt Karlától, ő gyűlölte és minden művészi érzéket megtagadott a fűzőthordó nőktől.

Végre mind együtt voltak és akkor futvást mentek a villamosig. Egy teljes kocsit töltöttek meg. Zdenka és Ali sem hiányoztak, visszavonhatatlanul legeslegutolsó felléptüket tartván Münchenben. Még a penzió előtt, míg a fűzős nőt várták, a szeplőskét megpillantva, Ali karját nyujtotta Zdenkának és úgy léptettek el az irígy kis béka előtt. Most pedig a villamosban a frissensült vőlegény folyton úgy tette a kezét, hogy a karikagyűrűje lássék.

Sorban és hangosan gratulált nekik mindenki és ez csak növelte diadalukat. A szeplőske szenvedélyes dühvel vitatkozott a tojásemberrel, csakhogy ne lásson, ne halljon

— Az »Én« kultusza, az önapotheosis, nemcsak a lírában, de mindenben az egyedüli jogosult, Shakespeare is önmagát rajzolta Julius Cézárban és Romeóban . . .

— Kérem, hova? — szakította félbe a szó-zuhanyt a kalauz.

— Nockerberg. Jakimov, legyen jó értem is fizetni. Csak húsz márkásom van — fejezte be a szeplőske az »Én« apotheosisát.

Az út hosszú volt: a város egyik végéből a másikba mentek. Végre a házak ritkulni kezdtek és egy domb aljában egészen elfogytak.

A penziósak kiszállottak és fölkapaszkodtak a széles, napberagyogta úton. Az együttmaradás csak nagy nehezen sikerült, mert búcsújáráshoz hasonló sokadalom nyüzsgött fölfelé a Nockerbergre.

A bejáratnál álló jegykiadó bódék elégtelennek bizonyultak: a sokaság toltta magát befelé, mint összefüggő massa.

A tágas út kétoldalán nyílt tűzhelyen óriás tep-sikben sült az apró páros kolbász, erősillatú ropogós hal és a hólyagos lángos. Másutt csupa láncbafűzött féltényérnyi pereccel volt a bódé teleaggatva; a percek rózsaszínre voltak szárítva és szemre játékszernek tetszetek, a száznak azonban fölségesen ízlettek.

A hegy teteje amolyan kert volt: ritkánálló akácfák, egy-egy kis lugas, és rengeteg egymástérő földbeásott asztal, pad. Valóságos padtenger és asztaltenger volna, ha bele nem fúl a talpalat helyet üresen nem hagyó emberárba.

— Itt bizony leülünk, ha hoztunk padot — tréfált Biedermann.

Körüljártak mindenfelé, de csak néhány oldalbalökést értek el és néhány barátságos szidást, ha ők voltak kénytelenek lökdösni.

— Nincs más mód, egyenkint szorulunk be egy-egy asztalhoz.

— Óh, az nem mulatság.

Belesodródtak a bandát kísérő tömegbe és fél-óráig követték azt, annyi szerencsével, hogy a rohanó pincérlányok kinek-kinek kezébe nyomták a kőbillikomot.

A sör leírhatatlan jó volt. A fiúk habzsolva nyeltek, a bandát füttyszóval kísérve. Végül is találtak egy félig üres asztalt, ahonnan a társaság sétálni ment. Arra lecsaptak, mint a héjják, mert ezt a kis szigetet is rögtön elnyelte volna a tömeg. Úgy ültek mint a heringek, sőt még azoknál is gyufábbul. Némely örvendett ezen, de voltak más véleményen levők is, így a kölni Frici, akinek a szeplőske csaknem ölébe csúszott a nagy szorongásban.

A rezesbanda azt húzta, hogy »Fogalmad sincs, be szép vagy« és hogy »Jőjj szerelmes lugasomba«; szóval a penzióban is az állandó műsort képező utcaseprő nótákat. Bispinck, — aki szigorlatát immár fényesen lerázta és aki most először jelent meg kincsével együtt a penzió egy muriján — továbbá Bertram, lefutottak a bódékhoz és óriás mennyiségű ennivalót hoztak. Ki-ki kezéből harapta a kolbászt, halat, itt csak a sörnek adtak edényt, és annak is

csak a halmazállapota miatt. A pincérlányok százszám futkostak az asztalok között, vitték az üreset, hozták a telit; a közönség pedig ivott, ivott, csodálatos nyugalommal, derüvel és élvezettel. Mindenki kövér volt, mindenki piros volt; a bácsik pocakja az asztalt érte, a nénik halcsontjai töréssel, galambszürke ruhaderekaik repedéssel fenyegettek. És volt ott tenger fiatal leány, erősen lesímított vagy divatból kiment felfésült hajviselettel; ezek a leányok pirulva iddogáltak, dúdoló udvarlói mellett; a gyermekek a papák, mamák ölébe szorulva ropogtatták a peracet és a »csak egy cseppintést« biztatásra belekóstoltak a fekete, szagos italba, ami a nagyok arcát oly pirossá, a szemüket oly ragyogóvá tette.

— Inni, inni, — biztatta Biedermann a hölgyeket. — Szégyen, csak egy literrel beérni.

— Én csak egy féllitert akarnék — szólt a szeplőske.

— Az nincs, csak literes korsók vannak.

— Kérem Rosenkrantz, — fordult erre a szeplőske a kis zsidó énekeshez, — csak húsz márkásom van kölcsönözzön negyven pfenniget

— Szívesen váltok önnek — szemtelenkedett Ali, elővonva tárcáját.

— Oh, ne járjunk most pénzzel, mikor kézzel eszünk — ijedt meg a szeplős.

— Lássuk a húsz márkást! — ingerkedett valaki.

— Igen, legalább lássunk egyet, ha magunknak nincs is!

— Most már azért se — szólt a szeplőske sértődve. — Önök mindenből komédiát csinálnak.

— Nem, nem, a pénzt, azt komolyan vesszük.

A szeplőske izgett, mozgott és indiszkrécióról mormogott.

A társaság evett és evett és aztán ivott és újból ivott. A hangulat ennek megfelelően dagadt és míg eleinte tárgyilagos megfigyelésekre voltak képesek, utóbb beleolvadtak a tömegbe, lettek annak hason-
 érzésű, hangulatú atomjai. A föl-alányüzgő hely nélkül maradottak, a negyedik, ötödik litert aláöntő öregurak, a gyermekeiket nyakonfogó anyák, a mosolygó szerelmesek, mind az ő testvéreik lettek; semmi lehetetlenségnek nem tetszett volna, ha most valami parancs adatna ki, hogy mindenkivel össze kell fogózni és testvéri csókot váltani.

A kacagó, tréfáló, dúdoló emberek zivajja, kísérvé a bandától, a fákon ezerszám visibáló verebektől, a gyermekek sípoló kakasaitól; a koratavas nyhe naptüze, a finom ital tompa mámora egyetlen, egyöntetű gomollyá olvasztotta az embereket, akik csupa kedves, jóságos lényt láttak egymásban.

A penzióbeliek étvágya nem hogy csillapult volna, de egyre nőtt. Négy-öt füzér pereg tűnt el egynek-egynek ajkai közt; a száraz csemege a sört, a sör a

csemegét tette kívánatossá és így fogyott mindkettő hihetetlen mennyiségben.

Hellmanné kártyát vetett és a hangulatot leplezetlen őszinteségre használta ki. Például a fűzős hölgynek ama kérdésére, hogy sokra megy-e a művészi pályán ; ezt az orákulumot adta le :

— Lesznek fiaid és leányaid, mint Ráchelnek és Leának együttvéve ; jó férjed lesz és száz kilóra hízol.

A szeplőskének ópiumbarlangban jósolta meg kora halálát, amit az nem vett sértésnek, hanem újjongva, diadalmasan és mintegy megdicsőülve tekintett körül. Karla is megkapta a magáét :

— Te lész München leghíresebb filmgyárosa.

A társaság harsogó kacagásba tört ki. A fűzősnek a könnyei is peregtek. Karlát ez felforralta :

— Én ? Hogy jutok én ahhoz ?

— Miféle csacsiság ez a filmügy — kérdezte Franci Karlát a korsója mögött.

— Oh, penzióbeli butaság — felelt a leány kipurulva.

Ulrik Adolf odatolta magát Hellmannéhoz :

— Most én vagyok soron.

Az asszony, ki a húshagyón egyedül látta meg Etelkát Alberttel karonfogva, rámosolygott a leányra :

— Ulrik Adolf, te fel fogsz mindent újból fe-

dezni, amit más már felfedezett és elveszted, amit más már régen megtalált.

Közben az idő eljárt és Etelka gondolni kezdett a hazamenésre, de a társaság lehurrogta :

— Ilyen hamar? Kérem, ne rontsa meg a hangulatot! Különben is, hogy vergődnek át a tömegben? Valaki nyakoncsípi és az asztalához kényszeríti.

— És főleg, még nem is voltunk odabent — szólt a házigazda.

— Persze, persze! Menjünk a csarnokba, ott van az igazi élet! — indítványozta valaki.

— Jól van, de mindenik tartsa szorosan a párját, aztán álljatok sorba — vezényelte Biedermann.

Sorba kiszorogtak a padokból és a lehetőség szerint összefogóztak. Ulrik Adolf egyfelől Etelkát, másfelől a fűzős hölgyet tartotta karon. Viszont Karlát Franci és egy ötven év körüli óriás újságíró fogták közre, aztán jöttek Zdenka Alival, Hellmanné Jensennel, a szeplős és a tojásember, a kölni Fricike a két öreg kisasszonnyal, kiki a szíve vagy a kényszerűség szerint.

Sikerült nekik valahogy az óriás csarnokig törtetni.

A csarnok a pince fölé volt emelve, és mintegy negyede a kimérő, a többi az ivó volt: a sör valódi Pantheonja. A fenyővel dúsan díszített mennyezet-

ről rengeteg lámpa függött, de a fényük a csarnokot kitöltő gőzbe fult. Mi volt ez az atmoszféra, azt másképp meghatározni nem lehet, mint hogy lég-neművé vált a sör; a habzó korsótengerből napokon át felszállván és megsűrűdvén, hogy már a lélekzés is elég volt itt a becsípésre. A hosszú asztalok majd lerogytak az üres és teli korsóktól, az emberek pedig majd egymás hátán ültek, a jókedvnek olyan stádiumában, ami csak azért nem mondható részegségnek, mert a csarnok közönsége a legkipróbáltabb ivókból került ki, akiket a Salvátor se terített le.

A teremben mulató tömeg ezrekre ment. Ezer és ezer ragyogó, kacagó, fecsegő arc közé vonultak a nézők be az egyik ajtón és körüljárva, vonultak ki a másikon. Irányt változtatni életveszélyes lett volna.

Egy markos bajorfiú csak felugrott asztalától a penziót megpillantva:

— Mi szükséged neked két kedvesre — rivallt Ulrik Adolfra és azzal kiragadta karjából a fűzős hölgyet.

Etelka láthatta, mi vár rá, ha egyedül indul haza. A fűzős leány megrémült, de a legény — nyilván valami munkás — nem bántotta, csak szépen karonfogva, a kijáratig vezette; ahol is utánuk kurjantva, eltűnt vissza.

Hanem a penzió is most érezte, mit ivott meg.

Sőt még most se. Mindaddig, amíg a tömegbe lapítva mentek lefelé, a lépés könnyű volt, mert az embert tolták.

A kertből kiérve, a tolongás gyérült és a hölgyek rettenve kezdték érezni a lábuk súlyát. A fejük rendben volt, de a lábuk mindenkép gyökeret akart verni és ami a legszebb volt: valami mozivállalat nagyban készítette róluk a felvételt.

— Nem értem, — szólt Etelka Ulrik Adolffhoz, — egy féllitert sem ittam és . . . kifárasztott.

— Csakhogy a Salvátor kettős erejű és így egy liternek számít.

— Oh, ez csak tréfa.

— Ez bizony nem tréfa, ugy-e gazd' uram?

A társaság megállott, úgy nevetett, mikor meghallotta, hogy Etelka nem tudta, hogy minden korty kettőt számít.

Villamosra férni lehetetlen volt és autókba ültek. Szerencse, hogy azt is kaptak, mert a kertből hihetetlen ár gomolygott elő, anélkül, hogy a hegytetőn a zsvajj gyengülne.

— Kérem, hajtasson haza hozzám, — kérte Etelka Ulrik Adolffot.

Hét óra volt, mikor a lány kiszállott a belső Schwabingban. Egy kis lelkiismeretfurdalás gyötörte hogy később érkezett, mint a cédulára írta Albertnek.

— Istenem, bár ne jött volna el ma — gondolta,

de az előszobába nyitva, látta, hogy a szoba kulcslyukán át fény esik ki.

Nem volt mit tenni: bement és a fiút asztala előtt találta, amint az óráját maga elé helyezve, várt.

— Jó estét, ugy-e nagyon pontatlan vagyok?

— A tény beismerése a tényen magán nem enyhít. Az ember amit ígér, meg is tartja.

— Irtam, hová megyünk, de sejtelmem se volt, hogy oly nehéz kijutni onnan. Higyje meg, egyedül el nem jöhettem volna, a társaság miattam pedig föl nem bomolhatott.

— És szabad tudnom, miért nem jöhetett el egyedül?

Etelka szinte kimondta:

— Mert borzasztó sok vidám cimbora volt ottan, akik karonfogtak volna.

De hirtelen egyéb jött ajkára:

— Mert a tolongásban lehetetlen volt.

Albert hitetlen pillantást vetett Etelkára. A Salvátor pincét olyan sörháznak képzelte, mint a többi a városban, ahol ki- és besétálhat az ember kényelmesen.

— Furcsa önállótlanág — felelte kurtán és azzal újból elmerült az olvasásba.

Ez a rövidség, ez a magábavonulás könnyet csalt Etelka szemébe. Albert a viszonyok teljes ismeretlenségében elzárkózott a mentegéstől, dühösen falva

az Anyegin strófáit, bár únta őket és izgatottságában szót se értett belőlük.

Etelka némán ült a diványon és csak néha törülte le lopva könnyeit

— Miért sír? — kérdezte Albert hirtelen.

— Nem sírok.

— Hát akkor pityereg.

A hallgatás nyilván Albertnek volt kínosabb valami nagyon fúrta az oldalát, az a bizonyos »kivel volt«, ami nem mert ajkára jönni.

Közben Etelka levetette felsőjét, de Albert ebben nem sietett segítségére, bár érezte, hogy kellene és lopva a leányra pillantott. Olyan meglepetés érte hogy még forrongó haragját is feledtette egy pillanatra. Etelkán narancssárga, Mária Lujza divatra szabott ruha volt, amely arcát izgatóan sápadttá, szemét keletiesen tündöklővé tette. Egyáltalában nem lehetett ráismerni . . . Albert ajka fölött furcsa mosoly rángott végig. Etelka idegenszerűsége gúnyra és még mohóbb féltékenységre gyújtotta.

— Honnan . . . kölcsönözte ezt a . . . ruhát?

— Az enyém, Karla készítette.

— Csak nem akar ilyen ruhákat hordani ezentúl?

— Miért ne? Mindenkinek tetszik.

— Ez a legújabb, hogy maga mindenkinek akar tetszeni. Különben, ha szabad kérlelnem, miért nem hívtak engem is a kirándulásra?

— Engem is csak az indulás előtt értesítettek

— Mikor?

— Úgy egy óra után, délben.

— Igen? És a barátnője nem tudta hamarabb, hogy megy? Mintha hihető lenne, hogy egy ilyen dolgot félóra alatt ütnek nyélbe.

— Oh, a Biedermann penzióban nagyon is hihető. Ott mindenbe beugranak.

— Tudom. A szerelembe is. És ez magának tetszik? — Etelka nem felelt.

— Miért hallgat? Ide jövök és ő hallgatásba merül.

— És az előbb ki olvasott, amíg én egyedül ültem?

Albert ajkát karapta.:

— Nekem okom volt rá. Erőt kellett gyűjtenem a leszámoláshoz.

Azzal felugrott és felkiáltott:

— Én ezt tovább nem birom. Hogy rám soh'se gondol, hogy afféle Ulrik Adolfokat szed fel, akik irodalmi hazugságok leple alatt udvarolnak... Én... én azt a firkászt egyszer a gallérjánál fogva ledobom... ledobom...

— Honnan?

— Úgy, mulasson rajtam! Úgy látszik, jó kedve támadt a Nockerbergen...

Albert kiválóan értett egyhez: órákig fúrni-faragni egy dolgon és minden védelemből fegyvert

fordítani a védekező ellen. Így kínoztta Etelkát, anélkül, hogy kibökte volna a kérdést: »Kivel voltál?»

Albert utóljára ismét hallgatásba esve, nehéz fellelként ült a szobán, de azért nem tágitott.

A csendnek óriási robaj vetett véget: valami hatan rontottak be a penzióból.

— Hercegnő, — és Bertram kedvesen szalutált, Etelkát penzióbeli becenevén szólítva, — engedje meg, hogy meghívjam ma estére a sör hatását paralizáló feketekávéra. Fernando Freyre de Andrade y Valverde művész barátunk lát vendégül mindnyájunkat. Biedermann, I. emelet 5. ajtó. Kezdeté pont kilenckor.

A meghívásnak a tojásember, a szeplőske, a kis zsidó muzsikusz adtak nyomatékot, továbbá dr. Kuhnert, az »új csillag«, már tudniillik a penzióban és a szeplőskénél egyaránt újonnan tündöklő.

Albert észrevette, hogy a szeplőske kémlelve nézdel végig a szobán; hogy egy pillanat alatt meg akarja állapítani Etelka vagyoni és Alberthez való viszonyát.

Bertram átnyújtotta a spanyol úr névjegyét, akinek egész nevét olvasta föl, mivel nem tudta, a sok közül melyik annak igazi vezetékneve. Ez a spanyol úr ugyanaz a festő volt, aki az egyetemről azt a kritikát gyakorolta, hogy kórházhoz hasonlít a sok párbajsebesült miatt.

— Szabad jó hírt vinnem? — kérdezte Bertram kicsit merev, amerikai udvariassággal. Senor Fernando Freyre de Andrade y Valverde roppant lelünkre varrta, hogy elhozzuk önt, kedves hercegnő. Ő nem tud senkivel értekezni, csakis önt érti meg.

— Mióta beszél maga spanyolul? — kérdezte Albert hidegen.

— Félreértés. Freyre úr azért beszél velem szívesen, mert a született németek nagyon is hadarnak neki.

Etelka kínos helyzetben volt. Hirtelen ilyen gondolatlánc futott át agyán :

— Ha Albert itt akar még maradni és én beleegyezem a meghívásba, akkor azt fogja mondani, hogy tőle akartam szabadulni; ha nem fogadom el a meghívást, mert ő itt van, ezek a penzióban elre gélik, hogy egy kis filmet bonyolítok idehaza; Albert pedig, mihelyt ezek elmentek, kalapját fogja venni és itt hagy a könnyeimmel. Egyetlen megoldás lenne, ha Albert is velem tartana.

Ki is mondta :

— Albert, jőjjön maga is! Jó?

A társaság nem értette őket, de Bertram átlátott a helyzeten :

— Uram, tartson ön is velünk!

— Nem látszom hivatalosnak — felelt Albert fagyosan.

— Oh, az nem úgy van nálunk. A barátaink barátai, a mi barátaink.

Albert fanyar mosollyal válaszolt :

— Köszönöm, én nem érzem jól magam a mulatozás közt.

Etelka csupa udvariasságból vágyott elmenni, mikor ily szívesen jönnek ilyen messzi érte és udvariasságból hívta Albertet is ; most is jobb meggyőződésének engedett, mikor lemondott :

— Bocsássanak meg, igen szívesen mennék, de a délután kimerített.

Hogy Albert nincs semmi tekintettel rá, szinte könnyet csalt a szemébe.

A társaság csalódva távozott, hogy másokat verbuváljon. Albert arcáról eltűnt a kényszermosoly, helyébe nyílt harag lépett :

— Hogy mert hívni engem? Tudja jól, hogy gyűlölöm ezt a népséget !

E percben Franci nyitott be, aki biztosra véve Etelka jöttét, érte fáradt, hogy az ne legyen kénytelen a városon túl egyedül menni.

— Nem megyek — szólt Etelka egyszerűn.

— Dehát miért nem ?

— Elfáradtam a délután.

— Elfáradt ? Hiszen úgy ült, mint néma kis hal a tó fenéken a viharban.

Franci gyöngéd hangja Etelkában a védelem iránti vágyat keltette :

— Ugy-e, hogy semmi rosszat nem tettem ?

— Oh Istenem, hát azt ki hiszi ?

— Oh, csak úgy . . . mondtam — szólt hirtelen a leány Albert elsötétülő arcára pillantva.

Mikor Francit is elküldték, Etelka vőlegénye haragosan fakadt ki :

— Micsoda dolog, hogy tanút hív védelmére ? Egy ezeridegent ! Tudja mi ez ? Éz önmegalázás, ez nem méltó magához !

És kimondva a szentenciát, Albert felkészült a hazamenésre.

Etelkánál a pohár betelt. Hirtelen, de teljes nyugalommal a tükörhöz lépett, haját megigazította és kabátja után nyult. Albert nem kérdezte, hova igyekszik. Mikor a lépcsőn leértek, Etelka búcsút mondott neki és a külső Schwabing-felé tért.

Albert csak pár lépést ment hazafelé, aztán megállt, majd visszafordította lépteit.

Hiába, ő ilyenek született : féltékenynek és féltékenységében oktalannak ; de minden balgasága mérlegre került lelkében és akkor mérhetetlen bűnbánat lepte meg. Most minden vágya egy volt : hogy követhesse választottját, akárhová megy az, és hogy lássa fájdalomtól elsötétedett szemét felragyogni.

Azonban Etelkát nem tudta beérni, a leány száz lépésre előtte elérte a penziót és sietve nyitotta meg

a már kitanult titkos ajtót. Az döngve hullt vissza a zárba utána.

A leány a ház kertfelőli részébe tért, azonban ott rá nem talált sem az első emeletre, mert a ház e szárnya földszintes volt, sem az ötös számú ajtóra.

Karlánál kopogott hát be, de ő már nem volt szobájában, végre is a szobalány vezette be egy olyan előszoba félébe. Csak épen meg lehetett benne fordulni: körül polcokon a házi könyvtár állott, csomó megfakult kötésű lexikon. Egy szembenlévő ajtón át az »aszbesztkuckó« látszott. A kuckó név igazán ráillett: a küszöbről egyenesen az ágyba lehetett, sőt kellett lépni. A fal vakolatlan volt, de a parányi ablakon a tavaszi kert nézett be.

Az előszobában balkézt embernyi szélességű csigalépcső eredt fölfelé. Hova? A szobalány a padlásra vezette Etelkát, ahol a sok üres kosár, koffer között a padlás jobbik végén álló ajtóra mutatott. Ez volt tehát az első emelet, közvetlen a tető alá volt az ötös szoba építve. Szemben azzal szintén ajtó látszott, ott laktak a háziúrék az ebédlő felett. Kívülről ott se lehetett volna emberi lakást sejtteni: valami bedeszkázott hombár emelkedett az ebédlő felé, de a svájci módra épült kettős deszkafal egész csinos szobákat rejtett.

Az ötös számú szobából halk zsvaj szűrődött, ami egetverő hurrára vált, mikor Etelka belépett.

A tetőszobácska olyan alakú volt, akár belülről egy koporsó, de az ablak virágos függönyei, a tarkaer nyős lámpa, a hófehér kandalló és más efféle enyhítő körülmények hangulatkeltővé tették. A szoba zsúfolva volt: a vendégek divánon, székeken kívül az ágyon is ültek, így Hellmanné Jensennel és egy tenoristaképű úrral.

Mindenki ott volt a délutánról.

A spanyol olyan kedves házigazda volt, hogy egyenesen Bukovinára emlékeztetett. Nagy buzgalommal és még nagyobb ügyetlenséggel főzte a kávé, rakta a csészéket; közben a szobalányért csöngetett, suttogott vele, nem értették egymást; akkor a fiú hadonászni kezdett, szemléltetni; végül is kapott a körülírt asztalkendők helyett zsebkendőket. Azt hitte, hogy a kávé illendően kell felszolgálni; ahelyett mindenki elszedve egy csészével visszabújt saját szögletébe és folytatta a megkezdett fecsegést.

A szobában különféle hangszerek is álltak készen: a balalajka, harmonika és a spanyol úr pianója.

A tenorista végre is porondra lépett. Hellmanné kísérte zongorán. A borotvált képű, gömbölyű legény Bertramnak volt földije és rendesen ékes newjersey-i dialektusban lefetyeltek egymással; de a tenorista most olaszul énekelt.

Etelkának ez épen megfelelt. A társalgáshoz kedve

nem volt, de Evans gyönyörű, erőteljes éneke megnyugtatta.

A szobának kertrenyíló kis négyszög ablaka tárva állt, a hangok tömör hullámban omlottak a holdfényes, zsendülő kertre :

»Lascia che piango ...«

Evans templomian ünnepélyes darabokat énekelt, aminthogy törekvéseiben is a legmagasabb célok vezették.

Egyáltalában nem volt bohém. úgy vigyázott hangjára, egészségére, annyira nem fecsérelte tehetségét, hogy az szinte csodaszámba ment itt. Hogy néma elragadtatással hallgatták, nem mint hajdan Zdenkát, annak az volt a megfejtése, hogy a léhaság minden allűrjei alatt mindenkiben volt itt egy titkos ábránd, kultusz a legnagyobb, a tökéletes szépség iránt. A közepszerűt kinevették ; de a teljes siker előtt zászlót hajtottak. Csak addig volt itt valaki komikus, míg döntő sikert nem ért.

A krisztusképű kis énekes csaknem megsemmisülve hallgatta Evans áriáit.

Ez este senki se vágyott a harmonika után. A balalájka zizegése is túlprimitívnek tetszett, éjfél felé a társaság különben is érezni kezdte a délután hatását, azért szétoszlott.

Karla még egy percre magához hívta Etelkát,

hogy megmutassa annak ruháját a krisztusképűnek.

— Nos, meg van elégedve? — kérdezte a fiút.

— De ez a szín önnek nem felel meg, illetőleg valamivel sötétebb árnyalatot veszünk.

És Karla elbocsátotta a küszöbön álló kis énekest.

— Miről van szó? — kíváncsiskodott Etelka

— Rosenkrantz jövő héten lép föl először, Meyerbeer »Zsidók imáját« énekli. Ahhoz varrok egy leplet neki. Hanem maga se kap tőlem több ruhát. Franci egész este magát nézte.

— Oh, ez tréfa.

— Azt mondta, maga az a fajta nő, aki a férfiakat örültté tudná tenni.

Etelka fájdalmasan nevette el magát:

— Oh, szegény fejem.

És felszedelőzködött.

Ulrik Adolf tudomásul véve, hogy Etelka Bertramék meghívását elutasította, távollétével tünnetett ez este. A guta csaknem megütötte, mikor Karla Etelkát az utcáig kísérve visszatért és ablaka előtt elmenve, a fiú kérdésére, hogy feltűnt-e távolléte, azt a feleletet adta, hogy senkinek, még Etelkának se.

Eközben Etelka lassan ballagott hazafelé, mikor hirtelen valaki hozzácsatlakozott. Albert volt. A bűnbánó szerelmes hasztalan zörgette a kaput, csengő

nem volt és az ajtózár titkát felfedezni nem bírta. Így ácsorgott ott, a hasztalan tapogatózásban végleg elcsüggedve. Végül is lemondott a bejutásról és a kert előtt sétálgatva várt. Így hallgatta künnről a felséges hangversenyt.

— Ki énekelt? — kérdezte Etelkát.

— Egy amerikai, Evansnek hívják

— Nyilván csak betévedt?

— Nem. Biedermannál lakik.

— Ilyen művész?

Albert még élénken emlékezett Ulrik Adolf hamis páthoszára és Hoffer előadására a második Schiller koponyáról. Nem tudta elképzelni, hogy ezek között teremnének a Lilienthalok és az Evansek.

Hallgatva kísérte hazáig Etelkát, a szerelemre-hívó langyos éjszakában.

XI

Karla szerelmét a tavasz egy fokkal még emelte. A leány ez időtájt egész nap mint újjongó pacsirta dúdolt, énekelt. Szobáját anemonák, repkényágak díszítették, haját szinte mindig hátán, kibontva hordta és a szemébe egy álom költözött, valami ráváró boldogságnak biztos, szédítően édes hite. Még mindig nem volt menyasszony, még mindig nem merte Francinak a jövőt említeni; de magában

nem is gondolt arra, hogy ne lennének már eljegyezve. Minden szabadórájuk egymásé volt : Franci naponként benézett hozzá, hol egész estére, hol csak egy pillanatra. Néha kirándultak valamerre. Olyankor gyalog vágtak neki az útnak, hátizsákkal, bottal, pezsgő tavaszi egészséggel és örömmel.

Igy ballagtak egyszer Schleissheim felé. Amint a mezőkre értek, balkézt feltündöklöttek a még hófehér Alpések, a messzi sötétkék égen mint óriási körkép. A rétek világos zöldjében boglárók, ibolyák nyitogatták szemecskéjüket. Az Isar patakjai hús zölden imbolyogtak, hogy vágy kelt : belegázolni, elterülni a puha, kimosott homokjukban.

Egy ilyen kis víznél az átfektetett fenyőgerendára ültek sütkérezni, mint két bogár ; lábukat a habok felé lógatták.

Szót se szóltak. A délutáni nap a hátukba esett és árnyékuk egynek tetszett a vizen. Franci szólalt meg végre :

— Hova gondolsz ?

— Boldog vagyok. — És Karla szeme hirtelen elfátyolosodott.

Újra megindultak, hogy legalább négy órára megérkezzenek és megtekinthessék a képgyűjteményt. A schleissheimi kastély csak husvét után volt állandóan nyitva, most még külön kellett a kulcsárral nyittatni, de így legalább nem volt közönség.

Karla és Franci végigmentek a holtcsöndes ter-

meken, csak ők és a nap nézték a képeket, csak-hogy utóbbi nem volt szívesen látott vendég, a kulcsár elzavarta, mert féltette a képeket.

Marèe képei előtt hosszan álldogáltak. A mester színei oly szívbemarkolóak voltak, akár a hangszerek közt az orgona.

A kékesfekete-zöld, mellette égett-barnával, Karlát csaknem extázisba hozta. Csak az elcsorgott, lefelé futó festékpatakocskák zavarták, a mester igen sok olajat használt.

— Ez onnan van, — magyarázta Franci — hogy a mester sokáig festett freskókat Itáliában. Most már képzelje el: aki a nedvességivó gipszfalhoz van szokva!

— Ide mégegyszer eljövünk — szólta Karla, mikor a lépcsőn szembeesett velük az édes tavaszesti lég. A kulcsár csörömpölve zárt utánuk.

— Csak egy út van vissza Münchenbe? — kérdezte Franci.

— Nem, uram, csakhogy a másik út sokkal hosszabb.

A két szerelmes mitse tartott egy tavaszéjjeli sétától és elindult a hosszabb úton. Karla virágot gyűjtött és azért most már el-elmaradt. A hátizsákja hóvirággal, barkával telt meg. Közben erősen alkonyodott, a nap rég lebukott a müncheni fensík egy véghetlen távol pontján és mint a király, ki ha a nászlakomát már otthagya, továbbra is mu-

latságot rendeztet a népnek: az égen kápráztató tűzijátékot gyullasztott még föl; egész városok, ligetek, flották és hegyláncok úsztak az égre lán-goló sárgavörös felhőkből, amik rózsaszínre pirkad-tak és lila ködtengerbe sülyedtek, fúltak.

— Milyen csodálatos, mikor szemünk előtt pat-tannak ki a csillagok az égből — ábrándozott Karla. Egyszer csak ott teremnek, aprón, szerényen, aztán a sötétben drágakővé fúvódnak fel . . .

Sokáig mentek, anélkül, hogy az aranykőd, ami a város felett este terjeng, fölemelkedett volna út-irányt mutatni.

— Arra van München? — kérdezte Karla egy épen fölkelő csillagképre mutatva.

— Arra kell lennie. — És Franci halkán énekelni kezdett

Még egy darabig ballagtak, akkor a fiú meg-állott. Kivette óráját és megcsóválta a fejét.

— Aligha nem rossz úton járunk.

— Miért?

— Nézd, mindjárt kilenc az óra. Látsz te vala-hol fénypontokat?

— Az égen.

Franci nevetett:

— Legalább nem vagy megijedve, azt látom. De komolyan, se egy major, se egy fuvaros vala-hol. . . Hátha csak úgy bolondjába megyünk?

— Gondolod, hogy az irány se jó?

— Hát mindegy, menjünk, amíg házra találunk.

A mezőkön ködök kezdtek terjengeni, egy hosszú fehér fátyolról kitalálták, merre van az Isar. Hanem épen ellenkező irányban, mint gondolták. A csillagok reszkettek, sziporkáztak és úgy sűrűsödtek, mint a méhraj. A csend szinte megfojtotta őket és kimondhatatlan örömeikre szolgált, mikor egyszerre csak kutyavonítást hallottak. Úgy mentek feléje, mintha valami jó szellem hívogatása volna. Egyetlen ablak pislant fel az ugatás irányában, és most már szinte futottak oda. Sohse hitték volna, hogy ilyen kínos legyen az, amikor az ember nem tudja a maga helyét meghatározni a teremtés dolgai között, mikor nem sejti, mihez közeledik, mit hagy maga mögött.

A fényhez közel érve, fenyegető falak meredtek rájuk hirtelen. Kis parasztházra számítottak és klastrom előtt álltak. A rendházat magas kőfal övezte és minden ablaka le volt csukva, mint a halottak szeme. A külső falhoz valami korcsmaféle volt építve, onnan jött a fény és onnan ugrott rájuk egy fekete kutya. Franci botjától az állat szűkülve lapult hátra.

A kimérőben kövér, álmos nénike számolta a jövedelmet, de egyszerre éber lett, amint a vendégeket megpillantotta :

— Bizony, rossz úton igyekeztek. Hajnalig, ha most már hazaérkeznének.

A két kiránduló egyelőre csak a harapnivalóra gondolt. A kis fogadó szállóvendégre berendezve nem volt, az asszony a parádés-szobába vezette őket. Egy magasra vetett ágy, egy asztal és polituros szekrények álltak benne, a két ablak között pedig fiókos kammód, rakva olcsó porcellánfigurákkal Pásztornők, vadászok, táncoló párocskák, aztán üveg cukortartók, lejáró tetejű tyúkok; bennük gyűszű és cérna állt, piros bársony tűpárnák, virágos, hasas csészék félkörben kirakva.

A kammód feletti tükröt papír-rózsák koszorúzták. A díványon a horgolterítőcskék egymást érték, a földön kis párnán kövér kandúr aludt. Az ágy felett Limai Szent Rozália olajnyomatban, fölötte barkával, alatta szenteltvíztartóval.

A dívány fölött világi képek álltak, legyezőként rakott tarkabarka képeslapok; vasárnapi merev díszbe öltözött emberek fényképei. Csak egy ütött el tőlük, egy Liszt-frizurás cingár legény.

— Ez itt, kérem, a Rudi — szólt az asszony.
— Nem tetszik ösmerni a Rudit? Vagy az uraságok nem művészek?

— De azok vagyunk.

— Hát akkor hogyan ösmernék? . . .

Egy darabig állott, azt híve, hogy hall valami újságot a Rudiról, aki csak pénzért jön néha haza; de választ nem kapva, a konyhába vonult rántottát keverni.

Ezalatt Karla a díványba helyezkedett és véleményt alkotott:

— Hát nem borzasztó ez, hogy az embereknek, akik itt élnek a világ egyik művész metropolisza mellett, még csak sejtelmük sincs nemcsak a szépről, de még a tűrhetően ízléséről se. Húsz pfennig egy művészi reprodukció és nézzen ide, nézzen körül!

— Az Istenért, vigyázzon, még kidobnak és akkor szépen leszünk.

— Ej, a néni azt sem tudná, miről van szó, ha hallgatna is ránk. Soha, soha az életben annyi otrombaságot, annyi ízléstelenséget nem láttam, mint a müncheni polgároknál.

— Hja, azt tapasztalhatta, mennyiben imponál ezeknek a »művészet«.

Az asszony megjelent a kis porcellántállal és egy tányéron salátával:

— Sört?

— Két feketét.

Az ital fölhabzott az asztalon, a két szerelmes pedig gyorsan, friss étvággyal falatozott, iddogált.

Az asszony bejött és elszedett.

— Hogy ez a petróleum?

— Egy félliter van a lámpában.

— Megéri reggelig?

— Meg az. Most már korán virrad.

— No, írja azt is a számlára — szólt Karla.

Ezalatt Franci a hátizsákokért volt a kimérőben, most behozta őket és vizet kért a virágoknak.

Az asszony egy lapos tálban hozott is és aztán elköszönt.

Karla és Franci a díványra ültek és kiszórták a zsákból a tenger hóvirágot. Sokáig szemelték, rakták a vízbe őket, miközben kezük úntalan érintette egymást. A lámpa muzsikálva égett, a szentképek mintha aludni tértek volna, mert hogy a zöld lámpavédő árnybaborította őket. A klastrom órája néha belekiáltott a csöndbe.

— Karla — szólt egyszerre Franci és szemének fátyolozott tüzét a leányra vetette. — Igazat mondtál ma . . . ott a hídon? Boldog vagy-e valóban? Úgy szeretném, ha a sok jószágodért valamit én is adhatnék neked . . .

Karla nem sajnálta a virágokon át húzódni kedveséhez közelebb.

— Boldog vagyok, mert a tiéd vagyok — felelte. Szíve mélyéből szakadt föl vallomása.

Teljes, nem félénk, nem vonakvó, hanem szomjúsággal, készséggel adott csókban fonódtak össze, de csak egy szembehúnyásra.

— A menyasszonyod vagyok . . . — kérdezte és adta is a drága szót Karla szerelmesének.

— A menyasszonyom . . . — mint valami súlyos drágakövet, úgy ejtette ki száján Franci e szót.

Nagyon fehér lett, karját a leány válláról annak

térdére csúsztatta, odarogyott a leány elé és fejét ruhájába fúrva hirtelen súlyos zokogásba csuklott, mint egy gyermek.

Karla kezét a fiú kusza hajába ejtette, gyöngéd-sége, mint a zsilipvesztett ár eredt meg: Franci haját, homlokát, nedves szemét csókokba temette; karjába venni vágyott a bohót, az üdvösségtől lábához vertet. És közben suttogott, gyönyörűséges, igézetes álomlátásokat:

— Igen, a menyasszonyod . . . oh, Franci, milyen szép lesz, — majd, majd mikor egészen a tiéd leszek. Te szerződni fogsz valakivel, de én önálló műtermet nyitok, nappal dolgozunk és este csak egymáséi leszünk: olvasunk, játszunk és tervezgetünk . . . A lakást én rendezem be, az én szobám aranypor-szín lesz, a tied sötét borvörös.

Karla arcán mind több és több fény gyulladt. Mint valami titkon készített színpompás remekmű-vét, bontogatta szét most szíve álmait:

— A kicsikéké fehér lesz és nagyvirágos . . . és fogunk utazgatni, ahol csak valami szépet lát-hatunk.

Mint gyermek a mesét, hallgatta Franci. Ki-mondhatatlan édes hullámokon vitetve magát, nézett a leányból kisugárzó glóriára. A boldogság isten-asszonyának tetszett az: erős volt, szép, tiszta és üdvözítő reményekkel teli.

Franci ajkát áhitattal nyomta a leány kezére:

— Ne haragudj rám, Karla, soha se haragudj meg . . .

Karla nem értette ezt. Hirtelen szörnyű szemérem fogta el, mintha imént megfélekedezett volna magáról.

— Sohsem fogunk haragudni egymásra — susogta félig zavarban, félig a boldogságtól alig hallhatón.

Valamiért nem mertek többé egymásra nézni. Karla úgy érezte, hogy immár többé nem pajtások, hogy valami fölnyílt előttük : merész ívű aranyhíd két végén állottak szemben, hanem rálépni egyik sem mert. Egy halom hóvirág feküdt közöttük ; hús szűzies virágok, azokat rakosgatták hajnalig.

Akkor kiléptek a ködterhes szürkületbe. A mezőkön a pára óriási oszlopokban szállt föl. A nap aranymadárként röppent föl a hegyek mögül és mosolyogva nézett rájuk, amint véle szembe hazavándoroltak.

Mostanában Ulrik Adolf irodalmi társasága rendkívül meglazult : a régi tagok elszéledtek, az új penziósak pedig inkább kirándulni vágytak a szabadba.

— Az irodalom olyan, mint a befőtt, télire való — mondta Hellmanné. — Most csinálni, nem írni kell a novellákat

Ulrik Adolf azért most se maradt hoppon. Kihirdette, hogy vívőleckéket ad és ezentúl órákig csattogtak a kardok a kertben. Tavasszal ugyanis a kertben folyt a művészkedés, a pletyka, a civódás és a flirt.

Valami jó abban is volt, hogy az irodalmi esték közönsége szétpárolgott: Etelka néha csak egyedül érkezett meg és ilyenkor ő is kiült a kertbe. Ulrik Adolf Thomas Mann-ból olvasott fel neki, az ibolyák pedig lábukhoz guggoltak hallgatni.

A két balga lélek nem vette észre, hogy a bokrok mögött ilyenkor szünetlenül leselkedők settenkednek. Egyszer Ulrik Adolf rávette Etelkát, hogy engedje le hátára hajfonatait.

A leány maga elé bámulva hallgatta a Buddenbrook-család dekadenciájának történetét

— Hogy lehet Jacobsenen kívül valamit olvasni — szólt oda a szeplőske a füves kis tisztás felé sietében, ahol a tojásember dolgozott a háziúr néma fiának domborképén. A fiúcska maga is agyagot tartott kezében és kis madarakat gyúrt.

Néha azonban türelmetlenül lépett az állványhoz és arcfintorítással jelezte, hogy nincs megelégedve.

— Nahát csináld jobban — szólt a tojásember.

A fiúcska elérte a türelmetlen mozdulatot. Arcán élénk pír futott át, egy kis ládára állott és az agyagot a mintázótámlán összegyúrva pillanat

alatt kiformált egy a tojásemberhez nagyon is hasonló torzfejet.

A körülállók fölnevettek.

— Miféle ízléstelen rivalgás — jegyzete meg Ulrik Adolf a bokorban.

A tojásember mosolygásba fojtotta sértődöttségét, ellenben Bertram hurrát kiáltott:

— Gazd' uram, — hívta Biedermannt — jöjj, jöjj, tudod-e, hogy a fiad genie?

Biedermann rókaarcára a gyöngédség egy árnyalata ereszkedett:

— Bubi... Te csináltad ezt?

A fiúcska vidáman mutatott magára és ebben volt valami az ünnepeelt művészek öntudatos megelégedéséből.

Már alkonyult és Ulrik Adolf most már saját költeményeit kezdte előadni fejből. Annál azonban még valami rosszabbat is elkövetett: felhasználva és jó jelnek véve Etelka elmélázását, hirtelen egy csókot lehelt a leány lecsüggő hajfonatának végére.

Óriás tapsvihar felelt erre a bokrok mögül. A leselkedők voltak: végre megkoronázódott fáradságuk.

— Brávó, hurrá! — És azzal, mint a verebek, ha közibük csapnak: szétrebbentek; csak a kacagásuk csapódott vissza.

Etelka meg volt kövülve. A csók és a leselkedés egyszerre oly erővel szégyenítették meg, hogy könnyei kipottyantak.

— Hallatlan szemtelenség — jelentette ki a fiú és belesápadt dühébe. — Etelka, ezt vér fogja lemosni! Tudom, ki volt a főkolompos, a kacagását megismertem!

Etelka szót se szólt Csak Albertre gondolt, aki elől nem fogja tudni elhallgatni a dolgot, és aki most meg fogja vetni őt, mint valami bemocskoltat. Bement a Karla szobájába és az ágyra borulva sírni kezdett. Ép ezen a napon volt barátnője a kiránduláson, de a szobalány az ajtaját nyitva felejtette.

Természetesen Karla másnap meghallotta a történeteket.

— Film, film! Egy kis pillanatfelvétel! — újongtak a fiúk.

Karla megkérdezte Hellmannét, hogy történt az eset.

— Azt hiszem, csak a hajavégét érték Ulrik Adolf ajkai.

— A fiúk szemtelen tréfát engedtek meg .

— Eh, uraim, — indítványozta Biedermann — egy szép levélben megkövetjük a hercegnőt és mellékelünk benne egy ollót, hogy messe le a bűn színhelyét vele.

Másnap Etelka csakugyan megkapta a kis hajnyíró ollót, amin el kellett magát nevetnie.

Mindazonáltal most már ritkábban ment a penzióba, mert látta, hogy Ulrik Adolf nem tréfál

Ő is kezdett kikopni onnan, míg mások nyomtalanul tűntek el. Így May, aki néhány heti várakozás után egyszer benyitott Ingert lakásának kapualjába, hogy hátha visszatért. A házmesterné, aki egyben a lakáspénzt is szedte, szép áldást mondott Ingertre :

— No hisz az drága egy madár ! Fönntartottam neki a szobát és persze híre-pora sincs ; ilyen megkárosítás ! Hanem nyomába leszünk, azt mondom.

— Jaj, asszonyom, ha megkapja, tudassa vélem, odaadom az öt márkát, amit a levélben ideadott.

May felment az ötödik emeletre, a tető alá, ahol három üres szoba ásította rá, hogy Ingert kerekét oldott. Lehet, hogy volt szándéka visszatérni, de hogy Párisban aztán megtetszett neki és így ottragadt.

May tanácstalan bánatban távozott és nemsokára hiányzott a penzió asztalától.

A házfelügyelőné nyomozása eredménytelen maradt, ellenben Párisból jövő művészfűk állították, hogy Mayt látták Ingerttel, a Montmartre egy fölfelé hágó utcáján kapaszkodva. Csakis ők lehettek, mert a festékesládát cipelő leány a fiú mögött maradt, amire ez hátraszólt :

— No, csak a magad erejéből, fiacskám !

München pedig elfelejtette a letűnőket és üdvözölte az újakat.

Oh, az valóban csodálatos volt : emberek, akik,

mint Ingert is, évekig vittek a társaságban vezérszerepet, egyszerre iszapolódtak bele a mult semmiségébe.

A haldokló festőt is, akit állapota rosszrafordul-takor éjjel-nappal önfeláldozóan gondoztak, akinek utolsó pfennigjeikből virágot hordtak : mihelyt kór-házban, biztos helyen tudták, levették a napirend-ről. A Schwabing nem ért rá emlékezni.

A tavasz orgiája egyre tombolt, a fák varázs-ütésre öltöztek virágba, a kertet ellepte az anemona, a repkény friss, ezüstpelyhes orrocskáját tolt a fákon fölfelé, a nap záporként ömlött a rétekre : a füstös házakat aranyba húzta és a parkokban meg-ragyogtatta a játszó gyermekek színes ruháit.

A penzió az orgonavirágünnepre készült. A plakát-pályázaton, mert Ingert nem volt többé itt, hogy civódással, rábeszéléssel a legtöbb pontot csikarja ki magának, Szerdukov süket imádója, miss Green nyerte el a tíz márkát. Az ő plakátképe holdfényes kertet ábrázolt, óriás, virág alatt roskadó orgona-fákkal ; alattuk a fűben, a fölkelő hold képébe raj-zolódva, parányi emberke perdült táncra. Ezt aztán sokszorosították és szétküldözték. Biedermann ki-találta, ki számára kér Karla kártyát.

— Hm, tehát mégis csak lesz valami abból a filmgyárból? — kérdezte furcsa, konfidens mosoly-lyal.

— Micsoda ostobaság ez — tiltakozott a leány,

föl nem birva fogni, mit akarnak nála a filmgyár örökös emlegetésével.

Az ő eszményi szerelmén mindenki talált piszkálni valót, ellenben Hellmannén senki se botránkozott. Pedig az valóságos hajtóvadászatot tartott Jensenre. Karla ezt meg is mondta Hellmannénak, amire az borzasztó fölényvel vágta ki :

— Én illetlen? Ugyan dunnácska. Én, tudja meg, mártir vagyok, mert a jó hírnevetem kockázatom, hogy ezt a fiút megmentsem. Neki belém kell szeretni, bármi áron. Maga spisz, én nem komédiázom. Látja, azt tanultam : nemcsak a való, de a látszat is fődolog. Magánál azonban csak a látszat fő. Viszont nálam a látszat semmi, fő hogy az embert nagy célok vezessék.

Karla nem tudta felfogni, honnan szedi Hellmanné a rávonatkozó elméleteket.

— Hisztérika — tért aztán napirendre felette.

Hellmanné pedig tovább manővrozott áldozata körül. Haditerve komplikáltabb volt, mint hitték az emberek. Amint észrevette, hogy a faszívű tacskó tüzet fog, csak darabig szította azt kedveskedésekkel.

Az orgona-ünnepre elragadó fátyoljelmezt készített magának, amelynek bő tunikáját kárcsú fűzött váll szorította derékban össze ; haját óriás csüggő lila fürtök diszítették. Hellmanné különben is olyan szép volt, hogy minden ruha emelte : légies alakja,

gyöngéd arcszíne, remek haja azonban épen az omló, ünnepies jelmezeket kívánta méltó keretül. A rendkívül enyhe estén az ünnepély a föllampiónozott kertben volt, ahol az orgonák részegítőn leheltek és ahova fülemilecsattogás csengett a szomszéd, nyugalmasabb kertekből.

A kert elszórt padjain, a holdfénynél, lilába, fehérbe öltözött hölgyek, nyáriruhás fiúk tréfáltak a bowle és harmonikaszó mellett. Egészen világos volt, annyira, hogy Biedermann bosszúságára a lampionok nem érvényesültek.

Zdenka és Ali ma valóság szerint is utoljára bucsúztak, mert a párisi beiratkozás utolsó határ-ideje Ali fejére ült fenyegető felhőnek. Viszont Zdenka attól félt, hogy Biedermann nem hitelez tovább. Töredelmesen vallotta be apjának, hogy öt hónap árával tartozik, másrészt megnyugtatta, hogy hűtlen vőlegényét egy sokkal jobbal, sokkal kedvessebbel cserélte, pótolta. Apja egyetértve Alival, Zdenkát hazaparancsolta.

Most csöndesen üldögélt a két szerelmes a langyos estében, apró koszorúkat szúrva össze a tokjukból kitépett orgonavirágocskákból, olyan koszorúkat, amelyeneket iskolásleánykák füzetében és nagymamák imakönyvében találni megszáritva.

A ledöngetett tánchelyen Frici izzadva rúgta a két idős kisasszonnyal. A szeplőske dr. Kuhnerttel a tangót próbálta. Mindkettő füllentette imént, hogy

igen jól tudja azt és közmulatságra mindkettő a másiktól akarta ellesni a figurákat.

Dr. Kuhnert az est folyamán mindenkit meghívott, hogy tekintsék meg az ő művészi lakását. Valaki, aki járt már nála, hajmeresztő dolgokat mesélt a fölhalmozott műkincsekről, amik fabatkát sem értek, és amikért Kuhnert annyi pénzzel fizetett a kezdő művészeknek, hogy szállítóitól az »Arkmaecenás« nevet nyerte.

Az ünnep zajába később a szomszéd kerítésbeli kutyák is beleszóltak, emelve a hangulatot.

Az est királynője Hellmanné volt. Az asszony azzal a szándékkal öltözött oly szépnek, hogy Jensen pislogó szerelmét mintegy fúvóval fogja ma lángra lobbantani.

Mikor a lampionok alá rebbent, megpillantotta a ráváró fiút. Mindenki tetszéssel nézte az asszonyt, és Jensen most be akarta söpörni a diadalt, hogy az melléje telepedik. Hellmanné meg se látta őt. Szórakozottan, mintegy keresve nézett körül; és mintha meglelné, akit keres, hirtelen Evansre, a tenoristára terítette mosolyának sugárfátyolát:

— Jó estét. Miért nem táncol?

— Látja, nem volt eddig, kivel.

— Ah, úgy. Nem. Ne táncoljunk, jöjjön inkább a grottába!

És karját Evansébe öltve fölment a fák közé

az összerótt barlangba, ahol a kis vízmedence tükrén néhány lampion bágyadt fénye aranylott.

A társaság hümmögve nézett utánuk és aztán Jensenre vetett irónikus mosolyt. A fiú elsápadt, hiúsága szíven volt találva.

Az orosz-zsidó testvérpár is itt volt. Az idősebb testvér anyai gonddal gardirozta csitri hűgát. Udvartást nem fogadott, azt egészen a kisebbikre hagyta, akinek többek közt egy kedves kis ügyvéd is tette a szépet, szünetlen töprengvén, hogyan lehetne a valláskülönbség felett átsiklani. Bizonyos, hogy a kis orosz-zsidó leány nem volt Zdenka, és aligha lenne hajlandó, csak úgy szerelmi meglepetésül kikeresztelkedni. Most is inkább Rosenkrantzot, az énekest tüntette ki.

Lóri és Bispinck most jöttek meg Königsbergből, ahol szép egyszerűen egybekeltek. A boldog pár is ott rúgta a porondon a twostepet és arcukra rá volt írva, hogy az egész világgal szeretnének táncraferdülni.

A táncolók közt és a félreesőbb utakon kedves, de nem mindig szívesen látott pillangóként repkedett Mou, egy ausztráliai leányka, akinek mamája valami nagy keserűség miatt, vagy az elől szökött meg nem régen az ötödik világrészből gyermekével; itt élt külön lakásban, ahonnan szinte soh'se jött elé. Mout is legfőlebb a kertbe engedte lemenni. A gyermek a virágházban, kalitkában mókusokat nevelt.

A virágünnepen szabad volt résztvennie, és kibontott hajjal, repülő szalagokkal futkosott a nagyok közt.

Mou nagyon szerette a zenét és a grottába rontva, előhozta Evanst, hogy énekeljen. Hogy, hogy nem, a művész, mikor Hellmannéval a fák alá állított pianinóhoz lépett, arra gyujtott:

»La donna e mobile« ...

Jensenre ez pofonütésként hatott és dühös könnyek jöttek a szemébe.

Az ének alatt még egy vendég érkezett, egyébként mostanság nem szenzáció, nem újság a penzióban: Lilienthal, a koszorús költő. A világfi a legényélet minden jó oldalát kiélvezve már, mérhetetlenül sóvárogni kezdte a házaseletet; természetesen, aki őt kiegészítse, tüneménynek kell lennie Hellmanné látszott mindazt egyesíteni magában, amit ő megkövetelt: egy híres festő elvált felesége, született Altkammer-leány, rendkívüli szépség, rendkívüli excentrikum ...

Az orgonafürtös Hellmanné nem kevésbé ragadta el, mint annak idején Ingeborg. Lilienthal ma egyáltalán nem törekedett arra, hogy a fiatal nemzedéket maga körül gyűjtse, sőt megugrott Ulrik Adolf elől, hogy Hellmannéhoz férhessen

Az asszony roppant kegyes volt hozzá, szinte kitüntető; ha azonban Lilienthal sejtette volna

hogy a bájos mosolyok nem az ő megörvendeztetésére, hanem egy tizenhét éves tacskó ingerlésére röpködnek felé; hogy Hellmanné minden bókánál egy pillantást vet Jensenre, hogyan zöldül el, mikor a társaság a nyílt elpártolást megállapítja, — talán nem lett volna elragadtatva az asszony kegyétől.

Ez alatt Ulrik Adolf búsan bolyongott, akadt bele ebbe is, abba is. Azon töprengött, hogy Etelkánál elért sikere nem volt oly óriási, mint gondolta. Legalább is az teljesen lehiggadt, mióta a csókjelenet történt. Boldogságának sírásójául nem a csókot, hanem annak kilesőit tekintette. Hitte, hogy ez tette groteszkké aktiv fellépését és névtelen, befelé forrongó dühvel kutatott, tapogatózott azóta, hogy kitől eredt a leselkedés gondolata; főleg, hogy ki kacagott oly harsogva a bokrok közt. Mert az persze tódítás volt, hogy a nevetőre ráismert. Mindenki kacagását megfigyelte. Megvette Bergson »Nevetését«, de ebben meg nem találta, amit keresett: a nevetésről a nevetőre ismerés elméletét.

Egyedül ült a bowles asztalnál, sötét, csüggedő arccal. Egy hórihorgas, kajánarcú úr lépett hozzája és pohár italt töltve magának, fanyarul ismételte a dalt:

»La donna e mobile« ...

Ulrik Adolf e percben ráismert a nevetőre. Ez a dal is gúny akar lenni, gondolta, és a feje forró

lett. Ezzel a forrósággal csatlakozott aztán a két russzofilhoz. Minél tovább figyelte Ulrik Adolf a kajánképűt, annál bizonyosabb volt, hogy ez tette tönkre boldogságát. A fiatalembert Lipinnek hívták és nem igen szerette senki. Mikor egyszer ott haladt el Ulrik Adolf előtt, Ulrik Adolf félhangosan szólt oda Hoffernek :

— Szeretnék ezzel az emberrel leszámolni.

Lipin jól hallotta ezt. Azonban tovább itta a sört, gúnyosan mosolyogva bele Ulrik Adolf arcába.

A boldogtalan Ulrik Adolf vére lázadozott, de türtőztette magát.

— Egy finoman, hősiezen megvívott párbaj visszaállítja Etelka előtt becsületemet, értékemet. A dolognak azonban csinján kell menni.

Ily gondolatok nyüzsögtek benne, míg a többiek a távaszi éjszakától becsíptek és agyuk könnyű lett, mint az orgonaillat, hogy súlyától fosztva fölfelé szállt a Paradicsomba.

A hajnal sárgán hasadt, mikor a hölgyek rendre szobáikba szállingóztak. Fricike egyik öreg kisasszonyát furcsa meglepetés érte. Félstötét szobájában pongyolája után tapogatózott az ágyon, azonban szörnyű rettenéssel húzta vissza kezét, mert ott valaki végig volt terülve, még pedig a hivatlan vendég férfi volt.

A Biedermann-penzió nem ismerte a villany hirtelen derítő jótéteményét. A kisasszony reszketve

tapogatózott gyufáért, az ágyon alvó pedig nagyot horkantott, mikor az alápotyogó, ezerbe menő vázát hallotta durranni, amit a kisasszony le-sodort.

— Tolvaj... rabló... mormogta az ismeretlen és kezével maga köré kanyarított. A leány jobbnak látta kimenni és az ebédlőben iddogáló urakat küldeni be földerítésre. Bertram, aki már hazavitte menyasszonyát és újra visszatért, kivezényelte a többit. Mindenki leemelt egy lampiónt és lábujjhegyen osontak a rablóbarlangba. A nyájas ismeretlenre rávilágítva, azt hasonfekve találták. Valamelyikük meg akarta fordítani, hanem az olyan pofont kapott, hogy a lampión messze repült kezéből és felgyúlva, a padlón elégett.

— Le kell fogni! — suttogta Bertram.

Egyszerre négyen hajoltak a dühös alvóra, megfordították, mint a zsákot és ráismertek... a tojásemberre.

— Hé, Jakimov, talpra, mit keres maga itt?! Az elkezdett nyögni, mintha kínoznák.

— Uraságod rossz helyre tévedt — kiáltotta fülébe Bispinck.

— Ki? Én?

Jakimov a szemét kezdte dörzsölni, aztán értelmetlenül bámult a körülállókra.

— Rossz viccz, rossz viccz! — jött ki az ajkán.

— A viccz igazán rossz, kérem, nézze meg, hol van!

— Hol vagyok? Látszik, hol vagyok! A Biedermann-penzióban, ahol az emberrel így bánnak. Hallja, — rivallt rá hirtelen Bertramra és valami bölcse ség villanhatott meg agyában — maga angol, maga tudhatná, hogy az otthon szent, hogy az otthon templom... és engem a templom oltárán, a tűzhelyen, izé — az ágyon .. vagy izé, maga nem tudhatja, maga nem angol, maga amerikás...

Elkezdett sírni efölött való kétségbeesésében.

— Ez el van látva, és úgy látszik, sejtelve sincs, hova tévedt — állapította meg Bertram.

Jakimov hahotára fakasztó képet nyújtott. Gallérja lesorvadva, ingeleje összetörve; arca maszatos volt a sírástól. Csapzott haja kiborzolódott a fejbúbján lévő holdvilágból és oh csuda: nála a hold is ovális alakot öltött, Jakimov tojásalakban volt kopasz.

A jó fiú igen elérzékenyült. Fejét Bertram vállára hajtotta, őt a kisebbik zsidólány keresztnévén szólongatta és nedves csókokkal borította a nyakát.

A négy fiú szépen fölemelte az elázottat és egyik üresen álló szobába telepítette, aztán visszatért a Balkánra.

Ott még számos cimborára akadtak. Jensen a falmelletti padon aludt. Fölébresztették, hogy menjen feküdni, de a fiú búsan ingatta a fejét:

— Hagyjatok... álmodni...

— Eridj az ágyba!

- Nem lehet. — És Jensen visszacsuklott a padra.
 — Miért?
 — Egy izé... fekszik az ágyamban.
 — Kicsoda? Ennél is?
 — Egy... izé... egy részeg.
 — Ki az a részeg?
 — Nem tudom, hogy hívják — dadogta Jensen. —

Az a kövér... az a tojásdad... a bowletől nem bírt hazamenni, azt mondta: könyörüljek rajta, mert nevetséges lesz az előtt a kis zsidólány előtt... sajnáltam, mert tudjátok, a szív... na, hát meg kellett mondanom, hol a szobám.

Jensen úgy félig-meddig kezdett kijózanodni az álomból.

— Hisz az Jakimov! Az ágyad üres, Jensenke, vendéged egyik kisasszony szobájába tévedt.

Azzal Bertram fölnyitotta a megizzadt ablakot és a párkányra ülve, a konyha felé kiáltott italért. Hirtelen azonban, amennyire karcsú testével tehette, eltakarta a kertbe való kilátást Jensen elől.

A kertben a harmattól hamvasan csillogó szét-tiport füvön Hellmanné járt föl és alá, fehér köpenyét álláig húzva föl. Fejéről a virágok lehervadtak, elperegtek, zilált haját a reggeli sápadt fény különös, zöldes zománcba verte. Mellette, szemét szomjasan rávetve, Lilienthal lépdelt. Az asszony mintegy félórája tűnt el szobájába a költővel meg a tenoristával, ahol teáztak és ahonnan a kertbe mentek felüdülni.

— Kérem, menjen már — hallotta Bertram Hellmanné mélyből gyöngyöző hangját és látta keskeny kezét a költőéből kisiklani.

Az asszony aztán mint fehér denevér rebbent szobájáig és eltűnt a sötét ajtóban.

— No, Lilienthal kapitulált — állapította meg Bertram.

Anna, a tekintélyes szobalány, az ebédlőbe új üveg bowleval lépett; a fiúk csöndben iddogáltak, csak Ulrik Adolf mérte dühösen az ebédlő deszkapadlóját, a kihívás mikéntjén töprengve.

Hirtelen Lipin Ulrik Adolffhoz ugrott és annak gótikus orrára csengő fricskát pattintott. A fricska vörösre festette az inzultált fiú orrahegyét, egyébként arca halálsápadttá vált. Hogy még az inzultálást is elvette amaz előle!

Mi több, Ulrik Adolf védekezés helyett hirtelen meghunyászkodott tehetetlen, összeroppanó dühében. Meggörnyedt és meghátrált.

— Kell még egy? — kérdezte Lipin ingerülten és újra fricskázott.

Ulrik Adolf megtántorodva hebegte:

— Még ma elintézzük.

A társaság a legkellemetlenebb hangulatban távozott. Valamennyi békés, könnyelmű, sokban ábrándos fiú volt, sok energiájuk a kötekedésre nem igen jutott. Meg aztán a fricska egészen kívül esett a dekadencia meg az esztétika keretén. Ulrik Adolfot

részben sajnálták, részben elítélték. A fiú meghátrálását nem finomságnak, hanem tehetetlenségnek érezték. Ha Ulrik Adolf visszafricskáz, a vélemény jobb lett volna róla.

Az ügy még az délelőtt beszivárgott az ébredezők szobáiba. Karla a déli asztalnál, egyetértőleg a ruszofilekkel, Ulrik Adolfot nyíltan legyávázta.

Az pedig fölháborodva vette tudomásul a gyászos véleményt.

Hosszas töprengés után elvándorolt a ruszofilekhez és kimagyarázta nekik, hogy a diák illemtörvény, a »comment« értelmében neki verekedést rendezni nem szabad, neki a fricskát el kellett tűrni, ő nemcsak illendően, de éppen hősieesen járt el, mert a társaságra tekintett.

Ez annyira meggyőzte a két ruszofilt, hogy míg egyrészt párbajsegédül ajánlkoztak és este hatkor Lipin lakásán bekopogtak ; másrészt vacsora után Ulrik Adolfot Karlához kísérték, hogy ott is elégtételt nyerjenek. Előadva a dolgot, követelték, hogy a leány vegye vissza a gyáva jelzőt. Karla nyíltan felelt :

— A dolog úgy áll, hogy Lipin szerint maga akarta őt inzultálni. Mit járt föl és alá a bosszúterveivel, mit főzött órákig magában? Tudja mit? Ha le akart számolni vele és ha volt rá oka, az inzultusnak rögtön kellett volna történnie. De maga ép a tisztelt előttem álló barátainak sugdosott, fenyegetőzött. Hallgatott volna, amíg cselekedhetik és

ha már elszalasztotta a kihívást, ne tűrte volna el gyáván, hogy kétszer inzultálják.

Karla lélekzefogytán volt. Igazából az bosszantotta, hogy ez a három nálánál fiatalabb tacsó azt várja, hogy ő megalázkodjék, hozzá még az a kettő, akik délben legjobban gyávázták Ulrik Adolfot.

— Tudják mit, várjuk meg a párbajt, ha Ulrik Adolf azzal kiköszörüli becsületét, akkor tárgyalhatunk.

Biedermann felháborodása azonban a legnagyobb volt. Csodamódon ő sem a kihívóra, hanem Ulrik Adolfra haragudott. Mikor meghallotta, hogy a fiú, mint sértett fél, a pisztolyt választotta, idejét látta közibük csapni.

A párbaj másnap hajnalra volt kitűzve és Biedermann éjfélkor vett tudomást a föltételekről.

— Két számár — mondta.

Azon éjjel Ulrik Adolf föl és alá száguldozott kis szobájában. Míg a feltételeket szabták, míg a két russzofil vele volt és ő pózokban, fölháborodásokban és elszántságban tetszeleghetett magának és másoknak, mindaddig roppant határozott volt és megőrizte méltóságteljes külsejét. Most azonban, hogy magára maradt, egyszerre roppant gyöngeség lepte meg.

— Mégis lehetett volna kardot is választani Holnap ilyenkor talán már némán fekszem. Igaz, Etelka meg fog könnyezni és bizonyára sápadt

violákat fog lábamhoz lelopni, hanem ha én azt ugyse látom? Az újságok... micsoda szenzáció lesz, de hát én azt úgy se olvashatom majd. És ha én ölöm meg? Az nagy dolog lenne, de nagy kellemetlenség. Rendőrség, vizsgálat, faggatások. Igaz, ez utóbbiaknál szenzációsan lehet viselkedni: férfiasan, lovagiasan, büszkén és kikezdzhetetlenül. De apám? Mit fog szólani? Eddig se tartott semmire, de most — ki tudja, hátha éppen most tanulja meg, kicsoda az ő fia...

— Nem akarok inni — folytatta gondolatláncát és elhúzta kezét a konyakosüvegtől, amiben néhány csepp aranyszínű folyadék csillogott.

A kutyák kint bánatosan szükköltek és Ulrik Adolf nyitott ablakán az éjszaka tündére belebegtette illatfátylait. A holdban fürdő tejfehér mezők a tavasz szerelmes, édes álmát aludták a ház körül s a messzi útról az égőfejű fiúnak hirtelen egy régi diáknóta sikkant fülébe:

«Oh Zsuzsánna!

Az élet mégis csak gyönyörű!»

Ulrik Adolf becsapta az ablakot és tovább folytatta sétáját a szűk szobában.

— Ulrik Adolf, — suttogta önmagának — a kocka el van vetve.

A kerevetre ült és meghúzódott azon.

Csak bár a barátait ne engedte volna haza!

De azt hitte, végrendelkeznie és aludnia kell, hogy tiszta lélekkel és fejjel menjen a nagy lépésnek elébe. A végrendelet! Ez még egy utolsó élvezet lesz.

Leült az íróasztalhoz és írásba foglalta, hogy diákszalagjával, diáksapkával temessék, hogy összes költői alkotásait, azok kiadási jogát, jövedelmét Etelkára hagyja. Ez a passzus volt a legvégső és ennek tartalma, kivitele magát Ulrik Adolfot könnyekig hatotta.

— Ez gyönyörű dolog, ezt szeretném megélni, mikor fölolvassák . . . Hadd lássa az a lány, hogy kije voltam.

Azonban nem tudott megszabadulni a keserű pohár irtózatától. Elővette a Hoffertől kapott pisztolyt, belenézett a csövébe és olyan borzadás futott rajta végig, hogy eldobta azt.

Kopogás verte föl. A fiú hirtelen fölvette feszes testtartását, mikor Biedermannt látta belépni.

A gazda addig faggatta Ulrik Adolfot, míg végre kipuhította, miért fájts úgy a foga Lipinre.

— Oh képzeltő poéta, ha már éppen tudni akarja, én nevettem akkor a lehangosabban!

Ulrik Adolf elsápadt:

— De Lipin is ott volt.

— Ott volt hát. És ott volt Jakimov és dr. Kuhnert, Hellmanné, a szeplőske . . . nahát, hívjon ki mindnyájunkat!

— Csak Lipin inzultált. Azt le kell mosnom! Nekem nem kenyerem a gyávaóság!

Biedermann figyelmesen nézett a rákpiros, hadonászó fiú arcába. Egy idő múlva megszólalt:

— Mondok egyet. Ha maga abban a percben, mikor megsértették, nem védte magát önkénytelen, hanem hagyta a csúfságot kétszer esni meg; hát az szimptoma, hogy maga egészen hamis, képzelt szerepeket játszik az emberek között. Maga Oroszlán-szívű Richárdot és Stephan Georget ad, holott még az egyiknek lenni is nagy föladat, hát még mindkettőnek. Én nem vonom kétségbe, hogy valamelyikké esetleg kinövi magát... Hanem előbb tegye le a vizsgáit és ne csak utczai tüntetésekkor járjon az egyetem felé... A jogtudomány is valami...

— Átléptem a bölcsészetre.

— Úgy? Tehát szóval végezze a dolgát. A bőrét pedig nem hagyom. Azt mégis igen olcsón adja.

— Hát mit akar? Alázzam meg magam?

— Várjunk csak, Lipint én ismerem. Bocsánatot fog kérni, meglátja...

Ulrik Adolf az érzések, gondolatok zavaros árrájában kapkodni kezdett valami után, ami irányt adjon neki. Rövid gondolkozás után fölegyenesegett, szemét a mennyezetre függesztette és metsző határozottsággal szólt:

— Úgy? Lipin hajlandó engem megkövetni? Nos, mondja meg neki, kedves gazda, hogy ha tud

inzultálni, tudjon verekedni is. Igen, mondja meg neki, mert fogadom, hogy odabent van az ebédlőben és hogy önt puhítani küldte hozzám.

Biedermann távoztával Ulrik Adolf megnyugodva várta a történendőket. Bizonyosra vette, hogy a dolog teljesen kedve szerint fordult. Lipin jobban retteg, mint ő és eljött engesztelni. Semmi sem könnyebb, mint arra most rásütni a gyávaságot. Ulrik Adolf tudta, hogy a veszély elmúlt feje felől a glória pedig megmarad.

Ajtaját bezárva, elhatározta, hogy semmiféle zörgetésre föl nem nyitja azt.

— El fogok menni a párbajra. Lipin azonban nem jön el és akkor lehetetlenné teszem őt a penzióban.

Hajnalban jéghegyet megszégyenítő hidegséggei kelt útra a két ruszsofillel és az orvossal az angol parkba, a kitűzött helyre.

Ulrik Adolf mindent roppant pontosan és amellet olyan lelki nyugalommal csinált, hogy a két ruszsofil bámulni kezdte az azelőtt kinevetett poétát.

— Mégis csak legény a talpán — mondogatták egymásnak.

Az óra pont hat volt, a kitűzött perc, — de Lipin nem mutatkozott.

— Kigolyózom a gazembert a házból — szolt Ulrik Adolf fenhéjázva és az éjjel elhajított revolvert, most mint egy gyermeket cirógatta :

— Etelkámért — szólt a két russzofilhez ünneplésen.

A szerelmében diszkrét fiúra rájött a dicsekvés vágya. Most már egész biztos volt, hogy Lipin elmarad és a veszélytelen siker, a körülmény, hogy végig hősként mutatkozhatik, a körülötte ujjongó májusi reggel megrészegítették.

— Nézzétek, — szólt az órájukra pislantgató fiúknak — ezt a pompás világot hagyom itt ma miatta.

És körülmutatott a tisztáson, amit mogyoróbokrok öveztek, legyezőként nőve föllebb és föllebb. A fű bársonyából óriás, nedvdús lapúk sarjadtak, köztük fehér, csipkenapernyőszerű, kábító herbateaszagú virágok. A cserjék alól kilőtt nyílként tavaszi pacsirták iramlottak égnek, odafönt pedig vibráló zengedezésbe törtek ki.

Hirtelen Ulrik Adolf átszellemült arca elsápadt és a szó bentszakadt torkában. A teljesen elhagyott úton néhány sötét alak bukkant fel, rohamléptekben futva a tisztásnak: Lipin és társai.

Az álomnak vége volt. A játék újra komolyra vált.

— Átkozott — mormogta Ulrik Adolf.

Ajka minden erőfeszítése ellenére reszketett és most már szerette volna magát Lipinre vetni, jól elverni azt, hogy így áthúzta számításait.

Pedig dehogy húzta. Segédei szépen odajárultak

Ulrik Adolf segédeihez és fölvetették a kibékülés lehetőségét.

Kibékülés ! Ez a szó oly csodálatosan sokat jelentett : ezt az egész ragyogó világot, tele versekkel, virágokkal és szép leányokkal... Etelkán kívül Annákkal, Rózsákkal, Gretchenekkel...

Ebben az utolsó pillanatban Ulrik Adolf is tisztán érezte, hogy nem született hősnek. Megbocsátott. Azzal az elégtétellel, hogy mégis ő marad felül, hogy Lipin nála is harciatlanabbul viselkedett.

Hazafelé megtartotta védőbeszédét a két ruszsofilnak :

— Attila is akkor volt legnagyobb, mikor Rómának kegyelmet adott. Lemondtam a dicsőségről, hogy annál nagyobbat arassak. Láttátok milyen volt Lipin ? Sárga, sőt, Istenemre, zöld ! A keze nem reszketett, de kalimpált a félelemtől. Úgy-e, jobban tettem így ?

A penzióban is így beszélt.

Délután beállított Karlához becsületét keresni. Az Attila-féle hasonlattal itt pórul járt. Karla átlátott a szitán és ítélete lesujtott :

— Lehet, hogy maga most már a »Comment« szerint nem gyáva, de én nem vagyok a »Comment«, hanem ember és hozzá nő. Én szerintem maga gyáva és ezen semmi sem változtat.

Karla ezek után Etelkához ment, hogy gyöngé-

den, óvatosan elkedvetlenítse azt Ulrik Adolftól. Etelka elérte Karlát:

— Úgy beszél velem, mintha komolyan hinné hogy én . . . hogy nekem tetszik Ulrik Adolf?

— Oh, ez nem volna csuda, az Albert inkvizíciós udvarlása mellett.

— Micsoda inkvizíció?

— Na, tudja, az tiszta inkvizíció, mikor valaki kínzásokkal akarja a maga által elképzelt bűnöket másba szuggerálni és azokat még ki is vallatni az áldozatból.

— Az Istenért, — vágott közbe Etelka sápadt szégyenben — honnan tudja maga ezt?

— Hogy mondta: »tudom«? Szóval igaz. Én csak sejtettem.

Etelka, mint oly sokszor, újból úgy érezte magát a Karla őszinteségétől, mint a csiga, ha szarvát érintik.

Visszahúzódott és igyekezett egyébről beszélni.

A párbaj különben végzetessé vált Ulrik Adolf és Etelka barátságára. Az ágáló fiú nem került többé a leány elé, mert tőle egyedül a világon, mégis szégyenlette magát.

Mások előtt később is büszkélkedni akart a Lipinen gyakorolt nagylelkűségével, hanem Karla ezt is elvágta, egy az asztal fölött mondott szentenciájával:

— Tulajdonképen mindkettő örült, hogy a párbajból mi sem lett.

A dolog ezzel kómikussá vált. Így aztán egyrészt Ulrik Adolf el volt hallgattatva, másrészt a komikumot Biedermannál mindig megbocsátották és így Ulrik Adolf bocsánatot nyert.

XII

Mintegy két hónapja múlt, hogy Bukovina a bodeni tó halvány opálvizén áthajózva, svájci partot ért és hogy fölhágott Segantini istenhez közelebb való világába. Bukovina egyetlen képét ismerte a mesternek, azt a szántó embert, akinek ekéje nyomán a föld mintha épen most és folyton fordulna kifelé, frissen, illattól gőzölögve.

És most ott volt, ahol a hegyek, a csillogóan zöld kaszálók szerelmese élt, alkotott. Bukovina égberugaszkodó hegyeket várt Segantini képein; azután megtanulta, hogy a mester oly magasra hágott, hol már többé nem nyúlt föl előtte iramló orom, ahol a legszédítőbb csúcsot átölelhette és alacsonynak festhette; meghittnek, közelvalónak, mint ahogy kitüntett, hív szolgák leheletnyi távolságból ismerik meg királyaikat. Csak a káprázatosan tiszta megvilágítás, a színek oly kézzelfoghatóan érzékelt üdesége adta meg a mester képeinek azt a közvetlen elemi erővel hozzánkférfő nagyságot, ami a szemlélőt elakasztotta lélekzetében, ami szinte letepert szépsége által

Ah Segantini! Bukovina megtanult valamit: a különbséget köztük. Ő és művésztársai mindig arra törekedtek, hogy az emberek azt érezzék:

— Soh'se gondoltam rá, hogy így is lehet valamit meglátni.

A mester festményeinél azt érezte:

— Nem tudtam volna soha megcsinálni így, de én is éppen így éreztem, a lelkemből van kivéve.

Az Engadin egy nagyobb üdülő helyén épült föl az amerikai szállója. A »bar« teljesen készen állott, csak a festmények kellettek, és Bukovina napestig kuporgott az állólétrákon, hogy az üvegre kenje, amit odakünn fölvezetett magának. A szálló meglehetősen kihalt volt, mert hisz csak most épült, meg éppen most olvadt a hó is, amely időszak a turistáknak réme. Csak a falubeli gyermekek élvezték az áradást: a templomtól a tengerszemig hajtották a vizen papirhajóikat. Annyi idegen mégis jött, ment, hogy a bársonyruhás, gyermekarcú kis festőnek akadtak bámulói; később barátai.

A nyugalmas álom, az erős levegő, a bő ebédek újjávarázsolták Bukovinát; sőt még a művész se halt benne rútul halált, mint azt Bertram hitte. Nem, a fiú szívós volt, és titkon a maga örömeire is készített vázlatokat; megtelt új tervekkel, reményekkel. Nem ért rá búsulni; és csak bánatos macskaszemén hagyott valami eltörölhetetlen nyomot a sok évi lelki nyomorúság.

Igy tért haza, egy kora májusi reggelen, Münchenbe. Zsebét és önérzetét néhány ezer frank tette súlyosabbá, amit ő különben sietett a penzióban kikürtölni. Lakásán megállapította, hogy barátai az utolsó morzsa szenet, párnáit, festékes edénykeit, állványait széthordták haszonbérbe. Hanem ez egy cseppet se bántotta, és nem is kutatott az örökbérlők iránt. A képei ott maradtak, azoknak a kollégák előtt semmi értéke se volt; Biedermann szerint csak »személyi«, mint az ősökrol maradt olcsó ékszereknek. Egy képe mégis hiányzott. Az eltűnt kép a nockerbergi ünnepet vázolta. A tömegbe Etelka feje is bele volt rajzolva. Bukovina később rájött, hogy a képet Ulrik Adolf vitte el emlékebe.

Bukovina leelőször is óriás kávé- és teaestét adott. A muri az Odéon-kávéházban kezdődött, ahol azonban az illem miatt kissé kedélytelenül ment a dolog; annál vidámabban kárpótolták magukat a kis Bohémekben, és végül Bukovina műtermében.

Mikor azonban az első újdonságos napok lefolytak, átjárva a müncheni sörtől és hangulatoktól, Bukovinát egyszerre kimondhatatlan szomorúság lepte meg. Csak azok az órák voltak ragyogók, mikor svájci vázlatait festette; az ezerszínű mezőket, a hegyek napban fürdő, csipkés gerinceit. Ilyenkor minden egyebet felejtett, az ihlet szárnya csodálatos régiókba emelte lelkét.

Egy késő délután, mikor a napnyugat legrikítóbb

színeit bontogatta és egész szobáját valami szemvakító, türhetetlen fénybe szórta ; Bukovina fareteszes ajtaja megnyilt . . . Világos : csak valaki nagyon bejáratos jöhet, a ki a zár titkához ért.

A fiú nem látta, ki az, mert a festőráma épen közte és az ajtó közt állott, azért érdeklődés nélkül szólt oda :

— Te vagy ?

Angolul, mert Bertramot sejtette.

— Én vagyok, felelt vissza egy csengésében megfojtott hang.

A fiú előlépett, és egy percig az alkony káprázatának vélte, hogy Helén áll előtte ; húzódva, bizonytalanul, de olyan bájosan, mintha tizenhétéves, mintha érintetlen lenne.

Bukovinát szédülés fogta el, holtta vált, elnyomott szerelmének egyszerre való diadalmas föltámadása szívét akarta szétvetni ; hogy ajkára nem bírt szö jönni, és mert attól félt, hogy a leány elsiklik a semmibe, hirtelen térdreasett és úgy kúszott elibe :

— Helén — suttogta végre — Helén, te édes, te szent, te Isten !

A leány meghatva hajolt hozzá.

— Hozzám . . . jöttél ? — kérdezte a fiú, és csókolni kezdte a leány lecsüggő kezét.

— Akarod . . . ? Vagy nagyon haragszol rám . . . ?

— Ne beszéljünk erről, ülj le, ülj le nálam, nincs semmi rossz, most jösz először, tudod, a bál után . .

Helén megrezzent, legbensőbb emlékeik érintésére.

Levetette fátylát, és távalyi divatu köpenyét. A fiú nem arra gondolt, hogy ime az új tavaszra Helén nem kapott új ruhát; nem, Bukovina azt hitte, hogy a lány iránta való gyöngédségből nem jött az új pompában, hanem előszedte a régit, amit együtt vettek.

A fiú nem tudta, hova legyen az örömtől. Túláradó szerelme mindig áldozatban talált utat, most is az volt első indítványa, hogy menjenek a legfényesebb étterembe, de még előbb vegyenek egy százmárkás bluzt Helénnek, ami méltó legyen a pezsgőhöz és az arany italnál csillogóbb örömhöz, ami Bukovina szívét részegítette.

Helén beleegyezett és a fiúnak nem fordult meg eszében, hogy Helén hajdan otthon, a szurtos műteremben találta a vacsorát legszebbnek. Nem, ma ünnepelni, tobzódni, újjongani kellett.

Vacsora közben Bukovina elmesélte, hogy a nyáron újra Svájcba tér, hogy jó összeköttetéseket, ismerősöket szerzett, akik megígérték, hogy rendelni fognak nála, hogy ajánlani fogják . . .

— Ah, ez a szerencse, csak egyszer bekapni pénzes emberek közé; a többi aztán megy; hiába, a Starnbergi tó mégis beütött . . .

A pezsgő a végletekig villanyozta Bukovinát. Utoljára annyit beszélt, hogy feltűnést keltett a diszkrét étteremben és Helén zavarba jött miatta.

E naptól kezdve a régi idők ujúltak meg és ha Helén nem is volt olyan gyermekes, az öröme nem is olyan könnyen fakadó; azért a fiú boldog volt, ezerszer boldogabb, mint valaha. Sohase kérdezte, mi van Szerdukovval, úgy gondolta, ez gyöngédtelenség volna, elmúlt, mint a rossz idő . . .

Biedermann nem fogadta el a pénzt, mikor Bukovina törleszteni akart:

— Majd ha egészben adhatod meg mind, hanem azt mondom, eridj a kincseddel a takarékpénztárba. Jó lesz majd, ha az ösztöndíjból kinősz.

A betétkönyvet Helén őrizte azután, azzal a meghatalmazással, hogy kivehet annyit, amennyi gombostűpénzre időnként szüksége van.

A leány most még jobban könyörgött Bukovinának, hogy szerelmük titkon maradjon. Csak késő este jött fel, és akkor rendesen a diványba kuporodott, ott szedegette szét az asztalon ráváró narancsokat. Ha Bertram, vagy más bezörgetett, Helén a függöny mögé bújt és képes volt órákig üldögelni ott, anélkül, hogy egy moccanással elárulná jelenlétét.

Néha a szó a házasságra tévedt, és Bukovina lelkesülve beszélt, hogy az nincs messze már. Helén olyankor csodálkozva nézett apró, meggömbülő körmöcskéire. Nem újjongott és nem ellenkezett.

Egyáltalán sokkal zárkózottabb, hallgatagabb volt, mint régen. Sőt néha bánatosnak tetszett. . . Egyszer aztán, mintha valami talánynak a kulcsát

kapta volna meg, mintha valami magarakényszerített dolgot lerázott volna, fölvidult és mint hajdanán, dúdolt is néha, míg a kivakult tükör előtt haját igazgatta.

Azért mégsem volt a régi. Viselkedésében volt valami elszánt, valami kihívó, mint azokéban, akik titkon, de meggyőződésük szerint jogosultan vétkeznek.

Modellt mostanában sohasem ült. A pénz erre is futotta. A modellt drágán kellett fizetni, és ez a drága modell volt Bukovina életének egyetlen fényűzése. Ez a fényűzés is Helént illette: hogy ő mindentől kímélve legyen.

A penzióban a kis rutén elfoglalta a régi helyét, szerepét a Balkánon. Ebédek alatt elhúzta a Miserere-t, az angol himnuszt és egy hazájabeli csürdöngölőt, kávédelutánokon rossz vicceket harsogott a kontinens minden nyelvén... Mert ilyen nemzetközi töredékekből állott a műveltsége.

Mig Bukovina filmje ilyen boldog fordulatot vett, a többieké is pergett csöndesen tovább.

Karláéké most még gyöngédebb, tartózkodóbb szint nyert. Franci, mint a lázban sinylő, halvány volt és levert. Úgy megváltozott az első találkozás óta. Arcáról lesorvadt a napégette zománc, gyermekes teli ajka köré töprengésre valló ránc vetődött.

Egyszer levelet mutatott Karlának, egy párisi fényképész állást ajánlott neki

— Azt hiszem, filmfölvételeknél kell majd segédkeznem

Karlának eszébe villant Hellmanné jóslata, hogy ő filmgyárosné lesz, és ezt csodálatos összefüggésnek vette. Maga biztatta Francit, hogy fogadja el az ajánlatot.

Oly boldog volt, hogy ezzel is közelebb jutnak a drága valósághoz, mikor ilyen kerek szemű, teleajkú kis gyermekei lesznek, amilyen Franci volt.

Mert Karla egész lénye a tisztának, szépnek és hasznosnak összhangját sóvárogta; élete az ábrándnak és az okosságnak egymással teljesen egybeforrt elfonódása volt. Ideálisan szerette Francit, de mellett szünetlenül a jövőnek anyagi megalapozása lebegett előtte és a szerelmet nem csak virágjában, hanem édes gyümölcsseiben is vágyott élvezni.

Teste és lelke egészséges volt, de ezt az egészséget nem a károstól való süket elzárkózással edzette. Északi hazájában a tenger, az örökös szél tették szervezetét mindennel szemben ellenállóvá; művészi éveiben bő alkalma nyílt látni az emberi léhaság és eltévelyedés ezer példáját; mindez őt fényesebbé tette, mint a daróc súrolása az aranyat.

Franci félelemmel, bámulattal jött erre rá, és míg egyrészt mindjobban vonzódott Karlához, másfelől ez az egyenességében, őszinteségében szinte kiméltetlen lélek aggasztotta.

— Ez jó lesz ahhoz, aki őt megérdemli, jó lesz,

mint egy angyal ; de a nyomorult nem fog nála elnézést találni ; lényének súlyával meg fogja semmisíteni azt.

Ilyeneket gondolt, mikor gépével néha az angol parkban kóborgott. Ott gyakran találkozott Jensennel, a szőke kis dánnal, akinek szerelme az orgonatest óta olyan akut hidegletélés féléhez hasonlított : a fiú hol átkozta és megvetette Hellmannét, hol meg egyszerre olyan vágyódást érzett annak hangja, hajdani, akkor nem is méltányolt hizelgéseit iránt, hogy szeretett volna székeken, asztalon, falon áttörtetni és elibe hullani, mint beteg pillangócska.

Ennek eredménye az volt, hogy teljesen elhanyagolta a műhelyt, a régi násfák, fülönfüggők és fibulák tanulmányozását. E helyett az Isar-parti sziklákra ült és a tavaszi dagadás után újra megkristályosult, megzöldült folyócska zuhatagjaiba bámult.

Ez rossz jel volt, mert az eszét még valamennyire bíró művész legfeljebb kávéházba bújik, szívet altatni . . . de aki már az Isar partra, a lombok alá jár, arról félni lehet, hogy az őrülethez áll közel.

Pedig Hellmanné iránt Jensen teljesen igazságtalan volt. Az Isar mondhatta volna meg azt legjobban, mert nemrég ringatta messzi lefelé, túl a városon Hellmannét Lilienthallal.

A nagy költő egy izgatóan keskeny, indián canoëkra emlékeztető naszádot bírt, amin csak két ember fért el és amin az evezés nagy művészet volt.

A csónakázáshoz Hellmanné fehér matróz ruhát öltött és óriási, napfogó florentin kalapot. Lilienthal sohse tudta, mi hat rá jobban: az asszony nem törődő széles pompája, vagy raffinált egyszerűsége. Mindíg úgy találta legszebbnek, ahogy épen legutoljára látta.

A csónakban egymás mögött ültek, és csak vitették magukat az árral; az evező alig csobbant, akkor is csak kormányzásul. Mikor már a legapróbb házak is elsiklottak mellőlük, és csak a vízrehajló fák, a partból feltekintő óriási nefelejcskek hallgatózhattak, Lilienthal nekifogott vallomásának. Nagy könnyebbségre volt, hogy az asszony előtte ült és így nem nevetette szembe. Mint iskolásfiú a leckét, mint bohó diák az első vallomást, Lilienthal ügyetlenül adta elő szíve óhaját, az asszony vállán át fülébe dadogva azt.

Hellmanné nem nevetett. Sőt úgy beszélt, mintha életének nagy és szép óráját élné át; mint okos anya, ki gyermekét csacsiságon kapta, és komoly leckét ad neki.

— Mit gondol ön, én, aki térdenálló férjemet odahagytam, miután őt naggyá tettem, szépen tennék-e, ha most egyszerűen elfogadnám az ön fényes ajánlatát és lemondanék hivatásomról: a gyöngé emberek szellemi talpraállításáról?

— Ha tudná, mily gyöngé vagyok én!

— Ön már híres ember, én a verseiből tanultam szeretni tíz éves koromban... Ön oly nagy, és már

olyan régen az. Én csak kaphatnék öntől: fényes szobákat, felséges alkotásokat; mindig csak vennék, vennék, és soha sem adnék, és látja, az engem megalázna. Én nagyon szegény vagyok, csak épen ruhákra költhetek és különben hitelben élek Biedermannál, de ami vagyok, azt magamnak köszönöm.

— Épen ez az! Tudja-e ön, hogy szépségével többet adna nekem, mint amit én minden önnek ajánlott művemmel és minden pompával, amivel körülvenném? És ön akar Biedermannál élni, hozzá adóságra!?

— Nekem ott hivatásom van. Ott egyedül van választék a nekem való emberekben.

— Válasszon engem! Én is ott kezdtem.

— Megmondhatom, hogy ön nem ellenszenves nekem, de nálam nem arról van szó. Nálam mindig a nagy föladat a fő... belefogtam valamibe, a zászló alól meg nem szökhetem.

— És ha elvégzi a föladatot?

Hellmanné kihajolt egy nefelejcsét szakítani, hanem szinte kifordult.

Lilienthal hirtelen visszarántotta:

— Az Istenért!

— Látja, én ilyen vagyok. Egy nefelejcsért szívesen kiesem a csónakból.

— Csakhogy én visszatartottam és ez rám nézve jó jel.

— Mondjuk.

— Kivált most, hogy rokonszenvéről biztosított.

— Oh az még semmi. Én a férjemet is szerettem ...
de csak amíg megmentője lehettem.

— Legyen nekem is ihlető nemtőm !

— A házasság nagyon is leköt. Testi-lelki szabadsággal többet szolgálhat az ember másoknak.

A csónak egy kis szigethez ért, és Lilienthal szórazotttsága miatt partnak ütődött.

Hellmanné kiugrott és elkapva a láncot, kijebb húzta a naszádot.

— Miért nem mondta, hogy ki akar szállani ? Ön húz partra engem ?

Hellmanné különösen mosolygott :

— Olyan fiatalnak érzem magamat.

Lilienthalt valamiért bántotta ez a kijelentés.

— Csak nem azt érti ezalatt, hogy én idős vagyok, hogy ő túlfiatal hozzám . . .

Ez a gondolat, mint a hideg kéz érintése bizsergette a hátát.

Körüljártak az apró szigetkén, az asszony szinte csapongva, a tavaszi szélről mámorosan. Mintha igyekezett volna, hogy Lilienthal ne tudjon vele lépést tartani.

Néhány óriás, elkésett, halvány ibolyával ültek vissza a canoëba.

Hazafelé az út fáradságos volt, Lilienthalnak megfeszülten kellett eveznie. Azért nem is beszélgettek.

A város végén a csónakot számba adták az őrizőnek, és gyalog indultak vissza a mindjobban ágaszkodó, tornyosuló házak közt.

— Nem volna kedve ma velem vacsorálni valamerre?

— Ilyen toalettbén?

— Kérem öltözzék át, egy óra múlva az autót érte küldöm.

— Nem, köszönöm. Ebből csak mendemonda lenne.

— Ön fél a mendemondától?

— Nem félek, de csak akkor tűröm szívesen. ha van alapja.

Ez a válasz Lilienthalt megsebezte. Félig édes, félig keserű emlékekkel vált meg Hellmannétól. Hány órát pazarolt el asszonyokra, akiket megnyert, mielőtt megkívánt volna; és íme itt a legmegalázóbb és mégis legingerlőbb félsikert aratja.

— Olyan szerelmes vagyok beléje, mint Goethe volt a frankfurti Margarétába. Miféle kötelességei, vagy földadatai lehetnek? Eh, meghivom egy estélyemre, akkor majd elkáprázik és mint pillangó belefut a lángba. Most büszke, mert még nem kívánta meg a fényűzést...

Nem kívánta meg, mert nem is ismeri. Hol ismerhette volna meg? Vesztfáliában, ahol született? A szigorú, magányos, nemesi házban? A zárdában, ahol nevelték? A férje oldalán, akit valósággal kicsi-

kart magának, szüleit megszökéssel, öngyilkossággal fenyegetve? És akivel aztán többet koplalt, mint evett? Biedermannál...? Ott sirtingből és hamis drágakövekből öltöztek föl princeknek és napkeleti királykisasszonyoknak... Ha majd meglátja, mi az igazi fény, az igazi finom élet, lehetetlen, hogy ki ne nyujtsa a kezét — hiszen ő is csak Éva leánya — az alma után...

Vacsora közben, míg ilyen gondolatokat szőtt, tekintetét Lilienthal egy hangos fiún járatta.

— Nini — ismert reá hirtelen — Bukovina.

Azon este volt ez, mikor Helén megtért régi barátjához. Lilienthal Hellmannétől hallotta, hogy Bukovina pénzre tett szert. A ragyogóan elegáns miss és a kopott festő első barátságáról a költő mitse tudott. Mert Bukovina inkább kezét vágatta volna le, semhogy a leányhoz való viszonyát elárulja. Nem, mintha barátságukat megbélyegzőnek tartotta volna! Bukovina előtt Helén szentség volt, de éppen, mert a lányt szentnek tartotta, óvta ettől, hogy a világ a maga szennyes mértékével mérje meg Helén életét.

Most a boltozatos, velenceitükrös étteremben nem sejtette, mit gondolnak szentjéről:

— Ugy-e mit tesz a pénz, még akkor is, ha az egy szürke kis verébé. Hát még ha a napfényben tündöklő, mindenkitől csudált sólyomé...

Az önhitt poéta büszkesége nagyon odavolt már, hogy nem egyéniségére, hanem pénzére számított.

És még egy faktorra : a tavaszra. A penzióban kiütközött a jegyváltás, házasodás láza. Bukovina második mézesheteit élte. Bertram a babanővel Svájcba utazott esküvőt ülni. Hogy mért éppen oda ? Ez titokzatos ügy volt. A penzióban híre volt, hogy a házasság azért nem jöhet Münchenben létre, mert a frigy csak két évre fog szólni és mert a házasságnak ilyen módja csak Svájcban lehetséges. Senkinek se jutott eszébe, végére járni, ha létezik-e ilyen csodabogár esküvői forma a szabadság honában.

Az érdekes házassággal csupán egy pár vetélkedhetett a penzióban : egy fiatal szobrász, aki gazdag feleségét csak hat hónapi próbaházasság után vette el törvény szerint is ; úgy mint azt a jávai szerelme-sektől olvasta.

Most kissé lefőzve érezte magát Bertram által. Végre is meg kellett nyugodnia benne, hogy az új nemzedék mindig lefőzi a régit. Ez épen az örök megújulás.

Viszont Bispinck nem tudta megérteni, hogy szabhat valaki magának két évet a boldogságra, holott ő maga szeretné az örökkévalóságot venni bérbe. Bispinckék házasságának is meg volt a maga excentrikuma : a fiatal pár külön lakott, mert a fizetésből még nem jutott a háztartásra. Csupán a königsbergi rossz nyelvek miatt esküdtek meg és Münchenben folytatták előbbi életüket, míg biztos anyagi alapot teremtenek a nyugodt, áldott családi életre. mely

Lórirra nézve a boldogság legmagasabb fokát, sőt egyetlen formáját képezte.

A boldogok mellett a lehorgasztott orral járó Ulrik Adolf, a kétségbeesett Jensen sötét háttérül tűntek fel. Etelka végleg visszavonult, Hellmanné pedig a tenoristán, a költőn kívül most egy műfénycéleszt is magához ragadott, mint mágnes a vasreszeléket.

A fényképezt Holtnak hívták. Furcsa legény volt, félig igazából és félig akarva. Fekete, tűzszemű, szikár jelenség, aki órákig csöndben figyelt bele a társaságba, aztán hirtelen odalépett áldozatához :

— Akarom önt.

Hellmanné szinte felpofozta a fiút, de aztán megértve, hogy fényképezésről van szó, két teljes délutánt töltött Holt műtermében. A művész soh'se állította be modelljét. A szobát tompa világításba függönyözte, és arra kérte áldozatát, hogy foglalkozék tetszés szerint. Egy-egy érdekes mozdulatnál aztán lekapta a mitsem sejtőt.

Hellmanné úgy találta, hogy a fényképezési délutánokkal épen eléggé kétségbeejtette Jensent. A fiú most már veszettül szerelmes, állapította meg; amire különben a megerősítést még az este megkapta.

Vacsora után társaság volt nála : énekeltek, zongoráztak és teáztak szünet nélkül. Hogy a szomszédos szobákban sem aludni, sem dolgozni nem lehet, az őket nem aggasztotta : Biedermann mindig a jobb-

kedvűeknek adott igazat. Éjfél felé a vendégek eloszoltak szobáikba, és Hellmanné éppen vetkőzni akart, de az első gombot sem pattintotta fel ruháján, mikor ablaka alatt zörejt hallott, mintha valaki ott ólálkodnék. Sokkal félénkebb volt, semhogy kikémlelni merészkedett volna.

— Talán a páva, gondolta, ráemlékezve, hogy egy este a páva egyik barátnőjének ablaka alatt álló körtefára hágott és bekopogott ahhoz.

Hellmanné még a pávától is félt, és egész a szekrényéig húzódott vissza. Ezuttal azonban nem a páva alkalmatlankodott. Az ablak hirtelen fölnyilt és azon Jensen halálsápadt, elszánt arca jelent meg. A fiú egy ugrással benntermett.

— Az Istenért, — kiáltotta Hellmanné, — maga megrémít, sőt kompromittál engem.

— Azt akarom, szólta a fiú, csengéstelen hangon.

— Hogy mer ide tolakodni ilyen későn és ilyen úton?

— Mert a másik úton, az ajtón át, meg nem hívtak. Ott csak másoknak van a bejárat.

És a fiú egészen az asszony elé állott:

— Tudd meg, hogy én nem vagyok az a kölyök, az a senki, akinek engem tartasz. Engem sem lehet egyszer csalogatni és aztán elhajtani. Te nekem barátságot ígértél. Te engem Jensenkének, öcsikédnek és kis fapojácádnak kényeztettél.

— Hogy mer tegezni engem?

— Ki tegeződött először? Te, te és te! Azért is te, és az egész penzió előtt tegezni foglak.

— Be fogom ütni a száját!

— Az nem árt! Asszonyütés!

— Takarodjék most ki innen!

— Dehogy takarodom! Azt akarom, hallja meg mindenki, hogy nálad vagyok és tegeződünk.

— Ne kiabáljon, csak ne kiabáljon, — könnyörgött az asszony.

— De kiabálok! De kikiabálok mindenkinek, hogy te engem nemcsak szóval becézgettél, hanem... hanem... hogy egyszer...

Hellmanné észrevette, hogy a fiú remegni kezd.

— ... hogy egyszer...

Az asszony odahajolt az előtte álló fiúhoz és hirtelen támadt, irónikus mosolylyal kérdezte:

— Hogy egyszer megcsókoltál?

— Hogy te csókoltál meg.

És a fiú haragtól rákpiros arca most halvány lett, szemébe fájdalmas szikra gyűlt.

Hellmanné célnál volt. A fiú halálosan szerelmes, viszont, hogy most dühében kikiabálja titkaikat, az bosszantotta. Nem mintha hírnevét féltené; ha Lilienthal holnap otthagyja, még mindig ott van a »Teno« és a »Foto«, ahogy két másik lovagját nevezte. Egy jó párti rá semmiféle varázst se gyakorolt, sőt ellenszenvet keltett benne, mint minden, ami síma, veszélytelen és polgári. Lilienthalt értékelte mint író.

és szívesen hagyta, hogy az kibontott haját bámulva merítsen ihletet operakönyvéhez a »Semiramis«-hoz ; épp oly szívesen, amint Holtnak ült és Evansnak zongorázott. Hogy Lilienthallal csónakázni ment, sőt estélyére is eligérkezett, azt leginkább Jensenért tette ; most azonban, hogy Jensenről megbizonyosodott, sem Lilienthal, sem a kis dán oly nagyon többé nem izgatták.

A fiú pedig itt állt előtte, éhes gyermekszemmel tapadva rá ; és Hellmanné a missziót befejezettnek érezve, legjobbnak hitte megmentettjét kidobni. De másrészt sajnálta kis áldozatát, akin ő lelki operációt végezett, de akinek a sikeres műtét után még ápolásra volt szüksége.

— Jensenke ne kiabálj, hanem menj szépen haza. Biztosan láttak, mikor bemásztál, és ez sem rám, sem rád nem vet szép fényt. No erigy szépen.

— Nem, nem megyek. Szabadulni akarsz. Mondd meg, szeretsz-e vagy nem ?

— Hát te szeretsz ?

— Ne csufolkodj. Nem megyek el, míg ki nem dobsz, vagy meg nem csókolsz. Akkor tudom, hányadán vagyok. Vagy, vagy.

Hellmanné érezte, hogy kelepcében van, hanem ő mindig megtalálta a kijáratot, kivált az ilyen naiv kis kelepcéből.

— Ki nem dobhatlak, mert a botrány még hangosabb lesz. Ha pedig megcsókollak, hogy elmenj,

az kényszercsók, amiből még mit se következtethetsz. Erigy el szépen.

— Először mondd meg kid vagyok ?

A kutyád, vagy öcsikéd ?

— Barátom vagy, mint a többi. Egyáltalán nincsenek előjogaid.

— Hogyan . . . azokat is megcsókoltad ?

— Oh nem. Neked egy előnyöd van a tekintetben, hogy te gyermek vagy ; hét évvel vagy fiatalabb nálam, tehát a te csókod nem számít.

Jensent a düh öntötte el.

— Úgy ? Az nem csók, az nem számít ? Nahát akkor —

Szempillantás alatt karjába fogta az asszonyt és merevségének utolsó árnyalatát is elveszítve, összevissza csókolta zsákmányának vállát, nyakszirtjét, fületáját.

Hellmanné nem mert kiáltani, csak szörnyen lefőzve, szinte megverve érezte magát. Minden erejét megfeszítve, lerázta a fiút, aki nem annyira szerelemből, mint bosszúból csókolt, de akiben a csókok közepette a bosszú alábukott az érzékeit előntő mámortengerbe.

— Most már nyugodt lélekkel kidobhatlak.

És Hellmanné keblén ragadva az elszédült fiút, az ajtóig tolt, ott pedig kitaszítva őt, a tolózárat lecsapta

— Hadjáratom szép eredményre vezetett —

szólt önmagához, lecsukva az ablakot és a nyitott kandalló elé a szőnyegre ült.

— Pfuj, hogy össze-vissza csókolt! Dehát, mi az ördögöt akartam egyebet? Most már csak meg van mentve, nem?

Eszébe jutott, hogy a botrány egész biztosan kiszivárog. Vajjon, hogy fog viselkedni Lilienthal? Eh, mindegy.

Hellmanné hálóköntösbe bujt és kefélni kezdte óriáshaját. Ez a foglalkozás megnyugtatta.

Olyasféle érzés kelt föl benne, hogy a dolog jobban se végződhetett. Jensen örülten szerelmes és úgy viselkedett, hogy lesz rá ok, immár céltalan barátságukat fölfüggeszteni.

XIII.

A magániskola, hova Karla is járt, május végén falura költözött, tájképfestést tanulni. A penzióból többen jártak az iskolába és így ez a körülmény is a régi penzióbeliek ritkulását, újak térfoglalását jelentette.

Az iskola iparművészeti osztálya nyarára bezűnt, de Karla mégis elkísérte a falura vonuló karavánt.

A falu olyan szép volt, amint azt régi alpesi képeken festik; óriás fenyők, kis patak mellett

apró faházak: tetejüket hatalmas kövek tartják a szél ellen biztonságban; kolompos sárga tehenek és virág, tenger virág mindenfelé. A falu bejáratánál öreg néni kezeivel jött elibük, elhúzta, hogy:

•Jöjj szerelmes lugasomba...•

és aztán baksisért nyujtotta kezét. Ez volt a fogadtatás. A faházikók felső emeletén készen álltak a mázas tányérokkal, tarka kendőkkel diszített szobák. Az egyetlen vendéglő olcsó volt és megjárta. Igaz, hogy minden másodnap császármorzsa volt, de viszont tejet lehetett inni annyit, hogy sok is volt. Tehénkolomp, vízsírás, verkli, madárének és hetenként egyszer a mester csipkelődései... ezek ringatták a napestig vándorló, színekben tomboló művészeket. Oh, ez szép volt, egyszer végre nem a müncheni benzinszagot szívni, nem a rút és közömbös modelleket nézni... no és végre a kultúra se hiányzott, mert hisz sör volt rengeteg.

Karla fájószívvel tért vissza a városba, ahova már Franci se köthette sokáig. A fiú elfogadta a párisi meghívót. Arra kérte azonban Karlát, hogy hazautaztában kerüljön Páris felé, hadd lássa ott a tündöklő tavaszi toaletteket, ami jó reklám lesz a rigai műteremnek.

Mert Karla hazafelé készült. Gondolt ugyan rá, hogy Münchenben telepedjék meg végérvényesen,

amint azt oly sok orosz alattvaló teszi. Nem egy mondta már neki:

— Innen vissza? Na, már azt nem tesszük.

Hány élt itt regényfordításból, nyelvoktatásból, zeneleckéből, mindenképen módot keresve a szent hazába való soha vissza nem térésre. De Karlának nem voltak itt kilátásai. Egy pályatársa világosította őt föl, mire mehet itt a Schwabingban, ahova ismeretségei kötik.

— A gazdagoknak nem kell egyéni ruha, a művésznők pedig, bár szívesen viselik, rendszeren rossz fizetők.

Ő maga úgy tudott zöldágra vergődni, hogy megalkudott; a szabásban a divathoz alkalmazkodik, és csak a diszítést tervezi saját művészi felfogása szerint.

Karla nem akart alkudni és belátta, hogy odahaza jobb üzletekre számíthat. Bízott az orosz nők excentrikumában, feltűnő viseletekhez alkalmasabb külsejükben. Különben is, apja megelégette öt évi távollétét. Azt kívánta, jöjjön már haza, legyen már látszatja a hosszas tanulásnak.

És most Karláék kezdték el a Münchenből messzi világokba szakadó szerelmesek játékát, aminek az a mottója: »Még egyszer, még egyetlen egyszer!«

Mintha a szerelem kútjából lehetne végsőt, örökre szomjoltót inni.

Utolsó délután kirándultak a Waldfriedhofba. Kora májusi nap volt. Átrepülve a kacagó utcá-

kon, az aranyöldbe sarjadt parkokon és a Bavaria nagy fejétől egy köszöntést kapva be az ablakon: a villamos a mezőkre vágatott velük és vitte őket a temetőbe, azokkal együtt, akiknek valakijük odakinn aludott; aki bizonyára kétszerte nehezen búcsúzott el itt az élettől.

A temetőt magas kőkerítés övezte. Franci és Karla szótlánul léptek a százados, sötét fenyők alá, ahol kiszámított romantikával emelkedtek az oszlopok, keresztek, letakart márványkelyhek, kiégett fákyás angyalok; fölöttük a szárnyszerűen leomló fenyődrapériákkal, függönyökkel.

Sírok nem voltak.

Egy kis virágágy, kerek, hosszúkás, vagy csillagszerű jelezte, hol áldoz az alvók fölött a kegyelet. Koszorú se volt sehol. A virágokat nem halni, hanem virrasztani hozták ide; gyökereiket hadd küldjék le a porló szívekig és onnan szívják fel hófehér, kék és piros lángkelyhüket, hadd világoljanak elő a sötétkék árnyékból testvérré, idegenre, mint élő izenet. Mennyi nefelejcs, fürtös lobélia, ártatlan fehér százszorszép kandikált a gyermekek örök ágyairól, fölöttük a karját kitaró szelíd Jézussal:

— Engedjétek hozzám a kisdedeket...

Valami megnyugvó, föl nem jajduló volt a hatalmas obeliszkek, apró keresztek között lengő gyászban. A szépség feledtette a rettenetet, a szünetlen madárzenekar a gyászt. Oh, hogy énekeltek

ezek a madarak, mintha az embert örökre intenék, mielőtt az örök nyugalom elkövetkezik. Ebben a temetőben nem volt profánság: karbafűződve, összesímulva járni, ez nem fenyegetett az utolsó órával, hanem szépségre és jóságra intett, hogy annál nyugalmasabb legyen az örök álmom.

A madarak énekébe kis kápolna harangja vágott bele: a két szerelmes szembetalálkozott a halottasmenettel. Fehér rózsákkal borított koporsóban fiatal asszonyt temettek; födetlen fejű férfi, kezén gyönyörű szőke kis leánnyal, ment a koporsó után. A gyermek nagy, ragyogó szemmel bámult a koporsóra. A koporsón aranszöggel Liliencron sora volt kiverve:

»Olyan nagyon szerettelek...«

A feketecsuklyás apácák s a nép szokásból lehajtott fejjel sorakoztak lassan, lábujjhegyen a koporsó mögött.

Franci és Karla összébbhúzódvá mentek tovább.

— Milyen szörnyű, mindent elveszíteni, mindentől elzárva maradni, ami szép, ami drága, és elmenni a semmiségbe...

Ezt Karla mondta, míg a négyszögben épült csarnokba léptek, ahonnan a halottat hozták. A leány ajkán hirtelen megfagyott a szó.

Kereken, mintegy kirakatban, üveg alatt voltak a temetendők közszemlére téve: fiatal anyák, karjukon a velükholt gyermekkel; csodás nyugalmú

matrónák, a kezükre csavart olvasóval; férfiak, a szájuk szögletében a nem akarás keserű bélyegét viselve; egy halántékon lőtt fiú: fején a tátongó halálsikátorba bele lehetett látni... és volt egy öreg úr, a ki bizonyára az utolsó órán is sört ivott, mosolyogva szállván alá a semmibe. Elefántcsont-arcú leányok, elnyílt szájú gyermekek...

Karla fogai összeverődtek.

— Minek ez a kiállítás?

— Ez itt úgy szokás — szólt a fiú nesztelenül menve előre a halál galériájában.

Hirtelen az új fordulónál egy nekik háttal álló férfiba ütdtek. A férfi kirtartó figyelemmel bámult egy menyasszonyruhás, fátylas halott nő arcába. A léptek zajára összerezsent és megfordult: Hoffer volt, a russzofil.

— Mit csinál maga itt?

— Oh, én idejárok szórakozni... akarom mondani, tárcákat írok »Temetők« címen és gyűjtöm a hangulatot.

— Nem irtózik itt lenni egyedül?

— Bár úgy lehetnék! De a látogatók csak akkor távoznak egy félórára, ha temetés van.

— És máskor?

— Na, itt sétálnak és nézik a kirakatot. Ez az egyetlen hely Münchenben, ahol én is szórakozom.

Karla és Franci kifelé indultak, Hoffer pedig visszafordult ismeretlen halottjához.

— Ez vagy bolond, vagy beteg — jegyezte meg Karla.

— Eh, vagy hajhássza az idegfeszítő dolgokat
A csarnok kijáratánál újból ismerősre akadtak Anna, a penzióbeli szobalány jött katonájával, a naptól, az erős fűzéstől erősen kipirulva.

— Kezét csókolom, vannak-e szép halottak? —
Köszönt rá Karlára.

Úgy látszik, a szerelmespárok rendszeresen eljártak ide, egy kis látnivalóra.

Az erdőre künn az alkony első lehellete borult
A fák sötétebbnek, az oszlopok, a kúpos mauzoleumok világosabbnak tetszettek, a virágok valósággal tündöklöttek, mint a mécsek.

A zizegő úton tovamenve Franciék a pusztai erdőbe értek, ahol a toronymagas fenyők alatt még nem volt könnyázott a rög.

A virágtenger, a kegyelet önvigasztaló szavai errefelé kialudtak, csak egy sárga márványba vésett, elomló női alak gyásza világlott még feléjük az erdő rengeteg egyedülvalóságába:

»Mért hagytál el engem?»

Karlának eszébe jutott, hogy mikor beléptek, egy a napban aranyosan csillogó felírás köszöntötte őket:

»Neked adom az élet koronáját.«

Különös, ezek a biztató szavak idegenül érintették, de amit most ott a megkövült gyász talapzatán sejtett, az kétségbeejtő fájdalommal hatott rá; és ő ezt az üres érzést nem érezte soha még.

Visszafordultak. A hantokon néhol tarkaruhás, megbékült gyermekek térdeltek, csak szokásból járva ki már. Sőt fiatal házaspárt is láttak, amint talán ép az első asszony sírját ékesítették.

— Csodálatos, hogy némely ember mennyire be van rendezve a feledésre.

— Minden ember — vetette közbe Franci, de aztán hirtelen elpirult.

Karla nem felelt egy darabig.

— Gondolod, hogy valóban oly gyorsan hegednek a sebek? Úgy értem, vajjon ez a világ rendje: ünnepi ruhában jönni a második asszonnyal az első sírjához?

A fiú aombok között sápadó eget nézte.

— Amíg az ember él, joga van a boldogsághoz.

Karlát ez kissé lehangolta.

Úgy volt Francival, hogy mert az együttlét oly boldogító volt vele, azt hitte, hogy ők teljesen egybehangzó lelkek. Nem is tudta volna elképzelni, hogy az, aki őt annyira lebilincselte, ne volna egészen az ő lelke szerint való lélek. Most azonban nem értett egyet a fiúval. Szívét valami titkos, szentimentális rugó olyan fájásra feszítette, hogy csaknem könnye csordult.

Az este ködképen gomolygott fel a távoli völgyekben és hazakészttette őket.

Vacsora után újból találkoztak Karlánál és megbeszélték Párisban való találkozásukat. A viszontlátás reménye könnyebbé tette a búcsú első óráit, de aztán az egész nap benyomásai, a holnapi magáramaradás Karlára nehezültek.

— Mindig a távozonak könnyebb, mindig annak rosszabb, aki marad . . .

A leányt egyszerre hagyta el önfegyelme. Átkulcsolta Franci fejét és elborította csókjaival. A fiú még halálosabban volt oda, mint meglőtt madár hanyatlott a leány ölébe.

Hajnali virradásig ültek úgy, a rikító litván pokróccal leterített ágy szélén és tehetetlen gyászban hallgatták az óra ketyegését, mint lép hozzájuk a válás perce mindig közelebb.

A lampion rég kialudt, a tűz fényes sávokat ásított bele a szoba holt sötétjébe, aztán a hajnal intett sápadt ujjjaival.

Dermedt tagokkal kelt fel Franci a leány mellől és nem tudott hozzá semmiféle vigaszt, a reménynek egyetlen szavát se intézni. Mintha főbe volna ütve, elkábítva, arra se emlékezett, hogy hisz Párisban találkoznak. A mindig erősnek ismert Karlát ilyen összetörve látni, gyötrelmes öröm volt, és a felelősségnek, a száanalomnak oly ostorával csapott Franci lelkére, hogy egy percig ismét eliberogyott,

mint hajdan, a klostrom fogadóbeli éjszakán, mikor a leány átszellemült örületben a menyasszonyának ígérkezett el.

Karla kiment az állomásra és utolsó szavában újra volt valami a megszokott, régi, félig tréfás, félig anyáskodó leányból:

— Nehogy valami ópiumbarlangba kerülj Párisban, szivecském — súgta Francinak.

A vonat nagyot rángva elkigyózott a reggeli tejfehér ködbe.

XIV.

A penzió különleges életelvek szerint berendezett existenciái között is első helyet foglalt el a szeplőske. Ez a leány rút volt, nemcsak a szeplői miatt, mert hisz azok Karla szerint gyakran éppen előnyösek. Nem, a szeplőskén nem volt mit emelni a szeplőknek, nála minden ponton hajótörést szenvedett a szépségsóvár szem; egészségtelen bőréen, színtelen szemén, arcának korafonnyadt, az orrtól a szájszögletig húzódó ráncain. Alakja fejletlen volt, sőt csenevész, hozzá e leánynak egyetlen kockás zöld blúza volt, egy barna loden alja, mindezek tetejébe sötétszürke, lombos gombakalapja, ami alul tépett, ápolatlanságtól fénytelen, szürkés haja arcába csügött. Ebben a toalettben furakodott az egyetlen

Valesca elébe az ülőhelyre ebben szavalta el nagyhangú véleményeit a Glaspalast kiállításain; ebben kávézott az Odeontól ki a Bohémig és fejezte be az estét dr. Kuhnert »kolosszálisan« művészi nappalijában.

A szeplőske a függelékben lakott sivár és mindig fűtetlen szobában. Egyszer meghívta dr. Kuhnertet és akkor régi kalapskatulyákkal próbált begyujtani. Sajnos, nem tudta, a kályha mely részében kell a tüzet megrakni és így a hamusfiókba gyúrte a kemény papírt. A dolognak szörnyű füst, szellőztetés és még nagyobb hideg lett a vége.

Szibériai atmoszférában, Karlától kölcsönzött teával látta szívesen barátját, aki e látogatás után szintén visszavonult a tisztelők sorából. A szeplőske nem esett kétségbe. Igazából volt neki egy másik baráti köre, ahonnan nem kopott ki és amelynek középpontja valami Van der Vliet nevű úr volt, aki jó néhány éve ismeretlen okokból bukott fel néha Münchenben. A penzióban hajdan jól ismerték és mondták, hogy nagyon csinos legény, hogy mindenki bízalmat és minden nőben szerelmet tud ébresztetni. Bizonyos, hogy ez a megvesztegetően kedves fiú feledtette a szeplőske baráti csalódásait; ez volt az a gyógyszer, ami a gyönyörű festő halálát, Ulrik Adolf, a tojásember és dr. Kuhnert elpártolását enyhítette nála, de az is kétségtelen, hogy Van der Vlietnél se lehetett valami nagy vonzalmat

föltételezni. Nem lehetett hinni férfiban, aki csak kezét is szívesen érintené ennek az undorító kis féregnek.

Ha a penziósak valamin csodálkoztak volna, akkor a legcsodálatosabb az lett volna, hogy bár a szeplőskének sem toalettre, sem Biedermann kifizetésére egy fityingje sem volt, belépőjegyre mindenhova telt. Igaz ugyan, hogy boldog, boldogtalantól kölcsönkérte az egyetemi igazoló-jegyét, hogy mérsékelt díjakat fizessen. Saját egyetemi igazolványát — mint mondta — elveszítette.

Ilyenformán München összes látnivalóit végigélvezte.

Tavaszi jöttével a szeplőske néhány napig nem mutatkozott a penzióban. Hogy valaki nem jön ebédhez, az fel nem tűnt, kivált az oly rendetlen gyakran kimaradozó lakónál, mint a szeplős.

Úgy egy hétre rá, hogy állandóan kimaradt, Karla levelet kapott tőle egy közeli faluból:

»Kedvesem, itt vagyok, élvezem a kikeletet és várom a repülő napot. Nyugtassa meg a kedélyeket, hogy el nem veszem.«

— Jobb volna, ha megadná a tíz márkámat, mint hogy kirándulásokat rendez — gondolta Karla.

Pár nap múlva rendőr érkezett a penzióba és a szeplőske iránt érdeklődött. Hozta annak bejelentőlapját is, amin az állt, hogy a leány Lembergől való és egyetemi hallgató, de amint az után-

kérdés eredményezte, a kisasszony sohse járt Lembergben és sejteni se lehet, hova tűnt.

— Már pedig nyomában kell lennünk, mert egy Van der Vliet nevű úrral együtt hónapok óta sacharint csempész Svájcból.

— Így vagyunk — csóválta meg a fejét Biedermann.

Olyan borzasztón nem volt megbotránkozva. A sacharin-csempészet ugyan nem valami »kolosszális« foglalkozás, de a dolog komikuma, hogy a kis rút béka a »kulturájával« mindnyájukat bolonddá tartotta, Biedermann filmre éhes fantáziáját kellemesen bizsergette.

— Talán a postán és az egyetemen kellene érdeklődni.

A rendőr csak legyintett:

— Oh, uram! Az egyetemen nincs beiratkozva és a postán soha egy utalványa se érkezett.

— Ne mondja!

— Itt van az utolsó nyom, uram. Kérem a kulcsait, hogy a szobáját átkutathassam.

Közben még egy hivatalos személy érkezett és Biedermannal együtt átmentek a függelékbe.

Átnéztek mindent, de nem találtak egyetlen írásdarabot, ami útbaigazította volna őket.

Ellenben volt ott egy csomó kikölcsönzött könyv: útleírások, művészettörténetek s más esztétikai munkák.

— Aubingból írt a napokban, a repülőnapra ment ki.

— Onnan rég el is repült.

— És Van der Vliet?

— Őt megcsíptük. Hanem a kisasszony azt is becsapta. Ő is hitte a Lemberg históriát és egy szóval se tud többet róla, mint más.

Az eredménytelen kutatás után a rendőrök leültek jegyzőkönyvet venni föl.

— Kitűnő csempész volt, mert vézna testét rengeteg pakkocskával tömte ki. Az ördög se ismert volna rá, hogy nem az övé a domborúság. Így mondják, akik utazgatni látták ki és be a határon.

— Volt-e gyakran távol hazulról? — szolt közbe a másik rendőr.

— Lehetni lehetett, én igazán nem ellenőriztem — vallotta be Biedermann.

— Uraságodnak pontosan fizetett?

Biedermann zavarba jött:

— Igazat szólva . . . nem éppen. Úgymondva még eddig nem nyújtottam be neki számlát és ő nem kérte soha.

Az egyik rendőr elmosolyodott a bajusza alatt. A másik nem találta mulatságosnak a históriát.

— Egyébként milyen lábon élt a kisasszony?

— Sokfelé járt.

— Azt igen. De úgy különben?

Anna, a szobaleány megjelent a küszöbön. Csak

elámult a hivatalos személyek láttára, és kulcs-csomója csörömpölve siklott ki kezéből.

— Anna, jöjjön csak, maga okosabb nálam. Mondja, hogy élt az itt lakó kisasszony?

— Úgy csak reggelfelé jött haza mindig a Bohémból.

— Nem maradt ki néha teljesen?

— Bajos volt azt kérem megítélni. Az ágyat napközben is felhányta, a mosdóvizet pedig, engedelmessel szólva, el sohase mosdotta, ha idehaza is volt.

— Adott-e magának borravalókat?

— Nem volt kérem annak soha egy pfennigje se.

— Voltak-e finom fehérneműi?

— Ami ott van a szekrényben.

— Úgy, tehát a mostani kirándulásra semmit se vitt el?

— Talán nem tudta, hogy nem jön vissza?!

— Az valószínű.

Felnyitották a szekrényt. Egy foszlottszerű barchet alsószoknya lógott benne; az aljában két-három összegyűrt fehérnemű darab szürkült.

— No ez nem sok, erre ugyan nem költötte a pénzt. Egyébként nincs is mit tűnődni, mi nyelte el a sacharin árát. A kisasszony mindenütt volt a világon, ahol csak belépődíjat kellett fizetni.

És Biedermann eltűnődött magában a furcsa teremtesen, aki annyit szélhámoskodott nekik, de

akiben mégis kellett valami kulturszomjnak lenni, hogy a görbe úton szerzett pénzt színházra, kiállításokra pazarolta és amellet valósággal rongyban élt, a legszükségesebbeket nélkülözve.

Néhány hónapig ütötte nyomát a rendőrség, de soha a legcsekélyebb világosság nem derült a »kultur-
nőt« körülvevő homályba. Köd előttem, köd utánam, mondta bizonyára, mikor valamely más országba, más városba illant, új embereket tartani bolonddá.

A penzió nem volt nagyon meglepetve a szep-
lőske pályafutásának ilyen alkonyulatán. Néhányan kissé szégyenkeztek a jó barátság miatt, de mikor észrevették, hogy számosan kell szégyenkezniök, összenevettek. Kivált ha úgy vették észre, hogy a másik pénzügyileg is érdekelve van, tíz-húsz márka erejéig, amivel a tárcáját mindig otthonfeledő kis-asszonyt itt-ott kiségitette.

Ilyenek voltak dr. Kuhnert, a kölni Fricike, de nem tartozott közéjük a tojásember, aki elvből nem igen kölcsönözgetett, és Ulrik Adolf, aki ugyan szívesen játszott volna olykor a nagylelkűt, de nem igen volt abban a helyzetben, hogy lett volna mit kölcsönadnia.

— Ne búsuljatok, fiúk — szólt Biedermann a hi-
telezőkhöz. — Háromszázötven márka nem a világ.

— Miféle háromszázötven? Csak tíz, gazduram.

— Csak hét!

— Csak öt! — hangzott innen, onnan.

— Jó, jó, hát akkor háromszázhetvenkettő, engem is odaszámítva, illetőleg a penziódíjat.

— Hogyan, te is úszol? — ujjongtak a fiúk.

Bukovinának zseniális vicce támadt, a zongorába csapta azt, hogy :

»Elrepült a fecske tőlünk !«

A fiú bölcsen hallgatott, hogy a fecske húsz márkáját vitte el.

Ilyen hangulatban csak nagyon boldog emberek lehetnek. A húsz márka semmi volt az ezerhétsházhoz, ami utóbbi heteken Helén kis kezén át siklott a világforgalomba.

Bukovina bele se nézett a takarékkönyvbe, a pénznek ránézve csak addig volt értéke, amíg Helénnek átadhatta.

A fiú különben készült Amerikába, ahol Macénásának egy a Long Islandon épülő villáját kellend majd kifestenie. Természetesen nem a saját, hanem pocakos yankee izlése szerint.

Bukovina csak épen az utolsó félévét akarta befejezni az akadémián, hogy az állami ösztöndíjnak eleget tegyen. Most már összeesküsznek Helénnel, hogy nyílt homlokkal keljenek együtt útra.

— Az Isten markába esünk, lesz pénzünk, lesznek előkelő barátaink és remek ruháid, Helén. Oh, és mi mindent fogunk látni !!

A jövő tarka ígéretei előtt Helén is meghajolt

és már írt is Angliába az esküvőhöz szükséges bizonyítványokért. Mintha végleg leszámolt volna magával, többé nem titkolta annyira Bukovinához való barátságát; elsétált vele az utcákon, sőt este megengedte, hogy a fiú karjába fűződjék.

Igen, ők is elkészültek és helyet adtak az újaknak, akik friss álmod, tervet, tetterőt hoztak; mászínű, árnyalatú kapcsolatokat teremtettek, más nevek köré fűztek legendákat, más szerepet pergettek le a penzió állandón megújuló filmjén.

Egy másik elkészülő Karla volt. A leány bűbajos leveleket kapott a Szajna mellől. Franci minden erejét összeszedte, hogy magához vonzza az imádott leányt. Színorgiákat írt le leveleiben, amik a Boulogne-i ligetben kábítják és fekete-arany esti utcai hangulatokat. Mindebből megíratlan vágy cikázott a leány felé; egy »jójj!« ami láthatatlan mágneses erővel húzta Karlát drága szökevénye felé.

De mit szól hozzá apja! Eh, nem fogja előre beavatni. Utóvégre is Francival neki még szóbeli elintézni valói vannak. Meg kell beszélniök a jövőt, de hát hogyan jelentse ezt be otthon? Bizonyos, hogy lefűjják a kirándulást. Mert hisz honnan tudják, hogy kicsoda Franci és mit fog jelenteni az ő életében?

— Majd utólag mondom el.

És Karla megkérte Biedermannt, vállalja el ezután érkező leveleinek Párisba irányítását.

Biedermann a leány szemébe mosolygott:

— Hm, odahaza nem kell tudni a kirándulásról?

Karlát tehetetlen bosszúság lepte meg. Hiába érezte magát igaz úton, elpirúlt.

— Persze, persze. A kedves papának nincs érzéke leánya nagyszabású életberendezése iránt! — kérdezte Biedermann még impertinensebbül.

— Nem értem, mi köze Biedermann urnak az én magánügyeimhez?

— Oh, én a lakóimat úgy némileg gyermekeimnek tekintem .

— Nahát köszönöm a gyámságot, nem tudom, miért tüntet ki épen engem. Rég nagykorú vagyok — vágott vissza Karla, amire Biedermann egy »rendben van«-t mormogva kiment.

Karla dühös volt. Valahányszor Biedermann tehette, célzott rá, hogy helyteleníti a leány barátságát Francihoz.

— Úgy tesz, mintha kompromittálnám a penzióját!

Végül is jó lelkiismerete megnyugtatta. Leült dolgozni és a munka balzsamként hatott lelkére. Mintha szennyes vízzel akarnák behinteni, úgy undorodott az imént; most azonban föllelte régi nyugalmas örömét a viaszcsöpögtetésben. Mióta Francit ismerte, ő maga is elfelejtette a békének azt az enyhe érzését, mikor mit se várva, semmi jó vagy rossz benyomástól nem tartva a következő órákra, egész

lelkével merült el az alkotás zsibbasztó extázisába.

Hirtelen az ajtó felrepült és Hellmanné rebbent be, vállán könnyű kendővel. Felkapta a vasalót.

— Úgy-e megengedi?

Óriás viaszcsöpp szaladt ki a csepegtetőből, oda, ahova Karla nem kívánta.

— Ejnye, beh rámijeszt. Csak tessék, tessék Hova készül?

— Nem tudja, ma van a Lilienthal estélye. De sietek.

Azzal ismét kilebbent az ajtón.

Hellmanné mostan delelőjén állott. Imádóinak serege lavinaként nőtt. Csodálatos módon az imádók nem haragudtak egymásra, leszámítva Jensent, aki szerette volna valamennyit megfojtani. Inkább azt lehetett mondani, hogy Hellmanné hívei békés köz társaságot alkottak, a penzió pedig »konglomerát-nak« hívta őket, mert úgy szedődött fel egyik a másikhoz tapadva, a közös massa: a Hellmanné iránti rajongás által összefűzve.

Voltak különben, akik megbotránkoztak Hellmannéban. Mert az asszony mit se respektált. Az ebédlőben lábát a szófára rakva szőtte be harisnyáján a fessést és míg kikandikáló kékesfehér bőre lassan eltűnt az összehúzódó selyem pókháló mögött, a »konglomerát« élő, izzó kavicsai egymásnak súgták:

— Holdfogyatkozás.

— Oh, napfogyatkozás — javította ki valaki

Máskor megtette, hogy a villamoson zsemlét kent vajjal és jóízűen falatozott. Mikor észrevette, hogy valaki megbotránkozón nézi: fölállott és legelbűvölőbb mosolyával kínálta meg a fölháborodott urat. A közönség pedig harsány nevetésbe tört ki.

Egy volt, aki gyűlölte Hellmannét: Bukovina. Hogy miért, maga se tudta a jó fiú. A kihívóan, leigázóan szép asszony folyton összehasonlításra készítette és akár jobban, akár rosszabbul ütött az ki Helénre nézve, a fiú mindenkép bosszankodott Hellmannéra; terhére volt az neki különös egyéniségével és Bukovina a legelső alkalommal sietett vele halálosan összeveszni. Bocsánatot pedig egyszerűen nem kért és így a köszönés alól is felmentve érezte magát. Talán az fájt neki, hogy ez az asszony lépett a királynői polcra itt, ahol pár éven át Helén volt a legtündöklőbb csillag. Talán a búcsú, az utódok iránti keserűség mardosta Bukovinát... pedig örömmel és örömbe ment. Hanem az itt leélt évek búja-baja, oly felejthetetlenül drágává kezdett lenni, hogy Bukovina néha mint temetésre gondolt a napra, mikor e helyet örökre elhagyja. Mert elhatározta, hogy ide többé vissza nem jó mint vendég, hogy soha nem ütteti szívébe a fájdalomnak törét: hogy itt, ahol ő a mulatságok magistere, ahol Helén a szépek legszebbje volt, egyszer csak mint átutazó

idegen, mint holmi tiszavirág bukkanjon föl és érezze, hogy nélküle is csak annyi a világ.

Egy kis ártatlan irigység szította Hellmanné iránti ellenszévét. Az asszony persze elnézett fölötte, és szinte éreztette, hogy övé a bál, hogy minden más szépség eljátszotta a szerepét.

Lilienthal érdeklődése a legtündöklőbb glóriát vonta feje köré és úgy látszott, hogy Hellmanné útja mindig emelkedőben van; hogy mindig újabb és újabb sikerek érik. Kétségtelen, hogy teljesen uralja a helyzetet, mondogatta mindenki; hogy olyan szerepet biztosított magának, amiből egyelőre ki nem túrhatja senki. Minden véleménye irányadó, minden szeszélye parancs; toalettjei szenzációk... szépsége valamennyi művésznak ihletője. Nyíltan és titokban őt vázolják, őt festik, őt mintázzák, hozzá írják a verseket és szerzik a nótákat...

Az asszony magába szívta ugyan a hódolat tömjénjét, alapjában azért megmaradt a maga fura, éppen nem elkapatott elveiben.

Hogy ilyen késői tavasszal most Lilienthal estélyt ad miatta, egyik fő diadala volt.

Hellmanné ezuttal fekete brokátruhát varrt magának és azt aranycsipkével díszítette. Haját divatosan fésülte meg és amit egyéniségben, színpadiaságban veszített a kifogástalan úrihölgyet megillető toalettben, ugyanazt megnyerte diszkrécióban, ki nem hívó finomságban

Este pontban kilenckor a kapú előtt megállott Lilienthal autója. Hellmanné örömét lelte a pompás gépkocsiban, nem Lilienthal személye miatt, hanem mint ahogy szép virágoknak is örült bármikor, a küldő iránt való különösebb érdeklődés nélkül is.

Csak akkor jutott valami eszébe, mikor már berregve száguldottak. Hogy mit gondolnak azok, akik őt Lilienthal autóján látják majd érkezni.

— Mi ez? — villant át rajta. — Lilienthal azt akarja, hogy ne vonúlhassak vissza... hogy szóbeszéd tárgya legyek... a pletyka szuggesztív hatására számít?

A költő villája a belső Schwabingban, hófehér tulipánoktól övezve tornyosult a karcsú szomorúnyírfák lombjai alatt.

A hallban Hellmanné az inas karjába rázta hattyúprémes köpenyét és szemben találta magát a költővel, aki hálás elragadtatással bámult az asszony kifogástalan külsejére.

— Ez nekem született — gondolta és szíve vad örömmel telt meg. Nem, lehetetlen, hogy a mai fényes este eltéveszteni hatását a pompára, ünneplésre termett asszonynál.

Lilienthal néhány pillanatra otthagyta házigazdai posztját és maga vezette fel az asszonyt karonfogva a hall egy magasabban fekvő részébe. Ott narancsfák alatt, óriás fonott székekben ismerősebb alakok ültek, köztük volt Evans is. A rend-

kívül tágas, gyönyörű virágokkal ékített csarnokban elszóródó vendégek figyelemmel néztek a mellettük elhaladó pár után és egy ah! repült fel közülük, mint akaratlan elfújt pehely.

Lilienthal megelégedve vett erről tudomást. A táncteremmé alakított mennyezetes ebédlő, valamint az üvegfalal elválasztott dohányzó közönsége is méltónak találta Hellmannét, hogy percre abbahagyja megkezdett szórakozását és szemügyre vegye Lilienthal választottját. A frakkos inasok a tálalóban összekaptak, hogy melyik tolhassa elibe a kávé, a kisszalónban pedig néhány ábrándos szőke bakfis összebújt találgatni, hogy vajjon ki lehet ez a minden képzeletet lefőző szépség.

Az estély kellemes volt és pazar, mint a Lilienthal összejövetelei általában. A táncot, kártyát és társasjátékot zene követte, egy operaénekesnő csengettyű-áriája és Evans Tannhäusere után a fiatalabb vendégek ostromára maga Lilienthal adott elő verseiből és míg a szürkére arannyal festett, bíbordrapériás nagyszalónban Lilienthal ajkáról a tökéletes rímek aláperegtek, az ábrándos bakfisok tekintete mint vetélő járt a költő és Hellmanné között.

Éjfél tájban a hideg buffet következett: halak, homár, füstölt nyelv, olasz saláta, jégbehűtött spárga, hozzá pezsgők, fekete, édes görög borok és narancs-szörbet.

Minden símán ment végbe. A hangulat édes volt

és csillogó, mint a pezsgő, amit ittak. Lilienthal nem győzte bámulni önmagát, saját háziúri érzékét, tapintatát, előkelőségét. Vendégei — művészek és pénzemberek — valamennyien jól érezték magukat nála.

Hellmanné diadala fényfokára hágott és ő érezte ezt. Ez az érzés csodálatos önuralmat, biztosságot adott neki; mozdulataiba pedig olyan varázst, hogy az nemcsak a társaságot, de saját magát is megbódította. Ezt a mai sikert Hellmanné teljes tétlenül nyerte meg: nem igen beszélt, zongorához nem ült, még csak nem is kártyázott. Azt tisztán látta, hogy Lilienthal brillírozik vele, hogy fürdik az emberek bámulatában és irígységében.

Mikor búcsút vett, a háziúr az autóig kísérte és forrón szorította meg karját a lépcsőn.

Hellmannén különös érzés futott át, valami fáradt, eddigi életében sohase ismert magautálat. A költő borotvált arcának kétfelől alácsüggő hervadt bőre, hajának ritkasága feltűnt neki most és a berregő, tütülő kocsi hűvös levegőjében megrázkódott. Még egyszer átfuttatta most magán a benyomásokat és úgy találta, hogy mindaz, amit Lilienthal nyújt majd neki, csak hatványa annak a megállapodottságnak, ami elől Hellmanntól elmenekült. Ünneplés és pompa... a hétköznapi ott is csak hétköznapi lesznek. És hol nem ünneplik őt, bárhova menjen?

Mikor a férjével nászúton volt, az olasz vasúti

kalauzok virágot nyomtak a kezébe és az őrházból csókot dobtak, ha kibámult az ablakon. Velencében a Garibaldi-úton egy úr folyton a fülébe sugdosott, mikor egyedül ment gyümölcsöt venni és a Lidón az urak láncban fürödtek körüle... Miért jutott most ép a nászútja eszébe? A nászúttal együtt nyugtalan vágy, utazások, új élmények után?...

— Vajjon hányadik leszek, akit Lilienthal megölel?...

Agyán asszonyok lengtek keresztül: káprázatosak és közönségesek, raffináltak és ostobán érzékiek...

Hirtelen bezárta a gondolatsort, melyet addig szőtt, míg Lilienthal menyasszonyának tartotta magát.

— Miért legyek utolsó valakinél, miért ne inkább a legelső...

A soffőr kezébe öt márkát nyomott — ez volt utolsó pénze — és pillanatra állva maradt a vadszőlő alatt rogyadozó falusias ház előtt. A violaszínű éjszakában egyetlen ablak lövelt narancssárga fénybokrétát: a földszinten, ahol régimódi rácsok keresztették a kiszűrődő világosságot.

Hellmanné ehhez az ablakhoz lépett és egy kicsit leskelődött. Ez az inkorrekttség kimondhatatlan jót tett a hosszú éjszaka feszült eleganciája után. Jensen az asztalra bukva virrasztott; lehet, hogy el is volt aludva. Hellmanné belül került és benyitott hozzá.

A fiú felrezzent és fáradt, kisírt szeme álomtól tébolyultan meredt az asszonyra. Az odament hozzá és megcirógatta a fiú fehérszőke haját.

— Jensenke, te sírtál . . .

A fiú nem felelt.

— Rakd meg a tüzet és oltsd el a lámpát. Hajnalodik, nem látod? . . .

Csakugyan, néhány félénk sugár lopózott az ablakpárkányra az égről. A fiú engedelmeskedett, Hellmanné pedig hattyúprémes belépőjét állva hagyta magáról a földre esni. Aztán végighevert a szófán és nyújtózódni kezdett.

— Fáradt vagy? — kérdezte Jensen tétován.

— De milyen, hadd nyugodjam ki a gondolat-tól, hogy Lilienthal menyasszonya vagyok.

— Az vagy?

— Egész éjjel az voltam.

A kályha előtt térdelő fiú arcán újból lefutott a könny.

— Most pedig, Jensenke, jőjj, ülj ide a lábamhoz és mesélj Kopenhágáról. Várj csak, hadd oldjam le ezt a comme il faut-frizurát.

És azzal szétrázta hajpalástját.

— Mit meséljek?

— Amit régen. Hogy van ott? . . .

A fiú leült a szófa sarkára, hálásan, mint egy kutya, aki egyre fél, hogy elúzik a bitorolt jó helyről.

— Kopenhága . . . tudod, ott vannak a legszebb

szőke lányok, asszonyok... tudod, mindenki mindig a kávéházban ül és nevet... te, az asszonyok úgy ülnek a kávéházban, mint a hónapos retek-csomó —

— Na, ez szép hasonlat

— De igaz is: egyik piros, másik fehér és mind szépek, frissek és sűrűn, sűrűn vannak.

— Milyen retek volnék én?

A fiú szeme tágra nyílt.

— Te ott is a legszebb lennél. Ott is bámulnának, irigyelnének...

— Vajjon téged is?

A fiú nem merte ezt megérteni.

— Tudod vasárnap délután az ember kirándul... bérel egy csónakot és kivez a tengerre... és csókolózik künn a hold alatt...

— Te már csókolóztál a hold alatt? — kérdezte az asszony kicsit gúnyosan.

— Ezt csacsiság kérdezni... tudod jól, hogy én előtted nem is láttam meg a nőket.

— De ez igazán igaz? Én vagyok a legelső?

— Sőt a legutolsó is.

— Oh, az épen nem biztos. Én az első akarok lenni.

Jensen nem tudta, álmodik-e, hogy ismét szerelemről beszélhet Hellmannénak. Utolsó hetei borzalmasak voltak... Az asszony rája se nézett és fogadta a gratulációkat küszöbön levő eljegyzésé-

hez... Most azt hitte, tréfál és hirtelen felkiáltott:

— Ne űzz csúfot velem! Látod, ha el is akarsz dobni, tisztelhetnéd azt, hogy szeretlek.

— Hagyjuk ezt. Igaz, hogy utazol haza?

— Egy óra múlva. Nézd.

És Jensen kofferére mutatott.

— Van pénzed sok?

— Van elég. Eladtam egy csomó fülbevalót. Azokból, amiket te is úgy szeretted.

— Mennyi az az elég? Jut nekem is? Csak addig, amíg felveszem a jövő hónapbeli jövedelmemet.

Helmannénak volt valami tőkéje, amiből férjét is tartotta rossz napokban.

Jensen nem értette ezt.

— El akarok szökni — szólt az asszony nyugodtan, szinte ásítva.

— Velem? — kérdezte a fiú bátortalanul.

— Csacsi, Lilienthal elől. Megmutatod nekem Kopenhágát.

Jensen az asszony lábához esett. De az talpra állította.

— Ne számárkodj, nincs rá idő. Eredj a szobámba, a szekrény tetején van a kulcs, szedj ki minden fehérneműt és rakd a kofferembe. Azonkívül azokat a ruhákat, amiket szeretsz rajtam látni. A fésűt, a púdert, a fogkefét is. Szóval, ami szükséges. Adj addig egy levélpapírt.

A fiú örült örömben rontott át Hellmanné szobájába.

— Pszt! te kölyök — csitította az asszony.

Hellmanné leveléből semmi se lett. Azt akarta megírni Lilienthalnak, hogy semmiféle hírnév, pompa nem éri meg egy gyermek szerelmét . . . Pfuj! milyen banális. Mint a valláskönyvben az »ebből mi a tanulság« paragrafus

Félredobta a levélpapírt. A leckét így is, úgy is megkapja Lilienthal.

Künt a házat körülölelő kert megfürdött az éjszakában és most millió gyémántcseppel volt meghintve. A fű immár a kerítést félig eltemette és kaszára érett, a lafrance rózsák buksi fejei elnehezvedve csüggték alá; mások, halvány csontszínűek, most feslettek ki és saját illatuktól megrészegült fejüket a nap felé fordították. A méhek, darazsak kihasználták a rózsák mámorát, szédült, dongó zenében szívták őket és azok nem lettek mézben szegényebbek.

A madarak operát adtak elő. Egyesben, kettesben, majd egész karral hívták, szolongatták és túl-harsogták egymást.

Minden élni vágyott és a rá nézve lehető legnagyobb beteljesülést sóvárogta. Minden ünnevelt és minden adakozó, könnyelmű volt.

A kerten át a tavasz nagy ünnepének diadalmasan fölvirradó reggelén Hellmanné surrant: puhán csil-

logó szürke selyemköpenyében, csápszerű dísszel ékített fekete sapkában, ami őt egészben a kergetőző pillangókhoz tette hasonlónak.

Jensen később lopózott utána. A város elején elfogtak egy üres autót. Az állomás felé robogva a Bohém előtt találkoztak a sápadtan hazaszéledő penzióbeliekkel. Megbújtak, hogy ne lássák, föl ne fedezzék őket, aztán pedig szabad, könnyű kedvben, mintegy szárnyakon repültek bele az ujjongó tavaszi végtelenbe.

XV

Tehát Bukovina hiába féltékenykedett az elhagyandó Paradicsom örökösére, az elfutott, delelőből siklott el másüvé, mintha tudta volna, hogy a delelés nem tart örökké és hogy az alkony megnöveli az árnyakat.

A kis ruthén festő pedig még jobban megalkudott az étellel. Belátta, hogy vagy Helén, vagy a művészi eszmények. Készült buzgón Amerikába, elfojtott, némává ringatott szégyennel adva föl egyelőre egyéni művészetét, önérzetét. Most pénz kellett, pénz és Helén. Egyébként pedig most is kijárt a hegyekbe vázlatokat gyűjteni. Szokása szerint a kulcsot Helénél hagyta, hogy ha valamire annak a műteremből szüksége van, bemehessen.

Mikor utoljára volt künn, valami lázas nyugtalan-

ság, a munka iszonyata lepte meg. Semmit se dolgozott, hanem elkódorgott a nyaralók között és szóba állott a matrózinges, mezitlábás, spártai módon nevelt úrfikkal, kisasszonykákkal.

Azután összepakkolt és föladvá utolsó terveit, hazautazott. Estefelé ért utcájába és fütyörészve ugrált felfelé a lépcsőkön. De már a második emeleten kifogyott gyenge tüdejéből a szusz. Mire fölért, egészen elcsöndesedett.

Ajtaja nem volt bezárva és ő végretárta, hogy cók-mókjával beférhessen.

A küszöbön dermedve állott meg.

Szembe vele, háttal fordulva, Helén ült, úgy, ahogy Bukovina legjobb képén : hogy taolettje csak a kontyba csavart frizurájából állott. Mellette a falhoz támasztva volt maga a kép és Szerdukov keresztbefont karral a szoba közepén állva, összehasonlította a kettőt.

Az ajtó zajára a két ember megfordult, csak a kép maradt háttal, tehetetlenül... Helén szeme óriásra tágult és az ajka is nyitva maradt. Szerdukovot saját aljasságuknak teljes, megsemmisítő tudata halálos sápadtságba borította. Bukovina két jebesült tekintetből olvasta a kérdést :

— És most mi lesz ? !

Lassan, mintegy húsáig vágó szíjjakra kötött súlyokkal terhelve, lépett feléjük, ajkára hörgészerfű, gyötrelmes hang tört. Úgy érte el Szerdukovot,

akit valami olyan erőtlenség fogott el, hogy rongyként hagyta magát az ajtón kilendíteni.

— Hozzád... nincs közöm — tördelte Bukovina ajkának mozdulatlan, engedelmeskedni nem bíró részén. Alig bírta az ajtót bezárni.

Helén a japán függönybe tekergőzött és sem szólni, sem moccanni nem bírt, csak a keble zihált hangosan és olyan gyorsan, mintha haldoklana.

Bukovina mintegy főbeütötten állott a leány elé és a füléig hajolva abba hörögte:

— Tudod, hogy én visszavettelek tőle, tudod, hogy nekem te úgy is tiszta voltál... szerettél és aztán őt szeretted... az becsület... hanem hogy te egyszerre kettőt... tudod, mi a neved?

A leány halkán nyöszörgött, arcát a függönybe fúrta. Bukovina nem őt nézte. Szeme egy, a falon függő tárgyban akadt meg, arra meredve dadogta:

— Nohát lemosom én azt rólad. Nem nézlek olyannak, akinek minden szabad... Megtisztellek, az enyémnek nézlek és megadom, ami a nem mindenkinek kijár... a tisztességesnek, ha botlik...

Lekapta a falról a kétágú kis nagajkát, a hazájából emlékül hozott korbácsot és ráütött Helén meztelen vállára. Az első ütés az ütőnek fájt, de a második, harmadik kéjesen oldotta meg izmainak sajtó merevségét.

A hosszú esztendő k rabszolgaságának bilincse lepattant, a szabadság zabolázatlan tajtékba öntötte

a fiú agyát. Szerdukov zihálása, amint vállával akarta kiemelni a bezárt ajtót, a korbács csettenése és az ütleget leány felbuggyanó nyöszörgése valami lázba verték a fiút, a kielégülés olyan extázisába, amit csak a leánynak rózsaszínnel csíkozott vakító vállából kiserkenő vére oltott ki hirtelen.

Bukovina kiejtette a korbácsot.

— Csak ezt akartam... mondta mintegy felébredve, önmagának.

— Csak hogy soha se lássa a válladat, az én bélyegem nélkül.

Az ajtóig vánszorgott és kinyitotta azt. Teljesen elernyedve állott Szerdukov elé. Az, hogy zajt ne csapjon, felhagyott a dörömböléssel és tétlenül ődögött a sötét folyosón. Bukovina, mintha kegyelmet kérne, rekedten, alázatosan suttozta:

— Üss agyon, ha jól esik.

Karját összefonta, várva, hogy a nála sokkal izmosabb vetélytársa összeroppantja.

Szerdukov azonban Helén után nyult, aki hangos csuklásszerű sírásban vonaglott a földön; a lerántott függönybe tekergőzve.

— Vigy el... vigy el... menjünk; tördelte és a fájdalom könyei peregtek felbomlott, csapzott hajától eltakart arcára.

Bukovina felkacagott:

— Haha! Ti jobban jártok persze, ha a dolgot hang nélkül zsebrerakjátok.

Kimondhatatlan útálat futott át rajta, amint az öltözködő leányra és a neki nagy gyakorlattal segédkező fiúra pillantott.

— Takarodjatok, pusztuljatok!

Kilökte őket az ajtón és utánuk köpött.

— Méltók vagytok egymáshoz.

Ez a gondolat rogyasztotta a letakaratlan lócára Mintegy megkövülve terült végig rajta. Eleinte nem voltak gondolatai, később pedig csak útálatosak mint nyálkás, síkos, jéghideg kígyók.

Egész éjjel és másnap egész nap, az undor deliri-umában feküdt. Összefüggéstelen, a felháborodások új rohamaitól megszakított gondolatműveleteket végzett, amiknek azt kellett kiadniok, miért jött vissza Helén, miért akart felesége lenni, mit akart Szerdukovtól, hogyan játszották őt ki, miért, mióta...

A szenvedély nem igen hagyta biztosan mérlegelni, néha agyonfáradva nyugodott bele, hogy véletlenségek játszották vissza hozzá Helént, hogy véletlenül sodródott Szerdukov hálójába újra... de egy szó, jelenet, mint hirtelen fény villant fel és más, rettentőbb következtetésekre készítette a vergődő fiút. Helén csak pénzért jött, csak azért küldte az a rongy vissza... Dehát miért akart a felesége lenni... Mert Szerdukovnak nem kellett...?

... Szerdukov talán meguntta és lerázta Helént, aki jó szándékkal, de szerelem nélkül jött vissza. És ki tudja hol, újra meglátta csábítóját..

Egy bizonyos : Helén Szerdukovot szereti, miatta mindenre kész. És nem ez volt a legrettentőbb. A legszörnyűbb gondolat, ami Bukovinát, mint az ereibe fecskendett méreg gyötörte : hogy Helén másra gondolt, míg vele volt ; hogy másra gondolt volna mint felesége.

— Jobb így... jobb így, eszmélt végre önmagára.

Szemérmes lelke borzasztóan szenvedett a gondolatra, hogy Helén csak utálatot érezhetett, mikor ő áradozva hódolt neki.

— És Szerdukov nem örvend, hogy most végleg neki maradt a leány.

Ez szánalmas, lesújtó vigasz volt. Bukovina rágondolt, hogy Helént egykor a legtisztább szeretet vezette hozzá ; hogy akkor először, mikor otthagya őt, becsületesen volt hűtelen. Hogy aztán koldusmódra, büszkeség nélkül jött vissza az első megaláztatás után. És végül alkut csinált a szerelem és a házasság között, férjhez készült egyikükhöz és ölelte a másikat.

— Micsoda fokára hág majd a züllésnek, ha Szerdukov faképnél hagyja.

A fiú összerándult :

— El kell mennem. Nyomtalanul, mert különben visszafogadnám, ha élémbe jönne. És akkor is nem őt utálnám, hanem magamat.

Eszébejutott a szerződése.

— Amerikába menni . . . de hát minek most már a pénz?

Egyáltalán nem jobb volna-e, fel nem kelni innen? Vagy felkelni és az ablakig vánszorogni és onnan kibukni a kövezetre, a semmiségbe. Ha volna ereje, az ablakig menni, a többitől nem félne. Hanem moccanni sem bír . . . Így vergődött másnapig.

Aztán valami csak előmászott a lelkében, mint undok szemétdomb alól előbotorkáló fénybogár. Távíratot küldött az amerikai Maecenásnak: »Uram, feltételeit csak úgy fogadhatom el, ha munkámban magamra hagy és teljesen megbízik akaratomban«.

— Ha elfogadja, akkor nemcsak művész maradok, de megvalósíthatom legmerészebb terveimet. Ha nem, akkor is megélek valahol, de soha többet meg nem veszi senki a lelkiismeretemet.

Ilyenfélét gondolt, vagy csak érzett, míg el-futott a távírattal a legközelebbi feladó hivatalba. Lába olyan gyorsan vitte és a szívét már nem üresnek, hanem könnyűnek érezte.

Ebben az időben érkezett vissza nászútjáról a Bertram pár. A penziót ez alkalomra karmazsin-
rózsákkal ékesítették fel és Bukovina megtanulta a dalt zongorázni:

»Ím hozzuk már a koszorút« . . .

Ez volt utolsó szereplése és legjobb barátjának örömnepét egyetlen komoly arcvonással se felhősítette be. Tréfált, ivott a viszontlátásra »odaát«; megtáncoltatta a babaasszonykát és szünetlen Mrs. Bertramnak szólította; mert látta, hogy az örömet okoz a két új házasnak.

Az ünnepség Karlának is utolsó volt. A párisi levelek már kihúzták fehéreműit a kómmódból; kivonzották a keféket, fésűket a Biedermeyer tükröasztafiókjából és a bizonyítványt a művésziskolából.

A leány csomagolt.

Bertramné az ünnepi vacsorán Karla mellett ült.

— Mit tud Franciról? — kérdezte hirtelen a gavallér nélkül mulató leányt.

Karla alig jött zavarba. A Bertram pár mutatta be neki annakidején Francit és azt is tudták ezek, hogy a fiú gyakran megfordult nála.

— Irogat néha, — felelte hát egyszerűen.

— No látod, nincs baja, — fordult Bertramné férjéhez.

Az barátságtalanul nézett Karlára.

— Szegény Grete, mit se hall róla és egész odavan; a Cook irodába írt nekem Milanóba, ha tudok-e én valamit.

Karla nem értette ezt.

— Ki írt önnek? — kérdezte egész hangosan, hogy a fél asztal, Biedermann is hallotta.

— A felesége, — szólt Bertramné, mintha semmi meglepőt se mondana.

— Kinek a felesége? — kérdezte Karla és anélkül, hogy a felelet elérte volna, hirtelen képek bukdácsolnak el lelke előtt: az öreg asszony, aki Francinál fejcsóválva nyitott neki ajtót, a fiú kísértetszerű arca, mikor a klostrom-fogadóban lába elé hullott, aztán Biedermann konfidens mosolyán...

Egyszerre megfagyott a vére és körülnézett, mintha valahonnan ütéstől tartana.

— Francinak felesége van? — kérdezte aztán, mintegy gonosz álomban.

Egyszerre mindenki feléje fordult és a rázáporló tekintetek a hitetlenség, ámulat fullasztó keveréke voltak és Karlát csaknem leterítették.

— Hogyan, — kérdezte Bertram hirtelen és iménti kelletlen arca szájalomra lágylt, ön nem tudta?

Karlán újra átfutott egy vihar, egy gondolatláng, a sziklaerős leányra a legnagyobb önuralmat parancsolva; és lelke minden erejének megfeszítésével el is érte azt.

Ezek az emberek hónapokon át látták az ő zárkózó, de cseppet se titkolt szerelmét egy férfihez, akinek felesége van!

Ami furcsát gondoltak róla, mindaz most szájalomba, sőt nevetségbe fog átcsapni. Most e percben még mindenki érzi, hogy itt lélekölő tragikum nyílt

fel előttük, hogy ez a leány talán életének legkínosabb helyzetét éli át, itt a szemük előtt elárulva és kiszolgáltatva . . . de öt perc múlva a film szenzációs fordulata a hősnőt saját ostobaságának áldozataként fogja mutatni : és csak a jobbak fogják megsajnálni, a többi mulatni fog rajta.

Franci bolonddá tartotta őt ! Ez az érzés egy pillanatra jéghideggé tette Karla fejét, hogy, nyugodtan itta ki feketekávéját és hallhatóan fejezte be a témát :

— Én igazán nem tudtam erről.

Ennyit mondania kellett. De aztán hallgatott. Érezte, hogy minden kimagyarázkodás csak rosszabb lenne és különben is, annál sokkal büszkébb, sokkal tisztább volt, semhogy odaalázza magát, hogy részleteket kérjen Franci körülményeiről, vagy, hogy azok enyhítették volna csalódását.

Franci házas volt és úgy bánt vele mint menyasszonyával, ez a szívébe markolatig vert tőr volt. Hogy kitette őt az emberek pletykáinak, hogy hagyta őt túláradni szerelmében ; elfogadta lelke szent fellácolását és nem volt homloka az igazat bevalani. Neki, aki úgy gyűlölte mindig az őszintétlen alakoskodást, aki annyiszor tiport rá Ulrik Adolfra a hazugságaiért, aki igazmondó volt a kegyetlenségig . . .

A leány nehéz léptekkel talált szobájába és ott felál, a kezdett járkálni, mint akit valami nagy testi

gyötrelem késztet a futkosásra. Nem tudta, mi ez a ránehezedő iszonyat: szerelmének hirtelen, szörnyű haláltusája, vagy a végtelen megvetés, amit Franci iránt érez. A fiú minden előnyös vonását elvesztette most szem elől. Gyűlölte Francit és gyűlölte önmagát, hogy ilyen alávalóra font glóriát.

Hirtelen az ajtó felnyílt és a Bertram pár lépett be. Ez a két ember megérezte, mi megy végbe a leányon, hogy annak szüksége lehet valakire most.

— Úgy-e nem zavarjuk — szólt Bertram és picike asszonyának széket tolt. Odabent ki akarják rúgni a ház oldalát, gondoltuk, bejövünk keveset, lehülni a tánctól.

Karla a fájdalomtól béna volt. És mégis érezte, hogy ezek jót akarnak.

— Szabad... teát? — kérdezte és reszkető kézzel tölni kezdett, csak hogy leplezze izgatott fájdalmát.

— Bizony hiszem, hogy nélkülözi barátunkat, — kezdte az asszonyka is és körülnézett a szobában, amely tele volt a kora nyár tündöklő virágaival.

Karla nem felelt.

— Olyan jó fiú az a Franci — folytatta az asszonyka. Be kár, hogy olyan szerencsétlen. Sejtelmem sem volt, hogy maga nem ismeri az ő helyzetét.

Bertramné kérdezősködést várt. De a megkínzott leány arra nem volt képes.

Bertram vette át a szót

— Bizony Franci se hitte, mikor huszonegy éves korában megnősült, hogy ezzel le is zárta jogát a boldogsághoz.

Karla letette a kannát és figyelni kezdett.

— Tudja-e, Franci felesége már az első hónapokban beteg lett és azóta is ágyban van . . . olyan fiatalon szélhűdés érte . . . és semmi remény, hogy meggyógyulhatna. Franci úgy ápolta, mint egy jó anya . . .

Karla kiérezte, hogy ez nem csupán a Franci védőbeszéde, de hogy az ő vigasza is akar lenni. És megszólalt:

— Annál nyomorultabb volt, hogy előlem mindent elhallgatott. Annál kevésbé kellene másutt futkosnia a boldogság után.

Elfelejtette, hogy az imént az ebédlőben csak a hidegvérét, a közöny látszatát akarta megőrizni. Ezek itt úgy is beleláltak.

— Nézze — szólt Bertram — nem is mentem én őt, de némileg megérthetővé akarom tenni a helyzetét. Gondolja meg, mily fiatal ő még és egy élőhalotthoz van kötve! Úgyebár az ember nem isten, kivált a férfiember? . . .

Karla arcán harag lobbant fel.

— És épen engem választott, nem-istenes vigasztalódásul? Engem? Én azt legkevésbé érdemeltem meg.

— Franci bizonyára jó és finom volt magához

és nemde, csak egy kis barátságot kért? Hiszen az nem bűn?

Karla érezte, hogy barátságuk bensőségéről önmaga megalázása nélkül nem beszélhet.

— Attól félek, hogy az emberek nem szépen értelmezik barátságunkat.

Bertram legyintett.

— Óh, ki veszi itt olyan komolyan a dolgokat?

Azzal látva, hogy az ügy kezd rendbejönni, feleségének megkavargatta a teát és odatette elébe a kommódra.

Csak azután fogott a sajátjához. Nem távoztak el mindjárt, hogy ne legyen az a látszata, mintha csak Franci miatt jöttek volna. Egyet-mást még felemlítettek, azt is, hogy a beteg asszony Münchenben fekszik nagynénjénél és, hogy Franci ugyanabban a házban lakott.

Mikor elmentek, Karla sokáig állt összefont karokkal a szoba közepén.

Eszébe jutott Etelka. Talán az is megtudott valamit, azért maradtak ki látogatásai.

Felöltözött és elment hozzá.

A leányt békésen találta: Alberttel együtt teázott, a divánra nyitott könyv volt letéve, fedéllel felfedve. Látszott, hogy felolvastak és hogy a felolvasást folytatni akarják. Különben ők is elkészültek, hazafelé. Utolsó heteiket jó egyetértésben töltötték.

Etelka lemondott a penzióról és Albert palackba zárta féltékenységének szörnyeit.

Különben egészen más főesemény teremtett békét köztük. Albert pályaműve, amely miatt Etelkát végkép elhanyagolta, elkészült, pályázatra került és nem nyert; sőt szenzációs témája némi kómikus hírnévre tett szert tudományos körökben.

Albert szinte belebetegedett. Azt hitte, megsemmisítő, kiábrándító hatása lesz a balsikernek.

Pedig Etelka titkos örömet érzett, mikor Albert elkeseredetten megfogadta, hogy soha többé fel nem áldozza életének egész korszakát egy bizonytalan sikerű munkáért. Állandóan Etelkánál ült, aki mint beteg gyermeket gyógyítgatta őt lelki sebéből és tűrte a kezdetben mutatkozó, a fájdalomtól fakadó oktalan szeszélyeit. És ez az együttlét elég volt hogy Etelkát minden más szórakozástól elvonja.

Ilyen nyugalmas idillbe vágott bele Karla bánata.

A leány súlyosan, cammogva lépett be. Nem vette le felsőjét, csak a nyakánál tetszett ki méregzöld ünnepi ruhája; megállott Etelka előtt és suttogva kezdte, de suttogása az utolsó szónál kiáltássá élesült:

— Etelka, gondolja el... Franci meg van házasodva!

Hirtelen az asztalra esett és sírni kezdett, szívéből, minden restelkedés nélkül.

Etelka nem bírta felfogni, mi történt.

— Franci? Párisban megnősült?

Karla csak a fejét rázta.

— Régen — és elcsuklott.

A két jóbarát minden erejéből vigasztalta az összetört, csaknem megsemmisült leányt. A részvét, az igazi megértés és az őszinte kibeszélés lassan magához térítették Karlát, könnyei apadni kezdtek.

— Lám — mondta és ajka torz mosolyban rángott el — mindenki elschwabingolódik, ha oda beteszi a lábát.

Albert helyeslőleg bólintott, majd elsietett valami innivalóért.

— Karla, — szólt Etelka, mikor magukra maradtak — nem mondom, Franci eljárása rettenetesen helytelen, de azért én mégis sajnálom őt.

Karla könnyein át felemelte tekintetét barátnőjéhez:

— Miért lett oly hűtlen mostanában hozzánk?

— Tudja, szinte azt hittem, megtudott valamit és azért került el engem.

Etelka meghalkította hangját:

— Képzeld, a Schwabinggal én is megjártam. Emlékszik a George dolgozatomra? Mondtam volt, hogy egyik forrást nem használtam fel, mert ki volt kölcsönözve. Nemrég bemegyek a könyvtárba és utána kérdeztem. A könyv bent volt és tudja ki tartotta magánál mostanáig?

— Nem én...

— Zwirn, azaz Ulrik Adolf.

— Dehát miért?

— Ez az. A kávédelutánon leadott bölcseégeit abból szedte, a könyv nála volt és azért nem találtam.

— Szóval Ulrik Adolf plagizált a Maga javára. Etelka vállat vont.

— Tudja Isten, mit higgyek róla. Azt hiszem, ő annyira fogékony a mások alkotása iránt, annyira felszívja azt, hogy utoljára maga is hiszi, hogy a vérévé vált dolog benne fogamzott. Most aztán én kerültem abba a hírbe, hogy nem neveztem meg forrásomat. Azóta se kívánok találkozni Ulrik Adolffal...

— Látja — tette hozzá hirtelen — Albertnek is van valami igaza, hogy haragszik a bohém kompániára. Ha magunkfajta kerül oda, okvetlen valami bolondságba keveredik, mert annak a világnak mások a törvényei. Az embert nem úgy értik, amint tesz és mi is másként fogjuk fel, mint amilyenek. Aztán bábeli félreértés lesz belőle.

Karlát sokkal élesebb fájdalom hasogatta, sem-hogy Etelka szavai, amelyek oly igazán mutattak rá, miért nem élhet együtt a bohém a filiszterrel, érthetővé alakultak volna ki benne.

De a Francival váltott levél után eszébe jutott Etelka fejtegetése.

Mert Karla nem azt a magasztosnak tartott utat választotta most, hogy haragját céltalannak, magához méltatlannak tartva, egyszerűen elejtse a dolgot,

szemrehányás nélkül. Nem, az igazság erősen a nyelvén volt, hát meg is írta azt ; megírta azzal a záradékkal, hogy az őszintétlen ember az ő számára nem létezik, hogy Franci hozzá gyáva volt és hazug.

A kemény szókra Franci hosszan felelt. Nem kért sem barátságot, sem bocsánatot, csak egy percnyi megértést :

»Karla — írta — csak azt ne higye, hogy nem szerettem. Hogy nem adtam mindent oda Magának, amit én szegény adhattam. Gyáva voltam és hazug. Szórakozást kerestem és mikor megtudtam, hogy maga nekem annál csak sokkal, sokkal többet adhat, a legnagyobb boldogság lehetősége, amit az élet nekem megmutatott, elszédített. Nem tudtam elszakadni Magától, amíg el nem taszít. A legnagyobb árt fizettem rövid boldogságomért : semmi vagyok Maga előtt. Csak az maradt nekem, hogy szégyeljem magam örökre. Ne bocsásson meg, hanem felejtse el a legirgalmatlanabbul«.

Karla semmit se válaszolt erre.

Most már sietve hagyta el Münchent.

Apja ráírt, hogy azonnal induljon haza. A küldött pénzből nem futotta, de Biedermann hitelezett neki, míg a műterem behozza a tanulmányok költségét. Azonkívül Karla eladta felhalmozott munkáit. Mindenki szívesen vásárolt. Némely az utolsó márkáival, csak hogy segítsen a leányon.

Míg a hajó Stettintől Rigáig vitte, Karla ráért

az utolsó hajszás napokban szétzilált érzéseit rendbeszedni. Eszébejutott, mily tartózkodó volt Franci mindig és mily gondtalanul adta át ő maga lelkét a Franciért fellobbanó szerelemnek. Talán mindketten, vagy egyikük se hibás. Most már nem fáj t úgy, hogy jó volt Francihoz.

— Hiába, voltak napjaim olyan szépek, amilyenek rám nem várnak többé.

És még egyet fűzött Karla gondolataihoz: hogy bár nem tudna írni egy sort neki, hallani egy futó hírt róla, bár teljesen érzi, hogy ránézve Franci megszűnt, olyan nagyon nem gyűlöli már. Csak egy fáj még és úgy érezte, ez örökre fájni fog, mint a szégyenbélyeg: hogy a penzió holtanapjáig fog mulatni rajta, az ő legendás filmjén.

Mintegy háromnegyed év múlva Etelka levelet kapott Rigából. Karla műterme kezdett felvirulni és a leány ép az időben cserépmunkáiból kiállítást rendezett.

»Képzelve — írta Karla — itt van Jakimov, a tojás-ember és ő is kiállít. Most jött meg Münchenből, persze ki nem fogy az élmények elmeséléséből. Sajnos, az embereknek felét sem ismerem már, akikről regél. De egy és más Magát is érdekelheti, például, hogy Ulrik Adolf »Puszták lánya« az Insel-Verlagban jelenik meg és azzal reklámozzák, hogy »igaz, mély érzésből fakadó lírai mű«. Mindazáltal Biedermann nem könyörült rajta és öt márkányi tartozásért

a penzióból kitelepítette. Zdenka és Ali tudatták, hogy Prágában megesküdtek és Budapestre kérik a gratulációkat. (Libáké a szerencse). Emlékszik Nietzsche-re? Jegyet váltott Jelenával, ellenben Anizia kikoszarazta Hoffert és az kicsit meghibbant. Üldözési mániában van; látja még itt is Ulrik Adolfnak lett igaza. A kis Rosenkrantz nemrég együtt lépett fel azzal a kis oroszsidó leánnyal. A nénye nagyon haragudott, mert ő a hugát csak amatőr zenésznek szánta, az pedig komolyan színpadra lépett. A szép Frici miatt a két öreg kisasszony összekapott, hajcibálásig mentek. Biedermann közbelépett és azzal csitította őket, hogy hisz mindegy, melyikük lesz a boldog, aki Fricikét örökbeveszi. Három napig nevettek ezen a penzióban. Lipin állítólag delirium-tremensbe esett, ez alighanem Ulrik Adolf koholmánya, mert dühöngeni Lipint senki se látta... De nem pletykálok tovább. Furcsán vagyok vele, mindaz, amit Münchenben átéltem, ami annyira izgatott, érdekelt és lekötött akkor, most mintha álom lett volna, csak alig hozza vissza egy-egy emlék az ottani hangulatot. Valóban, egészen józan lettem. Münchenben édes bortól voltam becsipve, aztán jött a nagyfejfájás utána, hanem a rigai szél kifújta belőlem a mámort meg a fájdalmat. Amolyan északi medve lett belőlem ismét. Úrrá lettem magam felett és a munkám minden egyebet pótol.

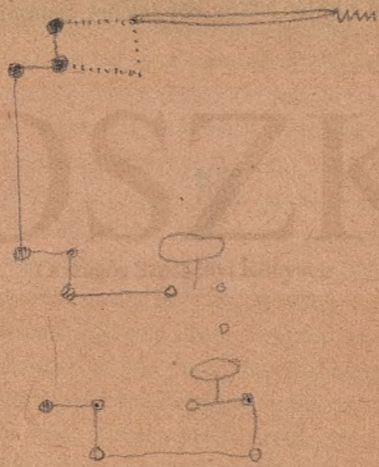
Ha mégis egyszer férjhezmennék, (mert hátha?)

no szívecském, ne nyissa olyan tágra a Madonna-szemét), bizony Isten, csak az eszemre hallgatnék. De azért nem haragszom a szívemre, hogy egyszer bolondot járatott velem. Az élet úgysis olyan komoly és az embernek kell valamire emlékezni öreg korában . . . nem? Valami ostobaságra, könnyelműségre? Münchenben bizonyára úgysis elfelejtették már tragi-komédiámat, mert hisz mi voltam én a penzió kifogyhatatlan filmjén? Egy-két jelenet, semmi több».

bef 10
 fõv. 3.5
 mar 20
 für 32
 arov. 10
 aiv. 30
 Hom 20
 Peter 10
 ang. für 35

inc.
 Div
 Voltain

GÁSPÁRNÉ DAVID MARGIT

LISELOTTE

BIEDERMEIER-REGÉNY.

*Egykorú képekkel
Kerssing Krüger, Veit festményei
után Kónya Sándor művészi
címlapjával.*

A Biedermeier hangulata, finom párájú illata árad ki e regényből, amely méltán kellett kivétes feltűnést. Egy regényes kornak különös emberei ébrednek életre a múlt század harmincas éveinek egyik világhírű énekesnője, „LISELOTTE” körül. A regény megragadó történet keretében nemcsak a régi Buda és Pest ódon illatú, sok érdekességgel teli életét, hanem az Alt-Wien császárvárosi mozgalmasságát s a fiatal Berlin színes és mozgalmas életét is megmutatja.

ÁRA 4 KORONA.

A T H E N A E U M K I A D Á S A .

VILLÁNYI ANDOR

ATTAK

TÍZ JELENET

Gedő Lipót rajzaival.

*Kónya Sándor négy színben nyomott
művészi címlapjával.*

*Az „ATTAK” egy páratlanul üde kis remekmű,
az irodalom ékszeresdobozának egyik csil-
logó drágaköve: ötlet, szellem, elragadó
kedvesség, finom pszichológia sugárzik
szerte minden sorából. Dialógusainak fris-
sesége, megfigyeléseinek őszintesége bril-
liáns módon érvényesül. Tíz ilyen tökéletessé
csiszolt kis műremek teszi gazdaggá a köte-
tet, amely egy lendületbe került fiatal lehel-
ségnek kápráztató csillogású remeklése.*

ÁRA 3 KORONA.

ATHENAEUM KIADÁSA.

VANDOR IVÁN
BALASSA BÁLINT
SZERELMEI

REGÉNYES TÖRTÉNETEK

*Kónya Sándor apró rajzaival
és Bálint János*

három színben nyomott címlapjával.

Az „égten-égő szerelemtől mint pokol lüzétől” hajszolt magyar lantos szerelmi regénye. Egy bús lovag, a könnyesszemű és mégis lázadó vadságú trubadur, az örök szomjuság, az olthatatlan szenvedély üzőttje s a hozzákapcsolódó eszményi és démoni természetű nőalakok élük, harcolják előtünk a maguk nagy szerelmi párharcát.

ÁRA 3 KORONA.

ATHENAEUM KIADÁSA.

MÉRAY-HORVATH KÁROLY

ÖRÖK TŰZ

A SZERELEM CIKLUSA.

A regényszerűen egymásba kapcsolódó novellaciklus nemcsak a mi irodalmunkban jelent kivételes szenzációt, de külföldön is ritka írói delikatesz-számba mehet. A nemek egymáshoz való vonzódásának, a testi és lelki szerelemnek boncolgatása a témája. Azt festi meg, hogyan szeretett az emberiség 5000 év óta a különböző jelentősebb korszakokban. Végigvonul benne az egész ókor, bujkálkodó szerelmi életével, az életöröm tobzódó megnyilatkozásaival, a középkor aszkétikus élete titkos szerelmi szertartásaival s mindazon kicsapongásaival, amiket a történetírás felkutatott. A bájos és finom szerelmi játékokat a rokokó, az érzelmes és erősen lelki jellege mellett is szenvedélyes szerelem viharzásait a biedermeier képviseli.

ÁRA 4 KORONA.

ATHENA EUMKIADÁSA.

PEKÁR GYULA

DON JUAN

ÚJABB ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

Háromszáz év óta hány költő és művész álmódta meg a szerelem hőjét. Vajjon e sok alkotás közül melyik az igazi? PEKÁR GYULA tizenkét tanulmányból álló nagyszabású monográfiájában, igazolja, hogy DON JUAN nem léha nőcsábító, hanem a VÉGTELEN felé törő örök ember egyik megtestesítője, testvére Faustnak és Hamletnek. Faustban az ember esze akarja megostromolni az eget, DON JUANban az ember SZÍVE, amely azt hiszi, hogy egyetlen nagy szerelemben ISTENNÉ LEHET a földön.

ÁRA 4 KORONA

ATHENAEUM KIADÁSA.

A
MODERN-KÖNYVTÁR
UJDONSÁGAI

ÍZLÉSES KIÁLLÍTÁSBAN, MŰVÉSZI CIM-
LAPOKKAL MEGJELENTÉK:

SZEDERKÉNYI ANNA
LATERNA MAGIKA

Fantasztikus jelenetek.

510 — 511

60 FILLÉR.

VILLÁNYI ANDOR

LEGENDA

Novellák, rajzok, naplójegyzetek.

512 — 514

1 KORONA.

CONAN DOYLE

A MÉREGÖV

Fantasztikus regény.

515 — 518

1 KORONA.

ANATOLE FRANCE

KÉKSZAKÁLL HÉT FELESÉGE

Szatirikus elbeszélés.

519

60 FILLÉR

LATERNA MAGICA

OSZK

M. REGO

KERZAKALL HET FÉLÉRT

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK